VLADIMIR COLIN

IMPOSIBILA OAZĂ

PROZE FANTASTICE

VLADIMIR COLIN

Imposibila oază

proze fantastice

Editura. Cartea Românească
1984

Coperta de *Tudor Jebeleanu*

Cuprins

MARTORII

Aşadar, mă rătăcisem ? îmi venea greu să cred, dar cu nemărturisită încîntare îmi plimbam privirile peste întinderea dezolantă ale cărei forme lipsite de imaginaţie erau, cu intensităţi egale, scoase la iveală de palida nepăsare a lunii. Iarbă uscată, mărăcini printre degete de stîncă... Aş fi vrut să-mi închipui că nimeni nu mai călcase stratul subţire de pămînt sărac şi că, incapabil să se mai ascundă, poate să mai aştepte, locul se dăruia acum întîia oară celui care-1 surprinsese în clipa capitulării, cînd invizibile bariere înălţate în timp se prăbuşiseră.

Mirosea a piatră şi pămînt, chiar, vag şi tulburător, a mare. Ecou al unor sunete extrase dintr-un cod cu înţelesuri uitate, tăcerea ondula în jurul meu, densă sau brusc rarefiată, indiferentă.

Încă nu îndrăzneam să sper.

Ar fi trebuit totuşi să văd satul, distanţa de parcurs nu era mare, trei-patru ore de mers, mi se spusese, şi nu puteam pierde drumul, ocolea mai întîi partea stîncoasă a unui mal în care trestiile şi păpurişul nu-şi putuseră înfige rădăcinile, aşa că apa lacului constituia un reper sigur, se abătea la stînga pentru a străbate o pădure de salcîmi, de fapt un boschet, suia în sfîrşit un deal cu vîrful bont străpuns de colţii stîncilor, un mic platou bătut de vînturi, de pe care urma să descopăr în vale cele cîteva case la marginea vestică a cărora, săpîndu-se groapa unei varniţe, fusese găsită statuia.

Nu plecam pentru prima dată la drum după miezul nopţii, de teama caniculei, spuneam de obicei, de fapt pentru că abia aşteptam prilejul de a fi din nou singur acolo unde, încetînd forfota oraşului, cu zarvă şi lumini năucitoare închinate clipei, presimţeam în noaptea încă nedomesticită supravieţuirea adevărurilor uitate pe care le înlocuisem cu simulacre în nesfîrşita noastră strădanie de a ne preface în simple morişti de vorbe şi gesturi. Era doar o presimţire, v-am spus, speranţa de dincolo

de cuvinte că tot ce trăiam peste zi nu făcea decît să mascheze un sens la care nu puteam ajunge, dar care trebuia să contrazică sarbăda piesă tragicomică pe care o jucam unii pentru alţii, împreună cu alţii, împotriva altora.

Sigur, ştiam că în umbra nopţilor freamătă visele celor ce nu mai dansează decît în praful răscolit de vînt, că luna migăleşte din sidef clătinătoare capcane, dar mai ştiam că nu puteam căuta decît dincolo de ceea ce sperie, de vreme ce tot ce linişteşte îmi făcea silă. Doar rătăcindu-mă mai puteam spera să mă găsesc.

Şi, iată, s-ar fi zis că izbutisem. Într-o noapte fără stîlpi legaţi de fire electrice, fără pungi de plastic, nici cutii goale de conserve, fără măcar un ghemotoc de hîrtie (imensă, luna perfect rotundă nu îngăduia priveliştii să-mi ascundă nici un amănunt).

Mă aflam pe un platou unde vîntul se năpustea încoace şi încolo ca un mînz prostuţ îmbătat de spaţiu, dar dealul pe care suisem era probabil un altul decît cel din vîrful căruia ar fi trebuit să descopăr satul cu nume turcesc. Inundată de lună, valea nu-mi arăta decît risipa stîncilor erodate printre care, din vremi imemoriale, generaţii de broaşte ţestoase circulau fără grabă.

Cu o bucurie ce ţinea parcă să se convingă că în păduricea de salcîmi pierdusem drumul (numai acolo, şi în cele cîteva clipe cînd norii ascunseseră luna mă putusem înşela, dacă fără să-mi dau seama nu fusesem constrîns de mine însumi să mă înşel, alegînd dinadins o potecă greşită) am ocolit platoul pentru a sonda cu privirea văile pustii.

Satul nu se vedea nicăieri. Dealuri, în schimb, am numărat destule. Şi unul dintre ele ascundea cu siguranţă casele scunde cu acoperişul de olane, cu porţi umbrite de bolţile viţei de vie îngreunată de candelabrele ciorchinilor şi curţi pavate cu lespezi prinse în chenare de portulacă, păstrînd urmele de beteală ale migraţiei

nocturne a limacşilor cuibăriţi peste zi în scobiturile răcoroase ale ghizdurilor fîntînii cu roată.

N-aveam decît să cobor pentru a regăsi pădurea şi a o lua de data asta pe poteca potrivită, doar că nimic nu mă îndemna să-mi repar greşeala. Nu ţi-a rămas mult timp, m-am prevenit, totul e încă neschimbat, peste o clipă hotărîrea nu va mai depinde, poate, de tine. Simţeam însă că greşit ar fi fost să refuz locul pe care întîmplarea, dacă întîmplarea era, mi-1 descoperise.

În jur, ca într-un cimitir turcesc uitat şi de Allah, pietre chinuite de vreme se plecau în toate vînturile. Dar m-am încredinţat curînd că nici una nu era scrisă, morţii nu cunoscuseră culmea bătută de lună.

Aici urma să aflu răspunsul ?

Printre pietre creşteau mărăcini în care se încurcaseră ierburi uscate. M-am aplecat să-i văd mai bine, dar nu erau mărăcini, nici ierburi. Semănau cu nişte lufe sau cu gogoaşele părăsite de larvele uriaşe ale unei specii de care nu auzisem. Intrigat, am apucat cu două degete materia fibroasă a unui asemenea cocon, era tare de parcă ar fi fost ţesută din sfori pietrificate.

Peste şuierul vîntului am desluşit atunci un foşnet, poate un clinchet surd. Eram singur sub cerul imens, neîncăpător totuşi pentru puzderia de stele tremurătoare.

O mişcare imperceptibilă mi-a atras privirile. La picioarele mele zvîcnise un cocon alungit, apoi altul, şi altul, toate formele în care făpturi improbabile păreau să se fi împlinit înainte de a le străpunge, părăsindu-le, tresăreau şi-şi pierdeau culoarea de iarbă pălită pentru a recuceri o varietate de tonuri precizate treptat. Toate produceau sunetul care nu era foşnet, nici clinchet şi care răsuna acum pe întregul platou.

Nu eram neliniştit, nu eram speriat : sperînd să se întîmple ceva, de vreme ce fusesem adus acolo, aşteptam.

Un nor subţire îndulci strălucirea lunii şi estompă mişcările sacadate trădînd lucrarea obscură ce continua în jurul meu. Desluşeam totuşi zvîcnetele formelor, felul

cum se răsuceau regăsind rotunjimi pierdute, de parcă stranii fluide le-ar fi umplut şi surprindeam desăvîrşirea contururilor care mă obligau acum să le recunosc. Dar nu regretam că platoul nu rămăsese neviolat, în mine nu mai era loc pentru dezamăgire.

Luna se întunecă dintr-odată ca şi cum un oblon ar fi astupat-o şi toate zgomotele încetară, pînă şi vîntul se opri. În beznă, răbdător, ştiam că nu trebuia să fac nici o mişcare. Doar sîngele meu pulsa apăsat şi-i auzeam ritmul ca bătaia unei pendule ce măsura timpul asupra căruia nu mai aveam putere.

Apoi, cînd, tot atît de fără veste cum dispăruse, luna se ivi din nou, m-am pomenit înconjurat de un popor de statui.

Bărbaţi şi femei de marmoră albă mă priveau cu impasibili ochi de piatră, care clipeau. De la simpla blană legată în jurul şoldurilor şi pînă la redingota austeră, purtau cu toţi veşmintele unor epoci revolute şi erau demni şi calmi, un calm şi o demnitate care nu aparţineau marmorei ; pe care i-o impuseră.

–Adevărul ! am vrut să strig, şi am şi strigat, poate.

În golul unei clipe nesfîrşite s-au mulţumit să mă privească şi tăcerea era reînsufleţită doar de şuierul vîntului, apoi le-am auzit glasurile, dar nu erau glasuri, ci timbrele diferite ale gîndurilor fiecăruia şi într-o străfulgerare am ştiut tot ce ştiau, după cum aflaseră tot ce ştiam.

O linişte aspră mi-a îngheţat inima. Mi-am privit mîna, era albă, şi cînd am ridicat-o în dreptul feţei, atîrna neînchipuit de greu. Mi-am apăsat arătătorul pe ochiul deschis şi n-am simţit durerea.

Nu mă întrebaseră dacă mă învoiesc. Eram acolo, cerîndu-le să-mi spună adevărul. Ca să nu mă prăbuşesc sub povara lui neomenească atunci cînd, asemenea lor, aveam să-1 descifrez singur trăind la nesfîrşit toate aventurile speciei, devenind martorul şi păstrătorul istoriei multimilenare ale cărei episoade se desfăşurau simultan

în creierele noastre de piatră, ca şi cum pe minuscule ecrane ar fi rulat în permanenţă înregistrările vieţii tuturor generaţiilor care au născocit, ucis, descoperit, pierdut şi regăsit pentru a uita din nou şi din nou învăţa ceea ce erau, trebuia, în mod irevocabil, să depăşesc un prag.

Îl depăşisem. Viaţa mea nu mai era decît unul dintre neînsemnatele amănunte ale giganticei tapiserii desfăşurată în spaţiu şi timp, un amănunt, de altfel, care mă interesa în mică măsură.

Sub indiferentul ochi al lunii mă plimbam acum împreună cu ceilalţi printre vechile pietre, adunaţi cîte doi, cîte trei, şi gîndurile treceau de la unul la altul precizînd un detaliu, restabilind o împrejurare în timp ce filmele interioare se derulau, construcţii mirabile prefăcute în ruine peste care se înălţau construcţii, invazii şi războaie şi flăcări înverşunate să mistuie ce nu fusese nimicit de cutremure şi inundaţii, cărţi arse şi scrise din nou sau iremediabil pierdute, sînge şi lacrimi, extaz, oameni sfîrtecaţi/săgetaţi/spînzuraţi/zdrobiţi/împuşcaţi, cele şapte minuni ale lumii şi formula relativităţii, iar toate erau în mine fără regrete, fără mîndrie şi fără ură.

Cînd o geană de lumină a despărţit cerul de pămînt ne-am întins pe iarba săracă.

Marmora braţului meu se zbîrcea, albul devenea pămîntiu.

Lîngă mine, Haricleea din Callatis nu mai era decît o formă prelungă, un cocon de pîslă rară, cu fibre indestructibile. Ştiam acum că, decapitată de un călăreţ avar, statuia pe care ar fi trebuit s-o aduc la muzeu îl înfăţişa pe soţul ei, Theagene. Un amănunt.

Ecranele minţii ni s-au întunecat repede cînd soarele a răsărit.

BĂTRÎNA

Ilarion simţi că ameţeşte încă înainte de a urca scara şi trebui să se prindă cu amîndouă mîinile de balustrada cu lemnul atît de lustruit încît părea o imitaţie de sticlă.

Strînse din pleoape. Cînd redeschise ochii ceaţa rotitoare se risipise şi el măsură din priviri scara şubredă a cărei înălţime modestă nu justifica ameţeala anticipată, deşi treptele suiau aproape drept, ca la scările de pe vapoare. Intrigat, se întrebă din nou ce-1 aştepta la capătul ei, acolo unde, gravă şi ceremonioasă ca un personaj hieratic,
se afla o simplă uşă îngustă.

Anunţul descoperit de dimineaţă la rubrica de mica publicitate a ziarului spunea doar *Aş vrea să stăm de vorbă. Bătrîna*. După care urma adresa.

Îi căzuse sub ochi din întîmplare, nu prea citea mica publicitate, dar era prima zi de vacanţă şi, cum deocam-dată n-avea nimic mai bun de făcut, luase ziarul din cutia de scrisori şi se aşezase să-1 parcurgă pe îndelete, ceea ce nu-şi îngăduia de obicei, terorizat de gîndul că întîrzie şi nu apucă să semneze condica. Nu era, de altfel, singura lui teroare. Sînt făcut pentru spaimă, spusese cîndva.

În ciuda formulării bizare, anunţul din ziar nu putea fi decît unul de familie, cea care-1 inserase se certase pro-
babil cu neamurile, avea de lăsat o moştenire şi pusese condiţii inacceptabile, aşa că nepoţii, sau ce vor fi fost, îi întorseseră spatele lipsindu-se de vechiturile bătrînei care,
singură, poate bolnavă, îi chema acum să stea de vorbă, gata să cadă la învoială.

Dar anunţul putea avea şi altă explicaţie, îşi spuse apoi, bătrîna era pur şi simplu singură pe lume şi nu do-rea decît să schimbe o vorbă cu cineva lansînd prin mica publicitate un apel în speranţa că, dintre sutele de mii de oameni care citeau ziarul, se va găsi unul să-i înţeleagă
disperarea şi să-i calce pragul. Nu altfel proceda pe vre-muri naufragiatul care-şi punea ultima speranţă în mesa-jul vîrît într-o sticlă şi încredinţat valurilor, dar e parcă mai înspăimîntătoare singurătatea unei bătrîne în mijlo-

cul a două milioane de oameni, îşi mai spuse Ilarion începînd să se îmbrace încă înainte de a-şi da seama că trebuia să se ducă la adresa indicată.

Găsise lesne casa, mică pînă şi prin comparaţie cu celelalte clădiri de pe strada în pantă, era unul dintre vechile cartiere ale Bucureştiului unde toate casele aveau cîte un singur etaj pe faţada căruia se deschideau între trei şi opt ferestre. Înghesuită între două imobile de pe la sfîrşitul secolului trecut, casa bătrînei era atît de îngustă încît deasupra porţii nu se vedea decît o singură fereastră lipsită de perdele. Nici o bucăţică de curte, poarta era la stradă, o poartă cu vopseaua cafenie zbîrcită şi cu un ochi de sticlă de un verde murdar, apărat de doi drugi de fier răsuciţi fără noimă.

Nici o sonerie, nici un răspuns cînd Ilarion ciocăni clin ce în ce mai tare, dar poarta nu era încuiată şi ţîţînele scîrţîiră bineînţeles sinistru cînd apăsă şi împinse clanţa de formă neobişnuită, ale cărei detalii erau înecate şi acoperite de straturile succesive de vopsea care se cojeau pe lemnul porţii, dar rezistaseră pe metalul diform.

Cu pereţii văruiţi demult sub funiile negre împletite din pînzele unor generaţii de păianjeni defuncţi, cu duşumele de scînduri nevopsite, micul vestibul era gol, poate că folosise cîndva drept remiză, acum nu constituia însă decît spaţiul din care scara pornea pieptiş, asemeni unui piedestal menit să înalţe uşa pe care razele pătrunzînd prin fereastra de deasupra porţii o luminau ca un reflector. O uşă de culoarea deschisă şi incertă a lemnului expus la ploaie şi vînt, îşi spuse Ilarion privind-o de jos şi mirîndu-se de gîndul năstruşnic.

De cum intrase îl izbise mirosul, un miros slab, care nu era al igrasiei, nici al aburului rînced de bucătărie sau al încăperilor neaerisite, ci unul pe care nu izbutea să-1 identifice. Apoi îşi dădu seama că, deşi răspundea pe tro-

tuarul gălăgioasei străzi în pantă, pavată neregulat cu pietre de rîu, poarta cu verdele ochi de sticlă nu lăsa să treacă un zgomot cît de mic.

Nici măcar vechile trepte abrupte nu scîrţîiau. Cînd începu să le suie simţi cum cedează uşor sub tălpile lui, ca şi cum lemnul n-ar fi fost decît o învelitoare, un fel de preş moale imitînd forma şi culoarea lemnului, sub care s-ar fi aflat adevăratele trepte. Era încă un gînd ciudat, dar nu apucă să stăruie asupra lui. Ajunsese în dreptul uşii care închidea brutal scara, dispensîndu-se de răgazul unui palier. Ultima treaptă constituia pragul. Văzută de aproape, uşa îşi pierdea aerul solemn şi nu mai era decît o foarte veche tăblie de lemn, cu noduri şi fibre aparente amintind umflăturile şi venele unei mîini deformată de reumatism şi bătrîneţe.

Întorcînd capul, Ilarion constată că se află la nivelul ferestrei ce dădea spre stradă. Deasupra lui tavanul de scînduri susţinea probabil podul, prin care îşi spuse că i-ar fi plăcut să cotrobăiască. Dar ceea ce îi reţinu imediat atenţia fu noua perspectivă din care descoperea vestibulul, scara părea acum mai lungă, poarta pe care intrase era plasată lateral în fundul unui adevărat puţ.

De unde păruse pustiu, vestibulul colcăia de forme imprecise, că doar marea depărtare la care Ilarion se afla acolo, în capul scării, îl împiedica să le identifice, dar ele se agitau, se încălecau, albe, poate sidefii, pentru că din cînd în cînd o sclipire de smalţ îi îngăduia să prindă tremurul unor mărunte curcubeie, iar pe pereţii care-i apăruseră daţi cu var ondulau fantomele unor privelişti suprapuse, corăbii răsărind din evantaiele unor palmieri, talazuri acoperind coloane, stînci cu forme ameninţătoare plutind peste oamenii ce se plimbau agale în jurul fîntînilor dintr-o piaţă.

Aceeaşi era numai tăcerea care-1 întîmpinase cînd mai credea în inocenţa vestibulului.

Neîncrezător, Ilarion privi din nou uşa. De ce nu ameţea uitîndu-se în golul scării şi simţise cum totul se roteşte

cu el atunci cînd, de jos, scara i se înfăţişa la proporţii modeste ? Mă mai pot întoarce, îşi spuse, dar ca purtată de altcineva mîna i se înălţă şi ciocăni în lemnul bătrîn. I se păru că desluşeşte un hîrîit. Era primul sunet pe care-1 auzea de cînd pătrunsese în ciudata casă şi tăcerea nu făcea poate decît să amplifice un foşnet. Mai bătu o dată. Un glas atît de răguşit încît nu-şi dădu seama dacă era al unei femei sau al unui bărbat rosti slab, dar răspicat :

–Nu e încuiat. Intră.

Împinse uşa. Odată cu semiîntunericul din încăperea care, aşa cum presimţise, nu avea fereastră şi primea o lumină tulbure de la luminatorul din tavan, îl izbi mirosul pe care-1 recunoscu, în sfîrşit. Tulburat, nu-şi aminti să fi închis uşa. Se închisese, poate, de la sine.

În mijlocul odăii, pe un pat fără picioare dar atît de înalt încît părea părea un soclu, bătrîna era culcată pe burtă. Capul îndreptat spre uşă se sprijinea pe o pernă mare, întreg trupul dispărea sub cearceaful ce atîrna pînă la podea.

–Am citit anunţul, începu stînjenit Ilarion căutînd din ochi un scaun pe care să se aşeze, dar încăperea era goală, nu vedea nici o mobilă în afara patului pe care bătrîna stătea atît de ciudat culcată.

Aşteptă s-o audă vorbind. Bătrîna se mulţumea însă să-1 privească peste perna de care îşi sprijinea bărbia, părul îi era ascuns sub o năframă dungată ale cărei culori nu se prea ghiceau, pălite poate ca urmare a nenumăratelor spălaturi, dar în lumina de amurg filtrată prin geamurile mînjite ale luminatorului, mare lucru, oricum, nu se putea desluşi. Semiobscuritatea ascundea totodată pe faţa bătrînei semnele vîrstei şi Ilarion îşi spuse că era un ultim reflex al feminităţii, severa armonie a trăsăturilor veştede amintind că bătrîna trebuie să fi fost cîndva zguduitor de frumoasă. Imenşi, ochii negri se înceţoşaseră, albul lor îşi pierduse strălucirea.

–Pe vremuri îmi plăcea să pun întrebări, spuse deodată, atunci cînd, tăcerea prelungindu-se, Ilarion începu să se întrebe dacă-1 auzise. Dar am obosit.

Timbrul grav era alterat de o răguşeală neplăcută, dură. Cum va fi răsunat glasul ăsta cînd sunetele îi mai erau catifelate? se întrebă el. Şi pe neaşteptate se înfioră.

Mirosul !

–Sînteţi singură, bîigui conştient de faptul că nu putea aştepta nici un ajutor.

–Singură am fost întotdeauna. Cînd aveam nevoie de oameni, îi căutam.

–Acum îi faceţi să vă caute ei, spuse cu băgare de seamă Ilarion simţind cum i se zbîrleşte părul pe ceafă. Anunţul.

–O singură dată pe an. Sînt foarte bătrînă.

Cu glasul scăzut, încuviinţa. Închisese ochii ?

–Nu pot să cred, şopti Ilarion trăgîndu-se spre uşă.

–Se deschide numai de afară. Ba da, ai înţeles. Ca toţi cei de dinaintea ta.

Cearceaful lunecă pe duşumele dezvelindu-i trupul de leoaică atunci cînd se ridică în patru labe, zvîcnind din coadă.

–Lui Oedip i-ai lăsat o şansă, strigă Ilarion.

–Eram tînără, atunci. Omule, nu mai pot risca.

Obrazul bătrînei rămînea lipsit de expresie, dar mirosul de fiară din mica încăpere se înteţi brusc.

GESTUL CARE

Crabul ivit pe lespedea fumurie în adînciturile căreia tremurau ochiuri de apă neagră se deplasă lateral, apoi se aruncă în valul devenit clocot de spumă. Ilarion nu ştia dacă vreunul dintre gesturile sale ridicase crabul pe stînca plată, n-am să ştiu niciodată, îşi spuse, dar înălţînd privirile văzu în depărtare, dreaptă pe buza malului şi profilîndu-se pe cerul de un albastru atît de sclipitor încît părea smălţuit, silueta albă pe care distanţa o reducea la dimensiunile unui chibrit aprins. Fără să vrea căută în preajmă băţul cu care îşi aprinsese ţigara. Zăcea la picioarele lui, mort.

Palmele i se umeziră. Se uită iar spre malul sterp, profilat pe cer chibritul continua să ardă, fata în alb nu se clintise şi vîntul nu înceta să-i răvăşească pletele blonde. Probabil că undeva, prin sudul Franţei, incendiul care mistuia o pădure s-a stins sau am înăbuşit ultima scînteie de viaţă în negrul din Namibia horcăind sub privirile neputincioase ale vrăjitorului recitind incantaţii şi bătînd din tobă pentru a alunga duhurile bolii.

Sigur, efectele imaginate erau ipotetice, tot atît de bine putuse ucide o focă lîngă Cercul Polar sau prăbuşi un avion în apele Pacificului, improbabil era doar să nu se fi întîmplat nimic şi suflarea chibritului să fi rămas fără urmări, milioanele de chibrituri stinse în acelaşi timp pe tot globul reducîndu-se la un infim consum de oxigen.

Cel dintîi dintre recentele cutremure din Grecia se produsese în ziua şi la ora cînd scăpase din mînă oglinda care se făcuse ţăndări. Zguduiturile următoare fuseseră interpretate de specialişti drept consecinţe ale reaşezării straturilor de pămînt, dar Ilarion ştia că erau şi ele ecourile gesturilor anodine ale unor necunoscuţi aflaţi de

multe ori la mari distanţe şi ignorînd poate pînă şi poziţia Greciei pe hartă, cu siguranţă aberantele răspunsuri la acţiunile lor, atît de neînsemnate încît conştiinţa nici nu apuca să le înregistreze. O uşă trîntită, fetiţa care sare coarda.

Ştia ? Era mai degrabă o presupunere, singura certitudine, fireşte, o constituiau efectele neaşteptate imediat controlabile, de vreme ce se petreceau sub ochii lui. Nemişcat, nu pierdea din ochi fata profilată pe cer.

Deodată o văzu dispărînd, nici o clipă nu-şi întorsese faţa spre mare şi acum se îndrepta spre sat. Îi trecu prin minte s-o urmărească, dar n-avea rost, aprinderea chibritului o adusese pe buza malului şi dacă nu coborîse pe plajă... Apoi se întrebă ce gest, aparent întîmplător, ar fi putut-o determina să se lungească alături de el pe nisip, virtualităţile ascunse în mişcările lui rămîneau însă indescifrabile, de altfel ivirea pe plajă a celei căreia nu-i văzuse faţa ar fi trebuit comandată, poate, de gestul nonşalant al altcuiva.

Atunci se întinse pe spate refuzînd să se întrebe ce se petrecuse în clipa aceea, şi unde. Renunţase demult. Ca să nu înnebunească în faţa suferinţei doctorii îşi alcătuiesc treptat o carapace pe care, în lipsa cuvîntului potrivit, dacă nu în necunoştinţă de cauză, o numim împietrire, insensibilitate sau indiferenţă. Ilarion se controlase timp de luni de zile drămuindu-şi inutil mişcările şi evitîndu-le cu grijă pe cele ce i se păreau susceptibile de a implica răspunderi, dar se convinse că gesturile banale nu se dovedeau mai puţin primejdioase decît cele extravagante. Două maşini se ciocniră atunci cînd îşi pocni admirativ palmele în faţa unui collie auriu din somptuosul guler alb al căruia răsărea, mîndru, capul inteligent, prelungit cu un bot neverosimil.

Îngrozit, încetă să se mai tundă, lăsă să-i crească barba

şi nu-şi mai tăie unghiile. Refuză să-şi întîlnească prietenii, îmbucăturile i se opreau în gît, nu mai dormea. Cu privirile rătăcite se furişa noaptea pe străzi, dacă ar fi putut şi-ar fi oprit răsuflarea.

Începu să aibă vedenii. Un cal alb îl urmări o noapte întreagă pe Calea Victoriei, altădată, întins pe patul răvăşit, auzi chicoteli, apoi glasuri rostind cuvinte nedesluşite. Închizînd ochii se sili să înţeleagă ce spun şi în clipa aceea îşi dădu seama că închiderea ochilor şi încordarea întregii fiinţe determinaseră probabil, în preajmă sau aiurea, inevitabile schimbări. Degeaba, îşi spuse în gînd, repetă cu glas tare degeaba şi se ridică din pat. Încăperea se roti, parchetul ondulă, dar glasurile încetară să bolborosească. Istovit, făcu o baie, îşi tăie unghiile şi se aşeză la masă.

Rămase cu obişnuinţa gesturilor puţine şi măsurate, dar îşi reluă îndeletnicirile, era desenator tehnic la un institut de proiectări. Un timp se mai surprinse urmărind cu teamă mişcările colegilor, deşi înţelesese că nu-i era dat să discearnă efectele acţiunii altora, nici de efectele acţiunilor lui, de altfel, nu putea fi întotdeauna sigur, apoi binefăcătoarea carapace se închise îngăduindu-i să privească în faţă, mai mult, să suporte gîndul că tot ce numim coincidenţă acoperă neputinţa noastră de a percepe sincronicitatea.

Dacă durata redusă a vieţii individului, îşi spuse, nu-i îngăduia să observe evoluţia speciilor pe parcursul a milioane de ani, dimensiunile pămîntului îi interziceau să perceapă ecoul propriilor sale acţiuni, de cele mai multe ori repercutate la distanţe ameţitoare. Ale Pămîntului ? Îngrozit, refuză să-şi închipuie felul în care palma dată unui copil putea fi recepţionat în nenumăratele lumi posibile, acolo unde, timpul şi spaţiul distorsionîndu-i monstruos impulsul, plăsmuirea avea toate şansele să capete o amploare catastrofală. Sau dimpotrivă, atenuată de nemărginire, nu provoca decît banala cădere a unei frunze ?

Întrebarea dacă fenomenul cu care era confruntat avea implicaţii de ordin moral îl chinui de asemenea şi, în măsura redusă în care-i stătea la îndemînă, încercă să afle prin ce se deosebea efectul unei crime de cel al salvării unei vieţi. Urmări cu atenţie rubricile de fapte diverse ale ziarelor, corelă date şi evenimente şi, la capătul unui an, înţelese că, reduse la simple transferuri de energie, sincronicităţile erau amorale ca toate legile naturii veghind cu indiferenţă la păstrarea unui echilibru de forţe şi ignorînd criteriile celui ce se socotea măsura tuturor lucrurilor. Îşi reprezentă o infinitate de balanţe. Era suficient ca cineva să atingă un talger pentru a provoca ridicarea celui dimpotrivă, sistemul funcţiona fără greş, orbeşte.

La început consternat, Ilarion se simţi mai apoi mîndru. Fragila specie din care făcea parte îndrăznise să formuleze principii necunoscute naturii, se afirmase luptînd să şi le impună mai întîi sieşi, procesul decantării lor evoluase paralel cu dezvoltarea omenirii şi era departe de a fi încheiat, dar consecinţele acceptării generalizate a normelor morale, fie şi într-un viitor încă incert, trebuiau să se materializeze într-un fel nou, încă necunoscut, silind natura să reacţioneze prin reechilibrarea sistemului ei de balanţe.

Adormise pe plajă. Soarele străbătuse zilnicul lui arc de cerc şi deasupra uscatului cerul era acum somptuos împodobit cu aur şi purpură. Ilarion strînse lucrurile şi se îndreptă spre sat, iar cînd păşi pe uliţa desfundată în ciuda roabelor de scoici răsturnate în gropile niciodată sătule, apusul îşi desfăşura încă în faţa ochilor lui splendoarea, de astă dată violetă. Dintr-o casă năvăleau acor-

durile furioase ale ghitarelor electrice, un cîrd de raţe albe ocupa mijlocul uliţei şi vaca venindu-i în întîmpinare mugi blînd în dreptul unui gard, aşteptînd să i se deschidă poarta. Cohorte de lăstuni săgetau prin văzduh, încă puţin şi liliecii aveau să-şi înceapă rondurile şovăielnice.

Atunci, dintr-o uliţă laterală, fata în alb se ivi în faţa lui. Vîntul căzuse şi pletele îi săltau pe umeri ca o scurtă pelerină de aur. O vedea din spate, aşa cum îi apăruse şi pe buza malului străjuind plaja şi, deşi putea foarte bine să nu fie aceeaşi, Ilarion ştiu că era ea.

Cum uliţa urca uşor fata părea să se îndrepte spre cerul întunecat din care o ultimă rază sîngerie izbucni printr-o spărtură a norilor, ca un semnal, îşi spuse Ilarion, apoi îşi închipui partea din faţă a rochiei albe însîngerată de cel din urmă spasm al amurgului, fără să-şi dea seama grăbi paşii, dar raza se stinse şi toate zgomotele încetară deodată ca şi cum pămîntul şi cerul şi-ar fi oprit răsuflările, iar, supunîndu-se irezistibilei sugestii, Ilarion rămase şi el pe loc.

Ajunsese de altfel în dreptul casei în care închiriase o încăpere modestă, podită cu lut şi mirosind a mucegai în ciuda ferestrei mereu deschise, ultima de pe uliţa la capătul căreia începeau lanurile de porumb. Dar fata în alb mergea mai departe şi, în clipa cînd se strecură printre tulpinile aproape la fel de înalte ca ea, dispăru.

Intrigat, Ilarion se apropie de primele şiruri ale tăcutei oştiri înălţîndu-şi în noapte panaşele. Se întunecase, dar, cu toate că rochia albă ar fi trebuit să mai fie vizibilă sau foşnetul frunzelor să-i trădeze trecerea, nu văzu şi nu auzi nimic.

*

Cînd în dimineaţa următoare îşi aprinse prima ţigară se uită lung la băţul de chibrit şi nu suflă asupra flăcării mărunte, lăsînd-o să se consume lent pînă ce măsura îl sili să dea drumul viermelui incandescent care i se răsucea între degete, înnegrindu-se. Apoi, ieşind în uliţă, constată că nu degeaba apusese soarele în nori, cerul era plumburiu şi dinspre nord sufla un vînt rece. Mai în glumă, mai în serios, privi spre cele două capete ale uliţei. Fata în alb nu se zărea, Ilarion aflase demult că

repetarea unui gest nu ducea la repetarea efectului înregistrat cîndva, ar fi fost prea simplu, gama de acţiuni şi reacţii neaşteptate se dovedea infinită, ecourile în spaţiu erau aleatorii, în orice caz, imprevizibile la nivelul individului. Dar, simţindu-se dezamăgit, îşi dădu seama că fata în alb începea să-1 preocupe.

Se întrebă de ce. Nici nu ştia cum arată. Şi, presupunînd că tocmai asta îi stîrnea curiozitatea, încercă să-şi închipuie faţa răsărind din curgerea pletelor blonde. Se întoarse în încăpere. Ca la alcătuirea unui portret robot evocă, pe rînd, un chip rotund sau oval, îi potrivi ochi negri, albaştri, verzi, încercă să le adapteze un desen al buzelor, forma nasului şi a bărbiei. Nu era o zi de plajă, avea deci timp destul, aşa că, nemulţumit de jocul cu imagini imprecise, începu să schiţeze pe hîrtie diferitele variante şi avu curînd în faţă un set de portrete, unul mai neconvingător decît altul, dar fiecare posibil, şi un fel de spaimă îl cuprinse la gîndul că, toate putînd fi ea, risca să n-o mai recunoască pe singura autentică.

Prostii, n-am decît s-o privesc din spate, dar ştia că era de-ajuns să-şi schimbe rochia şi să-şi ascundă pletele sub un turban pentru ca identificarea să devină problematică. Înălţînd din umeri se ridică de la masă şi se învîrti prin odaie. Avea nevoie de spaţiu, creştea în el un neastîmpăr vecin cu neliniştea şi, fără să mai stea pe gînduri, se repezi pe uşă.

Uliţa era mohorîtă, salcîmii şi oţetarii foşneau sub cerul leşios. Fete şi băieţi în pulovere şi jeans se strigau peste garduri. Cercetă cu strîngere de inimă chipurile fetelor, de mai multe ori tresări regăsind în ele cîte una din trăsăturile ivite pe foile de hîrtie cu care se jucase, dar nu fusese un joc, era inutil să se mintă, ceva se petrecuse de vreme ce nevoia de a o întîlni pe cea intrată pe neaşteptate în gîndurile lui începea să-1 obsedeze
şi teama că ar putea trece pe lîngă ea fără s-o recunoască îl făcea să palpite dureros. Dintr-o parte într-alta a uli-

ţei casetofoanele îşi răspundeau cu o exuberanţă atît de nepăsătoare încît, chinuit de iremediabila lui singurătate, Ilarion începu să privească în jur cu ură. Fiecare fată întîlnită îl împiedica să ajungă la cea pe care o căuta, fiecare băiat o cunoştea, poate. Un simplu gest, îşi spuse evocînd chibritul aprins care o adusese pe buza malului, şi dintr-odată totul ar fi atît de simplu. Dar gestul se ascundea printre milioanele de gesturi posibile ale celor patru miliarde de oameni de pe glob.

Abătut, coborî pe plaja pustie. Vîntul îi sufla în faţă şi lupta valurilor închipuia fundalul de care neliniştea singurătăţii lui avea nevoie, după refuzul agitaţiei trupurilor prea pline de viaţă, al mesajelor purtate de glasuri stridente. Marea vînătă era furioasă, berbeci de spumă înaintau pînă la linia orizontului de cenuşă, pe nisip răsăriseră bancuri de midii şi grămezi de pietre în care apa dizolvase calcarul unor cochilii străvechi, cioburi provenite din bătrînele amfore greceşti venite pe mare şi întoarse demult în moartele ei adîncuri. Bumăciţi, pescăruşii se roteau ţipînd.

Izbind cu piciorul, Ilarion răsturnă o mănuşă de amforă pe jumătate îngropată în nisip, o parte din peretele vasului se mai ţinea de toarta graţios curbată pe care desluşi ştampila cu numele astinomului şi floarea de rodie, simbolul insulei de unde o adusese o corabie neagră.

Neliniştea i se risipea în şuierul vîntului, în mugetul mării. Din tot ce fusese teamă, speranţă şi regret rămînea doar un fel de îndîrjire neînţeleasă, înverşunarea lipsită de obiect care-1 silea să înainteze pe nisipul străduindu-se
parcă să-1 reţină, deşi incapabil să-i păstreze pînă şi urmele paşilor. Lipsit de gînduri, mergea fără a simţi nevoia să se întrebe ce rost avea prezenţa lui pe plajă împotriva vîntului, a nisipului, simplă înaintare sub cerul ameninţător.

Şi o văzut deodată aşa cum îi apăruse întîia oară, ca un chibrit aprins, albă şi dreaptă sub zbuciumul pletelor blonde. Îi întorcea şi acum spatele, dar nu mai era inaccesibilă, pe malul înalt de pămînt care o proiectase pe cer, ci chiar în faţa lui, lîngă stînca înaintînd în mare şi pe care valurile se spărgeau risipind stropi de gheaţă sărată.

Cum de n-am văzut-o de departe, a ocolit probabil stînca, dar important era că se afla acolo, la cîţiva paşi de el, şi Ilarion simţi că puloverul îi luase foc, pînă şi vîntul devenise fierbinte. Ar fi vrut s-o strige şi cuvintele nu izbuteau să se aleagă, erau prea multe şi grele şi nehotărîte, ar fi vrut să înainteze şi tălpile nu i se mai desprindeau din strînsoarea nisipului. Ca doi ţăruşi însufleţiţi pe neaşteptate braţele i se întinseră spre fata în alb.

Care păru să-i audă chemarea mută.

Neînchipuit de încet se roti pe căcîie, dreaptă, cu braţele lipite de şolduri, în jurul capului vîlvătăile pletelor aţîţate de vînt se zbăteau ca nişte explozii solare şi, pe măsură ce se răsucea spre el, Ilarion descoperi oasele stră-
lucitor de albe ale celei ce nu avea chip.

Nu-1 auzi strigînd. Solemnă, implacabilă, fata în alb luneca pe nisip fără a-i lăsa măcar răgazul să se întrebe al cui şi ce fel va fi fost gestul care

NOUL ÎNGER

–Triumful mediocrităţii, oftează Ilarion în fotoliul moştenit de la bunici şi care, cu apărătoarele lui laterale înfipte în spătarul înalt, pare desprins dintr-un fabulos vagon de cale ferată evocînd catifele de mătase şi perdele
de brocart, oglinzi de cristal şi pereţi de mahon înfioraţi ele trecerea unor foşnitoare crinoline de tafta.

În spatele lui, de la covorul cu evanescente minarete culcate pe cerul răsturnat într-un bazin care-i păstrează puritatea şi pînă în dreptul tavanului vegheat la colţuri de patru îngeri lipsiţi de iluzii, cu lemnul fisurat, dar purtînd încă, pe feţe şi mantale, urmele unei glorii de ceruleum şi carmin, aurul, tipărit în arabescuri şi litere cu tăietură desuetă pe bătrîne volume legate în piele de viţel, a pălit discret. Ilarion n-a aprins lampa. Şi în lumina zilei pe sfîrşite vorbeşte cu glasul scăzut, pandant abia auzit al mesajului înceţoşat în visul minaretelor evanescente, în privirile îngerilor lipsiţi de iluzii, pe cotoarele cu pielea roasă de degete risipite în ierburi şi flori :

–Vremea sclipiciului n-are complexe. Tarabele oferă la colţuri de stradă zmeie de fontă emailată şi cuţite de gumă lucioasă cu miros sintetic. De ananas. Impostura intră în muzee, oglinzile au învăţat să mintă. Bătute în

strasuri, capcanele pentru şoareci nu-şi propun să prindă nici fulgi de păpădie, cutiile cu forme căznite nu sînt făcute să se deschidă, hîrîitoarea înlocuieşte pianul şi cea mai căutată iarbă e de plastic. Prostul gust şi inutilul măgulesc lenea la toate nivelele... Din fericire, esenţialul rămîne nepretenţios. Uite, culoarea roşie.

Îi atrag atenţia că exemplul nu e concludent, ce poate fi mai bătător la ochi decît culoarea roşie, dar Ilarion face cu mîna un gest de lehamite şi constată că n-am înţeles, ca de obicei, nu se sfieşte să adauge, acum confund lipsa de pretenţie cu insignifiantul deşi el n-a pretins că esenţialul ar fi insignifiant, dimpotrivă, dacă trece neobservat de către imbecilii închinători la zorzoane, cu toate că strigă, e numai pentru că esenţialul strigă cu propriul lui glas şi ei s-au obişnuit să audă larma factice a glasurilor de împrumut, asta a vrut să spună, roşul nici măcar nu se dispensează de artificii, nu, le ignoră pur şi simplu, s-a gîndit la sînge, roşu fără accesorii de bîlci, nu sclipeşte încercînd să-ţi ia ochii, n-are nevoie de irizări, nu e sifonat, dungat sau dracu ştie cum, ar fi fost cazul să înţeleg că, fiind roşu, atît, sîngele e autentic, esenţialul e autentic, strigă dintr-odată Ilarion precizîndu-şi ideea pe măsură ce vorbeşte, aşa cum i se întîmplă în mod obişnuit şi enervîndu-se cînd îşi dă seama, poate că aşa ar fi trebuit să spună pentru ca totul să fie limpede pînă şi pentru mine, deşi ideea era destul de banală ca să nu comporte discuţii, dar am pare-se talentul să mă împiedic de tot ce e banal, şi face clin nou gestul exprimînd lehamitea cînd îndoaie braţul şi-1 lasă să cadă cu mîna zvîcnind moale din încheietură, ca şi cum ar vrea să mi-o arunce în obraz.

Gesticulînd la derizoriul adăpost al pavezei de catifea a fotoliului, continuă să strige. Nu protestez, ştiu că violenţele verbale sînt simple aripi cu ajutorul cărora se menţine la nivelul comunicabilităţii, dacă nu se sprijină pe ele nu e în stare să stabilească o punte între el şi un altul, oricare altul şi, posac, se strînge între braţele ocro-

titoare aşteptînd ca tăcerea din odaia în care stăruie mirosul cărţilor bătrîne să devină atît de duşmănoasă încît încordarea se transmite pereţilor pe care-i simţi pregătindu-se să zvîcnească pentru ca prin simpla presiune a aerului, fantastic bobîrnac, să te expulzeze.

Dacă i-aş reproşa insultele, Ilarion m-ar privi nedumerit. Am spus eu asta ? Şi nu l-aş acuza de ipocrizie, cînd mergem pe stradă nu ne putem uita tot timpul în jos, atenţi să nu strivim vreo furnică. Procedînd aşa, n-am ajunge departe.

–Pînă la urmă, întreabă mai potolit, ce speră ei să găsească dincolo de autenticitate, în zonele tulburi ale imposturii, ale inumanului ? şi, pentru că tac aşteptînd să-şi răspundă aşa cum cu siguranţă intenţionează, şopteşte într-adevăr : Acolo colcăie monştri...

Îmi ridic privirile spre unul dintre îngerii lipsiţi de iluzii : impasibil, asexuat, menit să poarte mesaje neînţelese în răstimpurile cînd, simplu corist, nu înalţă nesfîrşite osanale prescrise de la facerea lumii. La ce fel de moştri se gîndeşte Ilarion ?

Dincolo de limitele pe care condiţia umană şi le-a impus sau care i-au fost impuse, pe incertele întinderi care ar fi trebuit, aşadar, să-i rămînă străine dar pe care, sfîşiat de voluptatea unor nelinişti mereu renăscute, nu s-a putut împiedica să se strecoare, omul a întîlnit strigoi încă în bezna primelor peşteri, mai degrabă vizuini decît locuinţe, care l-au ademenit nu numai cu speranţa aflării unui adăpost împotriva fiarelor şi intemperiilor, ci şi cu insidioasa chemare a necunoscutului. Atunci, e drept, nu i s-a dat posibilitatea să aleagă, securitatea şi spaima i se ofereau îngemănate şi, chiar dacă amîndouă l-au atras cu ispite de intesităţi neegale, nu e mai puţin adevărat că nu stătea în puterea lui să le despartă şi astfel să renunţe la ceea ce, dar asta n-avea cum să ştie, urma să-1 scoată iremediabil clin animalitate şi să-1 definească drept neistovit plăsmuitor de nevăzuturi împotriva cărora, mereu şi mereu, avea să lupte, înnobilat de chiar

strategiile – magie, religie, artă – descoperite şi tot mai neaşteptat explorate în suita fantasticelor secvenţe ale bătăliilor declanşate pentru a înfrunta năvala propriilor sale fantasme.

E cu putinţă, m-am întrebat plimbîndu-mi privirile peste relicvele încăperii-mausoleu a lui Ilarion, ca parametrii inconfundabili ai umanităţii să se fi precizat datorită monştrilor zămisliţi de om şi stigmatizaţi ca atare tocmai pentru că se situau dincolo de omenesc ? Atunci Ilarion greşeşte, omenirea s-a războit timp de milenii cu vechii monştri pe care a învăţat să-i exorcizeze, convieţuirea cu ei n-o mai înspăimîntă şi, bănuindu-le însemnătatea fără a fi totuşi conştientă de rolul lor în vasta psihodramă jucată pe Terra, se străduieşte (de cele mai multe ori fără succes, de altfel) să-i revitalizeze nu doar în paginile naivelor poveşti de groază cu case sumbre în care se zbuciumă fantome şi sîngele curge din pereţi, ci prin actualizarea miturilor căzute în uitare sau încercările de întinerire ale vechilor religii vlăguite. Înseamnă deci că, dacă nu vrea să bată pasul pe loc, omul va trebui să se confrunte cu noi monştri în stare să trezească în el resurse încă nebănuite. Ca toate formele de paseism, nostalgiile lui Ilarion implică stagnarea şi, probabil, regresul.

–O, autenticul se răzbună, îl aud acum clamîndu-şi disperata profesiune de credinţă, toate inutilităţile de azi vor ajunge în lacomele pubele ale istoriei şi abia atunci...

Un acces de tuse îl împiedică să urmeze, cascade seci al căror hîrîit e întrerupt doar de gîfîitul cu care încearcă să tragă aer în piept. Îi aduc un pahar cu apă. Cînd îl apucă, mîna îi tremură, apa curge pe bărbie, se prelinge pe cămaşa albă. Pe urmă, sleit, răsuflă greu şi nu ştiu dacă icneşte sau oftează.

Între perdelele date în lături fereastra s-a întunecat. Mă întreb ce pîndeşte dincolo de geamul fragil, în noaptea autentică a noii ere, apoi îmi înalţ din nou privirile.

Pe consola lui de piatră, indiferent, neutru, lipsit de iluzii, îngerul veghează. Dar curbele patinate care dădeau moliciune trupului apăsat de gloria aripilor se prefac în linii colţuroase, blîndeţea mată a lemnului e alungată de sclipiri metalice şi lumini colorate clipesc, aleargă, se înghit una pe alta şi din nou se aprind pe suprafaţa devenită netedă, în care mă obişnuisem să recunosc un piept. Soneria se dezlănţuie. Braţul la capătul căruia nu mai văd nici mînă, nici degete, ci un cleşte cu botul căscat se îndreaptă spre Ilarion, ghemuit în străvechiul fotoliu şi, cu mişcări sacadate, succesiune de zvîcnete scurte, se lungeşte, lungeşte, lungeşte.

PRESIMŢIREA ALBULUI

De ce atîta alb ? întreabă intrînd în apartamentul ce-i fusese rezervat în marele hotel, e cel mai frumos de care dispunem, i se răspunse cu vizibilă descumpănire, dar dacă preferaţi un altul, nu, nu, e foarte bine, se grăbi să-i liniştească, apoi, văzînd îngrijorarea celor ce-1 însoţeau, adăugă zîmbind e doar un apartament cam feciorelnic, nu ? drept care zîmbiră şi ei uşuraţi, îi urară odihnă plăcută şi se retraseră.

Rămas singur cercetă cu privirea diversele încremeniri ale albului, pereţii, cercevelele, covorul, perdelele, mobilele, pînă şi tablourile abstracte înfăţişau numai nuanţe de alb. Cînd dădu cu ochii de valizele uimitor de negre pe suporturile imaculate pe care fuseseră depuse
oftă fără să ştie de ce, printr-o firească asociaţie de idei se pomeni evocînd clapele unui pian, concertul de a doua zi, clar nu-i plăcea să se gîndească la concertele lui, atîta alb, rosti încetişor învîrtindu-se pe loc în decorul lilial şi se văzu dintr-odată cu ochii altcuiva, bătrîn şi singur în albul, nepotrivitul cadru dintr-un oraş care nu-i spunea nimic.

Nu era primul. Prin cîte oraşe am trecut, care nu-mi spuneau nimic ? Dar acum se afla aici, bătrîn şi singur.

Cu paşi mărunţi se îndreptă spre fotoliul îmbrăcat într-o catifea albă împodobită cu flori de crin, se aşeză pe marginea pernei şi aprinse o ţigară.

Alb, prezenţa inofensivă a albului, odihnitoare, indiferentă. Pînă şi zgomotele renunţau s-o tulbure, nu mai existau claxoane, maşini, sirene ale ambulanţelor. Înfiorat de oprirea timpului încercă să se ridice dar nu-i fu cu putinţă, chiar gîndurile se depărtau de el neîngăduindu-i recursul la culoare. Se cuibări mai bine în fotoliu.

De fapt, poate că am dat destul. Tot ce puteam. Şi cînd îşi repetă cuvintele bătrîn şi singur se încovoie sub greutatea lor, îşi auzi bătăile rare şi dezordonate ale inimii, tac, tac, tac-tac, dar neliniştea se topise într-o seninătate care era aşteptare, ca şi cum nimic n-ar mai fi depins de el. Acum ispita albului înceţoşa chiar conturul amintirilor, trecutul era o tapiserie incertă ondulînd cu moliciunea fumului de ţigară şi bătrînul nu rezistă impulsului de a-şi încredinţa trupul legănătoarei ţesături pe care imagini tot mai decolorate se înscriau, albe pe alb. Un cer alb, tot mai jos. Ţigara îi scăpă printre degete, capul îi căzu pe piept.

Se deşteptă. Ridicînd ţigara privi pata întunecată de pe covor, apoi strivi mucul în scrumieră, totul se petrecea într-o lume dureros marcată de precizia reliefurilor şi, începînd să se dezbrace din mers, se îndreptă cu mişcări nesigure spre cealaltă încăpere, în care se afla patul.

*

Orchestra îşi acorda instrumentele în aţîţătorul vacarm familiar declanşînd în el reflexul condiţionat al atingerii clapelor, sînt un bătrîn cal de curse, îşi spuse zîmbind, aud rumoare pe tribunele hipodromului şi abia aştept să-mi urnesc copitele.

Se făcu linişte. Mergem ? întrebă dirijorul, nu se obişnuise cu gîndul că unul dintre marii pianişti ai lumii urma să cînte sub bagheta lui şi-şi potrivea întruna papionul, înghiţind în sec. O să fie bine, şopti bătrînul făcîndu-i cu ochiul, apoi o luă înainte. Urmat de dirijor, salutat de ropotul aplauzelor, de ciocănitul arcuşurilor în cutiile viorilor, violoncelelor şi başilor ajunse în faţa orchestrei, se înclină cu o mînă pe pian, se aşeză.

Învăţat demult să nu se lase furat de chipurile contopite în entitatea impersonală a publicului căruia, oricum, îi percepea prezenţa tulburătoare, evită ca de obicei să privească sala. Trebuia să rămînă întreg. Cînd chiar alături de cei în devoţiunea cărora sunetele îşi desfăşurau hipnoticele universuri şi care erau în stare să le străbată cu evlavia pelerinului şi fericirea veşnic flămândului sfiindu-se să creadă în realitatea ospăţului la care fusese poftit se iveau vînătorii de greşeli cu partiturile deschise pe genunchi, dezamăgiţi dacă nu descopereau că
degetele lui bătrîne lăsaseră să scape măcar o notă falsă, sau atotştiutorii ferecaţi în ridicola lor pedanterie, cu toţii socotindu-se şi, în felul lor, fiind pînă la urmă cu adevărat îndrăgostiţi de muzică, nu uita prezenţa în sală a atîtor femei şi bărbaţi veniţi să se expună privirilor pentru că un concert al lui însemna un eveniment monden, atraşi de curiozitatea de a-1 asculta pe vestitul hodorog şi de a vedea cum se mai descurcă, la anii lui, în faţa pianului, în sfîrşit, nimeriţi acolo din snobism sau plictiseală, în încercarea de a ucide o seară care nu le oferea o alternativă mai amuzantă. A-i detecta de la înălţimea podiumului însemna pierdere în cleioasa lor mediocritate atunci cînd trebuia să se adune pentru a le sparge pavezele de indiferenţă şi a ajunge la fărîma încă vie în fiecare şi, impunîndu-le voinţa emoţiei, să-i tîrască după el pe culmea unde nu mai era loc pentru micime şi unde, în răstimpul privilegiat cît îi silea să uite cine

sînt, se pomeneau învăluiţi în aure strălucitoare, zei extatici şi puri.

O, nu-şi făcea iluzii. Ştia că nu-i poate reţine pe culme, dar poate că amintirea paradisului pierdut, îşi spunea, avea să mai pîlpîie în ei măcar în ceasuri de singurătate. Aşa că într-un tîrziu, cînd cu sufletele la gură se regăseau la sfîrşitul concertului şi se eliberau de puritate bătînd din palme, nu aplauzele lor îl răsplăteau, ci mulţimea sorilor pe care li-i aprinsese în jurul capetelor şi asupra cărora, abia acum, îşi plimba privirile. Cei mai mulţi păleau încă sub ochii lui, dar rămîneau întotdeauna cîţiva care nu se stingeau şi prin vîlvătaia cărora se simţea îndemnat să-şi treacă mîinile istovite. N-o făcuse niciodată, ar fi fost o pîngărire. O greşeală, poate.

În fracul ale cărui cozi atingeau podeaua, cu capul dat pe spate, spinarea dreaptă şi braţele atîrnînd, părea relaxat, puţin ironic ca şi cum ar fi considerat cu bătrînească indulgenţă şi detaşare tensiunea instrumentiştilor şi îngrijorarea dirijorului, deşi îşi stăpînea cu greu nerăbdarea şi în degete îi zvîcneau cele două acorduri sălbatice marcînd intrarea pianului. Dă-i drumul, ar fi vrut să strige, observase încă de la repetiţie că orchestra îl urma pe el şi nu pe dirijor, i se făcu milă de bărbatul plin de prestanţă şi atît de nesigur, ar fi vrut să-1 ajute, dar dirijorul ridică bagheta, viorile tremurară şi fericirea muzicii îl năpădi făcîndu-1 să uite de toate ca şi cum o iubită de pe vremuri i-ar fi întins braţele. Inima bătrînă difuza muzică în trupul lui mărunt, încă vînjos, iar de la încheietura mîinilor pînă în vîrful degetelor se concentra o energie năprasnică gata să fulgere clapele atunci cînd fluxul orchestrei avea să se întrerupă, nu ascultînd de capriciul sau inspiraţia compozitorului, concertul nu-i mai aparţinea de peste un secol, căpătase de atunci cursul
implacabil al unui fluviu însemnat pe hărţile tuturor conştiinţelor, ci supunîndu-se legilor care guvernau universul, poate chiar misterioasei forţe a gravitaţiei de

vreme ce, devenită picătură în nemuritorul fluviu, fiecare notă se învrednicea pentru totdeauna de greutate.

Acum, indică bagheta plecîndu-se spre el, dar şoimii destoinici ai mîinilor se şi repeziseră şi cele două acorduri îndelung comprimate sfîşiară fragilul înveliş al lumii. Totul fu înecat în valuri de sînge, din sînge crescu un incendiu care mistui universul, apoi, în răstimpul clipei de tăcere cinstind inimile care-şi încetaseră bătaia, lumea se înfăţişă carbonizată, întindere de un negru mat, străpuns de falii.

Bătrînul îşi împinse mîna spre extremitatea registrului superior şi se plecă peste clape. Pianissimo, cu precizia unui mecanism de ceasornic, degetele mîngîiau fildeşul, erau atingeri rapide, savante, înfiorînd clopoţei de sticlă cu clinchet lichid. Mai există speranţă, sugerau firav clopoţeii cînd firul de beteală scăpără printre pereţi de cărbune, îndată stins, din nou licărind, şi ciocănelele degetelor goneau cu tot mai multă putere pe clape mlădiind arpegii, argintul fluid sălta peste obstacole şerpuind, clipocind, proclamînd sînt apa, sînt viaţa. Acum era torent şi orchestra îi saluta năvala printre rîpe îndoliate, pianul nu mai are decît să triumfe în acordurile frenetice pe care Ilarion le împlîntă icnind ca tăietorul de lemne cînd îşi repede securea, tare, mai tare, pînă ce iarba înverzeşte întinderea moartă şi toate instrumentele slăvesc speranţa vestită de primul fir de beteală şi învierea, pianul odată cu orchestra, iar imensa flamură sonoră îşi desfăşoară faldurii şi ondulează ca un cer îmbătat.

Se întîmplă ceva, îşi spuse Ilarion. Mîinile urmau să se plimbe pe clape, dar el se retrăsese din degetele care extrăgeau acum mecanic din pian armoniile prescrise, era primejdios, ştia, şi se sili să revină. Mai avusese în ultima vreme scurte absenţe, un fel de căderi din ţesătura sonoră ca şi cum muzica l-ar fi expulzat, faptul i se păruse însă atît de înfricoşător şi declanşase imediat în el o atît de violentă convulsie încît se regăsise şi ni-

meni, nici măcar dirijorii nu-şi dăduseră seama că trecuse printr-o eclipsă. Acum însă e altceva, ce, se întrebă profitînd de pauza impusă pianului şi se miră de liniştea cu care încerca să afle răspunsul şi, încă şi mai mult de răspunsul a cărui evidenţă îl fulgeră.

Muzica era emoţie şi gînd, imaterială construcţie implicînd rigoare şi asceză, tumult, seninătate. Egal sieşi, universul muzicii ignora restricţiile imaginilor şi naivitatea compozitorilor rîvnind să imite ciripitul păsărilor sau tunetele furtunii îl stingherise dintotdeauna, cum stingherit s-ar fi simţit deschizînd din greşeală într-un hotel uşa unei camere străine şi surprinzînd intimitatea unui cuplu. Puterea de convingere a muzicii era a tensiunii interioare, a adevărului invizibil al singurei specii în stare să-şi recunoască fantasmele. Se numeau speranţă şi spaimă, calm, dragoste, fericire, triumf, moarte
şi numai ambiguitatea decurgînd din renunţarea la cuvînt şi reprezentare îngăduia muzicii să le exteriorizeze şi-i acorda irepresibila forţă datorită căreia, ştia, semenii lui din sală se dezbărau de zgura compromisurilor şi se înălţau pe propriile lor culmi, extatici şi puri.

Şi iată că se surprindea sărăcind universul sonor al concertului : ca în pedagogiile elementare, traducea sunetele în imagini. Decad ? se întrebă cu spaimă în vreme ce degetele i se mişcau în virtutea obişnuinţei, nici nu mai ţinea minte de cîte ori cîntase partitura al cărei patetism îl răscolea de fiecare dată fără a mai fi nevoit să i se acomodeze, ce se întîmplă, dar aripa sonoră a orchestrei îl izbi silindu-1 să se încleşteze de torsadele armonioase desfăşurate pe toată întinderea claviaturii şi întrebarea rămase suspendată, sperietoare uitată pe un cîmp acoperit cu zăpadă.

Acum totul era neverosimil de alb şi el protestă, numai alb nu, pianul şi orchestra dialogau cu o patimă încrîncenată, indiferentă la tot ce nu era sălbateca lor înfruntare şi cerul rămînea nepotrivit de alb, candid şi de-

taşat ca o fetiţă rostind la căpătîiul unui muribund, din vîrful buzelor, cuvinte de îmbărbătare învăţate şi, pentru ea, lipsite de înţeles.

Bătrînul se strădui să se smulgă chemării albului, un fulger îi sfîşie pieptul tăindu-i răsuflarea şi camera de hotel îşi roti premonitoria absenţă a culorilor, apoi alba flamură sonoră a cerului se abătu asupra lui înfăşurîn-du-1 în castul ei linţoliu.

Şi pentru o clipă şi pianul fu alb.

O PERDEA DE GLICINĂ

–Şi asta ? întrebă Ilarion.

Dincolo de suliţele metalice ale gardului, în mijlo-cul căruia poarta desena o dublă liră, faţada ascunsă sub valuri de glicină îl privea cu ferestre mari, întunecate. Era o vilă cu etaj, lipsită de stil dar nu de farmec, şi se pomeni încercînd să ghicească numărul şi destinaţia încăperilor dindărătul perdelei vegetale.

–Vezi şi tu cu cît iese din noua aliniere, spuse fără chef Mitu arătînd spre blocul de la capătul străzii, ima-culat, cu şiruri de balcoane înguste şi puzderia ferestre-lor încă mînjite cu var.

–Păcat. Are ceva...

Se opri din vorbă. Ce dracu voia să spună ?

–Ţi-ar fi plăcut să locuieşte aici, sugeră Mitu. Dacă n-ai fi plecat.

Ilarion tresări, îi citise gîndul înainte de a şi-1 fi putut formula şi-1 rostise cu simplitatea evidenţei.

Neplăcut surprins, se simţi totuşi imediat uşurat, de parcă Mitu ar fi rezolvat în locul lui o problemă dificilă, cu toate că nimic nu era dificil, Mitu îl cunoştea ca nimeni altul sau mai bine zis îl cunoscuse, dar nu, cînd după atîţia ani îi sunase la uşă în dimineaţa asta nu se reîntîlniseră ca doi străini şi firul se înnodase din prima clipă, ba Mitu păruse chiar puţin stînjenit retroactiv dînd impresia că are nevoie de timp pentru a realiza că vechiul prieten era iar acolo, un timp în care evalua tot ce nu mai ştiau unul despre celălalt şi abia apoi, reacţionînd cu întîrziere aşa cum ar fi fost de aşteptat s-o facă din capul locului de vreme ce se pomenise cu el fără să fi fost înştiinţat, ca după o despărţire în seara dinainte, arătă cumva încurcat, poate nedumerit, oricum nu în apele lui. Dar se regăsi curînd, Mitu se schimbase uimitor de puţin şi vorbea cu aceeaşi băgare se seamă, ca şi cum inventa chiar atunci cuvinte încă de nimeni rostite. Nici peste mine anii să nu fi trecut cu prea mare asprime ? se întrebă Ilarion, la observaţia lui Mitu răspunse cu întîrziere, poate, şi revăzu în minte apartamentul din Bucureşti aranjat de Sorana cu gustul pe care prietenii i-1 invidiau.

În cele patru încăperi totul era funcţional, mobilele îşi proclamau destinaţia cu o modernă lipsă de complexe etalînd bare nichelate şi plăci de lemn plastifiat de culoarea untului, gama coloristică a pereţilor zugrăviţi unitar în tonuri studiate se asorta sau contrasta voit nu doar cu gravurile colorate, nonfigurative, prinse între sticle fixate cu lucitoare colţare metalice, dar şi cu mochetele comandate anume, lămpile aveau tije reglabile şi abajure de metal eloxat, vasele pentru flori şi scrumierele de sticlă masivă, cu forme neobişnuite, expuneau surprinzătoare bule de aer captate în structura lor transparentă. Joase, cu perne groase de plastic, fotoliile din living-room erau încîntător de comode. Vitrina semănînd cu dulăpiorul pentru instrumente al unui dentist adăpostea o extraordinară colecţie de scoici exotice adu-

nate de Sorana sau dăruite de colegi din Ministerul Comerţului Exterior, la întoarcerea din numeroasele lor călătorii.

Acum, prezenţe familiare, bătrînii platani tăceau de ambele laturi ale străzii pavată cu piatră de rîu. Cînd se gîndea la tîrguşorul din care plecase, de fapt, de ce am plecat se întrebă Ilarion fără să-şi amintească răspunsul, i se înfăţişau numai răspunsuri, revedea asemenea vechi străduţe în pantă, cu ierburi crescute printre pietrele rotunjite de apă, de vreme, de tălpi şi roţi şi copite, revedea praful depus în rigolele trotuarelor înalte şi demodate ca nişte gulere tari, praful devenit pămînt sub ocrotirea bolţii alcătuită de coroanele unite ale platanilor, umbra străpunsă de ochiurile mişcătoare ale luminii. Dar se gîndea rar la orăşelul părăsit, în cîte o oră de insomnie sau cînd îi întîlnea, din an în Paşte, numele în ziar. Uneori, fără să ştie, îl regăsea în vis.

–De cînd n-ai mai dat tu pe aici ? întrebă Mitu şi felul lui lent de a rotunji cuvintele acorda întrebării anodine o disproporţionată gravitate.

–De cînd am plecat, răspunse Ilarion surprinzîndu-se că vorbeşte în şoaptă.

–Mai bine de douăzeci de ani ! Mitu părea neîncrezător, ca şi cum n-ar fi putut concepe o atît de lungă despărţire de tot ce-i înconjura. Apoi, scuturînd din cap : Apuci să le mai vezi pe toate cum le ştii, adăugă. O zi. două să fi întîrziat...

Dar Ilarion aflase că noul plan de sistematizare al orăşelului fusese aprobat şi simţise că pelerinajul la sursă, cu ideea căruia se amăgise atîta vreme, nu mai putea fi amînat. Ar fi vrut s-o ia cu el şi pe Sorana, dar ce să caut eu acolo se împotrivise, înţeleg, ai amintirile tale, pe mine totuşi să mă scuteşti, de altfel Aslan s-a întors din Filipine şi-mi aduce o scoică nemaipomenită culeasă cu mîna lui pe una dintre plăjile de acolo şi nu vreau şi nu pot să-1 amîn. Ştii că depind de el.

–Te-ai întristat, constată Mitu.

Avusese întotdeauna darul de a citi în el. Ilarion ridică din umeri.

–Pare pustie...

Nu încetase să privească vila cu faţada inundată de glicina triumfînd în ciorchinii florilor violete. Un rond de nu-mă-uita în faţa intrării, ca un mare preş viu despărţind casa de curtea modestă. De o parte şi de alta a clădirii, tufe înalte de liliac. O fi vreo grădină în spate ? Şi deodată văzu limpede chioşcul de lemn vopsit în verde, cu acoperiş ţuguiat, şi văzu cele două trepte de piatră şi uşoara scobitură făcută de tălpi pe suprafaţa lor, parcă muiată de căldură.

–E părăsită ? întrebă din nou, mirat că Mitu nu răspunse, apoi întoarse capul spre el.

Mitu nu-1 privea.

–Nu ştiu, spuse cu întîrziere şi cam în silă... Parcă locuia aici... o pereche... oameni retraşi. S-or fi mutat. Mîine-poimîine, oricum...

–Vrei să spui că nu ştii cine stătea aici ?

Neîncrezător, Ilarion îl măsură din cap pînă în picioare.

–Oameni retraşi, repetă Mitu cu o încăpăţînare greoaie. Netezea cu talpa trotuarul şi urmărea mişcarea pantofului ca şi cum ar fi fost al altcuiva. Ce te miri ? izbucni deodată ridicînd privirile şi, descumpănit, Ilarion se dădu cu un pas îndărăt.

–Iartă-mă, n-am vrut...

Era limpede că Mitu ştia cine locuia sau locuise acolo, dar relaţiile într-un orăşel în care, vrînd-nevrînd, oamenii ajung să se cunoască mai bine decît ar dori presupun probabil complicaţii pe care nu mi le mai pot închipui, îşi spuse Ilarion, cine ştie unde şi cum s-au ciocnit, raporturile dintre ei trebuie să fie mai rigide pentru că legile nescrise ale convenienţelor funcţionează aici după norme desuete de ridicolul cărora puţin îşi dau seama şi, cînd le înfrîng, se pomenesc izolaţi, devin simpli oameni retraşi.

–Mda, mormăi Mitu şi tuşi copilăreşte adăugînd cu o vioiciune la fel de copilărească, ei, hai s-o luăm din loc, vreau să-ţi mai arăt fosta casă a lui Emilian şi pe urmă gata, Viorica ne aşteaptă cu masa, nu uita că noi nu mîncăm la patru ca voi.

În grădina casei lui Emilian, dumnezeiască încîlceală de bălării, de tufe şi arbuşti crescuţi alandala printre bolovani, fusese explorată jungla Amazonului, acolo se desfăşuraseră cruciadele şi inamicul public nr. 1 fusese constrîns să se predea eliberînd-o pe Anda, Smaranda, Dumnezeule, au trecut peste douăzeci de ani şi, ameţit de năvala amintirilor răscolite de simpla evocare a grădinii de demult, Ilarion strînse din pleoape. Zîmbea, dar simţi o strîngere de inimă la gîndul că totul dispăruse, pînă şi locurile urmau să dispară.

Oftînd, se întoarse în prezent. Mitu se pusese în mişcare şi, aruncând o ultimă privire vilei năpădită de exuberanţa glicinei, Ilarion grăbi să-1 ajungă. Îndată însă îl apucă de braţ.

–Mitule... nu ştia ce voia să spună, simţea doar că e ceva foarte important şi pentru o clipă se încordă chinuindu-se să priceapă, apoi cuvintele curseră firesc şi-şi dădu seama că dorinţa se deşteptase în el de la început, încă înaintea oricărei raţiuni de a fi, poate chiar de pe cînd abia începuseră să urce panta străzii atît de asemănătoare celor din amintirile lui, vreau să văd casa asta, Mitule. La a lui Emilian mergem mîine, dacă n-ai nimic împotrivă. Dar acum, că tot sîntem aici...

Tăcut, Mitu îşi mozolea buza de jos. Şi, pe neaşteptate, strigă :

–Uite ce-i, făcu o pauză şi continuă pe un alt glas, neutru, să nu întîrzii la masă. Ca străin, eşti totuşi un străin acum, poţi face tot ce vrei, eu nu mă văd dînd buzna peste nişte oameni care... şi pe urmă s-ar putea să se fi mutat şi să găseşti casa încuiată.

–Hai să încercăm, se însufleţi Ilarion. Aşteaptă puţin în stradă. Dacă mă vezi intrînd, ne întîlnim la tine

la prînz. Dacă nu deschide nimeni o pornim spre casa lui Emilian.

–Cînd îţi intră ceva în cap...

Mitu rămase în faţa porţii închipuind o dublă liră, iar Ilarion o deschise bucuros de sunetul melodios şi grav care-i însoţi gestul, nu era scîrţîitul unei porţi banale ci acordul unei mari orchestre ale cărei instrumente de coarde indicau intrarea solistului. Păşind pe aleea cu prundiş mărunt ajunse în dreptul rondului de nu-mă-uita pe care-1 ocoli pentru a se opri în faţa intrării. Nu văzu soneria, dar un mîner prins de o tijă metalică dispărînd în frunzişul glicinei atîrna lîngă tocul din dreapta. Cu inima bătînd deodată mai repede şi pradă unei emoţii amestecate, aşteptare, teamă, inexplicabilă bucurie, trase de mîner.

Dincolo de uşa împodobită în partea de sus cu un evantai de sticle colorate, opace şi cu marginile îngrijit şlefuite, clopoţelul se zbătu într-un clinchet cristalin, nebănuit de pur. Nebănuit ? Întorcînd capul îl zări pe Mitu, nemişcat dincolo de suliţele gardului şi-i făcu un semn liniştitor. Uşa se deschise. Mai întoarse o dată capul spre Mitu care apucase doi drugi de fontă şi-şi apropiase faţa privind prin spaţiul dintre ei ca un prizonier scrutînd de după gratii o fascinantă imagine a libertăţii, apoi îşi flu-tură mîna în chip de salut şi intră.

Îl izbi un miros de levănţică şi ceară de parchet, dar în vestiarul lat şi puţin adînc, despărţit printr-un glass-wand de holul spre care suiau trei trepte de marmoră albă, nu se afla nimeni. Casa, totuşi, nu părea părăsită. Imitînd culoarea şi formele lemnului, candelabrul de metal din hol avea mai multe braţe cu becuri mascate de globuri mate, uşor alungite şi cu faţete hexagonale, dar nici un bec nu ardea. Ilarion înregistră mecanic prezenţa unei biblioteci pe peretele din stînga şi i se păru că recunoaşte respectabilul stil vienez, îndrăgit de bunici într-o vreme cînd moda încă nu venea de la Paris, în faţa ei zări o masă rotundă şi două fotolii

mari, de piele, dar îi atrase atenţia faptul că unul dintre fotolii era uşor deplasat şi că în dreptul lui, pe masa acoperită cu un cristal gros, fusese lăsat un ziar desfăcut. În scrumiera de argint, apropiindu-se văzu că închipuia două frunze de nufăr printre care se iţea capul unui ogar cu o raţă în bot, fumega un muc de ţigară.

–Sînt aici, anunţă caraghios rotindu-se în căutarea unui interlocutor, îşi dădu seama cît de nepotrivit îi răsunaseră cuvintele şi se simţi stînjenit, de parcă ar fi fost surprins în pielea goală.

Dar nimeni nu-i răspunse. Scara de lemn ducînd la etaj pornea din fundul încăperii şi el se îndreptă într-acolo, răzgîndindu-se în ultima clipă şi deschizînd uşa aflată în dreapta. Atunci, încremenit în pragul unei sufragerii, se văzu şezînd la masă lîngă o femeie care i se păru cunoscută, ştiu cine e, dar numele avea de străbătut barierele atîtor ani.

–Mulţumesc, destul, se împotrivi Ilarion de la masă acoperind cu amîndouă mîinile farfuria pentru a o apăra de polonicul pe care femeia îl apropia, iar Ilarion din pragul uşii recunoscu gestul care o scotea din fire pe Sorana şi de care, cu timpul, se dezbărase. Anda, ştii ce mi-a spus Mitu ieri ?

Şocul declanşă un vuiet în urechile lui şi nu mai auzi cuvintele schimbate între cei doi, Anda, bineînţeles, şi se simţi umilit că n-o recunoscuse pe singura şi adevărata prinţesă îndepărtată, în ambele sensuri îndepărtată, dar nu de asta era vorba, Anda cu faţa îndulcită de cele două decenii cît n-o văzuse, o nouă Anda în care se ascundea fetişcana cu cozi negre şi studenta păşind cu graţia plină de precauţii a purtătoarei unei invizibile trene, Anda încă frumoasă, altfel frumoasă în calma şi tandra aplecare a capului, în neştiuta succesiune a mişcărilor comandate de ritualul mesei.

Ilarion privea. Umilinţa se estompase şi nu mai simţea acum decît o duioasă melancolie nealterată de mirare, nu se mira că se găsise acolo, nici că Anda era

lîngă el, odată recunoscută prezenţa ei i se păru firească şi, pe măsură ce o privea, amintirile identificau gesturi uitate, felul cum îşi ducea mîna la frunte ca şi cum ar fi îndepărtat un voal, s-ar zice că porţi întruna o rochie de mireasă şi că nu te poţi obişnui cu voalul, fetele se îngroapă în rochii de mireasă, poate că am murit, Ion, numai ea mi-a spus aşa îşi aminti Ilarion sprijinit de tocul uşii deschise, cît de tineri şi de împiedicaţi eram, Doamne, şi cît de frumoşi, adăugă, iar vuietul din urechile lui încetă îngăduindu-i s-o audă întrebînd auzi tu, Ion ?, nu, Anda, ar fi vrut să strige, nu te aud cum nu te-am auzit atunci, dar vorbele ei i se adresau celui de la masă şi larma talazurilor le acoperi din nou.

Perechea nu-1 vedea, nu percepuse nici zgomotul uşii, cînd o deschisese, nu-şi dăduse măcar seama că era deschisă. Timpul lui Ilarion era o ţesătură destrămată. Într-un fel de plutire, deşi se afla în pragul sufrageriei, cu tălpile pe vechile lamele ale parchetului care trosneau stins cînd îşi muta greutatea trupului de pe un picior pe altul, privi mobilele de nuc masiv şi simţi nevoia să le mîngîie luciul de castană coaptă, pînă şi crăpăturile, dar nu se clinti. Afară, glicina îşi legăna ciorchinii în dreptul ferestrei. O muscă se izbea de geam. Totul era şi el ar fi vrut să rămînă pentru totdeauna acolo, ocolit de gînduri, împăcat cu încăperea şi cu spectacolul pe care şi-1 oferea în toropeala nesperatei regăsiri.

De la o vreme desluşi zgomotele întîmplătoare ale tacîmurilor atingînd farfuriile, gîlgîitul vinului în pahare, scîrţîitul scaunelor cînd unul dintre cei doi îşi schimba poziţia, apoi începu să prindă şi cuvintele şi se înfioră în aşteptarea unei revelaţii. Numele lui Mitu revenea des, singur sau însoţit de al Viorichii, auzi nume care nu-i spuneau nimic şi aluzii la o viaţă străină. Totul era surprinzător de obişnuit, pînă într-atît încît se întrebă dacă revelaţia nu consta în faptul că Ilarion de la masă avea copii, Anda iubea copiii, dar nimic din cîte spuneau nu-1 lămuri şi revelaţia nu se produse.

–Ei bine, spuse atunci Ilarion care era Ion, mai am o oră pînă la şedinţă.

–Te întinzi niţel ?

–Aş vrea. Şedinţa nu se anunţă veselă.

Se ridicară de la masă. Ilarion Ion îşi trecu braţul pe după umerii ei şi amîndoi se îndreptară spre uşa de tocul căreia Ilarion stătea rezemat. Cînd trecură pe lîngă el întinse braţul şi mîngîie obrazul Andei, îl simţi real, cald, dar perechea păşi netulburată în hol şi se apropie de scara ce ducea la etaj. Ilarion auzi scîrţîitul treptelor de lemn, o uşă se deschise şi se închise.

Şi mai zăbovi o clipă ascultînd răsuflarea casei, dar era propria lui răsuflare. Atunci, ferindu-se inutil să facă zgomot, merse pînă la uşa încununată de evantaiul sticlelor colorate, ieşi în dreptul rondoului de nu-mă-uita. Poarta grădinii repetă sunetul în care i se păruse că recunoaşte somptuosul acord al unei mari orchestre, dar se înşelase probabil, acum nu auzi decît un geamăt.

Curînd cobora panta străzii pipăind trotuarul cu tălpile, atingînd gardurile şi pereţii pe lîngă care trecea şi i se păru că totul era mai real decît de obicei. Platanii tăceau. Ar fi vrut să se gîndească la perechea pe care o lăsa în urmă, îl distrăgeau însă culorile prea violente, glasurile trecătorilor răsunau asurzitor şi nu se putea sustrage mirosurilor. Ameţit, ajunsese la Mitu aproape la timp.

–Plec cu primul tren, spuse rar, cu un fel de neîncredere.

Mitu şi Viorica nu-i puseră întrebări şi nu stăruiră să-1 reţină, vorbiră de una, de alta, în timp ce pendula bătrînească număra cu indiferenţă clipele unui timp iremediabil străin.

Şi abia pe peron, atunci cînd Ilarion dădea să urce în vagon, Mitu îl privi în ochi.

–Mai locuia cineva... acolo ?

–Nimeni, răspunse Ilarion.

–Bănuiam, spuse Mitu.

Dar după ce trenul se puse în mişcare Ilarion se uită pe fereastră şi-1 văzu multă vreme, din ce în ce mai mic pe peronul pustiu, şi-şi spuse că nici pentru Mitu, probabil, nimic nu mai putea fi ca înainte.

ALLO, SPUNEA ILARION, EMA ?

–Vasile, clopoţelul, strigă Marga bătînd cu palma în pagina numărului aproape recent din Paris Match pe care-1 răsfoia pe canapea, ce o mai fi vrînd că mă înnebuneşte cu clopoţelul, Vasile, n-auzi ?

–Aud, dragă, n-o lua şi tu aşa, e ora cinci.

–Dacă-i baţi în strună înseamnă că te-ai ramolit mai rău decît ea.

–Să-ţi amintesc a cui bunică e ?

–Acum scoate-mi pe nas şi că locuim în casa ei. Poftim, sună din nou, mai bine-i damblagea şi mîna ailaltă că eu, să ştii, îmi iau lumea în cap.

–Linişteşte-te, dragă, nu mă duc eu de fiecare dată să văd ce vrea ?

–Du-te, se învoi Marga şi, ridicînd din umeri, se cufundă iar în lumea vrăjită a magazinului care anunţa că prinţul Albert fusese văzut la Nisa împreună cu superba creolă despre care se credea că.

Vasile ieşi pe culoar. Fără să bată, intră în fosta încăpere a femeii de serviciu unde un pas despărţea patul

de uşă, dar între pereţii goi rămînea loc şi pentru noptiera pe care se afla un pahar pe jumătate umplut cu apă şi telefonul jucărie al cărui receptor căzuse pe vechiul preş care ţinea loc de covor.

–Asta era ? întrebă Vasile. De asta sunai ?

Bunica închise ochii de două ori.

Vasile culese de jos receptorul, luă clopoţelul din mîna care mai păstra o fărîmă de viaţă şi-1 puse pe nop-tieră, apoi aşeză în locul lui micul receptor. Mîna cu pielea subţire ca foiţa de mătase şi atît de albă încît părea pudrată duse receptorul la ureche.

–Ştii că eşti încă frumoasă ? spuse Vasile. Dar te las. E ora cinci.

Şi, dîndu-se cu un pas îndărăt, ieşi închizînd uşa, apoi, pe culoar, se întrebă dacă fusese o părere sau obrajii bătrînei se îmbujoraseră într-adevăr.

*

Telefonul nu suna şi Ema n-avea ceas, dar mai bine de o lună ştia cînd să ridice receptorul. Allo, spunea Ilarion, Ema ? Da, Ilarion, răspundea închizînd ochii şi glasul tînăr rostea cuvinte fierbinţi, cele de pe vremuri sau altele, trebuie să mă ierţi, Ilarion, sînt atît de bă-trînă că nici nu mi le mai aduc aminte pe toate, crede-mă, a trecut îngrozitor de mult timp de atunci, dar Ila-rion nu se supăra şi cuvintele lui răsunau cu prospeţimea pe care memoria ei scofîlcită nu le-o mai putea înapoia, acum o fi şi el bătrîn şi bun şi înţelept, sînt atîţia ani de cînd l-am plîns, plîns, plîns, ştii cum e în vis, Ema, te vezi în prima rochie de seară, obrajii îţi sînt netezi şi părul dureros de negru deşi nu uiţi că Marga are de mult vîrsta ta, de ce să uiţi, doar eşti tot tu şi ce a fost trăieşte, numai că nu visez, Ilarion, dacă deschid ochii văd cuşca în care m-au închis şi în care am să mor de tot, crezi că nu ştiu ce mai trăieşte din mine, o mînă şi ochii, Ilarion, şi fiecare Ema care a fost, Ema, e destul

să nu deschizi ochii şi cea care doreşti învie şi ocupă scena, sau vrei să deschizi ochii, Ema, nu, Dumnezeule, nu, nu cînd obrajii îmi sînt atît de netezi şi părul dureros de negru, spune-mi că-ţi place prima mea rochie de seară, Ilarion, spune-mi că sînt frumoasă, tu care nu mi-ai spus-o niciodată cînd pînă şi Vasile, adineauri, dar tu nu, ştii bine că nu, şi Doamne cum aşteptam vorbele astea cu buzele care mi se întindeau spre tine, cu sînii care mă dureau pentru tine, Ilarion, dar dacă sîntem atît de tineri, Ema, uite, la filmul cu Collen Moore te ţin de mînă în întunericul pentru prima dată plin de sunete, rafalele de pe ecran sînt ale sîngelui nostru dar nu-ţi spun o vorbă şi cînd ieşim din sală sîntem roşii la faţă şi transpiraţi, ai şi plîns puţin, aştepţi cele două cuvinte pe care le scriu pe toate maculatoarele, ştiu că le aştepţi, ştii că ştiu şi tocmai asta mă împiedică să le rostesc cînd umblăm năuci pe străzile cu felinarele aprinse, furioşi pe noi deşi n-am da ora asta chinuitoare şi atît de a noastră pentru toate bucuriile din lume, tăcem, dar în faţa casei tale nu mai poţi răbda şi, fără să mă priveşti, frîngîndu-ţi degetele, întrebi abia auzit chiar n-ai să-mi spui nimic, Ilarion, iar eu, cu nepăsarea disperată a nopţilor în care ţi-am vorbit la nesfîrşit răspund ce să-ţi mai spun, doar ştii, şi ne întoarcem deodată unul spre celălalt, da, Ilarion, şi tremură între chiot şi plîns, da, Ilarion, şi acum vorbele sînt într-adevăr de prisos pentru că, fără să ne pricepem s-o numim, fericirea ne cutremură, da, Ilarion, şi am vrea să gonim pe străzi, să zburăm strigînd, cîntînd, dansînd şi o nesperată uşurare ne istoveşte înainte ca trupurile noastre să se contopească stîngaci într-o îmbrăţişare, prima noastră îmbrăţişare, Ema, mingile fierbinţi ale umerilor tăi sub palmele mele şi gustul buzelor tale şi mirosul tău pe care am să-1 port toată noaptea pe faţă ca şi cum aş fi furat una dintre bluzele tale ca să umblu cu capul înfăşurat în impalpabila ei ţesătură de miresme, toată noaptea, Ema, sub cerul atît de plin de stele încît îşi poate îngădui să piardă

cîte una pentru ca de firul ei de foc să-mi leg dorinţa mereu aceeaşi, cu Ema, o viaţă cu Ema, mai spune, Ilarion, şi umblu, umblu printre fantomele caselor, pe lîngă birjele adormite la intrarea grădinilor de vară din care răzbesc lălăielile chefliilor întîrziaţi şi nici nu ştiu cum ajung la malul lacului, e acum atîta tăcere, Ema, că parcă aud cum îmi fîşîie umbra tîrîndu-se pe drumeagul pustiu, străine şi indiferente ca nişte proteze picioarele mi se mişcă fără să le simt şi timpul, timpul s-a oprit cînd, pe faţă cu mirosul tău, în clipa devenită veşnicie cutreier noaptea asta fără capăt, noaptea care e numai a mea ca un imperiu moştenit pe neaşteptate şi pentru explorarea căruia întreaga viaţă nu-mi poate ajunge. Da. Ilarion. Şi ?

Şi dintr-odată nu mai sînt singur. Cineva se iveşte pe poteca din dreapta, îngustă ca o cărare despicînd pletele tufişurilor întunecate şi-mi spun încă unul care crede, probabil, că noaptea e numai a lui. Dar mă aflu atît de departe de trupul meu, dulce vlăguit, înaintînd în neştire, încît îi privesc intruziunea fără ciudă, domeniul meu e nesfîrşita speranţă, şi doar zîmbesc cînd îl recunosc pe Alimănescu Mircea, noul coleg de clasă cu care n-am schimbat douăzeci de cuvinte. Nu-mi vorbeşte nici el, surîde trist, parcă puţin ironic pentru că, iată, singurătăţile noastre şi-au deconspirat iluzia, apoi umăr la umăr păşim mai departe împărţindu-ne noaptea. Imperiul meu de miresme îi aparţine, nu-i cunosc imperiul şi nu simt nevoia să-1 descopăr, aşa cum nu ţine să scotocească prin lumea nopţii mele cînd, tăcuţi şi mai apropiaţi decît vom fi vreodată, ne îndreptăm spre oraşul peste care cerul începe să se lumineze. Primele tramvaie vestesc zgomotele zilei care ne readuce în anonimat, dar mai purtăm pe umeri invizibilele hlamide ale nopţii imperiale şi ochii arşi de nesomn ne sticlesc. La Capul Podului despărţirea ne aduce pe buze complicitatea aceluiaşi surîs, tristeţea lui acum e însă alta, peste cîteva ore, în clasă, ştim amîndoi că ne vom evita. Cu Alimă-

nescu n-am stat niciodată de vorbă. Ţi se pare curios ? Da, Ilarion. Adică nu. Poate nu.

Vezi, Ema, eu am murit atît de tînăr că multe alte întîmplări n-au mai apucat să se aştearnă peste noaptea în care ţi-am plimbat mirosul pe străzile adormite, o singură dată ţi-am mîngîiat sînii şi nici n-a fost o mîngîiere ci biata atingere furişă care ne-a înspăimîntat pe amîndoi şi la care aveam să visez reîmprospătîndu-i cu încăpăţînare naiva şi tulburea secundă, mai ţii minte, eu am avut doi copii, Ilarion, sînt bunică şi paralizată, Ilarion, şi tu vrei să ţin minte, o bunică paralizată, Dumnezeule, dar nu pentru mine, iubita mea de mereu şaisprezece ani, dacă nu s-a oprit într-adevăr în noaptea imperială a primei noastre îmbrăţişări timpul s-a oprit totuşi curînd pentru mine şi în timpul meu obrajii îţi sînt pentru totdeauna netezi şi părul dureros de negru, din timpul meu te chem acum, o, dacă m-ai vedea, Ilarion, dar te văd, Ema, îţi văd genele şi pistruii şi aluniţa de pe gît, eşti atît de frumoasă în prima ta rochie de seară, ai spus tu asta, Ilarion, nu mă face să plîng, allo, de ce taci, Ilarion, allo, allo, unde ai plecat, Ilarion, nu tocmai acum, Il

*

–S-a făcut tîrziu, spuse Vasile. M-aş duce să văd ce face.

–N-a sunat, spuse Marga.

–Tocmai de asta, spuse Vasile.

DUMINICA ROŞIE

Vă uitaţi la portretul ăsta ? E singura amintire din anul culorilor, dar sînteţi prea tineri ca să vă amintiţi de el, un an despre care ce-aş putea spune, că a fost neobişnuit, da, şi că ne-a luat prin surprindere pentru că zilele prinseseră culoare pe nesimţite, în succesiunea lunilor nuanţa fiecăruia s-a insinuat prin imperceptibile tuşe suprapuse cu răbdătoarea şi încăpăţînata abilitate a forţelor de acţiunea cărora, ca şi de a celor desfăşurate într-un timp ce se măsoară în ere, nu ne dăm seama, au fost treceri infinitezimale, lente alunecări, acumulări atît de subtile că nici un aparat nu s-a dovedit în stare să le înregistreze pînă în ziua cînd evidenţa ni s-a impus şi am uitat de aparate – zilele se prefăcuseră în mese de culoare transparentă şi aveam să descoperim că, pe paleta unei săptămîni de excepţie, culorile fuseseră dispuse într-o ordine strictă.

După cum era de aşteptat, poate, lunea ni s-a arătat cenuşie, o străbăteau uneori fulgere de sidef şi, întîm-

plîndu-se să plouă, am pătruns în lumea unei perle. Marţea ni s-a înfăţişat ca un imens bloc de obsidian negru, dar apele unei impalpabile Mediterane inundau miercurea, joia, s-a ivit în ceţuri vînăt-violete, vinerea era de un verde dens cu sclipiri fosforescente iar sfîrşitul săptămînii s-a drapat fastuos în aurul sîmbetei şi purpura duminicală.

De suita asta năucitoare, cu care n-aveam să ne mai întîlnim, urma să aflu însă mai tîrziu, pe măsură ce, defilînd, zilele îşi etalau culorile, deocamdată era duminică şi, deşteptîndu-mă în lumina roşie, nu mi-am recunoscut încăperea.

Fereastra părea acoperită cu o foaie de celofan sîngeriu, pereţii arborau aceeaşi culoare, pînă şi aşternutul. Arde, mi-am spus sărind din pat, din trei paşi am ajuns la fereastră şi m-am uitat afară, dar apucasem să-mi dau seama că lumina roşie nu pîlpîia. Într-adevăr, nu vedeam nici un foc, deşi purpura se strecurase în toate culorile, cerul era roşu, frunzele plopilor maronii, maşinile date cu o peliculă stacojie, pînă şi feţele oamenilor păreau apoplectice.

Geamul, mi-am spus de astă dată, s-a întîmplat ceva cu geamul, şi am deschis fereastra, dar neobişnuita culoare n-a dispărut. Abia atunci am intrat în panică presupunînd că între mine şi lume se lăsase o minusculă cortină de sînge. Mă pregăteam să caut în cartea de telefon numele oculistului despre care mi se vorbise de curînd, nu-mi aminteam unde dar n-avea importanţă, cînd telefonul a sunat şi am aflat că lumea nu devenise roşie numai pentru mine.

–Ai... şi vizitatori ? a întrebat prietena de la celălalt capăt al firului.

Nu i-am înţeles întrebarea, am simţit însă în glasul ei o reticenţă. A întrerupt convorbirea. Dacă mai aştepta o clipă i-aş fi putut răspunde.

În oglinda prinsă pe uşa dulapului se ivise o fată. Deşi eram sigur că n-o mai văzusem, faţa ei mi s-a părut

cunoscută. Am întors capul, dar eram bineînţeles singur în odaie, oglinda încetase să reproducă imaginea spaţiului familiar. Sticla roşie nu mai era decît fondul pe care fata se detaşa, mai degrabă suprafaţa din care făcea parte pentru că, lipsită de relief, se integra în lumea bidimensională fără a aspira la iluzia perspectivei. Roşie, rochia ei avea exact nuanţa sticlei, aşa că trupul îi era invizibil, iar porţiunile descoperite ale pielii, capul, mîinile, picioarele desculţe păreau simple forme ocolite de culoarea dominantă.

Am încercat zadarnic să înţeleg de ce faţa prelungă, cu ochi mari, mi se părea cunoscută, nici o amintire nu se lega de ea şi eram totuşi sigur că o mai văzusem. Poate dacă s-ar mişca, mi-am spus.

Scoţîndu-1 din perimetrul oglinzii, fata a întins un picior şi, atît cît vedeam din el pînă la genunchi, mi-a făcut impresia că e decupat dintr-o coală de hîrtie. Îndată însă, din vîrful degetelor şi pînă la genunchi, piciorul a căpătat volum ca un balon umflat pe neaşteptate. Mi s-a părut chiar că aud pocnetul slab pe care-1 face o umbrelă deschizîndu-se, cînd spiţele întind ţesătura pînă la refuz.

Talpa atinse parchetul şi, cu un zgomot semănînd de astă dată cu plescăitul unei ventuze care se desprinde, fata s-a smuls din luciul oglinzii lăsînd în urmă tiparul trupului în care spaţiul încăperii s-a înscris din nou. Privirile mi s-au fixat pe imaginea neobişnuită care l-ar fi încîntat pe Magritte, fondul roşu sublinia o siluetă alcătuită din fragmete de mobilă, jumătatea unui scaun, colţul patului, o bucală de covor şi parchetul din care suia o porţiune de perete.

Ca suflată de vînt, făptura bidimensională s-a clătinat de cîteva ori, apoi a zvîcnit şi a rămas dreaptă, cu trupul împlinit. Un zîmbet i-a luminat faţa, cu o clipă înainte încă inexpresivă, Dar pe chipul meu uluirea trebuie să fi fost destul de elocventă ca s-o îndemne să-

mi
ofere o explicaţie.

–Sînt darul zilei, a spus simplu făcînd o piruetă şi fusta largă s-a înfoiat ca o mare floare roşie, apoi i s-a înfăşurat în jurul trupului.

–Te-am mai văzut undeva.

A început să rîdă. Cu paşi mărunţi străbătea încăperea aruncînd priviri repezi tuturor obiectelor de parcă ar fi ţinut să le salute, iar ele îi răspundeau pe măsură ce se oprea în dreptul lor, tablourile se balansau în cuiele de care le agăţasem, becurile se aprindeau şi se stingeau pe rînd, scrumierele şi melcul fosilizat pe care-1 folosesc drept presse-papier zvîcneau în salturi greoaie dar de o netăgăduită bunăvoinţă, pînă şi vechea pendulă moştenite de la bunici se simţi obligată să bată o dată şi să-şi expulzeze cucul din căsuţa de lemn, ispravă de utilitatea căreia, încă de pe vremea părinţilor mei, nici un ceasornicar nu fusese în stare s-o convingă.

Urmăream deplasarea fetei prin odaie, fusta roşie i se legăna în ritmul paşilor şi m-am surprins constatînd
că nu eram înspăimîntat, pînă şi mirarea mă părăsise. N-aş putea spune că tot ce se petrecea mi se părea firesc, deloc, îmi dădeam seama că nimic nu era firesc şi tocmai asta îmi transmitea o încîntare pură, eliberată de nevoia şicanării prin formularea de întrebări, o curiozitate încrezătoare, puţin amuzată, dispusă să primească orice şi să se bucure de toate cu prospeţimea candidă a unui pictor naiv.

Fata se oprise din nou în faţa oglinzii a cărei suprafaţă redevenise roşie în mod uniform, renunţînd să reflecte pînă şi cel mai neînsemnat amănunt al încăperii. Am văzut sticla tresărind, unduind, ceva se frămînta în adîncurile ei dînd naştere la protuberanţe retrase şi din nou împinse ca şi cum o vietate s-ar fi zbătut în ceea ce părea acum un sac de sticlă roşie, moale şi elastică.

–Haide-haide, a spus fata cu severitatea prefăcută, rezervată unui copil neastîmpărat şi, aruncîndu-mi o privire complice, a ridicat din umeri.

Sacul de sticlă a plesnit. Fără grabă, ba cu mişcări atît de lente încît păreau filmate cu încetinitorul, un mic elefant roşu a descins în încăpere ; era bineînţeles plat ca o frunză, dar ştiam că nu va rămîne aşa, există o logică şi în miracol. Într-adevăr, cu zgomotul însoţind scoaterea unui dop dintr-o sticlă şi-a cucerit a treia dimensiune şi îndată a început să-şi legene trompa şi să crească văzînd cu ochii.

–Repede, a spus fata, m-a apucat de mînă şi m-a tras lîngă ea iar elefantul s-a uitat la noi, pe rînd şi-a înfăşurat trompa pe după mijlocul nostru şi, cît ai clipi, ne-a cocoţat în spinarea lui, unde era să dăm cu capul de tavan.

Nu ştiu dacă tavanul s-a înălţat într-adevăr, aşa cum mi s-a părut, dar cînd elefantul s-a îndreptat spre uşă ea s-a deschis, mai mult, aş jura că am văzut cercevelele şi pragul de sus depărtîndu-se ca să putem trece. Elefantul şi-a ridicat trompa, l-am simţit vibrînd tot cînd a scos un ţipăt de goarnă plesnită, apoi, tacticos, a coborît cele două etaje şi ne-am pomenit în stradă.

E ciudat că nimic nu mi se părea ciudat ? V-am spus că nu mai eram decît încîntare pură. Sub cerul roşu, ştiam, toate aveau să-mi apară roşii. Mai departe însă...

Pe strada mea mărginită de plopi, bărbaţi purtînd togă şi femei în peplum păşeau agale pe lîngă muşchetari cu pene la pălărie şi sabie la şold însoţind doamne cu peruci şi crinoline, vedeam perechi arborînd veşminte sofisticate ţesute din fibre de sticlă metalizată sau mulţumindu-se cu arhaicele fustanele de lînă împodobite cu ciucuri, în picioare într-un car cu două roţi pline trecea un bărbat cu trupul înfăşurat într-un caftan brodat, purta tiară şi barba lui dreptunghiulară era numai inele, alţii se aflau în litiere sau caleşti suflate cu aur, dar şi pe cămile, pe biciclete cu o roată imensă şi alta minus-

culă, pe cai ale căror harnaşamente purtau aplice de argint şi pene colorate, în automobile de toate vîrstele, unii plimbau în lese lei şi pantere, peste capetele noastre plutea un covor pe care un bărbat şi o femeie zîmbeau ţinîndu-se de mînă, un cuplu renunţase la veşminte înlocuindu-le cu desenul roşu al unor forme dispuse savant în benzi şi spirale, iar toată mulţimea îndreptată parcă spre locul unui gigantic bal-mascat sau pregătindu-se să participe la spectacolul carnavalului era liniştită, mişcările ei aveau aerul degajat al gesturilor de fiecare zi, străine de stînjeneală sau poză. Cred că nici măcar de toleranţă reciprocă nu se putea vorbi, acceptarea nu mai era condiţia acceptării, trăiam pur şi simplu cu toţii altfel, poate fără să ne dăm bine seama, dar în mod spontan, din toată inima. Mi se pare semnificativ faptul că nimeni nu se arăta exuberant, oamenii manifestînd doar bucuria calmă, încrederea în propria lor realitate, dacă mă pot exprima aşa, şi demnitatea trăirii miracolului devenit condiţia fiecăruia.

Elefantul nostru a mers un timp pe trotuar, apoi s-a ridicat în văzduh şi a început să păşească prin aer, liniştit de parcă labele nu i-ar fi părăsit asfaltul. Am întîlnit acum baloane din nacelele cărora domni în redingotă ne salutau ceremonios ridicîndu-şi jobenele, helicoptere şi avioane în carlinga deschisă a cărora se aflau piloţi cu salopete îmblănite şi ochelari etanşi, dar şi peşti zburători sau vulturi încălecaţi de tineri cu arcuri şi tolbe pline cu săgeţi, am văzut zmeie de coada cărora se agăţaseră copii cu ghiozdane în spinare, un taur cu aripi şi cap de rege asirian plimbînd prin văzduh un bătrîn cu lavalieră şi lornion, am văzut oameni înotînd prin aer şi o fată cu mîinile încleştate pe coada unei comete, nici nu-mi pot aminti cîte am văzut, iar în tot timpul plimbării noastre fata în rochie roşie s-a mulţumit să mă privească.

Nu ştiu cît a durat drumul ăsta, dar elefantul a început la un moment dat să se plictisească, mergea tot mai încet, apoi s-a aşezat pe un nor dîndu-ne să înţelegem

că nu ne va duce mai departe. În clipa aceea însă s-a prefăcut (a fost prefăcut ?) într-o barcă şi m-am surprins vîslind peste acoperişuri în timp ce fata şedea pe banca din faţa mea, barca a început să coboare şi mi-am recunoscut strada mărginită de plopi, s-a lăsat pe acoperişul plat al blocului în care locuiam, a trecut prin planşeele şi încăperile celor trei etaje de deasupra apartamentului meu şi a fost una dintre cele mai stranii etape ale călătoriei, nu-mi dădeam seama dacă barca, fata şi cu mine devenisem imateriali sau dacă betonul era acum impalpabil, şi nu doar betonul, fără ca urma trecerii noastre să se înscrie în materia lor indiferentă am străbătut un pat, o bibliotecă şi cîteva covoare pentru ca barca să se oprească în cele din urmă pe masa din odaia mea, unde s-a muiat ca unul dintre ceasurile lui Dali şi în aşa fel încît băncile pe care stăteam s-au suprapus peste scaunele aşezate la capetele mesei, iar noi ne-am pomenit instalaţi pe cele două scaune atunci cînd barca lichefiată a dispărut.

Atunci, la fel cum asistasem de dimineaţă la ivirea unor protuberanţe neregulate pe luciul oglinzii, am văzut umflîndu-se din loc în loc tăblia de lemn a mesei, după care au apărut două rînduri de tacîmuri, farfurii şi pahare, platouri încărcate ce păreau menite unei expoziţii de artă culinară şi sticle cu etichete promiţătoare. Brusc, mi-am dat seama că mi-era foame.

–S-a înserat, a spus fata în rochie roşie, iar eu m-am întrebat încă o dată de ce mi se părea atît de cunoscută.

A făcut onorurile gazdei. Din nou n-am avut nevoie de prea multe cuvinte, îmi înţelegea gîndurile şi dorinţele înainte chiar de a le formula pentru mine. Nu mă simţisem niciodată atît de bine, vinul roşu era aspru cît se cuvenea.

–Nu ştiu cum să-ţi mulţumesc pentru duminica asta, am spus aprinzîndu-mi o ţigară şi ea a zîmbit, a aruncat o privire spre patul pe care-1 lăsasem răvăşit, dar care era acum impecabil şi a răspuns :

–Duminica nu s-a terminat.

Au urmat orele fierbinţi ale duminicii roşii, morţi de o fericire încrîncenată şi suavă, învieri şi răstigniri şi din nou stări de graţie, sărbători nimicitoare, extaz, trufie şi umilinţă, generozitate şi ură, triumf în pacea uimită, recunoscătoare, a conştiinţei lunecînd în ceţurile somnului.

Cînd m-am trezit lumina era cenuşie, încă nu ştiam că se făcuse luni. Am căutat-o lîngă mine pe fata duminicii, dar n-am găsit decît imaginea ei bidimensională imprimată pe cearceaful care-i primise trupul şi rămăsese roşu în jurul lui, ca un fundal. Mi-am întors privirile spre oglindă, devenise cenuşie.

Am decupat porţiunea roşie a cearceafului, am întins-o pe un şasiu şi am înrămat-o.

DESPRE VULPI ŞI ZĂBRELE

Atenţie, îşi spuse Ilarion văzînd că între degetele lui crispate ţigara începuse să tremure. Cu un efort de voinţă se aplecă spre tînărul care-i întindea bricheta şi izbuti să-i mulţumească, deşi se întrebă dacă observase ceva. Probabil că nu. Bineînţeles că nu, se corectă, tînărul întorsese capul şi vorbea acum cu Irina, aşezată lîngă el pe banchetă. Ceilalţi sporovăiau şi ei, rîzînd. Atunci, ca de fiecare dată, se întrebă cînd şi nu-şi putu răspunde, nu numai pentru că totul se petrecea pe neaşteptate şi atît de repede încît abia era în stare să perceapă mesajul, dar şi pentru că situarea lui în timp nu putea fi aproximată decît datorită înfăţişării personajelor şi amănuntelor ţinînd de decor, iar cadrul fusese de astă dată neutru, alb, neîngăduind citirea formelor albe, în timp ce feţele personajelor, Ilarion şi tînărul cu bricheta, nici nu se vedeau. Atunci de ce ştiu că era el ? Nimic nu-1 îndreptăţea să identifice silueta întrezărită, nici ceea ce

făcea, şi totuşi ştia. Vodcă ? Martini ? Campari ? întrebă Sanda peste sunetele pianului lui Keith Jarrett, dar cineva o ţistui şi Ilarion închise ochii, era înregistrarea concertului de la Köln ale cărui armonii se potriveau cu starea lui, ce stare, încercă s-o definească, dar nu era uşor. Primul şoc trecuse. Şi spaima. Stupoare ? Dacă aş putea vorbi cu cineva, măcar atît. Era însă cu neputinţă, aflase asta demult, vorbele erau inutile sau pricinuiau dezastre. Nu te simţi bine ? întrebă în şoaptă Irina şi, deschizînd ochii, Ilarion zîmbi cît putu de firesc. Ba da, de ce... ? Ascultam. Te iubesc, şopti Irina. Şi eu. Şi se simţi recunoscător, lîngă ea, cel puţin cu ea totul era limpede şi-şi putea îngădui să renunţe la istovitoarea, inevitabila pîndă la care se ştia condamnat. Tînărul cu bricheta se afla acum în fundul încăperii, lîngă masa încărcată cu gustări, pahare şi sticle. Cine e ? întrebă Ilarion şi Irina rîse. Gelos ? Dar aveau amîndoi încredere în dragostea lor şi, în plus, Ilarion ştia. Cred că Sanda a pus ochii pe el, adăugă Irina. Valentin nu mai ştiu cum, violonist, anul IV. Îl văd pentru prima oară. Şi eu, spuse Ilarion, dar îl vom vedea des de acum înainte. Irina îi aruncă o căutătură întrebătoare. De data asta crezi că-i serios ? Ilarion ridică din umeri. Ar fi vrut să-i poată spune nu cred, ştiu, dar tăcu încercînd să-şi închipuie cum aveau să se desfăşoare întîlnirile lor în anii ce-i aşteptau, serile, excursiile, am luat bilete la teatru, concertele lui Valentin, Ilarion îngrijindu-i de gripă, imaginile nu se închegau totuşi pentru că tînărul înalt, cu mustăcioară blondă, nu era deocamdată decît un invitat care-i întinsese bricheta în timpul uneia dintre petrecerile Sandei. Ce-i cu tine ? întebă Irina şi printr-o bruscă înfiorare a degetelor pe clape Keith Jarrett îi sublinie neliniştea. Nimic. Mi-e numai tare cald şi tot fumul ăsta. N-ai temperatură, constată ea punîndu-i mîna pe frunte, vrei să plecăm ? Vreau să-ţi vorbesc, vorbesc, clar era singurul lucru pe care nu-1 putea face, aşa că se mulţumi să mormăie nu, de ce,

abia am venit. Ce zici de Valentin ? întrebă atunci Sanda lăsîndu-se să cadă pe banchetă şi făcîndu-şi vînt cu mîna. Îţi luceşte nasul, zise Irina. Ştiu eu, pare drăguţ. Cu ăsta am încurcat-o, şopti Sanda. Exagerezi, rîse Irina. Nu, ascultă-mă pe mine, de o săptămînă ne căutăm zilnic, îţi dai seama ? Irina o privi mirată. Ilarion zicea că de acum încolo o să-1 vedem cu toţii destul de des. Ei vezi, strigă Sanda, şi-a dat şi el seama, Ilarion, dar Ilarion se retrăsese în dreptul ferestrei deschise şi privea noaptea. În toţi anii ăştia, un singur om. Trebuie să mai fie şi alţii, dar cum să-i găsesc, nici de el nu mai ştiu nimic, o fi murit. Lîngă bufet Valentin vorbea cu verişoara Sandei, una lungă şi slabă abia picată de la Galaţi sau Brăila şi Ilarion se simţi neputincios, condamnat să aştepte. Cîţi ani ? Cinci ? Zece ? Tot ce ar fi putut încerca era inutil. Toată viaţa ai să aştepţi, fără să poţi schimba nimic, spusese atunci singurul om care ştia, deşi, dar se oprise din vorbă şi Ilarion era prea necopt şi prea speriat pentru a-1 putea sili să spună ceea ce nu dorea. În anii de mai tîrziu, totuşi, faptul că exista un deşi, o poartă care trebuia găsită însemnase puţină speranţă. Lungi nopţi chinuite de vorba deşi. Acum, în faţa noii, indiferentei nopţi de vară înţelegea însă că în anii scurşi de la neaşteptata întîlnire găsirea porţii îl preocupase fără să ia totuşi caracterul de necesitate pe care îl căpăta acum. În fond, pe vremuri, în afara poveştii cu Hanganu, fusese vorba de un examen, o fată oarecare, o boală fără importanţă. În seara asta însă i se cerea să admită inacceptabilul. Întorcînd capul se uită la Valentin care vorbea mai departe cu lungana de la Galaţi sau Brăila şi căută pe chipul lui ceva, un semn, fără să descopere nimic. E chiar simpatic, recunoscu atunci cînd, simţindu-se privit, Valentin ridică ochii şi-i zîmbi. Deşi. Dar vorba nu era poate decît momeala menită să-1 atragă definitiv în capcană. Te simţi mai bine ? întrebă Irina punîndu-i mîna pe braţ şi, cum nu o auzise apropiindu-se, Ilarion tresări. Uite

datele problemei, izbucni zîmbind neliniştitor, un şoarece, momeala şi capcana. Ilarion, şopti fata trăgîndu-şi mîna. Deşi, adăugă el, pentru că există şi un deşi. Întrebare : reprezintă deşi o a patra dată a problemei sau se confundă cu una dintre cele enunţate, de pildă a doua ? Palidă, Irina îl privea şi buzele îi tremurau. Furia disperării lui se risipi, îşi veni în fire. Iartă-mă, spuse neobişnuit de blînd, n-am vrut să te sperii. Dar m-ai speriat. Uneori, ştii, mă sperii şi pe mine. Zîmbea vinovat, încurcat. Ai dreptate, probabil că nu mă simt bine. Irina se lipi de pieptul lui. Să plecăm. Nu, zise el la fel de blînd, rămîi. Am să mă plimb puţin. Am nevoie de aer. Şi de singurătate ? întrebă cu tristeţe Irina. Şi. Nu te supăra. Pe mîine. Aplecîndu-se, îi atinse tîmpla cu buzele şi se depărtă repede, ca să nu-şi mai ia rămas bun de la ceilalţi. Coborî scările fără să-şi dea seama că le coboară, dar ajuns în stradă ridică privirile, Irina rămăsese la fereastră şi el îşi flutură braţul. Fata nu schiţă nici un gest de răspuns, poate că nu m-a văzut, se uită pur şi simplu la noapte cum m-am uitat şi eu adineauri, dar tristeţea din el îi spunea că se minte, era cu neputinţă ca Irina să nu-1 fi urmărit de sus. După cîţiva paşi întoarse capul, se simţea prost, Irina dispăruse de la fereastră şi un val de greaţă îl răscoli la gîndul că ar fi putut reveni în încăperea în care Valentin zîmbea. Respiră de cîteva ori adînc, apoi, cu paşi mari, se îndreptă spre Cişmigiu şi coborî curînd treptele dinspre Ştirbei-Vodă. Pelicanii nu mai ocupau insuliţa, vidrele nu mai unduiau în apa întunecată. Demult, în copilărie, cuşti mizere închideau acolo lupi jigăriţi, un urs, un rîs şi, amintindu-şi rătăcirea dementă a vulpilor între plasele de sîrmă, zborul bolnav al vulturului obligat să recadă pe craca moartă a unui copac cu trunchiul descojit ca un stîlp de telegraf, îşi spuse că oamenii rătăcesc la fel şi zboară la fel, cu deosebirea că nu văd zăbrelele între care se mişcă. De ce mi-a fost dat să le văd pe ale mele ? Şi se mai întreabă dacă vul-

pile cu blana roasă se învîrteau nebuneşte în cuşcă încă sperînd, împotriva evidenţei, că vor descoperi o ieşire sau dacă deznădăjduitul lor du-te-vino nu era decît expresia unui mecanism dereglat funcţionând în gol, semnul febrilităţii lipsite de scop, al neliniştii incapabile să-şi amintească pînă şi accidentul care o declanşase. Înainta pe asfaltul banalei alei din Cişmigiu mărginită de şirul scaunelor goale dincolo de care ghicea peluzele cu flori, arbuştii mai întunecaţi decît noaptea şi ceva îl reţinea parcă, îngreunîndu-i mişcările. Dinadins merg încet, îşi mărturisi, ca să-mi dovedesc superioritatea faţă de vulpile intrate în panică. Era o constatare ironică şi amară, dar se simţi mai bine aducînd-o în cîmpul conştiinţei, apoi îl înciudă faptul că se simte mai bine şi grăbi paşii. După cîtva timp îşi dădu seama că aleargă. Se surprinse gîfîind. I se păru că e urmărit şi nu îndrăzni să se uite îndărăt, spaima îl împiedica să gîndească în noaptea care deodată vui, bubui, totul în el tremurînd în aşteptarea loviturii care nu mai sosea. Nu se opri decît în dreptul platanului uriaş, încins cu brîul băncilor pustii. Răsuflînd greu întoarse capul, nimeni pe alee, tăcere, dar tremura încă şi abia cînd se aşeză înţelese că aici, lîngă bătrînul platan dorise să ajungă, mînat de speranţa nemărturisită că l-ar putea întîlni din nou pe cel de atunci, deşi speranţa era absurdă, condiţia vulpii, tot atît de absurdă ca panica lui de adineauri. Şezi lîngă mine, rostise pe vremuri glasul neobişnuit de grav şi băiatul şovăise, cu toate că nu era atît de tîrziu, nici atunci nu se mai afla nimeni pe băncile verzi, vremurile nesigure de după război nu îndemnau noaptea la hoinăreală prin parcuri, şezi, n-auzi, repetase bărbatul, apoi, cum Ilarion nu se hotăra, întinse mîna şi-1 trase lîngă el, pe bancă. Şi cu toate că era întuneric băiatul nu putu să nu observe că omul care-1 ţinea de mînă purta o veche tunică militară ai cărei nasturi dispăruseră şi care era încheiată cu două ace de siguranţă, o tunică sfîşiată în dreptul inimii şi umărului

drept, unde fusese stîngaci cusută cu sfoară, pantaloni negri cu manşete zdrenţuite şi bocanci scîlciaţi dintre care unul, stîngul, rînjea arătînd trei degete. Înspăimintător de slab, omul avea cearcăne mari şi o barbă de cîteva zile. Nu-ţi fie frică, spuse vocea de bas nepotrivită cu puţinătatea făpturii, cum a fost ? Ce ? se cutremură Ilarion, abia trecuse într-a cincea de liceu şi glasul îi mai răguşea uneori dînd cuvintelor intonaţii caraghioase, aşa şi ce ăsta, sunase dogit şi-i venea să intre în pămînt de ruşine, totodată se temea de cerşetorul care nu-i dădea drumul şi, încă şi mai mult, de întrebarea pe care i-o pusese. De unde ştia ? Din cauza celor întîmplate pe seară, la ora de algebră, nu se dusese de-a dreptul acasă, în Sfinţii Apostoli, şi ocolise prin Cişmigiu, unde bătuse aleile încercînd să nu se mai gîndească la noul profesor, Hanganu. Auzi, te-am recunoscut îndată, adăugă omul. Mie poţi să-mi spui, şi eu văd. Glasul vibra ca o coardă. Ilarion simţi că-i ard urechile, totul era cu atît mai îngrozitor cu cît nu înţelegea nimic, şi dintr-odată începu să plîngă. M-a scos. La tablă. S-a uitat. La mine. Linişteşte-te, auzi, spuse necunoscutul, cu plînsul nu faci ni-
mic. Şi ? Şi atunci l-am văzut. În holul liceului. Pe catafalc, printre flori, strigă Ilarion şi-şi duse mîna liberă la gură încercînd să-şi înăbuşe hohotele de plîns. Omul oftă. Nu mai plînge, hai, ţi-am spus că văd şi eu. Păcat, ai luat-o cam devreme. Eu abia pe front am început. M-a rănit o schijă, uite, pipăie, şi ridicînd mîna lui Ilarion îl puse să atingă, în vîrful capului, un şanţ mic cu marginile ca nişte creste zimţate. Tot la cap te-ai lovit ? Nu, bîigui Ilarion. Vreo boală, ceva ? Prietenos, omul întreba liniştit, nimic înspăimîntător sugera glasul lui profund şi cald cu care la fel ar fi vorbit despre vreme sau despre mîncare şi, pe măsură ce cuvintele celuilalt îl învăluiau, coşmarul se atenua sau Ilarion îl simţea mai puţin real. Scarlatină, şopti smîrcîind de cîteva ori. Hipertoxică. Eram în comă, mi-au făcut injecţii peste injecţii, după

aia a urmat boala serului. Acum se auzea vorbind şi, deşi umerii îi mai erau zgîlţîiţi de sughiţuri, curiozitatea îi fusese trezită. O fi asta, spuse omul scărpinîndu-şi bărbia şi unghiile îi hîrşîiră pe perii aspri, eu atîta ştiu : în capul nostru s-a petrecut ceva. De aia vedem. Ce vedem ? întrebă Ilarion dintr-o suflare. Capete de fire. Şi, pentru că băiatul îl privea nedumerit, adăugă : Fire de viaţă, pricepi ? Capătul firului care ne leagă de un om anume. Pe tine, de proferosul tău. Ala-i un fir care se opreşte la marginea catafalcului, şi l-ai văzut. Dar nu vezi numai nenorociri. Uneori eşti pe stradă, într-o casă, la cinema, acolo unde omul ţi se iveşte pentru ultima oară, vorbeşte sau rîde. Tu însă, fii sigur, n-ai să-1 mai vezi. O boare de vînt mătura frunzele căzute ale platanului şi amîndoi le ascultară un timp fîşîitul. Încolo era linişte, rareori ajungea pînă la ei semnalul metalic al unui tramvai de pe bulevard. De ce ? întrebă deodată Ilarion. De ce ? De ce Hanganu. Mai sînt profesori, băieţii din clasă. N-aş şti să-ţi spun, clătină celălalt din cap. M-am întrebat şi eu. Uneori e un om apropiat, alteori un străin. De ce, n-am înţeles, dar află că-i adevărat, vreau să zic, ce vezi. Hanganu ăsta. La tine abia a început, nu ştii, eu am avut timpul să-mi dau seama. Totul se întîmplă, recunoşti totul. Dar cînd, se înspăimîntă Ilarion, cînd se-întîmplă ? Afli tu singur, răspunse cu un fel de răbdare istovită cel ce urma să-1 ţină de mînă. Dacă te vezi şi pe tine măsori timpul după faţa ta mai scofîlcită, după părul mai alb. Sînt şi alte semne, ai să le afli. Încruntat, băiatul închise ochii încercînd să-şi reamintească scena. Holul liceului. Nu mă văd, dar lîngă catafalc stă Lungeanu, de română. Neschimbat. Vorbise cu glas tare şi cerşetorul încuviinţă : Asta-i semnul. Acum ştii. Am să-i spun, strigă Ilarion deschizind ochii şi uitîndu-se la obrazul celuilalt, atît de nefiresc de alb încît părea o mască trasă sub ochii cercănaţi şi se opriră în dreptul mustăţii şi bărbii nerase. Să se apere, să se ferească. Nu poate, oftă bărbatul. E blestemul nostru. Ştim şi tăcem. La în-

ceput m-am crezut un fel de mîntuitor, am încercat să vorbesc, dar tot ce vedeam a fost şi, dacă a fost, va fi. Toată viaţa ai să aştepţi fără să poţi schimba nimic. Deşi, dar omul se opri şi Ilarion se sfii să insiste, era de altfel năucit de cîte aflase şi simţea nevoia unui răgaz ca să se obişnuiască şi să înţeleagă. Du-te acum, încheiase celălalt eliberîndu-i mîna, du-te, băiete. Mi s-a oferit o şansă şi eram prea prost ca să profit într-adevăr de experienţa nefericitului, îşi spuse Ilarion în noaptea altui timp, l-am întîlnit pe singurul om care ştia şi m-am ales cu atît de puţin, dar simţea că n-are dreptate, cerşetorul se ivise cînd prima ridicare fulgerătoare a cortinei zguduise băiatul de pe vremuri şi cuvintele rostite pe banca de lîngă platan, ia te uită, m-am aşezat exact pe locul de atunci, îl ajutaseră să înţeleagă, dacă nu misterul, măcar împrejurările în care se producea. Probabil că sărmanul nici nu-mi putea spune mai mult, în gura lui cuvîntul deşi avusese o altă semnificaţie decît aceea pe care i-am atribuit-o mai tîrziu, în fond era un om simplu, victimă a războiului, un cerşetor. Faptul că purta o tunică ofiţerească, fantastic, realizez asta pentru prima dată, nu spune mare lucru, în halul în care ajunsese îi fusese probabil dăruită de vreun fost comandant, era greu de crezut că omul fusese el însuşi ofiţer. Ar fi însemnat că era un declasat. Gîndurile luîndu-i o întorsătură neaşteptată îşi aminti cum în timp ce stătuseră de vorbă îl apucase de mînă cu o mînă care nu era muncită, n-avea bătături, nici măcar pielea asprită. Fusese un contact intenţionat ? Pentru ca Ilarion să înţeleagă mai tîrziu ? Ce ? încercă să-şi amintească felul cum vorbise, intonaţiile, dar poate că voia pur şi simplu să se facă înţeles de un adolescent înspăimîntat. DEŞI. Uluit, se întrebă dacă era cu putinţă. Cum să afle ce-i fusese dat necunoscutului să vadă în ochii iubitei sau soţiei sau fiului şi nu găsise în el resemnarea de a mai trăi aşa cum trăise, aşteptînd ziua pregătită de un viitor inexorabil ? Fugind de ai lui fugise de el însuşi, cel condamnat să

accepte scadenţa. Şi aici, în fuga asta se ascundea cheia lui deşi. În speranţa absurdă a vulpii. Ilarion se lăsă pe spate şi privi cerul. E ciudat, îşi spuse aprinzînd o ţigară, abia acum descopăr în el un declasat refuzînd să-şi asume destinul. Sau sperînd să-i scape. Mai mult ca niciodată se simţi aproape de omul întîlnit o singură dată, cu peste zece ani în urmă. Între speranţa absurdă şi funcţionarea în gol alesese speranţa. Îşi spusese că mecanismul nu era neapărat infailibil, că în puzderia de fire nevăzute ale posibililor ducînd la fiecare acţiune şi retezate în clipa deciziei care lasă să subziste doar unul, din care din nou pornesc o mulţime de fire anihilate tot în favoarea unuia, şi aşa mai departe, aşa mai departe, copoiul privirii vînînd imaginea finală se putea rătăci măcar ca o excepţie de la lege, cu şansa la o mie, la un milion de a descoperi un final virtual, dar finalmente fals, pentru că anulat încă la nivelul unei decizii anterioare de care copoiul nu ţinuse seama, pe care n-o observase, şi se hotărîse atunci să mizeze pe excepţie, pe şansa infimă. E ridicol să-ţi închipui viitorul ca un inepuizabil depozit de evenimente din care fiecare dintre noi se aprovizionează avînd la dispoziţie doar un set dat, evenimente pe care şi le alege sau de care este ales pentru a fi în cele din urmă condus la o anume întîlnire cu moartea, a lui şi numai a lui, pregătită minuţios încă de la naştere. Ananke. Fatum. Kismeth. Pentru ca el, Ilarion, să-i facă lui Valentin (din greşeală ? în mod deliberat ?) injecţia fatală în decorul alb întrezărit la petrecerea Sandei, la capătul unei serii de împrejurări anodine alcătuind piesele încă neciteţe ale unui puzzle care, abia prin potrivirea ultimei, devine limpede. Şi Irina ?
Renunţarea la un fir presupune şi renunţarea la alte fire ? Schimbarea deliberată a urzelii ? Se simţi dintr-o dată vlăguit, ca şi cum ceva în el ar fi încetat să existe. Atunci văzu fata venind încet pe alee şi-i urmări mersul, merge curios, o barcă în derivă, şi înţelese brusc. Şezi

lîngă mine, rosti cînd fata ajunse în dreptul lui dar ea se opri doar pentru o fracţiune de secundă şi vru să treacă înainte aşa că o apucă de mînă repetînd şezi, nu-ţi fie frică, şi o trase lîngă el, pe bancă. Spune-mi cum a fost, adăugă simţind-o crispată, gata să strige, şi cu o mare tristeţe, o oboseală blîndă şi resemnată şopti mie poţi să-mi spui, eu văd, apoi îşi scărpină bărbia şi, înainte de a auzi hîrşîitul unghiilor pe perii aspri, ştiu că-1 va auzi.

MORŢII

De la o vreme îl înconjurau morţii.

Nimic nu dovedea că erau morţi, arătau aşa cum şi-i amintea şi se purtau ca în zilele cînd se duceau la slujbă sau aşteptau pensia sau luau parte la înmormîntările altora, aveau în continuare griji şi treburi, se bucurau / necăjeau / plictiseau, dar Ilarion ştia cînd şi cum murise fiecare şi nu avea îndoieli.

De s-ar termina o dată, izbucnise într-o seară bătrînul lui tată blestemîndu-şi neputinţa după ce încercă de cîteva ori să se ridice singur din fotoliu şi, nereuşind, îi ceru să-1 ajute.

Dar s-a terminat, ar fi vrut să-i spună Ilarion, era primul mort cu care se întîlnea şi, fiind vorba de tatăl lui, bucuria covîrşea spaima, s-au terminat toate, florile cărora nu le ştiu numele, florile cu frunze groase şi mărunţi arici violeţi au fost plantate de mai bine de un an pe moviliţa pe care ţi-au înălţat-o pe mormînt, am comandat şi piatra, încă nu-i gata.

Nu-i spusese, bineînţeles, nimic. Cum în ultima vreme bătrînului i se întîmplă să nu-şi mai amintească nici de întîmplări petrecute în ajun, uitase poate, pur şi simplu, că murise. Apoi, deşi era posomorît şi tăcut, lui Ilarion i se umezeau privirile cînd îl vedea din nou adormit în fotoliu sau îi auzea tîrşîitul papucilor pe culoar, singura spaimă care-1 cuprindea atunci fiind că bătrînul îi putea fi răpit pentru a doua oară.

Gheran trecu după aceea pe lîngă el la volanul maşinii lui galbene, Ilarion aştepta să traverseze bulevardul la încrucişarea cu C. A. Rossetti şi Gheran îşi flutură mîna prin geamul deschis fără ca fluxul maşinilor să-i îngăduie să oprească, dar Gheran murise lîngă Braşov într-un accident de maşină, aceeaşi maşină galbenă şi, deşi Ilarion nu se dusese la înmormîntare pentru că o gripă îl ţinea în pat, prietenii îi povestiseră cine fusese de faţă, că ploua şi că puseseră pe mormînt o floare şi din partea lui.

Semaforul trecu pe verde şi Ilarion traversă. Mergea încet aruncînd priviri furişe spre trecătorii indiferenţi. Tulburat, se aşeză în cele din urmă pe una dintre băncile din grădina Atheneului, gîndurile i se risipeau, o frîntură de cîntec îi tot revenea în minte şi cînd se ridică să plece se întrebă ce căuta acolo.

Totul se precipită apoi. Trecuse de jumătatea vieţii, numărul rudelor, prietenilor şi cunoscuţilor pe care-i însoţise pe ultimul lor drum sau de pierderea cărora aflase începea să-1 depăşească pe cel al apropiaţilor încă în viaţă. Nu era deci de mirare că întîlnea din ce în ce mai mulţi morţi, pînă şi la birou nu mai avea de a face decît cu colegi defuncţi. Altminteri totul era ne-

schimbat, hîrtiile pe care le semna îşi urmau drumul, se vorbea despre ultimul meci şi despre episodul serialului de televiziune transmis sîmbătă seara. Bătrîna Paraschiva care se pensionase demult şi despre care nu mai ştia nimic se ivi într-o bună zi la zece fix cu sandvişurile şi cafelele pe care timp de douăzeci de ani le adusese cu regularitate în fiecare birou, iar prezenţa ei nu-1 miră, o întrebă de nepotul handicapat şi Paraschiva plînse puţin, ca de obicei.

Măcar că nu prea înţelegea ce caută printre morţii care se comportau de parcă ar fi fost vii, Ilarion îşi dădu seama cît de nedelicată putea apărea orice întrebare referitoare la condiţia lor. După primele zile în care se simţi stingherit şi ezită în privinţa atitudinii pe care se cuvenea s-o adopte, hotărî să se poarte ca şi cum nimic nu s-ar fi petrecut. Morţii îi tolerau prezenţa, de ce n-ar fi procedat la fel ?

De la o vreme noii veniţi începuseră să precumpănească la birou. Nu putea spune că-1 ignorau sau că-1 nedreptăţeau, nu, dar trecuse de vîrsta cînd se acomoda uşor legînd prietenii bazate pe mici complicităţi. Glumele celor de acum îl lăsau indiferent, i se păreau zgomotoşi şi brutali şi, ce să mai vorbim, destul de nepricepuţi. Începu să le-o spună. Îndemnat să-şi dea părerea în probleme de serviciu rostea tot mai des cuvintele pe vremea mea şi nu prinse de veste decît după ce tinerii îi pufniră în nas. Se amărî şi-i fu necaz pe fetele cu obraji revoltători de netezi, pe băieţii cu păr lung şi jeans decoloraţi, care aduseseră în birouri zarva de pe peroanele Gării de Nord.

Acum, din fericire, tinerii dispăruseră. Era greu de crezut că muriseră cu toţii şi supărarea lui Ilarion nici nu mergea atît de departe încît să le dorească moartea, dar dacă morţii lui trăiau şi viii se făcuseră nevăzuţi nu simţea nevoia să pună întrebări şi nu-1 încercau regrete.

Ceea ce regreta era că sandvişurile şi cafelele Paraschivei nu mai aveau gust, şi nu numai ele, tot ce băga în gură devenise insipid. Florile îşi pierduseră mirosul. Clima se schimbase parcă şi ea, adică nu clima, după toamna lungă venise iarna, numai că soarele încetase să fie fierbinte şi acum, cînd termometrul arăta zece grade minus, nu era frig. Ilarion îşi pusese din obişnuinţă căciula şi paltonul, dar s-ar fi putut lipsi de ele. Mai mult, purtîndu-le, nu se simţea încălzit.

Strada gemea de lume şi era greu de spus dacă toţi cei ce alergau de colo-colo muriseră. Un bărbat ducea în spinare un brad cu crengile îndoite şi legate cu sfoară. Zăpada nu apucase să se murdărească, cerul era la fel de alb ca zăpada ; pete întunecate, case şi oameni se detaşau cu o violenţă inutilă pe fondul imaculat.

O fată ieşi atunci val-vîrtej din cofetăria în vitrina căreia se înălţau palate de zahăr cu ornamente de ciocolată şi se izbi de Ilarion. Amîndoi dădură să se scuze, dar cînd se priviră Ilarion îşi recunoscu iubita din tinereţe. Se înecase la Mamaia, valurile nu-i înapoiaseră niciodată trupul. Şi acum era aici, la fel de tînără ca în vremea de demult.

–Eşti tu, Ilarion ? şopti ea acoperindu-şi buzele cu palma. Ce-au făcut anii ăştia din tine ! Şi ai sfîrşit prin a muri şi tu...

Cu lacrimi mari, copilăreşti, plîngea neauzit şi Ilarion nu se îndură să-i spună că era viu.

ROCADA

Cînd intră în palatul cu geamurile făcute ţăndări şi faţada ciuruită, soldaţii, doi cîte doi, mai scoteau în piaţă cadavrele, le ţineau de umeri şi de picioare, le aruncau în camioanele ale căror motoare duduiau, dintr-o încăpere de la mansardă ieşea încă fum.

Luaţi-l şi pe ăsta, spuse colonelul îndreptînd cravaşa spre şambelanul în ridicola livrea de saten albastru desenată de soţia preşedintelui.

Ca şi cum ar fi fost surprins înotînd, trupul zăcea pe spate pe treptele de marmoră ale scării de onoare,

cu capul în jos şi dreapta ridicată. Cînd îl împinse cu vîrful cizmei lunecă în silă şi se opri din nou, flasc, simbol al vechiului regim : inadecvare, falsă strălucire, inerţie.

Morţi înainte de a fi murit, îşi spuse colonelul respirînd mirosul de ceară de parchet şi praf de puşcă.

Mai mirosea a cîrpă arsă şi sudoare şi sînge, era ziua cea mare, dar nu simţea ameţeala triumfului, nici măcar bucurie. De prea multe ori se văzuse urcînd scara palatului prezidenţial după reuşita loviturii de stat, de prea multe ori împinsese cu vîrful cizmei în închipuire un cadavru prăbuşit pe treptele de marmoră, exaltarea era bună pentru cei ce aveau să fluture pe străzi steagurile pe care cine ştie ce amărîtă cususe la repezeală sabia şi pintenul de aur.

Telefoanele repuse în funcţiune, raportă un căpitan mărunt, cu faţa strălucind de sudoare.

Îndreaptă-ţi chipiul, spuse sec colonelul, apoi urcă mai departe ascultînd distrat hărmălaia glasurilor şi rarele împuşcături care mai răsunau în apropierea palatului.

Constată că balustrada de marmură fusese spartă în cîteva locuri, unele trepte ciobite, fleacuri, să vedem încăperile şi, ajuns pe palier, aruncă o privire în salonul alb a cărui uşă cu două canaturi rămăsese deschisă.

Pe covorul ghemuit aducînd cu blana unui imens urs polar se lăfăiau pete negre şi pete roşii, candelabrul căzuse iar nenumăratele lui frunze de cristal luceau jalnic pe parchetul cu zgîrieturi adînci. Dezgustat, privi scaunele şi fotoliile răsturnate, cioburile vaselor de porţelan, perdelele pîrlite, urmele de mîini însîngerate pe tapetul de brocart, porcii, şopti cu scîrbă şi satisfacţie, dacă toate ar fi fost la locul lor, dacă ocupanţii palatului ar fi murit curat, demn, lăsînd încăperea aşa cum o cunoscuse cu prilejul diverselor recepţii, s-ar fi simţit frustrat, dar desluşind în tot ce vedea semnele panicii şi nu ale luptei, se simţi fără să vrea recunoscător faţă de cei ce făcuseră un grajd din salon purtîndu-se după

cum sperase să se poarte, ar trebui un fotograf sau poate televiziunea, îşi spuse trecînd excitat din sală în sală şi înregistrînd justiţiar haosul şi murdăria, poftim, au spart oglinda veneţiană, aici ce dracu au născocit, aha, un foc de-a dreptul pe parchet, frumos, dar încăperea cea mai răvăşită era cabinetul prezidenţial pe care-1 recunoscu cu greu, nimic nu rămăsese întreg între pereţii odinioară acoperiţi cu cărţi, cărţile fuseseră smulse din rafturi şi, împuşcate, sfîşiate, alcătuiau un covor pe care păşi anevoie, pînă şi biroul masiv părea hăcuit cu topoarele, au lăsat să cadă chiar portretul Fondatorului şi l-au călcat în picioare, asta n-a mai fost panică, ci nebunie curată, am spus eu că n-au nimic sfînt.

În ungherul cel mai ferit al minţii lui un nevăzut avocat al diavolului se pregătea să răstălmăcească totul, îi cunoştea însă tertipurile şi-i înăbuşi bîiguiala neîngăduindu-i să-şi înceapă opera de subversiune, te înşeli dacă-ţi închipui că sînt căcăciosul de preşedinte şi mă poticnesc în argumente şi contraargumente ca un intelectual împuţit, mai multă fineţe, domnule colonel, ţineţi seama de nuanţe, îl maimuţări pe preşedinte închipuindu-şi-1 totodată aşa cum arăta acum, un hoit sub alte hoituri în camionul ce le ducea spre groapa comună, şi gîndul că nevolnicul fusese redus la tăcere în propriul său cabinet i se înfăţişă ca un act de dreptate, de aici pornea răul şi aici fusese lichidat.

Mai urcă un etaj. Intrase acum într-unul dintre dormitoare, nu mai fusese acolo, bineînţeles, dar se vedea limpede că era al fandositei, o valiză rămăsese deschisă pe patul cu polog şi tot felul de boarfe răspîndite care încotro, altminteri pe masa de toaletă şirurile de sticluţe şi borcănaşe, peria şi pieptenul stăteau la locul lor, dulapul de pe toată lungimea unui perete avea uşile deschise şi rochiile spînzurau pe umeraşe, rafturile purtau vrafuri de lenjerie, nimic spart, răsturnat, sfîşiat, schimbat dacă făceai abstracţie de pata întunecată de pe cuvertura acoperind patul, ei da, zăbăuca n-avea să mai

deseneze uniforme şi livrele, nici să conceapă serbări stupide cu bătăi de flori, concursuri de poezie şi împărţiri de cununi, în sfîrşit, ceva o să facem şi cu odaia asta.

O sală de baie o despărţea de dormitorul preşedintelui, imensă, verde ca un fund de mare, faianţa de pe pereţi, mozaicul, cada, lavoarul, wc-ul, totul era verde şi, după ce o străbătu, neplăcerea colonelului spori dînd cu ochii de ordinea exemplară din dormitorul al doilea, nu vedea măcar pata revelatoare, lucru firesc, de vreme ce se pierduse printre petele anonime din cabinetul devastat de la etajul de dedesubt, dar nu mai puţin regretabil, ar fi privit-o cu atenţie, fără ură şi fără mînie. Cu atenţie. Atît.

Străbătînd dormitorul, ajunse în dreptul uşii opuse celei prin care intrase, cînd îl opri un zgomot. Mărunt, înfundat, un fel de foşnet. Mîna i se îndreptă spre tocul revolverului, îl desfăcu, apucă arma. Colonelul se apropie în vîrful picioarelor de dulapul care ocupa şi aici un întreg perete, apoi, brusc, deschise uşa.

Din costumele preşedintelui, haine de dimineaţă, de după masă, de seară, de sport, de ceremonie, dar nici o uniformă, se desprindea un vag iz de levănţică.

Ieşi, spuse colonelul.

Stînga, dreapta, fracul şi smochingul lunecară pe umeraşele lor, iar în spaţiul ivit apăru un băiat de vreo treisprezece ani.

Am strănutat, explică ieşind din dulap. Dacă nu... Winchester ?

Colonelul privi revolverul. Nimeni nu-i spusese că fiul preşedintelui scăpase cu viaţă, în ciuda ordinului său strict : întreaga familie. Primului gînd, au să mi-o plătească, îi urmă un altul, micul geniu, hm, cel mai simplu ar fi să-1 împuşc pe loc.

Nu-ţi fie frică, spuse de aceea înălţînd revolverul.

O, nu mi-e frică, şopti băiatul care-şi duse amîndouă mîinile la piept, descheie repede cămaşa, apoi şi-o desfăcu uitîndu-se în ochii colonelului.

Avea privirile verzi, ca baia, ca marea. Verzi. Şi-n ele ceva se zbătea.

Prostii, ripostă colonelul vîrînd revolverul în tocul de piele.

Se simţi dintr-odaţă descumpănit şi, făcînd doi paşi în dormitorul atît de calm, avu impresia că încăperea se mărise.

Ce dracu să fac cu tine ? bombăni băiatul.

Undeva, în palat, se trînti o uşă.

Pe ai mei... i-aţi omorît ? întrebă colonelul şi glasul îi tremură.

Băiatul măsura odaia cu paşi mari.

Ascultă, se răsti în cele din urmă oprindu-se şi bătîndu-şi pulpa cu o invizibilă cravaşă, ai scăpat, mulţumeşte-te cu asta. Şi să nu mai aud o vorbă.

Dar colonelul îşi lăsă capul în piept.

Nu trebuia să mă ascund, şopti. Acum, că nu mai mi-e frică, poţi să mă împuşti.

Plictisit, băiatul se apropie de fereastră, o deschise. Din piaţă porniră strigăte, apoi un foc de armă. Căzu pe spate.

Atunci colonelul se apropie şi el de fereastră, privi pata roşie de pe fruntea băiatului, aruncă o privire în piaţă. Văzîndu-1, soldaţii izbucniră în urale şi-şi agitară puştile.

O să plătiţi pentru tot, spuse colonelul în timp ce lacrimi mari, grele, i se prelingeau pe obrajii supţi, cu pielea ca pergamentul.

Închizînd fereastra, îşi şterse lacrimile şi, fără a se mai uita îndărăt, părăsi dormitorul.

POVESTE DE IARNĂ

Era tîrziu, ca de fiecare dată cînd se întorcea acasă după ce trăgea oblonul peste uşa cam şubredă şi grilajul peste geamul plesnit al vitrinei, una singură, pentru că nu era decît gestionarul unei dughene supusă demolării pe rafturile căreia se adunau cupoane şi haine croite cu cel puţin trei ani în urmă, acum soldate în pierdere, capete de serii rămase nevîndute şi, rareori, prototipuri destinate exportului, refuzate de beneficiar şi nemaiintrate în producţie, drept care nimereau în obscura lui dugheană din gura pieţii.

Fireşte, s-ar fi putut lipsi de oblon şi grilaj, două cuvinte de închidere erau mult mai sigure decît apărătoarele metalice, dar nu trebuia. În faţa geamului plesnit care nu se lăsa tăiat cu diamantul, nici spart cu ciocanul, a bătrînei uşi rezistînd la rangă şi topor pînă şi un hoţ idiot ar fi căzut pe gînduri. Iar Ilarion era sătul de întrebări încă din anii primei tinereţi, cînd îşi descoperise puterea fără a avea şi înţelepciunea să n-o dea în vileag.

Ciudăţeniile nu-1 ocoliseră probabil mai demult, dar îşi dădu într-adevăr seama că poate face lucruri neaşteptate abia în vara cînd trecu pe lîngă un gard dincolo de care văzu un pom încărcat cu pere pergamute. Îi lăsă gura apă, ce-aş mai mînca una, şi o pară se desprinse atunci de pe cracă şi pluti peste gard pentru a i se aşeza în palma întinsă. Descoperi astfel un nou joc, dar cum dorinţele îi erau încă modeste se mulţumi un timp să facă rost de bani pentru năut şi stafide sau să înscrie nenumărate goluri în meciurile disputate pe maidanul de lîngă barieră.

Aflînd însă pe neaşteptate că oamenii cumsecade care-1 crescuseră nu erau părinţii lui, dispăruţi într-o bună zi fără ca nimeni să ştie unde şi cum, se simţi atît de recunoscător faţă de bătrînii care se descurcau tot mai greu pe la mijlocul anilor 30 încît le schimbă peste noapte într-un mic palat căsuţa cu acoperişul gata să se prăbuşească. După cum era de prevăzut, minunea stîrni de astă dată vîlvă în cartier, preotul parohiei făcu o slujbă de mulţumire, reporterii nu se lăsară aşteptaţi, iar tînărul înspăimîntat dădu bir cu fugiţii.

Recunoscută în sfîrşit în dimensiunile ei fabuloase, inexplicabila putere îl îmbăta însă estompînd primejdiile nesăbuinţelor la care nu era în stare să renunţe, aşa că după o vreme făcu să se ivească pe Vîrful-cu-Dor o caleaşcă aurită trasă de patru cai albi. Fata pe care o iubea atunci se plînsese de oboseală, unde m-ai adus, scîncea sub şuviţele întunecate ale norilor care le go-

neau deasupra capetelor, atît de aproape că-i puteau atinge cu mîna, nu mai am puterea să mă întorc şi, trîntindu-se la picioarele lui aşa cum citise într-unul dintre romanele publicate în fascicole, şopti stins du-te, iubitul meu, eu am să mor aici. Vîntul şuiera pe culmea pustie, se lăsase un frig prevestitor de ploaie, poate chiar de grindină.

Cum fata se miră la apariţia caleştii, dar nu se înspăimîntă, era probabil buimăcită de oboseală şi atît de bucuroasă să se prăbuşească pe pernele roşii încît nu mai putea sau refuza să gîndească, Ilarion (care nici nu-şi descoperise numele şi se ştia încă drept Ilie) se instală lîngă ea mimînd o siguranţă tot mai fragilă pe măsură ce, tropotind fără să simtă nevoia unui vizitiu, caii albi îi apropiau de Sinaia şi de pensiunea lipsită de pretenţii unde Frau Haber nu le ceruse nici un fel de acte. Pe străzile pustii caleaşca nu fu urmărită decît de haita cîinilor de pripas, se făcuse tîrziu şi noaptea fără lună nu îndemna la plimbări, altminteri copiii ar fi alergat după ciudatul echipaj şi perechile de îndrăgostiţi ar fi ridicat orăşelul în picioare.

Caii se opriră în faţa pensiunii, dar Ilie era atît de grăbit să facă să dispară cai şi caleaşcă încît nu aşteptă măcar ca fata să intre în vila întunecată. În timp ce, somnoroasă, se întorcea în prag pentru a arunca o ultimă privire splendidului vehicul pe pernele căruia avusese vreme să-1 transforme pe tînărul timid care-i propusese excursia într-un prinţ deghizat pentru a scăpa de uneltirile celor ce-i rîvneau averea, dacă nu chiar tronul, caleaşca şi caii dispărură. Fata scoase un ţipăt şi-şi aminti în sfîrşit cum apăruseră pe culmea măturată de vînt. Iar pentru că, în ciuda aerului serafic, avea picioarele pe pămînt, se pricepu să-1 strîngă într-un laţ de întrebări atît de precise încît lui Ilie nu-i mai rămase decît s-o facă să dispară sau să dispară el însuşi. Spre cinstea lui alese din nou a doua soluţie, aşa cum avea să mai procedeze de cîteva ori înainte de a des-

coperi singurul loc unde, departe de a stîrni suspiciuni, miracolul dezlănţuia aplauze.

În circul modest care străbătea ţara în anii dinaintea războiului se apucă să schimbe batistele în porumbei, scoase ouă din urechile spectatorilor şi iepuri dintr-un joben pe care-1 umplea în prealabil cu apă, ferindu-se să inventeze numere nemaivăzute, asigurîndu-şi publicul că oricine putea face tot ce făcea acolo, în mijlocul arenei, ba învăţîndu-1 şi cîte o mică scamatorie nevinovată cu cărţi de joc măsluite sau cutii căptuşite cu oglinzi. Dacă se bucurau deci de succes, numerele iluzionistului nu stîrneau invidia colegilor şi numele lui nu ajunse cap de afiş.

Totul părea acum să-i pregătească un trai obscur, lipsit de ispite şi primejdii, cînd într-o seară de iarnă, la spectacolul dat într-un tîrguşor din Moldova, lanţul de batiste pe care-1 aruncă spre cupola de pînză nu se mai preschimbă în obişnuitul stol de porumbei. Uluit, văzu păsările de aur fîlfîind deasupra arenei şi ciripind atît de tare încît acopereau ropotul aplauzelor. În primul rînd de bănci, o doamnă în vîrstă, cu cearcăne sub ochi şi obrajii surpaţi în două punguţe de piele ce-i încadrau bărbia, bătea din palme. Îngrijit îmbrăcată, paltonul şi căciuliţa de blană o făceau să semene cu un blînd şi mare hîrciog nimerit din greşeală printre spectatori.

Ilie formulă în gînd o întrebare, răspunsul sosi sub forma unei unde liniştitoare. Încă nesigur, turnă apă în joben şi începu să scoată din el iepurii albi pe care-i trăgea de urechi. Al treilea îl dojeni mişcîndu-şi lăbuţa dreaptă din faţă. Bătrîna clătină şi ea din cap. Nimeni nu băgă de seamă că oul pe care iluzionistul îl culese din urechea unui copil ticăia ca un ceas, dar scamatoriile cărora le dezvăluia inocenţa se desfăşurară apoi fără incidente, iar cînd, terminîndu-şi numărul, pătrunse în rulota lui, bătrîna îl aştepta într-un fotoliu cum nu mai văzuse, un jilţ de marmoră albă cu mari perne negre,

ceea ce nu i se păru ciudat, nepotrivit ar fi fost s-o găsească pe patul tare, acoperit cu o pătură cazonă, sau pe unul dintre cele două taburete şchioape de lîngă masa cu picioarele prinse în duşumele.

–De ce faci asta ? îl întîmpină bătrîna şi el întrebă prosteşte, de parcă n-ar fi ştiut la ce se gîndea :

–Ce anume ?

–N-ai dreptul, mai spuse ea cu o blîndeţe în care simţi totuşi o răbufnire de ciudă, poate chiar de supărare.

Albă pe pernele negre, bătrîna i se pătru din nou o făptură a unui regn incert, puţin caraghioasă dar şi neliniştitoare, femeie, hîrciog şi încă ceva.

–De frică.

–Înţeleg. Dar *aşa*... Eu am ales să fiu profesoară de lucru manual la liceul de fete. Cine se dă în spectacol se coboară pe sine şi nu poate ajunge nici pînă la Prag. Îţi dai seama că n-ai aflat măcar cum te cheamă ?

Jilţul de marmoră deveni transparent, pernele negre pluteau la mai puţin de un metru de podea.

–Iartă-mă, spuse bătrîna şi jilţul fu din nou vizibil. Piatra nu mă mai ascultă cînd îmi ies din fire. Sînt atît de bătrînă... Viaţa e totuşi scurtă. Pînă şi a ta.

–Nu-mi cunosc numele ? se miră Ilie.

–Priveşte în tine, oftă bătrîna şi-i porunci să închidă ochii.

Văzu o întindere înceţoşată, forme nesigure şi rare pîlpîiri sfîşiind linţoliul cenuşiu, totul era atît de dezolant încît se simţi îndemnat să deschidă ochii. Atunci auzi glasul bătrînei : încă nu, şi o zări deodată printre ceţuri, purta acelaşi palton şir căciuliţa albă, dar faţa-i întinerise şi strălucea.

–Află-ţi numele, spuse, numele tău adevărat s-a ivit înaintea ta şi trebuie doar să-1 citeşti.

Dincolo de femeia întinerită, care era hîrciog şi totodată altceva, ceţurile se învolburau. Privi spre stînga, unde dintr-o alcătuire informă ţîşniră tentacule întune-

cate. I se păru că distinge un obiect cilindric şi-şi dădu seama că una dintre tentacule ţinea un joben din care începu să scoată porumbei şi iepuri, vietăţile erau diz-graţioase, aripile porumbeilor prea mici faţă de trupuri, picioarele iepurilor prea lungi şi gelatinoase.

Dezgustătoarea parodiere a numărului său de presti-digitaţie nu-1 impresionă din cale afară, dar alcătuirea informă din care porneau tentaculele ondulă violent şi Ilie se recunoscu aşa cum apărea în arenă, cu fracul prea strîmt şi plastronul de carton. Apoi se văzu îmbătrînind. Cutele i se adînceau pe faţă, buzele se strîngeau într-un rictus care-i trăgea gura într-o parte. Chel, buhăit, con-tinua să facă porumbei din batiste, scotea iepuri albi din joben şi ouă din urechile spectatorilor, totul însă era acum jalnic, otrăvit de plictiseala şi aroganţa cinis-mului.

Îşi îndreptă privirile spre femeia în alb. Nemişcată, se mulţumi să-i întoarcă privirile, devenise un fel de idol sau, poate, un simplu martor. Faţa întinerită stră-lucea pe fundalul mişcător al ceţii.

Ilie se uită la dreapta. Şi în cenuşiile perdele undui-toare văzu făptura celei pe care o plimbase în caleaşca aurită, apoi o alta, în casa căreia apăruse în uniformă de general pentru că tatăl ei, plutonier major, jurase să n-o mărite decît cu un ofiţer superior, o a treia pe care o dusese la mare unde nefericita nu găsise ceva mai bun de făcut decît să se înece, drept care se văzu nevoit să alunge marea din jurul ei, fata se pomenise pe nisipul ud, din trei părţi o înconjurau pereţi netezi de apă în care peştii înotau nestingheriţi şi peste care valurile se zbuciumau, dar de la ea pînă la ţărm se deschisese o potecă, toate trei se iveau şi piereau acum în jocul eşarfelor de ceaţă şi i se păru că răsar din limbile unui foc lăptos topind masca fiecăreia pentru a-i dezvălui trăsăturile adevărate, lăcomie, prostie, egoism, văzu celelalte boroboaţe pe care le mai făcuse, palatul răsărit peste noapte în locul coşmeliei gata să se prăbuşească a

părinţilor adoptivi, cazinoul din Constanţa în seara cînd spărsese banca pentru că bila ruletei se oprise ore în şir la cifra 3, balul în timpul căruia începuse să zboare deasupra parchetului pînă atinsese tavanul pictat cu zîne şi amoraşi, ispravă care nu fu deloc pe placul partenerului lui, şi altele.

Pe întinderea ceţoasă, ruşinat, se uită din nou la cea care, măruntă, albă, femeie, hîrciog, şi idol, şi martor, aştepta. Vreau să-mi citesc numele, gîndi într-o crispare a voinţei. Vreau.

Simţea un nod în gît. Ceţurile ondulau nepăsător şi pentru prima dată percepu tăcerea, totul se petrecea în tăcere.

–Daţi-mi numele, strigă atunci cu un efort al întregii fiinţe şi ceva se sfîşie în el, dar strigătul nu-i fu înghiţit de ceaţă şi bubui repetat ca şi cum s-ar fi izbit de mulţimea unor pereţi şi bolţi şi ar fi gonit pe lungi culoare înfundate pentru a se întoarce iarăşi făcînd să vibreze întinderea pe care n-o putea străpunge cu privirea.

Dincolo de pata strălucitoare a feţei întinerite ceţurile fură supte de o gură nevăzută. Ilie descoperi că era propria lui gură, gura de piatră a capului său cioplit într-o stîncă uriaşă. Deşi asperităţile rocii nu fuseseră netezite îşi recunoscu trăsăturile, acum calme, grave. Pleoapele acopereau ochii şi-1 înfioră gîndul că avea în faţă o mască mortuară de proporţii gigantice, dar simţămîntul neliniştitor făcu repede loc bucuriei : pe fruntea de piatră fusese săpat un cuvînt. Marginile erodate ale literelor trădau vechimea inscripţiei, cîteva erau astupate cu licheni. Îşi citi numele.

În clipa aceea se pomeni în rulotă, faţa bătrînei din jilţul de marmoră nu mai strălucea şi-şi proclama vîrsta. Femeie, hîrciog şi încă ceva, dar acum ştia ce, bătrîna zîmbea. I se păru, sau zîmbetul îi era contrazis de tristeţea privirilor ? Nu mai apucă să-şi dea seama. Bătrîna

ridică mîna dreaptă în chip de salut şi dispăru odată cu fotoliul, iar Ilarion ştiu că se născuse pentru a doua oară.

*

În noaptea aceea părăsi circul. Şi fu, pe rînd, vameş, comis-voiajor, vînzător într-o mare prăvălie de ţesături. Nu se remarcă în nici una dintre îndeletnicirile alese pentru anonimatul pe care i-1 asigurau, nu fu avansat, nici dat afară, conştiincios şi modest, constatau colegii, om de treabă dar nu-1 prea ajută mintea, socoteau superiorii.

O dată ajuns acasă devenea el însuşi. Aflîndu-şi numele, aflase bineînţeles şi că, dacă putea ocoli legile cunoscute de oameni pentru că se înscriau în altele, mai subtile, care le rămîneau străine, adevărata lui putere se exercita asupra timpului, aşa cum adevărata putere a celei ce-i deschisese ochii se întindea asupra pămîntului. De asta şi semăna cu un hîrciog. De asta faţa lui evoca un cap de şarpe. Învăţă deci să cucerească timpul.

La izbucnirea războiului, pe front, îşi îngădui să rostească o formulă de apărare şi nimeni în compania lui nu fu rănit. Dar văzu mai multă suferinţă decît putu îndura. Într-un rînd, cînd nemţii se pregăteau să spînzure o fată de vreo cincisprezece ani, făcu să se rupă frînghia în laţul căreia începuse să se zbată, atunci o împuşcară, văzu bătrîni striviţi sub şenilele tancurilor şi sate incendiate, oameni torturaţi, femei violate sub ochii copiilor, copii sfîrtecaţi sub privirile mamelor şi gîndul că de fiecare dată ar fi putut împiedica ororile îl chinui prefăcîndu-i zilele şi nopţile în coşmare prin care rătăcea fără să mai poată face deosebirea dintre năluciri şi realitate.

Sfîrşi prin a întoarce împotriva unei companii SS cîinii lupi pe care uniformele negre îi asmuţeau asupra cîtorva prizonieri. SS-iştii fură sfîşiaţi, dar Ilarion părăsi anul sîngeros 1942 şi se refugie în trecutul unei mînăs-

tiri pe care războiul o distrusese sub ochii lui. Fu dat dispărut. Şi se inapoie abia cu primele eşaloane de prizonieri pentru a-şi relua modesta slujbă de vînzător. Mai tîrziu fu făcut gestionar.

Acum, rarii trecători păşeau cu capul între umeri şi urmele paşilor le erau repede acoperite de fulgii de zăpadă, neverosimili de mari şi grei. Bătrînul se surprinse zîmbind, la fel ningea în secolul de demult la Cozia, era încă tînăr atunci şi făcuse lungul drum prin timp numai pentru a-1 vedea cu ochii lui pe slăvitul Mircea-Voievod, îl văzuse, slab, cu faţa împietrită trecuse pe lîngă el ieşind din biserică tocmai cînd fulgi tot atît de mari ca fulgii de acum, grei şi deşi, începuseră să cadă, în curtea împrejmuită de chilii domnul păşea repede îndreptîndu-se spre poarta dincolo de care dregători şi oşteni îl aşteptau lîngă caii sforăind şi scoţînd pe nări fuioare de aburi. Totul atunci părea o poveste, dar zăpada de acum o făcea să trăiască şi amintirea înfăţişîndu-i mantia vişinie pe care bătrînul voievod nu se sinchisea s-o strîngă în jurul trupului şi ale cărei poale fîlfîiau dezvelind căptuşeala de samur, Ilarion întoarse capul ca şi cum s-ar fi aşteptat să zărească iarăşi silueta uscăţivă trecînd pe lîngă el.

În dreptul unui gard de lemn, chincită, nu văzu decît o fetiţă de vreo opt ani suflînd în pumnii pe care şi-i ducea la gură. Cu mintea încă plină de vechile arătări nu realiză îndată ce era ciudat în imaginea care li se suprapunea, deşi o simţea ciudată. Apoi băgă de seamă că, deşi ningea tot mai tare şi zăpada începuse să se depună uniform, în jurul fetiţei trotuarul era uscat. La vreo douăzeci de centimetri deasupra capului şi în jurul ei fulgii dispăreau.

Întinse mîna în spaţiul unde nu ningea. Aerul era acolo cald, în orice caz mai cald decît cel pe care-1 respira el.

–Ştii cum faci asta ? întrebă silindu-se să-şi stăpînească glasul.

Strada era pustie.

–Mi-e frig, scînci fetiţa fără să-şi dea seama că-i răspundea la întrebare.

O ajută să se ridice, cuprinse cu amîndouă braţele trupul firav în care percepu bătaia celor două inimi şi în clipa următoare se aflau în locuinţa lui care, în scriptele celor ce administrau spaţiul locativ, se rezuma la o încăpere cu acces la baie şi bucătărie, o încăpere cu mobile puţine şi uzate, cu o răpire din serai imprimată pe pînză şi prinsă pe peretele de lîngă pat. Cîteva bibelouri de faianţă împodobeau raftul unui bufet cu lemnul înnegrit, covorul de iută era ros şi decolorat.

Îndată ce aprinse lumina Ilarion se uită la fetiţă. Nu părea speriată. Privind în jur, constată :

–La noi era mai frumos.

–Fii bine venită, rosti atunci cu o linişte pe care şi-o impuse deşi ar fi vrut să strige, să dea din mîini, să rîdă, casa asta e acum a ta.

Şi îngădui neînsemnatei încăperi să se transforme în curtea interioară a palatului în care, de fapt, locuia, construcţie din secolul al XVII-lea pe locul căreia urma să se înalţe modesta clădire cu încăperea ce-i fusese repartizată. Se ivi deci fîntîna cu ghizduri de piatră. Dincolo de coloanele scunde pe care se răsuceau vrejuri şi frunze cioplite cu migală se arcuiau bolţi suportînd galeria de la etaj, peste balustrada căreia se aplecau două femei.

Fetiţa bătu din palme. Şi intră în încăperile unui alt veac, se plimbă cu Ilarion pe galeria unde, ca două manechine în veşminte de epocă, femeile rămîneau pironite în vremea lor, iar bătrînul află că părinţii Alinei (fireşte, fata nu-şi cunoştea încă adevăratul nume) plecaseră într-o dimineaţă şi nu se mai întorseseră, procedînd, acum ştia, aşa cum procedau toţi cei din poporul vechi. Nu era semnul unei indiferenţe şi, mai puţin, o dovadă de cruzime. Experienţa îi învăţase că, fără excepţie, copiii trebuiau să le crească printre oameni pen-

tru a-şi însuşi obiceiurile lor şi a învăţa să nu-şi trădeze însuşirile. Pe ele, de altfel, se bizuiau părinţii, toţi copiii părăsiţi izbutind să se integreze în lumea care, altminteri, i-ar fi exclus. Mai puţin norocoasă decît Ilarion, Alina nu fusese însă adoptată de vecini binevoitori, ci trimisă la o casă a copilului, de unde fugise.

Planul îndrăzneţ să se fi născut încă de atunci ? în lumina a tot ce urma să descopere ipoteza nu putea fi respinsă. Ilarion mai avea de trăit unsprezece ani, ştia cum şi cînd va muri, asistase la propriul lui sfîrşit, o moarte blîndă, fără nimic spectaculos. Cu o carte pe genunchi avea să adoarmă în singurul fotoliu din încăpere, mai bine zis acolo va fi găsit, de fapt urma să se stingă într-o admirabilă berjeră Louis XV, apartamentul invizibil pentru ceilalţi purtând atunci pecetea stilului celui ce spusese *după mine potopul*.

*

Nimeni nu se miră cînd o făcu pe Alina să treacă drept nepoata lui din partea unui frate locuind în provincie. Colocatarii o iubeau şi simţeau nevoia să-i ofere cîte ceva, toţi îi mîngîiau buclele şi, oricît de curios ar părea, Ilarion nu înţelese. Nici faptul că pe stradă necunoscuţii se înseninau la trecerea fetiţei şi începeau să-i zîmbească, nici notele bune pe care le primea la şcoală, deşi n-o vedea niciodată învăţînd, nu-1 puseră pe gînduri. Se nelinişti doar cînd fu chemat de directoare, o femeie încă tînără, cu gesturi obosite, care-i spuse că părinţii colegilor de clasă ai Alinei se plînseseră, fetiţa lua note nemeritate, în vreme ce copiii lor, oricît de bine pregătiţi ar fi fost, primeau întotdeauna note mai mici decît ea.

–Nu înţeleg, spunea directoarea, v-am chemat să ne sfătuim, am vorbit cu cele două învăţătoare care nu înţeleg nici ele, trebuie să ştiţi că o iubim pe Alina, pînă

şi copiii care se simt nedreptăţiţi nu încetează s-o iubească.

–E un copil deosebit, răspunse cu băgare de seamă Ilarion. Dar vă asigur că, pe viitor, îşi va merita notele.

Nu-i fu greu s-o liniştească pe directoarea cu gesturi obosite, în drum spre casă însă, deşi ziua era strălucitoare, neliniştea lui nu slăbi.

–E poate neobişnuit ce vreau să fac, i se adresă mai apoi Alinei, se aflau amîndoi în galeria de la etaj şi priveau de sus fîntîna pe capacul închis al căreia, în ciutura plină, ochiul de apă strălucea, eşti prea mică probabil, dar trebuie să-ţi afli numele.

–Nu mă cheamă Alina ?

–Închide ochii, porunci Ilarion întorcînd-o spre el şi, ca bătrîna în rulota de odinioară, pătrunse în lumea tăinuind numele fetiţei.

Se aştepta să recunoască întinderea bîntuită de ceţuri pe care şi el îşi citise numele, dar lumea Alinei era o nesfîrşită pajişte însorită. În mijlocul ei, un rond de pietricele albe pe fondul căruia, cu litere alcătuite din flori de toate culorile, numele Aralda se oferea privirilor. Totul era simplu, luminos, lipsit de echivoc.

–Deschide ochii, spuse Ilarion şi amîndoi se regăsiră pe galerie, lîngă cele două jupîniţe-manechine aplecate peste balustrada de lemn.

Soarele poleia ochiul de apă din ciutură.

–Ai înţeles ?

–Cine era tînărul cu faţă strălucitoare ?

–Eu, Alina. Ai înţeles cine eşti ?

–Aralda. Erai frumos.

–Ţi-ai aflat puterea, spuse stînjenit bătrînul. E destul să vrei şi stîrneşti iubire.

Descumpănit, privea chipul fetiţei. Îi era cu neputinţă să nu se întrebe dacă planul lui îndrăzneţ era şi altceva decît un răspuns la puterea Araldei.

–Nu numai iubire, şopti fetiţa. Şi teamă, ură, lăcomie...

Privirile i se înceţoşaseră. Cu o expresie neliniştitoare îşi inventaria domeniul, puterea asupra sentimentelor.

–Bagă de seamă, o rugă. Nimeni nu trebuie să afle. Sîntem tot mai puţini.

Şi-i arătă că poporul vechi era pe cale de dispariţie, îi spuse că din îndepărtata noapte de iarnă cînd fusese ajutat să-şi afle numele nu mai întîlnise nici o făptură cu două inimi, o preveni asupra căsătoriilor mixte din care proveneau copii cu o singură inimă şi neputînd solicita, chiar pentru cele mai complicate operaţii intelectuale, decît abia zece la sută din capacitatea creierului lor.

–De asta am şi rămas singur, încheie Ilarion şi Aralda îi sări de gît şi-1 sărută de nenumărate ori, scurt şi repede.

–Bine ai făcut, şopti apoi frecîndu-se de pieptul lui, erai atît de frumos acolo.

Atunci auziră o bătaie în uşă şi coborîră de pe galerie în ceea ce deveni modesta încăpere a bătrînului gestionar, care se duse să deschidă. În prag, un băiat fîstîcit chinuia un buchet de lăcrămioare.

–Iertaţi-mă, treceam pe aici... şi m-am gîndit... nu vă supăraţi... pentru Alina...

–Tudor, strigă fetiţa repezindu-se şi smulgîndu-i buchetul cu care îşi mîngîie obrajii, intră, Tudore. Apoi, privind scurt spre Ilarion, zîmbi băiatului care se legăna de pe un picior pe celălalt. Parcă ştiam că Sandei îi aduci flori...

–Înainte, şopti Tudor.

–Şi acum ?

–Acum... numai ţie.

–Bine, se învoi fetiţa. Poţi să pleci, Tudore.

Iar îndată ce băiatul ieşi, de-a-ndaratelea şi cam împleticit, aruncă florile şi începu să rîdă.

–Bagă de seamă, Aralda, repetă bătrînul.

Din ce în ce mai trist, urmărise scena în tăcere. Dar fata ridică din umeri.

–Încă nu-mi cunoşteam numele. Totul era numai aşa, un joc. Sanda e roşcată şi plină de pistrui, înţelegi ? O ploşniţă... Apoi, înfruntînd tristeţea din privirile lui : încă nu-mi cunoşteam numele, ţi-am spus.

–Acum îl cunoşti.

–Sînt Aralda, proclamă fetiţa şi pereţii încăperii sărăcăcioase căpătară luciul stins, odihnitor, al unor vechi odoare, mobilele îşi pierdură urîţenia şi, rămînînd aceleaşi, deveniră îmbietoare, pînă şi nefericita răpire din serai din dreptul patului fu dintr-odată misterioasă şi plină de neprevăzut, de parcă naivele ei personaje ar fi fost însufleţite de patimi întunecate sub magica privire a lunii neliniştitoare.

–Sper că ştii ce faci, murmură Ilarion, învins.

Acum planul era pus la punct. Trebuia să aştepte zece ani şi ei trecură încet, tot mai chinuitor. Aralda era atît de frumoasă încît furtunile pe care le stîrnea nu provocau mirare şi Ilarion nu află niciodată dacă intervenea în ultima clipă împiedicînd ireparabilul. Lumea îi era tot mai străină. Respira greu. Dugheana din gura pieţii fusese dărîmată, dar nu ţinu să asiste la demolare, era demult pensionar şi-şi cruţa puterile, în ultima vreme se mulţumea să numere filele calendarului şi s-o aştepte pe Aralda, care venea tîrziu. Încăperea în care o primise cu zece ani în urmă rămăsese neschimbată, fata însă era cea care-i hotăra acum înfăţişarea de taină şi preferinţele i se opriseră la secolul al XVIII-lea. Ilarion părăsea tot mai rar berjera în care, ştia, îi era dat să se stingă. Dar somptuosul fotoliu nu-i deştepta gînduri negre pentru că n-avea de gînd să-şi aştepte sfîrşitul pe perna lui de brocart auriu.

Şi cei zece ani trecură. În ziua aleasă Ilarion întrebă :

–Eşti gata ?

În picioare lîngă fotoliul lui, Aralda încuviinţă.

–Ia-ţi paltonul, mai aminti bătrînul. Acolo e iarnă.

Aralda se întoarse într-o clipă.

–Aşa e bine ? rîse învîrtindu-se într-un picior.

Paltonul se desfăcu, poalele se rotiră, imaginea îi aminti ceva bătrînului, dar nu mai ştia ce. Se ridică cu greu din fotoliu. Aralda i se cuibări în braţe.

Şi peste o clipă se aflau amîndoi lîngă una dintre rulotele instalate în apropierea marelui cort adăpostind arena circului şi băncile spectatorilor. Era întuneric, doar zăpada lumina noaptea. Dinspre cuştile animale-lor veneau mirosuri grele şi bătrînul simţi că totul se întîmplă acolo de două ori, în noaptea tăcută şi în amin-tire. Uşor ameţit, se sprijini de peretele de scînduri din-colo de care Ilarion cel de pe vremuri tocmai îşi aflase numele. În timpul lui bătrîna abia se făcuse nevăzută.

–Numeri pînă la zece, aminti.

Îşi auzea respiraţia şuierătoare.

–Mi-e frig, şopti Aralda, totul începea s-o înspăi-mînte şi se întrebă dacă făcuse bine acceptînd planul care înceta să fie numai un vis.

–Ocoleşte rulota, o îndemnă Ilarion.

Era însă prea tîrziu pentru întrebări, ştia.

Nu voia ca Aralda să fie de faţă.

–Dacă n-aş avea încredere... începu ea, dar bă-trînul îi mîngîie obrazul îngheţat, apoi o împinse uşurel.

–Nici măcar nu-mi iau rămas bun, nu vezi ?

Fata se depărtă, pieri după colţul rulotei. Pentru Ila-rion urmau clipele cele mai grele, în neliniştea şi teama lui omenească pîlpîia totuşi o curiozitate nerăbdătoare. Mai privi o dată în jur pentru a se lăsa pătruns de emo-ţia întîlnirii cu trecutul, sub cerul pe care-1 privise cu zeci de ani în urmă. Măcar atît îi datora bătrînului cu spinarea lipită de peretele rulotei şi răsuflînd greu în timp ce, cu priviri slăbite, încerca să recunoască o lume pe care întunericul o ascundea în ciuda albului zăpezii şi căreia îi regăsea contururile mai degrabă în amintire.

Dar clipele îi erau numărate. Îl pătrundea frigul. Mîna care tremura găsi în buzunar sticluţa. Îi scoase

dopul, o duse la gură şi abia avu timpul să simtă durerea.

*

–Sînt Aralda, spuse fata care se ivi pe neaşteptate în rulotă şi, ars de nevoia de a o strînge în braţe, Ilarion nu apucă să se mire, o iubea din totdeauna, poate încă dintr-o trecută viaţă.

Sigură de ea, Aralda zîmbea. Atunci, fără să bată, Rică îmblînzitorul deschise uşa.

–Ia te uită cine mi-e dumnealui... Nu mi-o prezinţi ?

În prag, rînjind, îşi juca umerii. Aralda undui spre noul-venit şi Ilarion înţelese prea tîrziu că destinul îşi bătuse joc de el pregătindu-i o singură, neîntreruptă suferinţă. Încă nu ştia totuşi că la capătul ei începea să aştepte berjera celui ce se voise *le bien-aimé.*

OCHI TRIŞTI, MÎINI RĂCOROASE

În întunericul care era durere scăpără un fulger, dar Ilarion nu se auzi gemînd. Două mîini îi apăsau umerii. Se simţea mare şi greu de parcă ar fi fost umflat cu pompa, ba nu, atunci s-ar fi înălţat ca uriaşul balon reclamă pe care-1 văzuse o dată plutind asemeni unui înecat peste Piaţa Unirii, un balon cu trunchi, cap, mîini şi picioare ţepene desfăcute în văzduh şi pe burta căruia scria cu litere mari, roşii, daţi dulciuri copiilor, dar nu mai ştiu care doctor a făcut îndată gălăgie la radio şi a

scris şi în Informaţia că dulciurile trebuiesc date şi ele cu socoteală dacă nu vreţi să creşteţi viitori obeji şi diabetici, nu, se simţea mare şi într-adevăr greu, răsuflînd scurt pentru că fusese umplut cu, nu ştiu, apă sau nisip, iar toate măruntaiele strivite îl dureau, capul îi crescuse cît un dulap şi cînd mişcă degetele mari de la picioare i se păru că le simte de două ori mai depărtate în spaţiu ca de obicei şi-i trebui timp pînă să-şi dea seama că le mişcase, dar toate astea, bineînţeles, erau fleacuri, ştia foarte bine ce se întîmplase, le-am spus şi răspus şi n-au vrut să asculte, la durere se adăuga acum sfîşierea tristeţii pentru că sfîrşitul fusese jalnic aşa cum l-am prevăzut, totul încetase în ruşine şi urlete şi fluierături atunci cînd ar fi fost atît de simplu, dar n-au vrut să mă asculte, nu te grăbi cu retragerea, spuneau, şi mi l-au adus pe Asandei să-mi dovedească eşti încă tare şi să răcnească văzuşi atunci cînd nefericitul s-a prăbuşit înainte de bătaia primului gong, ca şi cum n-aş fi ştiut cîte parale făcea, ca şi cum ei n-ar fi ştiut, dar m-au convins pentru că abia aşteptam să mă las convins, se pricep mai bine, dacă spun ei, adevărul e că nu simţea nimic, nici un semnal de alarmă, aceeaşi greutate, poate dar picioarele oboseau mai repede, şi inima, dar îmi închipui că n-ai să-1 laşi să tragă de timp, nu, două reprize şi-1 trimiţi la podea, spuneau, e cu zece ani mai tînăr, de acord, dar n-are experienţă şi stînga ta mai face minuni şi încă vorbe vorbe vorbe pînă am zis fie şi ringul, reflectoarele şi răsuflarea gîtuită a întunericului cu mii de capete au tremurat în mine şi a trebuit să mă întorc cu faţa la perete să nu se vadă cît eram de alb şi cum mă luptam să-mi înghit lacrimile.

Fierbinţi, mîinile îi apăsau umerii. Umflate, pleoapele refuzau să se ridice şi spaima am orbit se răsuci în el ca o funie de jar cu capetele prinse în creştet şi-n călcîie, dar nici acum nu se auzi gemînd şi simţi doar apăsarea mai puternică a mîinilor care, dintr-odată, nu mai erau fierbinţi. Cînd se încordă ca şi cum, prin ochii astupaţi,

ar fi vrut să facă să ţîşnească din el întregul miez dureros al fiinţei funia de jar i se încolăci la ceafă. O geană de lumină se ivi totuşi. Văzu împăienjenit chipul unei femei între două vîrste, cu ochi negri, trişti. Pe faţa rotundă buzele se mişcau, dar nu-i auzi cuvintele.

Nu aud, şopti de parcă ar fi şuierat prin crăpătura unui perete şi abia atunci îşi dădu seama că-i lipseau doi dintre dinţii din faţă.

Mîinile femeii îi apăsară de cîteva ori umerii, taci, spuneau, linişteşte-te, taci, apoi se îndepărtară. Nu le putea lega de trupul strîns într-un halat alb, vedea numai capul, gîtul obosit şi partea de sus a pieptului, apoi simţi deodată miros de rufă curată şi de iasomie şi, bucurîndu-se fără să ştie de ce, închise ochii. Ar fi vrut să nu se mai gîndească la nimic, să pătrundă în mireasma de iasomie ca într-o ţară în care te poţi întinde la soare, dar în întunericul din el nu reîntîlni decît durerea şi amintirea care era tot durere, aşa că se grăbi să întredeschidă pleoapele, n-o mai văzu şi i se făcu frică ştiind că haita imaginilor abia aştepta să se năpustească în necruţătoarea lumină a reflectoarelor, soră, strigă, soră, dar nu-şi auzi decît gîndul şi pocnetul înfundat al mănuşilor dezlănţuind exploziile întunericului cu mii de capete, SORA, şi din nou pacea iasomiei, ochii negri şi trişti, de ce eşti tristă, soră, şi buzele ei mişcîndu-se încet pentru a-i îngădui să citească taci, linişteşte-te, nu te zbuciuma, şi cînd îi atinse fruntea mîna ei era răcoroasă ca o rufă proaspătă.

Ce zi e azi ?

Duminică.

înseamnă că de două zile.

Taci.

Sîmbătă, cînd ?

După masă. E ora cinci.

Să nu pleci.

Nu,

dar era atît de tristă,

de unde tristeţea ? din trupurile ce se perindaseră pe patul ăsta, trupuri de bărbaţi şi de femei pe care le-a spălat de tristeţe şi tristeţea tuturor i-a pătruns prin piele şi s-a adunat în ea strat cu strat înălţîndu-se pînă în dreptul ochilor pentru ca să se reverse acum, neagră, peste mine, neagră şi odihnitoare, neagră şi învăluindu-mă în adieri de iasomie, o tristeţe care nu se adaugă tristeţii mele să mă strivească, dimpotrivă, o soarbe, o cheamă şi cu cît privirile ei se îngreunează cu atît mă simt mai împăcat fără să uit nimic, totul se depărtează sau eu mă îndepărtez de toate şi numai durerea rămîne ca o haină de fontă în care am căzut pe spate.

Vreau să te vezi, rostiră buzele pe care le bănuia ca nişte petale abia ofilite şi căpătîiul patului se înălţă încet pînă descrise un unghi din care Ilarion zări măsuţa pe care se afla televizorul.

Nu, strigă răguşit încercînd să-şi întoarcă faţa pe perna tare, dar mîinile răcoroase îi imobilizară capul, nu acum, nu încă, nu vreau.

Ea apăsase însă pe butonul roşu, cu toate că Ilarion nu-1 auzea televizorul începu să zumzăie şi era sîmbătă după masă cînd, la ora cinci, se transmitea săptămîna sportivă de care refuzase să-şi amintească, nici nu ştia că rezerva are televizor, abia mă simţeam împăcat, soră, înţelege, te rog, nu încă, aşa că nu reacţionă cînd glasul crainicului vesti meciul anului, dar închise ochii de îndată ce primele pîlpîiri străbătură ecranul. Mîna răcoroasă îi apucă mîna, femeia plecă peste el un imperiu de iasomie, întinse un deget şi-i mîngîie pe rînd pleoapele ca pentru a-l ajuta să le ridice, apoi, fără să se uite la ecran spuse încet priveşte şi repetă priveşte priveşte aţintind ochii tristeţii negre asupra feţei lui tumefiate pînă ce, în ciuda panicii, bărbatul nu se mai împotrivi, deschise ochii şi, citindu-i pe buze îndemnul, îşi întoarse privirile spre ecran.

Se văzu în colţul albastru, cu braţele desfăcute şi sprijinite pe corzi, se văzu sărind de pe scaun şi salutînd fără să audă glasul crainicului care vestea la categoria semi-grea Ilarion Căliman, 38 ani, 80 kg, 120 meciuri disputate, 110 victorii, nici o înfrîngere, 10 meciuri nule, campion naţional din 1963, campion balcanic din 1970, campion european din 1974, îl văzu pe Riza ţopăind, salutînd şi-şi atinseră mănuşile, dar era mai mult aici decît acolo şi ringul i se păru ireal, nici spaimă nici ruşine, mîinile răcoroase îi netezeau mîna şi, abătîndu-şi pentru o clipă privirile, întîlni liniştitoarea tristeţe a ochilor negri, după care se uită din nou, stînjenit, la ecran.

Prima repriză începuse, îşi amintea fiecare mişcare şi le recunoscu pe toate pentru că funcţionase fără greş, atent, sprinten, pistoanele braţelor izbind cu o inteligenţă care nu era doar a trupului şi de care putea fi mîndru, de care fusese mîndru, dar pe care nu o regăsea acum, cînd retrăia singurele minute sărbătoreşti ale meciului, ce se întîmplă cu mine, se simţea străin, cu simţămintele înstrăinate, şi nu-şi înţelese răceala.

Detaşat, observă că Riza izbutise să se ferească de loviturile cele mai primejdioase şi că-i aştepta oboseala. Ea se ivise în repriza a doua, ştia că într-a treia nu-şi mai putuse coordona mişcările dar se surprinse interesat numai să vadă cum se întîmplase una ca asta, era o simplă curiozitate de parcă nu el s-ar fi aflat pe ring, sau un el care nu era el, nu mai era, cine sînt eu, şi panica îl năpădi ca un val de furnici negre, atît de alta decît cea temută încît, dintr-o nevoie de confirmare a identităţii dintr-odată surpată, contestată, îşi întoarse din nou privirile spre femeia care urma să-1 ţină de mînă, iar tristeţea ei neagră îl nelinişti din nou măcar că sora nu scoase o vorbă, doar mîinile ei mereu răcoroase frecîndu-i cu multă putere mîna într-o mîngîiere neîntreruptă difuzînd în trupul lui un adevăr evident.

Repriza a treia începuse cînd se uită iarăşi la ecran şi Ilarion avu o clipă de nedumerire văzîndu-se în

ofensivă, realitatea imaginilor contrazicea tot ce stăruia în amintire şi o răbufnire de neîncredere îl prăbuşi sub zgomotoasele reflectoare ale ruşinii uitate, dar amintirile minţeau, Dumnezeule, uite cum Riza se tot trage îndărăt şi eu atac, atac ridicînd sala în picioare, splendid croşetul ăsta, aşa, loviturile curgeau ritmic şi, îmbătat de mirosul de iasomie plutind peste ring, Ilarion ştia că ar fi fost în stare să izbească la nesfîrşit pentru că era din nou omul cu muşchi de oţel, eroul serii, pentru că se trezise lepădînd indiferenţa de adineauri şi se concentra în spaţiul magic dintre corzi, puternic, prezent, încă un pas pînă la victorie, Riza nu-şi mai putea controla mişcările, se tot vîra în el şi arbitrul trebuia tot mai des să-i despartă, acum un singur pumn bine plasat, ha, şi Riza cade, unu, numără arbitrul, doi... trei... pa...

Degetele răcoroase apasă pleoapele, ochii negri aştern o ultimă tristeţe peste faţa diformă, femeia se depărtează şi, înainte de a părăsi rezerva, nu trebuie să închidă te-tevizorul.

Încăperea nu are televizor.

BEZNA AMINTIRILOR

Era o seară care nu venea de demult, ci dintr-un viitor colţuros scăpărînd în luminile îngheţate ale lămpilor cu neon şi otrăvit de gazele de eşapament ale maşinilor. Ce vreau în fond ? se întrebă Ilarion, a trecut vremea serilor albastre, dar o spunea ca şi cum ar fi spus mi-a căzut un nasture, serile erau demult cenuşii sub cerul de plumb şi tot ce le alcătuise culoarea, parfum şi tăcere a pereţilor spoiţi cu alb de lună, i se şterse din minte odată cu silueta

deşirată a lampagiului care înălţa prăjina pentru a ajunge la felinarul de pe stîlpul de fontă canelată şi, presînd pompa, umplea felinarul cu aur, atîta ţinea minte, serile fuseseră albastre, de fapt cuvintele se goliseră de conţinut ca nişte somptuoase încăperi din care mobile şi oameni dispăruseră, iar sunetele nu mai erau acum decît unde de nostalgie incertă.

În jurul lui, pe trotuarul negru de lume, perechile nu simţeau nevoia să comunice, nici tinerii să rîdă. Inutil descoperite, feţele posace căpătaseră rigiditatea unor măşti pe care, în ochi nefăcuţi să primească imagini din afară, sticleau răsfrîngerile unor universuri interioare încrîncenate, viclene. Cu adevărat vii pe chipurile lor sînt doar aburii răsuflărilor, îşi mai spuse Ilarion păşind cu băgare de seamă, trotuarul îngheţat era alunecos şi la vîrsta lui o cădere, capul femurului, o femeie voinică îl împinse tocmai atunci cu umărul şi el se apucă de un burlan, din fericire mergea lîngă zid, urechile începură să-i vuiască şi rămase locului trăgînd în piept, scurt şi repede, aerul solidificat de ger.

Uşile cinematografului se deschiseră expulzînd un şuvoi de trupuri încinse, tăcute, grăbite să se răspîndească. Tînărul oprit lîngă el aprinse o ţigară. Cum e filmul ? întrebă Ilarion, iar tînărul îl privi mirat, ridicînd din umeri răspunse aşa, apoi îi întoarse spatele. Autobuzele înghiţeau loturi de roboţi, altele se scurgeau pe trotuar. Nu pot să comunice, monologă în gînd Ilarion, sau nu vor. Poate că nici nu simt nevoia. Şi nu-i înţelegea pentru că pe vremuri, în cafeneaua lui Stamate, trona în capul mesei din fundul sălii, acolo unde, chel ca-n palmă, Gogu rîdea mereu, Mache, demn şi întotdeauna bine informat, rostea sentinţe definitive, Tase aducea numai veşti rele şi-i privea pe toţi cu neîncredere pe după ramele de sîrmă ale ochelarilor, se adunau Fănel şi Guţă şi Sile care se duseseră unul după altul, toţi se duseseră, pînă şi Stamate, şi cum se oprea seară de seară la masa lor cu ziarul de dimineaţă citit pe apucate între două comenzi şi, în

picioare, bătînd cu palma în pagină striga iote domne ce zice ăştia, s-a născutără iar un viţel cu două capete, dar Ilarion nu era sigur că Stamate pomenise vreodată de viţelul cu două capete, blestemul lui era că în privinţa întîmplărilor din trecut nu mai era demult sigur de nimic, pînă şi Stamate, ultimul, ca şi cum ar fi aşteptat politicos să-i treacă înainte vechi muşterii şi nu renunţase la şorţul mereu umed şi la creionul chimic trecut după urechea dreaptă decît atunci cînd n-au mai avut nevoie de el, sau dimpotrivă, s-a grăbit să-i urmeze ca să le umple halbele şi pe lumea ailaltă, mai ştii, numai localul supravieţuieşte, firma s-a schimbat de cîteva ori din restaurant de stat în birt şi local familial, dar vitrina şi-a păstrat perdeluţele de hîrtie creponată, roz şi pătată de muşte, ca şi cutiile de conserve cu muşcate şi tulpini de aloe, gustul Sevastiţei lui Stamate rămînînd gustul diverşilor responsabili de mai tîrziu, numai că au să dărîme şi coşmelia asta şi au să înalţe un bloc cu cine ştie cîte etaje care să strivească locul unde puneam ţara la cale în timp ce zarurile şi pulurile ţăcăneau. Şi va fi şi acolo tăcere.

Traversînd Piaţa Romană apucase pe bulevardul Dacia, lumea se împuţinase, zăpada scîrţîia sub tălpi. De ce, se întrebă cu stăruitoare amărciune, îi văd pe toţi cîţi ne adunam în cafeneaua lui Stamate, le aud glasurile aşa cum au răsunat, şi timbrul fiecăruia, fără să fiu în stare să evoc o singură întîmplare şi fără să-mi amintesc de o singură vorbă de duh ? S-au topit în albastrul serilor de odinioară, s-au dus cu ele, dar nu se duseseră numai amintirile legate de prietenii de cafenea, toate amintirile lui se pulverizaseră de-a lungul anilor, mai întîi, ca nişte pereţi fisuraţi de un imperceptibil cutremur, prezentau discontinuităţi, evocarea unei întâmplări era întreruptă şi memoria îi refuza legătura dintre început şi sfîrşit, uneori lipsea începutul, alteori sfîrşitul, într-un rînd se pomenise că nu-şi mai aduce aminte cum şi cînd o cunoscuse pe Vasilica, totul pentru el începea cu nunta

de care-şi amintea perfect, masa la *Leul şi Cîrnatul*, naşa cu un ochi de sticlă, Săftiţa, văduva comandorului Sachelarie care nu murise înainte de a-i aduce din Madagascar papagalul făgăduit, Săftiţa îl învăţase să-i întîmpine pe musafiri cîrîind picioarrrele ştergrge picioarrrele, da, de la nuntă încolo totul rămăsese viu dar începutul pierise pentru că încă de pe atunci ceaţa începea să-i înghită trecutul şi Vasilica era nevoită să i-1 restituie (Cişmigiul, frate, ciocnirea din dreptul artezienei, barca ta împinsă sub ploaia în care străluceau curcubeie, spaima, scuzele, batista pe care ţi-am dat-o să te ştergi pe faţă, prima bere băută împreună la Buturugă) ca să se regăsească în caleidoscopul imaginilor. Porţiuni tot mai mari de trecut continuau însă să se volatilizeze şi cînd mai întîi Vasilica, apoi prietenii trecură pragul de umbră nimeni nu-1 mai ajută să îndiguiască neantul. Era o pedeapsă cumplită, nemeritată, fusese vorbăreţ şi se pomenea stingherit în faţa necunoscuţilor mai tineri sau de o vîrstă cu el, ce să le spună, vorbele cresc din marea vorbelor rostite cîndva şi marea lui secase.

Din cînd în cînd un cuvînt, un parfum, un gest provocau o tulburare a adîncurilor din care ceva părea pe punctul să se închege, era echivalentul sentimentului că ai pe limbă cuvîntul căutat care refuză să se lase rostit şi Ilarion închidea ochii străduindu-se să se concentreze, să vadă imaginea luptînd să răsară din bezna uitării, dar micul zbucium lăuntric se liniştea şi nimic nu învia din apele moarte. Nici chiar fotografiile nu se dovedeau în stare să deştepte vîrtejul care ar fi putut propulsa amintiri, personajele înfăţişate rămîneau înţepenite în propria lor identitate, incapabile să evoce măcar împrejurarea unde fuseseră surprinse, una şi nerepetabilă, iar Ilarion îşi spunea tot mai des că viaţa îi devenise un mers nesigur pe o îngustă cărare ce nu ducea nicăieri şi se prăbuşea în urma lui, singurătatea lipsită de certitudinile amintirilor căpătînd dimensiunile înspăimîntătoare ale absolutului.

Sînt un nimeni cu stare civilă, constată din nou, un nume care acoperă zeci de ani irosiţi. Pînă şi animalele au amintiri. Dar încă o dată se miră de liniştea cu care ajunsese să se judece, abia învăluită de o vagă tristeţe. Acceptarea inevitabilului, naufragiul total. Sînt un naufragiat, îşi spuse, şi se opri pentru o clipă de teamă să nu piardă firul gîndului ivit pe neaşteptate, ajunsese în Piaţa Gemeni, aproape de casă, un naufragiat, aşa, valurile vieţii (ale morţii ? dar înlătură din instinct întrebarea) mi-au răpit totul, amintirile. E liber omul care nu posedă nimic. Sînt liber, şi cuvîntul deşteptă ecouri în pustiul din el unde se rotiră mari păsări cu aripile bătînd în ritmul silabelor li-ber li-ber şi Ilarion începu să tremure, era frig dar nu de frig tremura, se rezemă cu spatele de un gard şi răsuflă adînc, raţionamentul i se păru inatacabil şi îi trecură prin minte formule justificîndu-1, tirania amintirilor, chingile amintirilor, povara amintirilor, ştia că trăieşte clipe de iluminare care nu trebuiau lăsate să piară, să se piardă, pentru că viaţa pe care şi-o crezuse irosită nu fusese poate decît o lungă şi neîntreruptă pregătire, lupta cu amintirile care l-ar fi legat, încătuşat, robit, lupta pentru eliberare prin uciderea amintirilor, da, şi ridicarea treptată spre demnitatea libertăţii.

Pentru întîia oară după multă, foarte multă vreme trăia clipe de exaltare şi se silea să le pipăie, să le guste savoarea, să extragă din ele tot ce-i puteau dărui ştiind că riscau să fie anihilate, ar fi trebuit să-şi însemne gîndul pe hîrtie dar n-avea nici creion nici hîrtie, numai de n-ar uita. Şi deodată

aşa ! liber pentru ce

se întrebă, şi simţi gerul şi-şi dădu seama că nările i se lipiseră, că respira pe gură scoţînd fuioare de aburi şi că gîtul începuse să-1 doară.

Grăbind paşii, sui curînd treptele cu lemnul tocit şi devenit poros de pe urma inumerabilelor dăţi cînd fusese frecat cu peria şi opărit cu leşie, doar nodurile re-

zistaseră la asalturile generaţiilor de gospodine şi umflăturile lor rotunjite se înălţau cu patetismul umil al obiectelor de biografia cărora nimeni nu se sinchiseşte, nici Ilarion nu se sinchisi de ele, urcuşul de altfel era istovitor, mîna lui apuca tot mai insistent şarpele de stejar neted ondulînd pe tijele de fontă cu vopseaua scorojită, nările-i inhalau mirosuri de mîncare şi urină de motan, trei etaje la vîrsta mea, şopti ca de obicei cînd fu nevoit să se oprească, nici nu ajunsese la al doilea palier şi gîfîia ţinîndu-se de rampă, piciorul drept pe o treaptă şi stîngul pe alta, liber, îşi repetă, să nu uit, apoi se urni cu un fel de disperare încăpăţînată ştiind că ultimul etaj era cel mai greu de suit şi că de fapt, acum se tîra pe scară, se opri să tuşească, ascultă zgomotele înfundate din apartamentul Ioneştilor unde băieţii zdupăiau şi, tot ca de obicei, se felicită că n-avea deasupra capului decît podul, să-i fi avut pe ăştia mă aruncam pe fereastră, cineva izbi poarta dinspre stradă şi aplecîndu-se peste golul scării văzu că era mironosiţa care stătea în gazdă la Mihăileştii de la etajul întîi, lume proastă, iar cum nu-şi dădu seama cînd se pusese în mişcare se pomeni mirat în faţa uşii lui pe care, înainte de a scoate cheile, o privi o clipă cu un recunoscător sentiment de uşurare.

Pătrunzînd în odaie aprinse lumina care-l puse faţă în faţă cu mobilele prea multe şi prea mari, iar întrebarea liber pentru ce îl chinui din nou, dar dădu din mîini ca pentru a alunga o muscă. Liber, spuse supărat, cu glas tare, şi plimbîndu-şi privirile între pereţii înnegriţi, sub tavanul pătat în două colţuri de hărţile în sepia lăsate de umezeala infiltrată prin acoperişul de olane, îl încercă o satisfacţie răutăcioasă cînd constată că mobilele bătrîneşti care aparţinuseră dormitorului şi sufrageriei de pe vremuri, ca şi obiectele inutile şi fotografiile cu colţuri răsucite nu-i spuneau nimic.

Fără să-şi scoată paltonul şi căciula se apropie de soba în care lemnele erau clădite peste şomoioage de

hîrtie şi surcele tăiate de el încă din vară. Privi cu o satisfacţie absentă focul care se aprinse de îndată ce scăpără chibritul, apoi scoase pîinea şi parizerul din sacoşa cu care venise, pături punga de plastic şi o vîrî în buzunar. Se îndreptă spre bufetul cu tăblia de marmoră crăpată pe care se sprijineau picioarele subţiri ale dulăpiorului şi, deschizînd una dintre uşiţele înguste, cu cristalul nu foarte curat, apucă o sticlă, luă un păhărel şi-1 umplu cu lichid gălbui. Puse apoi sticla pe tăblia de marmoră şi rămase în picioare cît goli păhărelul. Mişcările-i erau calme, sigure, dar nu-l implicau, expresia preocupată nu i se ştergea de pe faţă. Auzind duduitul focului se aplecă fără să se gîndească la gestul pe care-1 făcea şi închise uşiţa cenuşarului, flăcările descrescură, lemnele trosneau în răstimpuri şi un slab miros de fum se răspîndi în încăpere.

Atunci se stinse lumina. Asta mai lipsea, îşi spuse Ilarion. Nu-şi amintea dacă mai are lumînări, dar înainte de a le căuta în sertarul noptierei se întrebă dacă scurt-circuitul se datora vreunuia dintre locatari şi afecta deci numai imobilul sau provenea de la uzină. Fără să se lovească de mobilele cărora le cunoştea locul se îndreptă spre uşa terasei, ieşi în noapte.

Întreg cartierul era cufundat în întuneric şi gerul se înteţise. Farurile unei maşini descriseră o curbă şi prinseră în fascicolul lor de lumină un tramvai imobilizat, spălară faţada casei de peste drum. Glasurile trecătorilor răsunau desluşit sau se pierdeau într-o vagă rumoare, un cîine schelălăi şi Ilarion fu sigur că vreun golan îl izbise cu piciorul. Resemnat la o aşteptare cu durată incertă dădu să se întoarcă în odaie, dar mai înainte îşi înălţă mecanic privirile spre cer.

Şi rămase cu capul dat pe spate, clipi des, strînse din pleoape şi căscă apoi ochii mari pentru a se convinge că imaginea care i se înfăţişa nu era o iluzie, dar nu era, pe cerul boltit imens deasupra lui şi neocultate de luminile oraşului constelaţiile scăpărau diamantin în

noaptea geroasă, toate afară de Capricorn ale cărui stele se prefăcuseră în tot atîtea duble suluri de aburi pufăind ritmic de parcă o herghelie s-ar fi desfăşurat pe firmament şi caii negri, cu trupuri indecelabile în bezna cosmică, ar fi luat fiecare locul unei stele şi numai aburii răsuflării lor se desluşeau acum cu o înspăimîntătoare limpezime, fumerole perechi ţîşnind din nimic, retezate şi din nou explodînd alternativ, iar ceea ce i se păru cu deosebire înfricoşător era marea tăcere în care albele suluri pulsau, continua şi făţişa lor mişcare proclamînd o voinţă implacabilă şi ameninţătoare.

Gerul se infiltra pe sub paltonul descheiat al lui Ilarion şi mîinile îi îngheţau, dar nu-şi încheie paltonul şi nu-şi scoase din buzunar mănuşile. Fascinat, urmărind cu privirile imensul triunghi ascuţit pe care răsuflările îl descriau pe cer, îşi dădu seama că triunghiul înaintează şi-i trecu prin minte că un cîrd de cocori pornise la drum, acolo departe era încă toamnă şi cocorii începeau să plece, dar era o prostie, nu-i aşa, cocorii, deşi aşchiile încremenite ale stelelor îi dovedeau prin comparaţie că herghelia se pusese în mişcare, herghelia, cocorii, parcă aş fi nebun, întinderile veşnicei nopţi erau probabil cutreierate de făpturi inimaginabile, monştri pe care mintea refuză să-i conceapă, colcăială de tentacule împănate cu ochi, de braţe presărate cu boturi sau ghemuri de gheare şi-şi schimonosesc chipurile plasate la genunchi şi-şi bat joc de mintea omului care refuză să-i conceapă şi se urnesc din văgăuni străbătînd nemărginirile ca să mă sugă / sfarme / sfîrtece / strivească tocmai pe mine, de ce pe mine, dar cunoscu dintr-odată răspunsul şi încremeni de parcă ar fi fost prins într-un bloc de gheaţă, prizonier al văzduhului oferit pe terasă, ca pe tavă, ventuzelor şi ghearelor şi colţilor unor făpturi din depărtări ostile.

Pentru o clipă se agăţă de speranţa că se va încuia în odaie şi hohoti scrîşnit, chiar dacă izbutea să se urnească, nu o simplă uşă îl putea apăra de ceea ce năvă-

lea acum spre el, de ce spre el, dar ştia de ce, mintea îi lucra febril în timp ce urmărea implacabila înaintare pe cer a triunghiului dublelor răsuflări ale monstrului / monştrilor, trebuia să se apere, să găsească un mijloc de apărare, dar ce îl putea apăra în noaptea singurătăţii, sînt cel mai singur om de pe pămînt, şi răspunsul veni prompt, nimic, în exaltarea pricinuită de conştiinţa libertăţii descoperite ca urmare a naufragiului tuturor amintirilor lui se întrebase liber pentru ce şi înţelegea acum că era liber pentru monştri, disponibil pentru ceea ce pîndea dincolo de omenesc şi nu se manifesta cîtă vreme pavezele amintirilor funcţionau, năvălind însă de îndată ce vidul semnala părăsirea unei poziţii în invizibilul baraj al conştiinţelor.

Atunci, singur în faţa universului, Ilarion cunoscu groaza primordială, panica începuturilor neconsolidate de amintiri, cînd printre buze încă nepricepute să moduleze cuvinte scăpa urletul lupului sub ochiul de gheaţă al lunii. Oroarea îi invadă fiinţa, simplă amalgamare de celule zbătîndu-se în disperate tentative de a-şi salva, fiecare, stropul de viaţă. Picioarele nu-1 mai susţineau, dar nu-şi dădu seama că se prăbuşeşte în genunchi, nici că fruntea îi izbea cimentul sau că braţele i se adună la piept. Chircit, redescoperea fără să ştie poziţia fătului şi, ghemuindu-se, strîngîndu-se în el însuşi cu puterea sălbatecă a groazei lipsită de gînduri, concentră în firidele trupului o fantastică şi nebănuită energie. Fibrele alcătuirii lui vibrau electric şi fu zguduit de convulsii.

Nu pune mîna, mamă, spuse mama trăgîndu-1 din dreptul focului aprins în cuptorul din curte, domnul Petrescu îl poftea să ia loc, o ţigară, tinere, la noi se cere atenţie şi iarăşi atenţie, Vasilica rîdea sub borurile late ale pălăriei de paie care săltau în vreme ce, la capătul ultimului vagon, impiegatul făcea semne cu steguleţul ca şi cum ar fi salutat în bătaie de joc perechea care pierduse trenul, o să fie război spune Gogu şi în

dreptul pădurii Ilarion călăreşte sub ploaia de toamnă privind spînzuratul ce se leagănă la trecerea escadronului cînd corbii-i părăsesc trupul şi se ridică într-o bezmetică vînzoleală de aripi, şase-şase strigă Mache înainte de a zvîrli zarurile care-1 ascultă şi se rostogolesc pînă arată amîndouă cîte un şase, pe terasa vilei închiriată la Buşteni Vasilica tuşeşte, maşina derapează încercînd să evite biciclistul, se opreşte cu portbagajul în şanţ dar nimeni nu păţeşte nimic şi oameni şi privelişti defilează, apar şi dispar, cu prospeţime nealterată imaginile irup fulgerînd, ţiuie ca nişte rachete ce-şi descarcă poverile în trupul chircit pe terasă şi traiectoriile nu li se suprapun, totul retrăieşte succesiv şi concomitent într-o dimensiune nebănuită care e a memoriei, zeci de ani concentraţi în minute, comprimate de viaţă cu praf şi sudoare şi gălăgie şi mirosuri, explozie de culori şi întîmplări şi vorbe şi gesturi, foc de artificii, în care pînă şi ultima scînteie poartă un nume, o dată şi, buimăcit, tremurînd, clătinîndu-se, Ilarion se ridică în picioare.

Pana de curent luă sfîrşit. Luminile se aprinseră, cerul redeveni opac. Bătrînul se răsuci încet pe călcîie şi, cînd intră în căldura odăii, amintirile pitite în mobile şi mărunţişuri îl întîmpinară cu braţele întinse.

NEVINOVĂŢIA PRIVIRII

De ce nu te joci la tine în odaie a spus distrată mama trecînd pe lîngă mine şi plimbîndu-şi mîna pe lănţişorul de la gît ale cărui verigi par solzi de şarpe, de lănţişor atîrnă un leu de aur care nu vrea să stea pe piept cum trebuie şi mişcarea mîinii pentru a verifica dacă laturile lănţişorului sînt egale a devenit un tic, leul ăsta e viu spunea mama trăgîndu-1 enervată cînd îşi dădea seama cum o lua razna, iar pentru că pînă de curînd nu puneam la îndoială nimic din cîte spunea mă cam temeam de botul lui căscat, tata 1-a

cumpărat şi 1-a pus să mă păzească spusese mama şi eu o crezusem, prost cum eram, da, n-a făcut excepţie, toţi sîntem proşti pînă băgăm de seamă că-şi dau coate şi-şi fac semne de cum vorbesc cu noi fără să se copilărească scălîmbăindu-se, prima dată cînd am prins de veste n-am priceput, era pe seară şi, bineînţeles, nu voiam să mă culc aşa că au început cu du-te şi cheamă miliţianul de parcă n-aş fi ştiut că ieşise din post şi plecase cu Iuli la cinema, era ziua ei liberă, ce dracu, atîta lucru trebuiau să ţină minte şi ei, dacă vorbeau totuşi de miliţian era numai în joacă şi de aia mişcau din sprîncene, fericit m-am repezit să-i sărut şi am strigat hai că-1 fac eu pe miliţian, dar tata a spus stai odată locului şi a întins braţele să mă ţină departe iar mama a spus nu ştiu ce tot are copilul ăsta, eu mai credeam că se joacă şi am început să cînt nu-ştiu-ce-are nu-ştiu-ce-are pînă cînd tata a strigat ia-1 de aici că-i scap una şi mama m-a scos din odaie, am presupus că vor să se joace numai ei doi şi bolboroseam printre sughiţuri de ce nu vreţi să vă jucaţi şi cu mine, oamenii mari nu se joacă a spus mama şi parcă m-ar fi opărit, potoleşte-te a mai spus şi m-am potolit, atît de speriat că am uitat să şi plîng, va să zică nu vă jucaţi, şi abia atunci am izbucnit în hohote şi m-am smuls clin mîinile ei şi m-am trîntit pe pat cu faţa în jos plîngînd toate lacrimile din mine pentru că-şi bătuseră joc mişcînd din sprîncene şi mă minţiseră şi nici măcar nu era pentru prima dată, mama s-a speriat şi a încercat să mă liniştească dar eu strigam nu mă atinge, pleacă, şi mă simţeam rănit şi singur, în sfîrşit, toţi am trecut prin asta şi ştim cum se întîmplă, de aia cînd m-a întrebat de ce nu mă joc în odaia mea n-am răspuns, ştiam că nu aştepta nici un răspuns, şi aşa şi era.

Cum veneau în vizită Dumitreştii, el era şeful tatii, un fel de director de care depindea avansarea funcţionarilor din minister, mama se învîrtea neliniştită potrivind în vasul de cristal narcisele cumpărate de dimineaţă, îndrepta pernele fotoliilor, răsucea femeia de

bronz de pe bufet şi o aşeza din nou în poziţia cu care mă obişnuisem.

I-ai spus să nu scoată prea devreme cuburile de gheaţă ? a întrebat tata amintindu-şi că Iuli le scotea întotdeauna din frigider înainte de vreme şi cînd le aducea la masă semănau cu nişte bomboane supte de urşi polari şi scuipate în vasul de argint cu trandafiri oribili de care mama era mîndră pentru că nenea Gore, expertul familiei, descoperise în scuipătoarea urşilor albi o autentică piesă în stilul artei noi, care era vechi dar devenise iarăşi nou, sau cam aşa ceva, n-am înţeles, dar nici nu mi-am bătut capul cu prostiile lor.

Sigur că da, a spus mama repezindu-se totuşi în bucătărie.

Tata făcea manevre cu sticlele de aperitive şi digestive aşezîndu-le pe căprării, scoţînd la vedere unele şi împingînd altele în rîndul al doilea, aşa că l-am urmărit cu atenţie : numai cînd se goleau le puteam desprinde etichetele pe care Alecu, proaspăt colecţionar, îmi dădea timbre sustrase din clasorul lui frate-său, plecat la armată. Sticla de whisky pe care o pîndeam demult era doar pe jumătate plină şi, fiind vorba de o marcă mai rară, speram să pun în sfîrşit mîna pe trei timbre din Camerun, cu lei, girafe şi elefanţi.

Nu mi te mai învîrti în picioare, a spus tata.

Brusc mi-am dat seama că era şi el nervos, ceea ce mai întîi m-a neliniştit, mă obişnuisem să-1 ştiu hotărînd şi poruncind şi pentru prima dată îl vedeam nesigur de parcă urma să dea un examen, apoi mi-a părut bine, lasă să mai simtă şi el ce simţim într-una, oamenii ăştia mari prea trăiesc fără griji şi fac ce vor, se duc unde vor, se culcă tot cînd vor, în timp ce noi tremurăm la tablă, ne chinuim la teze şi extemporale, ne perpelim la examene şi cînd ajungem acasă o luăm de la capăt, teme şi exerciţii, la televizor n-ai voie, să te joci n-ai voie, nimic n-ai voie, îţi dai seama, zicea ieri Alecu, asta-i exploatarea copilului de către omul mare,

s-au făcut pe lumea asta revoluţii dar nici una care să-i elibereze pe copii, atunci cînd ar putea exista o lume fără oprelişti, citeşte ce-ţi place, du-te unde pofteşti, mănîncă ce şi cînd ţi se năzare, dormi cît vrei, asta-i lumea oamenilor mari, am spus, şi crezi că e drept, a întrebat Alecu şi am răspuns nu.

Atunci s-a auzit cling-clang, acordul muzical care înlocuise ţîrîitul aspru al vechii sonerii. Tata şi-a dres vocea tuşind preventiv de cîteva ori, şi-a pipăit nodul de la cravată, leul lui de aur, şi-a rotit privirile prin încăpere şi a strigat mă duc eu să deschid. Am rămas în picioare lingă fotoliul de piele. Mama a năvălit din bucătărie.

Să fii cuminte, a spus şi şi-a întipărit pe faţă zîmbetul de zile mari, în timp ce din vestibul răsuna glasul tatii :

Să trăiţi, să trăiţi tovarăşe Dumitrescu, sărut mîinile doamnă, ce plăcere să vă avem în sfîrşit în mijlocul nostru.

Nu ştiu la ce mă aşteptam, dar cînd s-a deschis uşa a apărut o pereche caraghioasă, ea măruntă şi grasă, el mărunt şi slab, amîndoi cu nasuri lungi şi ascuţite. Făceau mişcări puţine şi scurte.

Bine aţi venit, s-a repezit mama întinzînd braţele pentru a micşora distanţa care-o mai despărţea de oaspeţi, Dumitrescu i-a pus în braţe un snop de narcise surori cu cele din vasul de cristal şi mama a gungurit superbe, vai, dar nu trebuia, apoi Dumitrescu i-a sărutat mîna ridicîndu-se în vîrful picioarelor şi rostind cu glas catifelat stimată doamnă, mi-am dat seama că mama avusese de gînd s-o sărute pe nevastă-sa dar Dumitreasca
i-a apucat mîna între pernuţele mîinilor ei cu unghii lungi şi a scuturat-o de cîteva ori uitîndu-se la mama cu un fel de duioşie îndurerată însoţită de un uşor tremur al capului, aşa că pupăturile au rămas pe altă dată.

După ce s-au aşezat cu toţii le-am fost prezentat ca una dintre cele mai preţioase piese din inventar, înainte de natura moartă cu felia ele pepene şi de femeia de bronz de pe bufet, băiatul nostru, pentru el muncim, drept care am zîmbit modest plecîndu-mi ochii, Dumitreasca m-a întrebat bineînţeles cîţi ani ai puişor, eşti cuminte, înveţi bine, ce vrei să te faci cînd ai să fii mare, la care am răspuns cu tîmpeniile pe care le aşteptau pentru ca să aibe cu toţii conştiinţa împăcată şi să uite de mine, ceea ce s-a şi întîmplat, doamnele avîntîndu-se într-o discuţie despre aprovizionare, reţete economice şi femei de serviciu nerecunoscătoare, domnii lucrînd ca să intru în posesia timbrelor din Camerun şi comentînd ultimele bîrfe de la serviciu. Totul era în ordine, cuburile de gheaţă sosiseră fără a fi prea deteriorate, cu gesturi mici dar precise Dumitreasca lua şi ducea la gură saleurile puse la îndemînă. După cum mă aşteptam, nimeni nu se mai sinchisea de mine, aşa că m-am aşezat pe covor şi am început să-i studiez.

Întîi Dumitreasca. Neştiind cum o mai cheamă i-am zis fără şovăială Elvira şi mi-am dat seama că numele i se potrivea, era în el un amestec de solemnitate şi caraghioslîc pe măsura personajului care, evident, era o găină. Am fost tentat să verific, dar nu era nici o grabă.

Cu Dumitrescu-soţul lucrurile păreau mai complicate pentru că nu ştiam ce hram poartă, din pricina nasului ascuţit şi a făpturii mărunte mă tot întrebam ce pasăre o fi şi nu-1 dibuiam, un bărzoi în miniatură, poate, dar avea picioarele prea scurte, sticlete nu, nici una dintre păsările de pădure mici şi vioaie, şi totul a devenit limpede abia cînd am înţeles că nasul lui nu sugera un cioc, ci un bot, era un vulpoi, aşa că l-am botezat liniştit Varlaam şi, repetînd în gînd cele trei silabe, am convenit că numele fusese bine ales.

Împerecherea vulpoiului cu o găină poate părea neobişnuită, dar pe mine nu mă mai miră nimic. Ştiu de-

mult că tata e un lup şi mama o oaie, numele lor de altfel, Iulian şi Aglaia, îi trădează, iar oamenii mari au chiar o predilecţie pentru apropierile nefireşti, uneori femeia fiind vieţuitoarea de pradă ca în cazul tuşii Aspazia, o bufniţă, în timp ce nenea Gore nu-i decît un iepure mare şi gras. O singură dată mi-a fost dat să întîlnesc o pereche potrivită, eram în vacanţă la Cîmpulung şi în odaia de alături stăteau o fată şi un băiat abia căsătoriţi cărora gazda le zicea turturele ce fac azi turturelele mele şi aşa erau, purtau gulerașe negre şi paltoane de pene cenuşii cu ape violete, iar cînd mi-m plimbat degetele pe obrajii lor parcă mîngîiasem o catifea de mătase.

În sfîrşit, acum ştiam cu cine aveam de a face şi întrebarea era dacă şi cînd să le îngădui să fie ei înşişi. Varlaam tocmai explica principiile viitoarei schimbări de cadre, tu Vidraşcule eşti băiat bun dar nici Rîmaru nu-i rău şi apoi se pare că-1 sprijină te rog să mă înţelegi, aşa că deocamdată, la prima avansare, dar e nou în minister zicea tata zîmbind, oare numai eu îi vedeam colţii sau vulpoiul ştia ce face, nou, nou, numai că ţi-am spus, o să fie tare greu Vidraşcule, nu ne speriem noi de greutăţi tovarăşu Dumitrescu, se poate, şi pe urmă oamenii de ce sînt oameni, să se ajute, nu credeţi, asta aşa-i, atunci încă un strop, dar numai unul Vidraşcule, ce-i drept, dacă nu ne-om ajuta noi între noi, hai să trăiţi şi să vă meargă toate după inimă, iar în privinţa ajutorului, dar îmi pierdusem răbdarea aşa că mi-am îndreptat atenţia spre Elvira care şuşotea pot să-ţi mărturisesc, doamnă dragă, pentru că ştiu că vei înţelege, un suflet de mamă, sufletul de mamă oftă îndatoritor scumpă doamnă Dumitrescu, dacă nici noi, după care n-am mai auzit nimic pentru că sufletele începuseră să-şi vorbească la ureche.

E timpul, mi-am spus afişind expresia cea mai desăvîrşită a nevinovăţiei şi Elvira a cotcodăcit bătînd din

aripi în fotoliu, mama a behăit, Varlaam a schelălăit şi tata a clănţănit fără ca sunetele inumane să-i mire.

Nu era prima mea experienţă de felul ăsta şi dacă-mi afişam expresia nevinovată era numai pentru eventualitatea cu totul improbabilă în care vreunul dintre ei ar fi priceput cine-i silise să arunce măştile. Dar erau cu toţii atît de obişnuiţi cu adevărata lor natură şi cu natura celorlalţi încît ceea ce mi se părea o dare în vileag nu însemna pentru ei nimic nou, cel puţin aşa îmi explicam lipsa lor de reacţie cînd îi puneam să-şi lepede deghizările şi să apară aidoma animalelor din desenele animate, care nu se miră că vorbesc şi se comportă ca oamenii.

Aşa şi acum, Elvira şopotea tot mai agitată la urechea mamei care behăia înţelegător, iar Varlaam vorbea cu tata dar îşi încreţea botul, amuşinînd. L-am văzut apoi repezindu-se la Elvira care începuse să cotcodăcească desnădăjduit, împingînd-o de pe fotoliu, apucînd lacom oul ivit pe perna de puf şi strivindu-1 între măsele. Limba roşie lingea gălbenuşul prelins pe bot şi totul nu dură decît o clipă.

Acum înţelegi, doamnă dragă, oftă Elvira netezindu-şi fusta şi aşezîndu-se din nou, pe cînd Varlaam îşi relua locul în faţa tatii care urmărise scena aplecîndu-şi capul şi clănţănind totodată din dinţi, pe o porţiune a umărului stîng, pînă strivi puricele care, probabil, nu-i dăduse pace.

Mor după ouăle crude, se scuză Varlaam.

De asta v-aţi păstrat glasul atît de tînăr, spuse tata şi am constatat că timbrele din Camerun erau ca şi ale mele, sticla de whisky fiind golită.

Atunci m-am ridicat de pe covor.

Mămico, pot să mă duc să-mi fac lecţiile ?

Du-te, puişor. Spune frumos bună seara.

Am spus frumos bună seara şi am zbughit-o ca din praştie. De la o vreme, nu ştiu de ce, mirosul de grădină zoologică mă scoate din minţi.

UN CORNET CU ÎNGHEŢATĂ

Bătrînul aruncă moneda în sertarul căruciorului şi urmări cu privirea legănarea şoldurilor înguste ale fetei care se depărta nepăsătoare sfidînd sfidînd, dar nici măcar nu sfidează îşi aminti, nu sfidau palmierii plantaţi lîngă bordura trotuarului sau florile pentru care atunci, demult, nu avusese nume, nu sfidau, nu, şi se sili să-şi înfrîngă valul de furie care-i înroşise obrajii ridaţi sub barba albă, de atît amar de vreme ar fi trebuit să ştiu că fata şi palmierii şi florile nu vădeau decît

aceeaşi, da, aceeaşi inconştienţă pentru care, de fapt, ar trebui să le mulţumesc, ha-ha, deşi n-am să mă obişnuiesc niciodată, şi efortul pe care-1 făcu încercând să se liniştească îi umplu ochii cu lacrimi pentru că plîngea tot mai des de la un timp încoace şi tot mai uşor iar femeile din cartier clătinau din cap nu trebuie Don Pedro, de ce, şi-şi învăţau copiii să cumpere numai de la el îngheţată fiindu-le milă de bătrînul care la anii lui era nevoit s-o prepare singur şi, împingînd căruciorul alb cu bare cromate, întotdeauna strălucitoare ca instrumentele unui chirurg, se instala de dimineaţă la umbra palmierului din dreptul chioşcului de ziare, lasă don Pedro, destul, mai bine dă-mi o îngheţată de banane, şi el umplea conştiincios cornetul pînă la fund şi mai şi împodobea apoi conul răsturnat cu una dintre florile căreia îi învăţase numele în copilărie, iar dacă femeia întreba ce floare mi-ai făcut azi don Pedro răspundea invariabil una fără nume, după care, fără să-şi dea seama, începea să plîngă.

Apărată de inatacabila ei inconştienţă, fata se făcuse nevăzută şi acum îşi lingea probabil îngheţata de fistic pe una dintre străduţele lăturalnice unde călcai peste liniile şotronului desenat cu creta pe asfalt, limba roz îi ţîşnea printre buze, limba roz, dar bătrînul nu putea stărui asupra imaginii pentru că se simţea încă umilit şi buza de jos, vînătă şi umflată, îi pulsa ca o inimă. Stări contradictorii şi-1 disputau. Insidioasă, nerăbdarea cunoscută îl făcea să tropăie mărunt.

Ridicînd cu amîndouă mîinile capacele celor două recipiente seamănă cu omul care, într-o fanfară, se pregăteşte să izbească talgerele. Îi rămăsese puţină îngheţată, abia cît să umple vreo trei cornete. Făcea să mai aştepte ? Blestemata asta cu şolduri înguste. Şi limbă roz. În urechile lui vuietul creştea şi descreştea, de parcă vîntul ar fi purtat bătaia unor tobe ritmînd un marş. De nerăbdare îşi mozoli buza vînătă. Soarele începea să apună. Pereţii albi ai căruciorului prinseseră reflexe

purpurii şi, întrebîndu-se încă o dată dacă merita să zăbovească pentru a vinde şi ultimele trei porţii de îngheţată (de obicei nu pleca pînă nu răzuia bine pereţii celor două recipiente, experienţa îi dovedise că obţinea aşa încă cel puţin o porţie, mai avea deci patru, nu trei) bătrînul privea sclipirile roşii, atît de fascinat de pîlpîirile lor pe zăpadă, fata, zăpada, fata, încît nu-1 observă pe băiatul oprit în faţa căruciorului şi nu-1 auzi cerînd o îngheţată de fragi don Pedro, nici repetînd întrebător don Pedro ? şi nu tresări decît atunci cînd băiatul ciocăni cu moneda în peretele căruciorului pentru a-i atrage atenţia.

S-a terminat, gîfîi cu un glas spart şi, aplecîndu-se, despiedică picioarele cromate care susţineau peretele rabatabil al căruciorului, îl ridică, mîinile-i tremurau şi nu nimereau ivărele sclipitoare aşa că începu să plîngă sub ochii băiatului care-1 urmăreau, în mîna ridicată ţîncul mai ţinea cu două degete moneda, am plecat, n-auzi ? gîfîi din nou isprăvind în sfîrşit operaţia de închidere a căruciorului, apoi scuipă în palme şi, opintindu-se, începu să împingă imaculata prăvălioară pe roate cauciucate.

Violent comprimată, nerăbdarea îl îmboldea deşi faptul că se afla acum în mişcare îl făcea să suporte mai uşor tremurul suind din adîncuri. Capul îi bîţîia mărunt, pînă şi omoplaţii se agitau făcînd să-i salte umerii, mîinile încleştate pe bara cromată umezeau metalul nu atît din pricina efortului cerut de împinsul căruciorului, cît pentru că trebuiau ţinute din scurt, altminteri pe bara sclipitoare s-ar fi apucat să joace ca două maimuţe.

Şuierînd, respira cu gura deschisă şi căruciorul zvîcnea în ritmul sacadat al răsuflării pe cînd femei cu feţe maronii sub tulpane colorate spuneau bună seara don Pedro şi, grăbind paşii şi străduindu-se să nu se gîndească la nimic, da, la nimic, le răspundea mecanic bună seara, hm, bună seara, deşi fata, zăpada, dar mai avea

de răbdat puţin, lacrimile-i curgeau în barba albă însemnată în jurul gurii cu cearcănul galben al nicotinei şi buza de jos pulsa ca o inimă de pasăre, scurt scurt scurt.

Sub bolta de piatră era întuneric, dacă nu aprindea el nu se îndura unul dintre păduchioşii ăştia să întindă mîna, aşa că lăsă căruciorul pe trotuar şi făcu lumină, apoi se întoarse şi-1 împinse, prin gangul boltit, în curticica pe pietrele de rîu ale căreia hurducăi şi se legănă pînă-1 opri în faţa porţii pe care scria simplu don Pedro.

Ca de obicei la ora asta curtea era plină de mirosuri de mîncare şi usturoiul se simţea în toate, pe frînghiile întinse între pereţii acoperiţi cu şerpii plantelor agăţătoare spînzurau ciorapi şi chiloţi şi cămăşi colorate, cineva zdrăngănea la ghitară, printr-o fereastră deschisă năvăleau replicile fornăite ale actorilor din filmul american transmis la televizor, un bărbat înjură în falset, ceva hodorogi, un copil începu să plîngă şi o femeie chemă răguşit Elisenda, unde eşti Elisenda, dar bătrînul cunoştea toate astea, avea destulă bătaie de cap cu nerăbdarea lui pentru a nu se sinchisi de cei din jur şi trebuia să mai şi lege căruciorul, aşa că-şi văzu de treabă.

Lanţul zăngăni pe pietre cînd îl trecu mai întîi în jurul osiilor, apoi pe după bara cromată şi, în cele din urmă, prin belciugul prins în tocul porţii. Lacătul ţăcăni. Răbdare, răbdare, deşi şoldurile înguste, Dumnezeule, şi juca pe loc muncindu-se să descuie, cheia nu nimerea în broască şi tobele mari bubuiau, bubuiau, aşa că atunci cînd intră în încăperea duhnind a fum rece de ţigară izbi poarta cu piciorul bizuindu-se pe închizătoarea Yale, dar fără să se gîndească la ea, ocoli pe întuneric masa şi scaunele şi se năpusti în cea de a doua încăpere, unde aprinse în sfîrşit lumina.

Ambele chiţimii rămăseseră neînchiriate pentru că asta, în care se afla acum, nu avea fereastră şi, o dată închisă uşa, îţi dădeai cu degetele în ochi chiar în plină

zi, dar cu ani în urmă don Pedro le arvunise pe loc după ce intrase pentru prima oară în curte (citise biletul care vestea la intrarea în gang Închiriem camere splendide. Discreţie. Confort) spre bucuria proprietăresei, o mulatră între două vîrste, văduvă, grasă şi guralivă, care află că noul chiriaş avea de gînd să-şi instaleze acolo laboratorul. Bărbatul încă destul de tînăr, dar arborînd o mare barbă de pe atunci aproape sură, îmbrăcase curînd pereţii cu faianţă albă, pusese linoleum peste duşumelele care ar fi trebuit date la rindea, trăsese o ţeavă pentru apă şi instalase o chiuvetă, apoi de-a lungul unui întreg perete, o masă pe tăblia căreia fixase aceleaşi plăci de faianţă albă şi, într-un colţ, un frigider. Totul sclipea de curăţenie şi inspectorul serviciului de higienă care-1 vizitase înainte de a-i elibera autorizaţia se declarase mulţumit.

Acum însă două obiecte distonau în impecabilul laborator al lui don Pedro şi, dacă prezenţa oglinzii înalte prinsă pe unul dintre pereţi l-ar fi mirat probabil pe inspector fără să-i stîrnească obiecţii, lada neagră cu ferecături şi patru încuietori complicate l-ar fi intrigat cu siguranţă, îndemnîndu-1 să pună întrebări. Dar de ani de zile nimeni nu se plînse de îngheţata lui don Pedro şi inspectorul prefera să-şi împartă orele de serviciu între birou şi cafenea, aşa că autorizaţia bătrînului era prelungită, spre satisfacţia ambelor părţi, fără discuţii şi mai ales fără noi controale, drept care, reaflînd de schimbările intervenite în inventarul laboratorului, inspectorul nu formulase în legătură cu ele nici măcar nedumeriri.

Dacă se mulţumise să închidă poarta cu piciorul, don Pedro se arătă mult mai grijuliu cu uşa care despărţea odăile : răsuci cheia şi trase cele două zăvoare plasate deasupra şi dedesubtul broaştei. După care, răsuflînd scurt şi repede, se sprijini cu spatele de uşă aşteptînd cu nerăbdare să-şi epuizeze tremurul.

Închise ochii. Acum avea timp. Dar, pentru că imaginile care îl asaltaseră pe stradă continuau să-şi perinde vechile ispite, îl încercă satisfacţia rea a chinului autoimpus, nimeni şi nimic din afară nemaiîmpiedicîndu-1 să fie el însuşi. Depindea în sfîrşit de bunul lui plac şi urma să ia decizii fără drept de apel, chiar dacă nu era decît singurul vizat. Mai rabdă, porcule, rosti în şoaptă şi, cu toate că vorbele nu fuseseră lipsite de o tandreţe în care intra un dram de admiraţie complice, zîmbetul îi era înverşunat şi crud. Nu mai poţi răbda, hai ?

Începu să plîngă. Şi se îndreptă spre ladă pregătindu-şi, din mers, cheile. Mişcările i se încetiniseră. Încuietorile cedară una după alta, mîinile nu-i mai tremurau, doar buza de jos îşi continua măruntul du-te vino de care nu era conştient.

În lada cu căptuşeală de aluminiu totul era aşezat cu grijă. Fără a-şi lua ochii de la vechile obiecte îşi scoase halatul alb, pantofii, pantalonii, îi puse în ordine pe masa acoperită cu plăci de faianţă, apoi, aplecîndu-se, apucă uniforma neagră. Ca de obicei, se strădui să nu înregistreze mirosul de naftalină. Acum toate gesturile ar fi trebuit să fie măsurate, pătrunse de demnitatea ritualului, dar inima-i zvîcnea precipitat şi bătăile ei îşi încetineau ritmul pentru a se grăbi din nou, neaşteptat. În ciuda eforturilor de a regăsi o dorită impasibilitate îşi simţea sudoarea fierbinte, apoi îngheţată.

Cizmele erau lustruite, ca şi insignele cu cap de mort şi catarama centironului. Revolverul, chipiul.

Se privi în oglinda înaltă, îndreptă brasarda cu zvastică, după care bătu din călcîie şi ridică braţul salutînd imaginea Hauptsturmführerului a cărui mare barbă albă tresări ca pentru a-şi semnala prezenţa nereglementară. Dar bătrînul era atît de obişnuit cu ea încît n-o luă în seamă.

Răsufla şuierător pentru că, în sfîrşit, clipele făgăduite de imaginile care-1 hărţuiseră soseau. Cînd apucă albumul gros şi greu scoase un geamăt de satisfacţie,

aşteptase într-adevăr prea mult şi uite cum tremur, fir-ar să fie, întorcea repede paginile albumului pentru că ştia ce caută şi nu voia să piardă o secundă chiar dacă fiecare dintre preţioasele fotografii delimita o parcelă de timp meritînd să fie retrăită, dar altădată, acum avea nevoie de una anume, nu asta, nu, nu, nici, trecuse probabil de ea, da, trebuia să ia albumul de la capăt şi nu se simţea în stare, aşa că scîncea întorcînd în neştire filele groase, înainte, înapoi, calm, totul e să fiu calm, dar privirile i se înceţoşară şi degetele tremurau pe paginile de carton şi-1 năpădi brusc panica, nu dau de ea, a dispărut sau mi-au furat-o şi două cuţite i se înfipseră în rinichi, nu se mai gîndise la ei de ani de zile ştiindu-se în siguranţă, don Pedro, bătrînul cu barba albă, îngheţată pentru tot cartierul, o îngheţată bună, niciodată nu înşeală cînd umple cornetele şi uneori dă şi pe datorie, în siguranţă, da, i se pierduse urma şi pînă şi ei îl uitaseră, n-avea nici un rost să-şi facă griji, calm, trebuie să fie undeva pe aici, şi scoase un strigăt chinuit pentru că fotografia era într-adevăr acolo, în colţul de sus din dreapta, pete negre pe cîmpul alb, albul zăpezii, în uniforma neagră, cu braţele încrucişate, şi picioarele depărtate strînse în cizmele negre urmăreşte goana fetei cu şolduri înguste, schneller, strigă, schneller, şi fata aleargă desculţă pe zăpadă şi cînd Müller o întoarce din drum e bineînţeles curviştina care-şi legănase şoldurile sfidîndu-1 şi lingînd îngheţata cu limba ei roz, acum aleargă şi lacrimile-i lasă dîre pe chipul care nu mai păstrează nimic din nepăsarea inconştientă cu care, în faţa lui, apucase cornetul cu îngheţată, cu îngheţată, îţi dau eu îngheţată şi, aplecîndu-se, ia un pumn de zăpadă şi-i porunceşte s-o lingă şi-i priveşte buzele devenite vinete, dar limba rămîne roz şi Hauptsturmführerul comandă ausziehen iar Müller se propteşte în gulerul cămăşii şi trage şi cînd pînza pîrîie dezgolind două merişoare prăpădite bătrînul geme şi-şi duce mîna la inimă şi Müller care dă să se repeadă spre cel prăbuşit la pi-

cioarele fetei încremeneşte, privirea năucă a ochilor holbaţi nu i se poate desprinde de pe obrazul boţit, năpădit de o mare barbă albă.

Aşa 1-a găsit pe don Pedro şi poliţia atunci cînd, înştiinţată de proprietăreasă că bătrînul nu se mai arătase de trei zile şi că un miros suspect venea din laborator, spărsese cele două uşi : într-o fotografie făcută cu patruzeci de ani în urmă şi duhnind a hoit.

ZĂPEZILE DE ALTĂDATĂ

Se înteţeşte, a spus bărbatul în uniformă, habar n-aveam dacă era motociclist sau aviator, sergent sau ofiţer, eu şi gradele, dar pantalonii şi haina de piele mi s-au părut o uniformă, în uniformă deci, a spus se înteţeşte şi am tresărit, de cînd se suise la Feteşti instalîndu-se pe bancheta din faţa mea, lîngă fereastră, nu sco-

sese o vorbă şi, cu palmele pe genunchii uşor depărtaţi, nu se clintise.

Chiar neobişnuită, haina de piele închisă la toţi nasturii ar fi trebuit să-1 facă să dispară ca individ, aşa cum li se întîmplă de obicei purtătorilor de uniformă, dar, în ciuda tăcerii şi imobilităţii lui, bărbatul era neliniştitor de prezent, ca un reper ce nu se lasă ignorat. Numai bilele decolorate ale ochilor amintind de cele mate din sticlele de limonadă de pe vremuri se tot rotiseră evitîndu-mi privirile, numai ele păreau vii pe faţa lui cu piele maronie, ca tăbăcită, bilele ochilor, şi ori de cîte ori cineva trecea prin faţa compartimentului se îndreptau spre culoar, încolo priveau spre fereastră, deasupra capului meu spre reproducerea în culori a paftalei de aur a primului Basarab sau spre coloanele gheboase ale Babelor din Fotografia încadrată lîngă uşă, inspectau catifeaua roşie a banchetelor, perdelele decorate cu monograma C.F.R., scrumierele rabatabile, întrerupătorul electric, şalterul pentru reglarea temperaturii, totul părînd să le intereseze sau plictiseală în egală măsură.

Acum accentele neaşteptatei voci de bas mă făcuseră să tresar. Am întors instinctiv capul spre fereastra pălmuită de rafale şi, cu colţul perdelei, am şters geamul aburit. De cealaltă parte lunecau bolţuri de zăpadă.

Nu-i frumos ? a spus din nou şi peste şuierul vîntului cu care mă obişnuisem am auzit uruitul metalic subliniat la intervale regulate de fantasticele vîjîituri prompt retezate însoţind trecerea podului peste Dunăre.

Dar dincolo de fereastră nu se vedea decît o învolburare albicioasă. Viscolul începuse pe cînd străbăteam Bărăganul, poate chiar la Feteşti, unde urcase ciudatul meu tovarăş de drum. La plecarea din Bucureşti ningea liniştit.

Să nu ne înzăpezim, am spus aruncîndu-i o privire intrigată.

Eram singuri în compartimentul de clasa a I-a. A zîmbit şi faţa lui de butaforie a prins viaţă. Obrajii supţi

scoteau în relief pometii, dinţii uimitor de albi. Pentru întîia dată bilele decolorate ale ochilor lui m-au privit şi le-am întîlnit ciudata fixitate, buzele zîmbeau dar ochii degajau indiferenţa albastră a unei aure îngheţate, poate nici măcar indiferenţa, doar oboseala unor zone abstrase din timp.

Să nu ne înzăpezim ?

Tonul interogativ cu care îmi repeta cuvintele avea ceva înduioşător, copilăresc.

Aţi vrea să rămînem blocaţi în cîmp ?

Tăcere. Şi numai ochii lui morţi, tot ce mi se păruse viu în bărbatul încremenit din faţa mea, numai ochii urmau să privească fără să vadă, imuni la zîmbetul buzelor.

Dar convorbirea părea încheiată. Străbăteam o invizibilă lume vuitoare, uneori răsunau pocnituri în geam, în peretele vagonului, pe acoperiş, alteori auzeam ţipete prelungi, chemări ale unor păsări deznădăjduite, iar toată cutia gonind pe şine clănţănea şi trosnea ca şi cum ar fi ţinut să participe la bacanala elementelor. Pentru că nu aveam impresia că larma suplimentară provocată de trenul şi în special de vagonul în care mă aflam era semnul unei împotriviri, al rezistenţei materiei la asalturile stihiilor, dimpotrivă, receptam amalgamul de hurducături şi scîrţîieli ca o contribuţie deliberată a metalului şi lemnului la orgia albă şi tocmai participarea asta mă înspăimînta, desfrîu al anorganicului deconspirind o nebănuită vitalitate a cărei agresiune îmi apărea mai primejdioasă decît cea a vîntului şi zăpezii.

De la o vreme mi-am dat seama cît sînt de obosită, stăteam încordată, cu capul între umeri, atentă la fiecare zgomot, mai mult decît atentă, fără să vreau îmi repetam în gînd zgomotele aşa cum reproduceam în noi sunetele atunci cînd ascultăm muzică şi devenim muzică. Deschisă stridenţelor din afară, le dăruisem propria mea substanţă recreîndu-le şi toate ţîşneau acum asurzitor în mine, dezordonat, irepresibil, şi nu mai ştiam dacă imit

sau sînt imitată, devenisem larmă. Vacarmul nu-mi îngăduia nici imobilitatea încordată care mă istovise, cu gura deschisă gîfîiam şi mă clătinam pe banchetă, zadarnic îmi astupam urechile cu palmele, de la foşnet la urlet totul era în mine, năprasnic, distrugător.

Nu te teme, a spus bărbatul din faţa mea, nările fremătînd şi zvîcnetul buzelor dovedeau poate că demenţa sonoră exploda şi în făptura lui, deşi ochi-i rămîneau străini în aura aceleiaşi îngheţate, nu eşti în cauză.

Ţinea să mă liniştească tutuindu-mă, de parcă de data asta el ar fi văzut în mine un copil. Ceva se petrecea totuşi, degetele i se încleştau pe genunchi, îşi muşca buzele, tot mai des privea pe fereastră. Apoi, ca şi cînd un gînd neaşteptat i-ar fi trecut prin minte, m-a pironit cu ochii lui lipsiţi de expresie.

Doar dacă vrei...

Nu mai vreau decît să ajungem, am gemut, haosul sonor depăşea limitele rezistenţei mele şi făceam eforturi supraomeneşti pentru a sili frînturile din care eram alcătuită să nu se descompună într-o risipă de urlete şi ţiuituri.

Cred că eu am ajuns, a vestit atunci simplu, cu acelaşi glas scăzut, apoi s-a ridicat de pe banchetă.

S-a întors cu tot trupul spre fereastră şi, urmărindu-i privirile, am văzut prin vîrtejurile zăpezii capul şi umerii călăreţului aplecat peste grumazul calului, uneori dispărea în trîmbele albe dintr-odată vizibile prin geamul devenit limpede pentru ca apoi, din nou, o jumătate de faţă, un umăr să se ivească fulgerător, ca într-un fantastic joc de oglinzi cu torsionări în nefiinţă pierea şi se recompunea săltînd în ritmul goanei care-1 menţinea în cadrul metalic al ferestrei şi în mine iureşul sonor încetă brusc cînd recunoscui gluga ascuţită din care răsărea un chip bărbos cu ochi piezişi şi, ca o prelungire a umărului, capătul arcului de lemn a cărui coardă trecea peste pieptul călăreţului.

El şi-a răsucit braţul şi, ca şi cum sticla ar fi fost o pînză de apă, mîna i-a pătruns în compartiment, cu palma în sus şi degetele desfăcute.

M-ara retras îndărăt cît am putut, lipindu-mă de spătarul învelit în catifea roşie.

Ei bine ? a mai întrebat bărbatul în haină de piele şi întrebarea suna ca o invitaţie.

Am scuturat din cap.

A prins atunci cu amîndouă mîinile mîna care, la nivelul ochilor mei, sălta în ritmul galopului celui de afară şi, uluitor de firesc, într-un avînt eliberat de greutatea fiinţei, a zburat prin geam cînd călăreţul 1-a tras în lumea viscolului aşezîndu-1 lîngă el, în şa.

L-am mai văzut o clipă, vălătucii de zăpadă s-au ridicat dezvelind hoarda călăreţilor alergînd spre cei doi şi din pricina albului uniform mi s-a părut că galopau prin văzduhul răscolit de pale furioase, dar, ciudat, totul se petrecea acum într-o mare tăcere, apoi cortina albă s-a interpus din nou şi geamul a redevenit opac.

L-am atins cu palma. Era dur, ud şi rece.

VERIGI DINTR-UN LANŢ PIERDUT

Revelatorul

–A venit spuse tatăl cînd soneria ţîrîi scurt de trei ori.

Deschise şi Bogdan se scuză:

–N-am decît un film alb-negru.

O clipă contrariat, tatăl ridică din umeri :

–Păcat. Dar important e să rămînem cu cîteva poze.

Încăperea era împodobită cu flori şi ghirlande de hîrtie colorată, pe masă trona tortul străjuit de luminarea albă. Micul Ilarion şedea cuminte într-un fotoliu florentin a cărui catifea aurie părea un fundal de icoană.

–Ai zice că a împlinit abia un an ? întrebă mama împreunîndu-şi palmele. Ne priveşte ca un om mare.

–Vedem noi acum, zîmbi Bogdan, dar micul Ilarion se lăsă fotografiat în fotoliu, pe covor, în braţele mamei, suflînd în lumînare, îmbrăcat, dezbrăcat, în toate poziţiile în care le plăcu să-1 aşeze.

Calmi, ochii lui albaştri urmăreau obiectivul aparatului.

*

Într-adevăr, un băieţel grozav, îşi spuse Bogdan cînd se uită în recipientul unde, sub acţiunea soluţiei revelatoare, imaginile începeau să răsară pe cartonaşe albe.

Neantul secreta viaţă, forme nesigure, apoi, pe măsură ce contururile li se precizau, formele dobîndeau semnificaţie şi mărunte universuri încremeneau în coordonate definitive, ca tot atîtea clipe oprite în loc.

Pe dreptunghiurile de carton imaginile în alb-negru se stabilizaseră, dar revelatorul continua să lucreze asupra fotografiei care îl înfăţişa pe Ilarion. Sub ochii neîncrezători ai lui Bogdan pruncul deveni băieţel, adolescent, tînăr. Se maturiză, îmbătrîni. Îngrozit, Bogdan apucă fotografia udă şi o scoase din cadă, dar era prea tîrziu.

În fotoliul florentin şedea un schelet. Ochii albaştri, calmi, erau ochii micului Ilarion.

Cele două lumi

Aveam opt sau nouă ani, îşi amintea Ilarion, şi lumea era a culorilor ce nu-şi disputau întîietatea pen-

tru că, blînde deopotrivă, se integrau în imensa tapiserie în care pătrundeam încredinţat că eram pată de culoare ca şi celelalte, nu ştiu cum să vă fac să înţelegeţi armonia bidimensională a lumii curbelor imprecise, a contururilor înceţoşate, gîndiţi-vă la Debussy mai degrabă decît la pictorii impresionişti, era lumea fluidităţii acordînd fanteziei repere destul de vizibile pentru a o stîrni şi destul de imprecise pentru a-i îngădui să prefacă banalul în feerie, o lume de basm, dacă vreţi, cu minuni zilnice dăruind încîntări şi spaime, nimic dulceag însă, pomul de crăciun şi moartea se întîlneau, totul era sărbătoare şi mister, pînă şi chipurile părinţilor, patul, scaunele, nu mai vorbesc de şotronul vrăbiilor, astăzi parcă nici mie nu-mi vine să mai cred că lumea a fost cîndva într-adevăr aşa.

–Dar copilul ăsta nu vede cum trebuie, a spus într-o bună zi învăţătoarea şi, neliniştită, mama m-a dus la un oculist.

–De ce plîngi, prostule ? m-a întrebat, săraca, atunci cînd doctorul mi-a potrivit pe nas primii ochelari.

Prea mic pentru a-i putea spune cît mă îngrozise lumea cu muchii şi ţepi, precizie şi urîţenie, plîngeam cu sughiţuri.

Vrabia

Unul dintre băieţii de pe strada noastră, povestea Ilarion, făcuse rost de o praştie şi, fără să ştie că de fapt avea acum nevoie de un Goliat de mărime potrivită, ca pentru începători, se apucă să tundă frunzele salcîmului şi să decapiteze lujerele din scuar. Precizia tirului i se îmbunătăţea constant, dar din păcate nici unul dintre noi nu era de faţă.

O vrabie se aşeză apoi pe craca jumulită a salcîmului şi băiatul nu trase decît după ce ochi îndelung. Vra-

bia căzu. Din penele ei cenuşii crescu o bilă de sînge cît o cireaşă.

Atunci, cum se făcuse de prînz şi nici un cîine, nici măcar o pisică nu se arăta, urcă în fugă cele trei etaje, sună şi se aşeză la masa din bucătărie unde mama îi spuse bravo, un băiat punctual face cît doi.

În timp ce mînca ducea din cînd în cînd mîna la buzunar pipăind praştia, o muscă bîzîia prin bucătărie dar era o ţintă a dracului de mică şi pe urmă nici nu făcea să tragă cu praştia în bucătărie pentru că se putea pomeni cu un ordin de confiscare, o mamă e în definitiv şi ea femeie şi femeile, se ştie, nu respectă nimic.

Absent, duse la gură o cireaşă, dar scoase un strigăt şi, speriat, scîrbit, desfăcu degetele.

Vrabia ucisă căzu pe masă. Penele-i erau îmbibate cu sîngele cireşei strivite.

Marele zbor

Ultimii au plecat cocoşii de tablă pe care vîntul îi învîrtea pe acoperişuri, pînă şi porumbeii de lemn şi de piatră i-au întrecut, să fi văzut cît de uşor s-au smuls de pe stîlpii caselor şi şi-au luat zborul, dar ploile şi zăpezile sudaseră aripile cocoşilor de tablă şi desprinderea lor a fost un chin, povestea Ilarion în satul ce căpătase înfăţişarea lucrurilor menite să rămînă neterminate.

Stăteam amîndoi în pragul atelierului şi peste capetele noastre firma REPAR AVIOANE se legăna şi scîrţîia în vînt.

Fereastra

Era îngrozitor de cald, începu Ilarion, nu se clintea o frunză şi din mlaştina asfaltului urcau aburi otrăviţi. La capătul puterilor, strada pustie agoniza între bordurile de ciment ale trotuarelor şi numai eu mă clătinam între pereţii încinşi, trebuia să ajung undeva dar nu mai ştiam unde pentru că deasupra capului meu soarele strivea încercările umbrelor de a salva măcar o palmă de spaţiu în care gîndurile să poată respira.

Cum mă împleticeam, ca să nu cad am apucat cu amîndouă mîinile burlanul care se prelingea pe faţada în dreptul căreia mă aflam şi în care cristale infime scăpărau orbitor. Am ţipat, tabla era încinsă ca o plită şi, sărind într-o parte, m-am pomenit în faţa unei ferestre.

Prin geamul limpede am văzut pe peretele opus o imensă oglindă năpădită de arborescenţa mată a ferigilor cultivate de ger. În încăperea înaltă ningea. Pe mobile mari şi grele zăpada era de un lat de palmă, ţurţuri de gheaţă spînzurau de lampa cu cinci braţe. Fulgii coborau vertical.

Ca şi cum ar fi înaintat pe patine, o fată a străbătut încăperea, n-am ştiut dacă era frumoasă, şopti Ilarion închizînd ochii pentru a o vedea, nu ştiu nici acum. Am bătut cu degetul în geam. M-a zărit, s-a apropiat parcă tot plutind şi şi-a îndreptat spre mine zîmbetul, ne despărţeau doar două rînduri de sticlă dar încă mă întreb dacă zîmbea cu milă, cruzime sau indiferenţă, apoi, neînchipuit de încet, a ridicat braţul şi, cu o violenţă neaşteptată, a tras de şnurul care comanda închiderea perdelei.

Soarele mi-a explodat între tîmple. Am căzut sub fereastră şi nu mi-am venit în fire decît tîrziu, seara, cînd o boare cu miros de iarbă udă a străbătut strada în lung.

Mă prăbuşisem la poalele unui zid dincolo de care se întindea un teren viran. În tencuiala veche un copil zgîriase conturul naiv al unei case cu o singură fereastră.

Obolul

Ilarion se afla de mai bine de o lună în universul de beton şi sticlă mirosind a ulei mineral şi vopsea neuscată cînd îl încercă senzaţia, mai mult neliniştitoare decît dureroasă, că emisferele creierului tind să-i crească în înălţime şi apasă asupra calotei craniene. Nu era o presiune uniformă, ar fi zis că din creierul lui se ridica o mînă ale cărei degete încercau să împingă bolta osoasă într-un efort nelipsit de blîndeţe, atent să nu devină supărător.

Deşi intrigat, se culcă la ora prescrisă. Iar cînd ţîrîitul soneriei îl deşteptă ştiu că visase pentru prima dată de cînd se afla în universul de beton şi sticlă şi, cu toate că nu-şi aminti nici una dintre nălucile care-i cutreieraseră somnul, se simţi la fel de bine ca în dimineţile ciripitoare cînd soarele îl trezea aşezîndu-i pe faţă o mască de aur.

Mai apoi, în oglindă, văzu că în părul lui verde răsăriseră, sori cu raze imaculate, cinci margarete.

Al treilea

Eram tînăr, vîntul îmi sufla prin buzunare şi lumea mi se părea mică, aşa cum îi apare poetului în ochii amintirii, mărturiseşte Ilarion, eu încă n-aveam amintiri, totul era nou şi prea uşor de înghiţit pentru a-mi potoli foamea de locuri, de oameni şi de întîmplări, nu eram bineînţeles decît un prostănac care se credea grozav de deştept şi de asta lumea mi se părea mică, dar într-o zi am intrat în Palatul Oglinzilor, pe un maidan se instalase un bîlci unde minciuni şi adevăruri se vindeau pe doi bani jumate şi aşa stătea scris cu litere de

o şchioapă deasupra intrării croită într-un perete de scînduri acoperite cu foiţă de staniol, Palatul Oglinzilor, am intrat şi, după ce m-am văzut pe rînd şui, turtit, filiform, am ajuns într-o galerie cu oglinzi normale şi paralele care mă multiplicau la nesfîrşit sugerîndu-mi o viziune a viitorului în care mă zăream tot mai nesigur, pînă dispăream în neant.

Cum n-aveam deocamdată în faţă decît un spectacol pentru că, pocinog rezervat celorlalţi, moartea era încă o vorbă fără ecou, mă uitam doar curios la trupurile mele tot mai evanescente pe măsură ce depărtarea (sau acumularea anilor) le înceţoşa, nici o spaimă nu mă înfiora la gîndul că mă aflam în carne şi oase acolo şi totodată jalonînd drumul spre propria mea nefiinţă, iar pentru că eram singur în galerie şi începusem să mă plictisesc în tovărăşia tăcutelor mele imagini încremenite mi-am ridicat braţul drept salutîndu-mă, m-am aplecat într-o reverenţă, mi-am trimis bezele, mă rog, am parcurs gama tuturor clovneriilor care mi-au trecut prin minte.

Supuse, replicile din spaţiul (şi poate şi timpul) oglinzilor îmi repetau scălîmbăielile populînd grotesc un infinit căruia nu-i percepeam decît latura fictivă.

Deodată am observat însă că al treilea eu din oglindă refuza să mă mai imite. Dacă toţi ceilalţi se maimuţăreau odată cu mine, el îşi încrucişase braţele pe piept.

Rămăsesem îndoit din şale, cu capul ridicat, aşa cum mă aflam în clipa cînd îl surprinsesem, şi tot aşa rămăseseră nenumăraţii eu lipsiţi de vlagă pe care-i vedeam alcătuind un şir de spinări plecate, dar el mă înfrunta cu braţele încrucişate, neîncovoiate, şi nu-mi dădeam seama dacă în privirile lui era milă sau silă.

Cînd s-a răsucit pe călcîie şi a ieşit, prin stînga, din cadrul oglinzii întinsă pe tot peretele am alergat după el, l-am căutat peste tot, în jurul barăcii, prin forfota bîlciului răscolit de chemările oamenilor şi ale trîmbi-

ţelor peste care pluteau mirosuri de mititei şi vată de zahăr, dar se făcuse nevăzut.

De atunci, încheie Ilarion, viaţa mi-a fost o lungă căutare. Uneori, totuşi, sper că m-am regăsit.

Ultima fază

Cînd au început să bată tobele ne-am adunat cu toţii în piaţă, a mai spus Ilarion, pentru că dacă nu veneam noi ne aduceau cu sila. Cerul era vînăt să-i plîngi de milă şi altădată am fi încercat să-1 oblojim, acum însă fiecare îşi număra vînătăile şi nu se mai putea gîndi la alte dureri. Închişi în noi aşteptam în piaţă, iar boturile armelor pe care uniformele negre le ţineau în mîini rînjeau, gata să scuipe întuneric.

Comandantul a făcut un semn şi tobele au tăcut.

–Pămîntul vostru ne aparţine, a amintit ridicîndu-se pe vîrfurile cizmelor şi lăsîndu-se apoi pe călcîie, întotdeauna cînd ne convoca se legăna aşa în timp ce vorbea, îşi ţinea mîinile la spate şi mişcarea trupului în sus şi în jos ni se transmitea silindu-ne să-i urmărim cuvintele care, altminteri, închişi în noi cum eram, s-ar fi pierdut fără să izbutească să ne străpungă, de azi înainte va trebui să plătiţi pentru îngăduinţa de a călca pămîntul, dar cum legile noastre sînt drepte ologii de un picior vor plăti doar jumătate din impozit iar ologii de amîndouă picioarele un sfert, atît cît să răscumpere autorizaţia de a atinge pămîntul cu cîrjele.

Tobele au răpăit, comandantul ne-a întors spatele şi am plecat spre case.

Iar bani nemaiavînd demult, am început să ne tîrîm pe burtă.

Capcana

Monştri de metal încremeniseră în sinistra dioramă de care Ilarion se apropia încet. Nu lipsea nimic, pe cerul nopţii cu nori apocaliptici era agăţată o lună sulfuroasă, zidul ştirb străpuns de golul ferestrei străjuia romantic movila de moloz şi cărămizi sparte sau încă unite în bucăţi de zidărie clin care porneau tije metalice răsucite în unghiuri nefireşti, pînă şi coroana salcîmului rămas prin minune în picioare era potrivit întunecară, iar craca ruptă, atîrnînd dizgraţios, făcea din copacul schilod un supravieţuitor cu zile numărate. Nu se clintea nimic, şobolanii emigraseră.

Cînd oblonul cernit acoperi luna Ilarion se afla la poalele movilei peste care o lumină moale pîlpîi ca bătaia scurtă din aripi a unui imens fluture fosforescent. O dată şi încă o dată.

Venit de nicăieri, un cal alb galopă atunci pe culmea colinei, copitele îi băteau neauzit mormanul de moloz şi cărămidă, coama lungă unduia dar calul nu prea părea să înainteze, iar cînd o şină îndoită îl străpunse nici nu se sinchisi şi pieri la fel de neaşteptat cum se ivise pentru ca o galeră să-i ia locul, valuri potolite se clătinau peste dărîmături, vîntul umfla pînzele şi flamura cu cap de mort se zbătea în vîrful marelui catarg deşi nimic nu tulbura noaptea, doi tineri se plimbau acum pe strada unui oraş anonim, deodată scenele începură să se schimbe fulgerător încălecîndu-se, alungîndu-se, pilotul din carlinga deschisă urmărea cu privirile un avion care cădea răsucindu-se şi trăgînd după el o coadă de fum, doi gangsteri ţineau sub ameninţarea revolverelor un bătrîn, amîndoi scăpau armele, duceau mîinile la piept şi se prăbuşeau, mumia se ridica ameninţător în sarcofagul ei pictat, un zid de călăreţi împlătoşaţi înainta şi, aplecate, suliţele lungi tresăreau în ritmul trapului, Tarzan plutea cu mîinile încleştate pe

funia de liane, într-un amfiteatru un uriaş bărbos înfrunta cu mîinile goale un ditamai leul, trei ofiţeri din legiunea străină se tîrau printre dune şi în timp ce imaginile tremurătoare se succed Ilarion înaintează fără să-şi dea seama, ca-n transă se caţără pe movilă, alunecă, picioarele i se afundă în moloz, fata în lungă rochie albă îi întinde un trandafir, iar cînd dă să-1 apuce un sălbatec cu faţa violent vopsită îşi încordează arcul.

Ilarion cade pe spate şi capul îi izbeşte firma de tablă boţită pe care scrie, cu litere mari, roşii, CINEMA BUCEGI.

EVADARE

Încă mă întreb dacă

Ajunsesem totuşi la limita de rezistenţă, cînd clopotul din piept începe să bată fără ca sunetele să mai evoce imaginea unei coame de deal pe care, prin nori de praf înroşiţi de răsfrîngerile apusului, turma în drum spre sat se profilează idilic, dimpotrivă, din capul locului neliniştitoare, frecvenţa dangătelor transmite o exasperare sonoră a cărei intensitate, mai întîi simplu gîfîit, atinge repede paroxismul unei apocalips.

Pline de speranţă, privirile mi s-au îndreptat spre pereţi în căutarea primelor crăpături şi mi-am dus in-

stinctiv palmele la urechi; dar tunetele nu veneau şi din afară.

Aşteptam clipa asta demult. Tot ce mă înconjoară e decrepit, eu însumi, bătrîn posac, seamăn acum cu ce am adunat în ani de scotocire prin poduri pecetluite cu pînze de păianjeni, printre ruinele caselor bombardate şi, mai tîrziu, ale celor surpate cu buldozerul pentru a face loc noilor blocuri. Cîntărindu-le gradul de uzură cu scrupulul scenaristului atent la infimele detalii ale recuzitei, cu precizia fizicianului dornic să-şi instaleze laboratorul, duceam acasă obiecte găsite (pentru a înlocui treptat cu ele tot ce agonisisem în vremea cînd mai credeam în trăinicie) numai după ce le calculam cu grijă şansele de a se descompune odată cu mine, atunci cînd va fi sosit timpul să evadez.

Existenţa de sfîrşitul căreia mă apropiam nu fusese cine ştie ce, obscură viaţă de arhivar la o mică societate de transporturi, nici speranţe dar nici ambiţii, condici, mînecuţe negre şi praf, beţia de sîmbătă seara şi meciul de duminecă, sarbede legături cu femei obosite, plictiseala vacanţelor, singurătate prin anotimpuri şi ani. Aşa am îmbătrînit. Urît. Şi totul acum era urît, mult mai urît decît fusese pentru că vedeam cum mă dărăpănez şi doctorii spuneau artrită şi cataractă şi prostată ridicau din umeri. Totul se distruge, spuneau, e incalculabilă forţa de distrugere şi într-o bună zi am ajuns să mă întreb dacă. Părea o nebunie, dar în timpul războiului văzusem destule case ţîşnind spre necunoscut.

Treptat m-am convins. Şi în vederea evadării am început să-mi organizez încăperea, atît de şubredă şi ea încît nu putea deveni decît o aliată.

De ce rămîne atunci revoltător de calmă, indiferentă ? Cu braţele întinse, chincit pe vine, bătrînul vrăjitor înţepenit sub străvechea husă vărgată afişează stupida inocenţă a unui fotoliu, iar pe perete spărtura în golul căreia se înscrie peisajul unei alte lumi, poarta care ar trebui

să-mi îngăduie evadarea, mai e acoperită, în pervazul aurit, de luciul transparent al unei foi de gheaţă.

Am fost trădat, scrîşnesc, dar nu, totul se petrece altfel decît am sperat, decorul n-a atins limita rezistenţei pentru a se prăbuşi odată cu mine îngăduindu-mi trecerea prin poarta de pe perete şi propulsarea acolo unde totul poate reîncepe, ba nu, începe altminteri. Vacarmul vine numai din adîncuri. La intervale imperceptibile fiecare celulă a trupului meu plesneşte din aproape în aproape declanşînd o singură şi nesfîrşită explozie al cărei impact sonor mă proiectează în mijlocul încăperii, unde mă frîng şi mă zvîrcolesc ştiind că n-am încotro fugi. Departe de peisajele devastate de focul fără flăcări lumea trupului meu veşted, nu cu ajutorul încăperii voi evada, al puterilor rezultînd din prăbuşirea ei în nefiinţă, concomitent cu propriul meu sfîrşit. Iar, cînd înţeleg asta, larma încetează odată cu ultimul spasm care mă alungă din propria-mi piele.

Ca nişte cărţi de joc ţîşnind din mîna unui prestidigitator nevăzut, nenumăraţi eu curg din mine, imagini bidimensionale în mărime naturală, rigide, şi în jurul lor se încheagă curînd un decor, de parcă fiecare ar secreta fotografia din care a fost desprinsă. Acum văd scene uitate şi altele păstrate în memoria, instantanee cu şi fără semnificaţie, succesiune de chipuri încremenite care nu-mi cer socoteală, nici explicaţii, mulţumite doar să fie în spaţiul dintr-odată îngust al încăperii, prezenţe tăcute prin dreptul cărora trec din nou şi din nou nici măcar curios, abia stingherit de etalarea megalomană a vieţii pe care mi-o ştiu cenuşie ca banalele bucurii, păcatele meschine, nesuferinţele mediocre care i-au colorat spectrul. Dar pînă şi neplăcerea e vagă, diluată ca şi cum imaginile irumpte din mine şi-ar fi însuşit cîte o fărîmă din simţirea cu care am fost înzestrat, lăsîndu-mă infirm în ipostaza mea cea mai recentă.

Sigur, evit să mă privesc în chiar toate momentele timpului înţepenit. Evit, de pildă, scena din parc. Nu o

refuz. Refuzul e o opţiune clară şi eu nici de cel mai elementar act deliberat nu mă mai simt în stare. Pe dinaintea imaginilor care-mi restituie un lamentabil trecut umblu ca prin faţa tablourilor dintr-o expoziţie şi, parcă fără să vreau şi să ştiu, peste imaginea parcului privirile mele alunecă pieziş.

După larma de adineauri tăcerea în care nu-mi aud nici paşii pare o binefacere, dar nefirească, mascînd pregătiri suspecte. Încordat, pîndesc semnul vestind ce va urma, ce ştiu că trebuie să urmeze. Şi iată, ca nişte protozoare în picătura de apă întinsă pe lamela de sub microscop imaginile se însufleţesc, gesticulează în perimetrul fotografiilor, incapabile să iasă din cadrul lor, din fericire îmi spun fără să ştiu de ce, uluit de efortul pe care toate îl depun pentru a declara / contesta / convinge, cîtă vreme irosită, dar regretul e din nou palid, mai degrabă constatare, ca şi cum scenele timpului pierdut nu m-ar implica sau nu m-ar implica destul pena declanşa regrete, deşi întreaga mea viaţă e un regret şi tot ce mi-am dorit pînă adineauri a fost s-o părăsesc evadînd.

Oriunde. Nu mai ştiu unde. Împărţit în imagini, mă întreb dacă şi cea de acum, care priveşte filmele mute derulate pentru ea, îşi va lua cîndva locul lîngă celelalte, la fel de vie sau la fel de moartă ca şi ele.

Acum, cînd în mine s-a făcut linişte, husa vărgată tresare. E numai o părere sau chipurile mele ies din rolurile ce le-au fost încredinţate în spaţiul, totodată un timp, al fotografiilor, dezinteresîndu-se de firul întîmplărilor în care au fost prinse ? Toate fac dintr-odată semne identice, toate mă cheamă cu o stăruinţă a disperării şi nu înţeleg de ce s-au întors cu spatele spre ceilalţi actori care se poartă ca şi cum nimic n-ar tulbura desfăşurarea acţiunii în care s-au pomenit implicaţi. În pervazul aurit de pe perete poarta şi-a pierdut luciul de gheaţă. Îndă puţin şi, simt, se va deschide. Numai că eu nu mai doresc nimic. Am fost stors, tot ce eram a fost

extras şi simt doar un gol, o vagă disponibilitate. Sînt numai aşteptare.

În tăcerea încăperii, în tăcerea din mine dangătul se face din nou auzit. Dar de data asta lent, ca şi cum mi-ar lăsa un ultim răgaz, bang, bang, şi imaginile pier.

În parcul cu alei năpădite de frunze bolnave, galbene, roşii, Glafira plînge pe banca de lemn cu picioare de fontă şi eu îi repet pentru a nu ştiu cita oară că lacrimile ei nu mă impresionează, o spun plin de convingere deşi ştiu cu cîţi ani în urmă am făcut-o să plîngă pe banca asta. Într-o toamnă umedă cînd, silind-o să sufere, mă răzbunam pentru suferinţa pe care Dora mi-o pricinuise. Tot ce am spus / spun urmăreşte să umilească o ipostază a feminităţii, vulnerabilă pe cît de orgolioasă şi de agresivă o cunoscusem prin Dora, iar Glafira plînge cerîndu-mi iertare, rugîndu-mă să-i îngădui să mă iubească, făgăduind să nu mă mai întrebe nimic, deşi îi atrag atenţia că noapte de noapte am nevoie de o nouă femeie pentru că ea nu-mi ajunge, mă plictiseşte şi, da, mă dezgustă.

Fie-ţi milă, şopteşte, numai să nu ştiu, şi faţa ei udă şi roşie e atît de urîţită de lacrimi încît nu-mi vine greu să strig de ce nu, iubeşte-mă aşa cum sînt, nici nu mă mir cînd geme te iubesc, vorbe şi lacrimi, rînjetele şi lacrimile unei melodrame în care totul e penibil şi de prost gust, chiar aşa să-i fi vorbit, dar rostesc din nou cuvintele de atunci, apuc braţele cu care Glafira încearcă să mă cuprindă şi le smucesc pentru a scăpa de sărutul ei.

Ca atunci sar în picioare şi mă depărtez pe aleea pustie, iar după cîţiva paşi aleea dispare, totul dispare, copacii şi cerul. În urma mea, pe banca de lemn cu picioare de fontă, Glafira plînge. Şi, fără să înţeleg cînd şi cum, mă pomenesc lîngă ea şi-i repet pentru a nu ştiu cîta oară că lacrimile ei nu mă impresionează nu mă imp

nu mă i
nu mă
nu
şi totodată, bătrîn, la capătul puterilor, mă întreb dacă.

DOVADA

Cu toate că pereţii şi cupola de pînză a circului se înălţau departe, în spatele lor, vîntul gonea pe cîmpia de la marginea oraşului şi nu foşnea printre trestii, risipind treptat aburii de pe luciul lacului, decît după ce aducea pînă la ei mirosul familiar de menajerie, ca pentru a-i împiedica să-1 uite. Din cînd în cînd căscatul bătrînului leu răsuna ca un tunet înăbuşit. Dimineaţa mai era violetă.

–Dacă m-ai iubit, şopti Ilarion evitînd s-o privească şi vorbind mîinilor pe care şi le frămînta cu înverşunare, mi-aş da drumul de pe trapez şi zburînd, zburînd m-aş tot da peste cap în salturi mortale, aş ţîşni sub cupolă ca, nu ştiu, o flacără, m-aş răsuci o dată şi încă o dată şi...

–...ai cădea în plasă, îi tăie vorba Tina cu rîsul aducînd a scîncet prin care parcă-şi cerea iertare că rîde.

La sfîrşitul numărului ei, în picioare pe iapa albă, dădea ocol arenei şi împărţea bezele cu o seninătate aproape trufaşă, dar descălecînd în culise se regăsea lipsită de vîrstă şi neajutorată. Obişnuită cu glumele fără perdea şi înjurăturile (i se întîmplă şi ei să înjure, dar cuvintele cele mai deşănţate deveneau atunci naive sau simple exclamaţii), cînd i se spunea o răutate, cînd i se vorbea răstit i se înroşeau nu numai obrajii, ci şi gîtul şi umerii, şi clipea des şi repede, atît de fragilă dintr-odată că te aşteptai să se facă ţăndări.

–Aş lucra fără plasă, oftă Ilarion, iar ea se simţi năpădită de milă pentru că părul lui blond, mereu ciufulit, îl făcea să pară şi mai tînăr decît era.

Ar fi vrut să-i spună te cred şi ar fi vrut să-i spună ştiu ce simţi, numai că, dar tocmai asta fiind greu de spus, încurcată, îi puse mîna pe braţ şi el ridică privirile spre ea cu o speranţă a cărei violenţă o înspăimîntă. Dădu să-şi retragă mîna.

–Nu, zise Ilarion acoperind-o cu mîna lui căreia îi simţi dureros fierbinţeala, stai...

O strîngea prea tare şi Tina nu îndrăzni să i-o spună, îşi auzea bătăile inimii. Erau singuri pe lume la malul lacului, nimeni n-o putea ajuta, ştia că ar fi trebuit să vorbească, să ridice între ei un morman de cuvinte care, fără să-1 rănească, să-i spulbere speranţa hrănită acum din tăcerea şi din contactul fierbinte al mîinilor, dar deşi simţea tensiunea dintre ei crescînd, sau tocmai din cauza tensiunii care o împiedica să gîndească, nu găsea în ea

nici un cuvînt. Buimăcită, privea tivul de pămînt umed de la picioarele peretului de stuf şi toată lumea se concentră pentru ea în două nuanţe, cafeniu şi verde, deopotrivă de indiferente.

Ivită de nicăieri, o broasea răsări pe petecul de pămînt care-i furase privirile, guşa verde se mişca ritmic, ochii bulbucaţi se aţinteau asupra Tinei. Era o broască mare, un broscoi îşi spuse fără să poată ieşi din amorţeala în care-şi repetă mecanic cuvîntul broscoi, un broscoi, refugiindu-se în silabele tot mai goale de înţeles pînă ce sunetele se transformară într-o incantaţie năucitoare şi ea nu-şi mai simţi mîna, nici bătăile inimii, şi uită că stă pe trunchiul unei sălcii prăbuşite. Ilarion rostea în şoaptă cuvinte pătimaşe care n-o ajungeau şi se contopeau cu fîşîitul trestiilor pentru a alcătui un culcuş sonor în care se cuibări, nici trează şi nici adormită. Acum se simţea bine, demult nu se mai simţise atît de bine, împăcată, lipsită de griji, buzele-i schiţau un zîmbet, ochii i se închiseseră. Fără să-şi dea seama îşi lăsase capul pe pieptul lui Ilarion. Cînd buzele lui îi atinseră buzele nu tresări şi gemu uşor, cu un fel de răsfăţ.

Dar în tăcerea subliniată de discretul foşnet al trestiilor broscoiul orăcăi scurt înainte de a se arunca în apă, fără veste aşa cum apăruse. Speriată, Tina sări în picioare.

–Ce-i... ce-a fost ?

Ilarion începu să rîdă.

–Nimic. Un broscoi. Stai jos, iubito, şi încercă s-o apuce din nou de mînă pentru a o trage lîngă el, pe trunchiul sălciei.

Un val de sînge învăpăie faţa şi gîtul, pieptul şi umerii Tinei. Pleoapele îi bătură repede cînd îşi feri mîna.

–De ce ? întrebă el nedumerit. Ne şi întoarcem ?

Înspăimîntată de felul firesc în care i se adresase cu vorba pînă atunci nerostită, fata se depărtă de malul lacului. Şi se închise într-o muţenie a neliniştii cît timp

străbătură cîmpul cu iarba păscută şi tăcu şi cînd ajunseră lîngă vagoanele dispuse în semicercul încadrînd marele cort ce adăpostea arena, deşi, fericit, Ilarion sporovăia şi glumea fără să-şi dea seama că exuberanţa lui o înspăimîntă, mulţumit şi numai că-i aude din cînd în cînd scîncetul descumpănit pe care îl lua drept felul ei de a rîde.

–Trebuie să mă pregătesc, iubito, îi spuse la despărţire în faţa scăriţei ducînd la uşa vagonului şi, nebăgînd de seamă cum se zgribuleşte, adăugă : Acum, că ştiu, am să-ţi dovedesc ce pot. Ai să vezi diseară.

Era ultima reprezentaţie la N. şi rămăseseră destule locuri goale pe băncile cu numere albe, aproape şterse de trupurile care se frecaseră de lemnul atît de lustruit încît părea dat cu ceară. Trecuse de ora anunţată pe afişele acum învechite, pe alocuri sfîşiate, dar în ciuda tropăielilor şi aplauzelor care izbucneau la intervale tot mai scurte, neîndurîndu-se să dea semnalul de începere, directorul expedie clovnii în arenă pentru a potoli exploziile de nerăbdare ale publicului.

Răsunară fluierături, apoi rîsetele copiilor. În frac şi cizme roşii, directorul stătea cu ochii pe ceasul dolofan moştenit de la părintele care-i lăsase în grijă şi circul.

–N-o mai putem lungi, şopti clovnul muzical Tonino vîrîndu-şi prin deschizătura perdelei ce despărţea culisele de arenă nasul-ciupercă în care ardea un bec, după care se întoarse la datorie făcînd să răsune cele două acordeoane prinse de tălpile uriaşilor lui bocanci scîlciaţi.

–Dracu să-i ia, mormăi directorul strecurînd o privire în sala unde cîţiva întîrziaţi tot mai lăsaseră costul biletelor la casă şi-şi căutau acum locurile. Apoi, îndesînd ceasul în buzunarul vestei, apucă biciul şi poruncind : Daţi-i drumul, ştiu că făcuse tot ce-i stătea în putinţă pentru a spori modestele încasări ale serii.

Trompetiştii suflară primele măsuri ale marşului. Iar numerele se înşiruiră ca de obicei, poate cu ceva

mai puţină însufleţire, era ultimul spectacol şi toţi se gîndeau la plecare. Iluzionistul Rafael nu găsi în joben decît doi clin cei trei iepuri albi pe care trebuia să-i scoată de urechi iar cîinii savanţi se încurcară la al patrulea exerciţiu, fără însă ca spectatorii să-şi dea seama. Tina călări cu graţie, dansă pe spinarea iepei albe şi împărţi bezele.

–Iar acum, celebrii oameni zburători Anton şi Ilarion, vesti directorul pocnind din bici.

Împreună cu „prinzătorul" scund şi vînjos, Ilarion sări în arenă şi amîndoi se căţărară pe frînghiile legate de trapeze. Pantofii, pantalonii, tricourile albe îi făceau să pară spoiţi cu var, pînă şi trăsăturile feţei le dispăreau, estompate de distanţă. Înălţarea celor doi era urmărită de public cu destulă indiferenţă, dar, cum Ilarion anunţase la masa de prînz că renunţa la plasă şi avea de gînd să prezinte un număr senzaţional, trupa înghesuită îndărătul perdelei, mascînd intrarea în arenă, privea prin spaţiile laterale şi ochiurile anume amenajate în bătrîna catifea roşie. Tulburată, Tina tropăia mărunt lîngă Rafael, care n-avusese răgazul să-şi schimbe fracul.

Orchestra cînta liniştitor cîtă vreme cei doi se căţărară şi se legănară pe trapeze, apoi tobele răpăiră şi tăcură brusc. Ilarion îşi dăduse drumul în văzduhul arenei, iar Anton atîrna acum cu capul în jos, cu braţele spînzurînd, gata să-1 prindă. Numai că, răsucindu-se sub cupolă, Ilarion se întoarse la trapezul de pe care se desprinse şi, în picioare, oscila acum zîmbitor pe bara de metal.

Rumoarea şi aplauzele pornite de pe băncile spectatorilor se stinseră cînd acrobatul se avîntă din nou şi cînd, uluit, Anton se legănă încă o dată, pregătit să-1 prindă. Dar membrii trupei dăduseră perdeaua în lături şi, masaţi la intrarea în arenă, încremeniseră.

Ilarion trecu pe lîngă Anton, trupul îi descrise o curbă şi lunecă dintr-odată cu strania încetineală a

deplasării în vis, drept, cu braţele lipite de coapse, plutind de parcă ar fi scăpat de propria lui greutate. Colegii omului zburător nu-şi credeau ochilor şi tăcerea aşternută sub cupola care fremăta uşor răsună scîncetul Tinei, hohot de rîs şi hohot de plîns, care păru un semnal.

Ilarion îşi adună genunchii la piept, se destinse cu o putere care-1 făcu să ţîşnească printre cele două trapeze şi, ca şi cum tot ce făcuse n-ar fi fost decît un exerciţiu de încălzire, pregătirea marii demonstraţii pe care o făgăduise, se dădu de nenumărate ori peste cap lăsîndu-se să cadă pînă aproape de solul arenei, ridică braţele şi se înălţă în văzduh cu o uşurinţă ţinînd de însuşirile unei alte specii decît cea omenească, se culcă în aer ca pe o invizibilă materie densă, ca pe o apă care-1 ţinea la suprafaţă, înotă străbătând de cîteva ori spaţiul dintre pereţii de pînză, apoi, încetând să dea din mîini, cu trupul întins ca o coardă, descrise mari opturi şi totodată se învîrti în jurul propriei sale axe părînd că se înşurubează în nevăzuta substanţă care-i îngăduia să sfideze legile naturii.

Publicul urla în picioare, aplauzele nu încetau, dar circarii păliseră. Anton se lăsă să lunece la sol, îngenunche şi-şi acoperi capul cu braţele.

Iar fantasticul zbor continua. Tot mai neaşteptate erau evoluţiile celui care, nemaiavînd nevoie de trapez pentru a se propulsa, se lansă în salturi a căror viteză descreştea pe măsură ce trupul se înălţa pentru a rămîne o clipă suspendat înainte de a coborî cu graţia reţinută a unei balerine, cu lenta revenire spre pămînt a unei jerbe de artificii. Ilarion pluti pe spate descriind cercuri tot mai largi. Realiză imposibilul. Trupul lui sugera construcţii evanescente, desena arabescuri, evoca ogive, în atitudini statuare închipuia compoziţii împodobind frontoane nevăzute, mereu altele. Deasupra arenei era pretutindeni, spiriduş inventiv, armonios. În cele din urmă, ca într-un film derulat de-andoaselea, se înălţă

vertical aterizînd în picioare pe bara trapezului, drept şi cu braţele desfăcute într-un triumfător gest de salut.

În clipa următoare dispăru.

Spectatorii care mai priveau legănarea trapezului gol amuţiră brusc, ca şi cum o cortină de tăcere ar fi căzut peste arenă. Cei din trupă se ciocneau unii de alţii, alergau prin culise căutîndu-1. O femeie începu să strige, publicul se tălăzui spre ieşire, dar Anton rămase în mijlocul arenei, în genunchi. Nu-şi dădu seama că Tina nu se afla printre cei ce se învîrteau bezmetic, dar o văzu apoi apropiindu-se de director, clătinîndu-se şi vorbind întretăiat.

–Un doctor, strigă omul în frac stacojiu rotindu-se cu biciul în mînă, se află vreun doctor în sală ?

Un bărbat între două vîrste sări cu destulă greutate peste balustrada care înconjura primul rînd de bănci. Urmat de oamenii circului şi de o parte din public se lăsă condus de director pînă la vagonul în care, pe un pat îngust, Ilarion se trîntise pe o rînă. Doctorul se aplecă să-1 cerceteze.

–Era cardiac ? întrebă. Băiatul ăsta e mort de cel puţin cinci ore.

UN PAT DE NISIP

Ilarion o văzu de departe, strălucitor de albă în bătaia soarelui şi inima începu să-i bată atît de tare încît îşi duse mîna la piept. Pe marea liniştită, Kalypso îl aştepta, spera că de-a lungul multelor luni de singurătate îl aşteptase fără să se simtă părăsită, dar dacă, alungă gîndul, îl aştepta sub cerul prietenos pe care, aproape sferic, un pui de nor alb dormea toropit de căldură îl aşteptă încrezătoare, la fel de frumoasă ca în amintire. Sigur, nu numai cala i se afla acum sub apă, literele numelui nu se mai vedeau pentru că marea depăşise bordajul şi clipocea probabil pe puntea inferioară, dar

asta şi voise, planul fusese bun, Kalypso era acolo, pe patul pregătit de el.

Pat nupţial, îşi spuse în timp ce barcazul înainta în păcănitul ritmic al motorului şi, cu mîinile pe roata cîrmei, rîse privind silueta albă care se apropia de-a latul, din ce în ce mai impunătoare. N-avea nevoie s-o vadă de aproape pentru a o recunoaşte, era toată în el. După multă vreme, pentru prima dată simţea că respiră.

Doi pescăruşi patrulau solemn pe acoperişul comandei, cîţiva delfini ţopăiră la pupa şi se pierdură în larg. Ce-ar zice Spiru să mă ştie aici ? se întrebă în timp ce barcazul pufăia indiferent, iar fericirea clipelor care-1 apropiau de răscolitoarea întîlnire nu fu întunecată nici de amintirea singurului om de care se simţise legat, pentru că se dezlegase de toate. Fără să vrea, revăzu faţa smolită a tînărului şi-şi aminti cum stătuseră de vorbă în mica tavernă din Pireu unde comandaseră cîte o porţie de kalamaraki, pe lîngă vinul ghiurghiuliu pe care cîrciumarul cu lungi mustăţi pleoştite îl recomandase sărutîndu-şi buricele degetelor de la mîna dreaptă şi plescăind din buze. Atunci totul abia se terminase şi, curios, neliniştit, Spiru izbucni de îndată ce se aşezaseră la una dintre mesele acoperite cu pătrate de pînză sîngerie :

–Ce dracu ai căutat acolo ?

Ilarion şovăi o clipă, încă nehotărît dacă să-şi deschidă inima, dar pe Spiru aproape că-1 adoptase după ce nemţii îi uciseseră părinţii.

–Bancul pe care trebuia să rămînă, răspunse într-un tîrziu, evitînd totuşi privirile tînărului.

–Ai făcut-o dinadins !

Şoapta neîncrezătoare cerea explicaţii. Erau singuri în mica tavernă cu pereţii acoperiţi de rogojini bătrîne pe care spînzură, la loc de cinste, pînza întunecată şi pătată de muşte cu eternul vapor în luptă cu furia valurilor. Ilarion îl văzuse de la intrare şi, aşezîndu-se, îşi alesese locul în aşa fel încît să-i întoarcă spatele. Feţele

de masă roşii nu erau foarte curate. Şuviţa de alamă înconjurînd muchia tejghelei nu mai fusese frecată demult şi lucea trist, dar Ilarion se surprinse acceptînd aici ceea ce n-ar fi îngăduit la bord.

–Dinadins, repetă Spiru.

Oftînd, Ilarion îşi îndreptă spre el privirile albastre.

–După Elefteriadis, Kalypso nu mai era în stare să ţină marea şi compania avea nevoie de un nou cargou, spuse dintr-o suflare, mirat şi el de uşurinţa cu care găsise cuvintele.

–Asigurarea.

-Dar ce credeai ? întrebă Ilarion. Era noapte, cunoşteam bancul şi furtuna ne-a deviat exact cu cît aveam nevoie.

Tînărul dădu de cîteva ori din cap. Dar tresări cînd Ilarion mai întrebă cu un glas pe care nu-1 recunoscu şi care-1 făcu să se înfioare :

–Crezi că ştia ?

Cine ? ar fi vrut să strige, dar era limpede că Elefteriadis ştia. Cîrciumarul sosi atunci cu farfuriile pe care abureau grămăjoarele tentaculelor îmbucătăţite şi tăiate în pesmet auriu.

–Kalamaraki de două ori, lămîie şi pîine. Vinu-i pe masă. Mai doriţi ceva ?

–Nu, nu, e bine, spuse repede Spiru.

Şi-1 fură cu coada ochiului pe Ilarion. Atent, storcea o jumătate de lămîie peste farfuria din faţa sa, apoi vîrî furculiţa în semisfera turtită şi apăsă cu putere coaja pentru a-i smulge şi ultimele picături. Cîrciumarul se depărtă, trecu îndărătul tejghelei şi, aşezîndu-se, deschise un ziar.

–Cînd am auzit că ai eşuat, reluă vorba Spiru, nu mi-am crezut urechilor. Oricare altul, dar tu... şi mi-am spus că nu-i lucru curat.

Avea gura plină şi parcă mesteca şi cuvintele, dar ochii-i rămîneau neliniştiţi.

–Aşa au zis întîi şi deştepţii de la asigurări, se învioră Ilarion îndeplinind parcă o datorie atunci cînd regăsi, fără voie şi fără chef, semnele unei veselii uitate. Pînă la urmă n-au avut încotro şi au plătit. Elefteriadis mi-a dat o primă şi am cumpărat cu ea un barcaz.

Cîrciumarul învîrti butonul aparatului de radio pe care-1 ţinea pe tejghea, unul vechi, cu lămpi şi cutie de lemn prevăzută cu o ferestruică sub care era prinsă ţesătura decolorată acoperind difuzorul. În surdină, sunetele nostalgice ale unei orchestre de buzuki plutiră între pereţii întunecaţi.

–Un barcaz ?... De ce ? Ţi-a luat comanda ? se înspăimîntă Spiru.

Rămăsese cu furculiţa în aer, cu gura deschisă. Liniştit, Ilarion umplu paharele, ciocni, gustă vinul.

–Am plecat eu. E bun, adăugă punînd paharul pe masă, a avut dreptate, şi înclină capul arătînd spre cîrciumar.

Spiru încuviinţă absent. Şi, neînţelegîndu-1 din nou pe bărbatul din faţa lui, bîigui :

–Ai lăsat comanda...

–Parcă pe barcazul meu n-am să fiu tot căpitan, glumi Ilarion, dar expresia feţei nu i se potrivea cu vorbele şi Spiru se pricepu doar să repete :

–Ai lăsat comanda... Apoi, căutîndu-şi cuvintele şi negăsindu-le, rosti împiedicat : După ce ai fost în stare... vreau să zic, cu sînge rece...

Aparenta nepăsare a lui Ilarion se spulberă.

–Şi ce-ai fi vrut, izbucni aplecîndu-se peste masă, s-o văd la fiare vechi ? Cîrciumarul ridică privirile peste pagina ziarului, Ilarion răsuflă adînc, iar cînd pufni golindu-şi plămînii, aerul şuieră printre buze. Pe Kalypso m-am îmbarcat acum douăzeci de ani şi mai bine, urmă coborînd glasul. Ca secund. După trei ani eram căpitan. Şi de atunci... cu ochii pironiţi pe faţa tînărului se opri din vorbă, dar Spiru se înfioră din nou simţind că ochii albaştri nu-1 mai vedeau. N-am apucat

să-i spun, adăugă Ilarion în şoaptă. Dar cred că ştia. Sper.

–Cine ? Ce ?

Şoptise şi Spiru, încordat ca şi cum s-ar fi pregătit să facă faţă unei primejdii. Ilarion vorbea acum potolit, visător.

–Am ales locul cu grijă, spuse, iar Spiru avu încă o dată impresia că nu i se adresa lui, că-şi amintea cu glas tare, glasul care-l mai tulburase pentru că venea de foarte departe şi purta în el un amestec deznădăjduit de încrîncenare şi duioşie şi de încă ceva, care i se păru înspăimîntător, deşi n-ar fi putut spune de ce, radioul continua să transmită în surdină un clipocit nostalgic evocînd nesfîrşite întinderi de apă, fundal sonor pe care cuvintele lui Ilarion se depanau ca un recitativ lent, puţin monoton. Un pat de nisip... Nici măcar nu s-a aplecat, doar s-a cuibărit pe salteaua de nisip şi i-am slăbit hublourile ca apa să aducă mereu alte straturi de lest. Am citit undeva că lui Alexandru Macedon i-au pregătit o raclă din cristal de stîncă şi, după ce l-au întins în raclă, au umplut-o cu miere pentru ca trupul să-i rămînă nevătămat. Dar Alexandru murise. Eu am păstrat-o vie în nisip.

Glasul i se frînse şi Ilarion rămase nemişcat, cu faţa încremenită şi ochi ce nu vedeau pentru că-i aţintise asupra unei siluete albe, imobilizată între imensităţi albastre. Incapabil să înţeleagă, temîndu-se să pună întrebări, Spiru îi respectă tăcerea. Împărţit între teamă şi milă, simţi nevoia să rostească o vorbă de îmbărbătare, n-o găsi, atunci întinse stîngaci braţul şi strînse mîna lui Ilarion, 1ăsată moale pe faţa de masă de culoarea sîngelui. Iar celălalt se întoarse în încăperea cu rogojini pe pereţi. La radio se transmiteau acum ştirile. Le ascultară amîndoi în tăcere, apoi Ilarion îl chemă pe cîrciumar, plăti şi, în faţa tavernei, orbiţi de lumină, se despărţiră.

...Barcazul ajunsese acum destul de aproape pentru ca să-i poată opri motorul. Cum Kalypso se scufundase

mult, nu-i fu greu să arunce parîma în jurul uneia dintre babalele de pe puntea inundată, dar amarînd mica ambarcaţie cu care venise îşi dădu seama că-i tremură mîinile.

Nici un semn. Şi atîta tăcere.

De aceea, poate, cînd peste o clipă se pomeni la bord i se păru că totul se petrecuse prea repede şi prea uşor, în neaşteptata indiferenţă a albei Kalypso. Lunile cît alergase de colo colo străduindu-se să rezolve nenumărate probleme, să adoarmă bănuieli, să-şi joace rolul de paşnic căpitan de barcaz, lunile în care luptase pentru atingerea visului, desfăşurat în singurătatea nopţilor ca un brocart de preţ destăinuind la fiecare cercetare noi frumuseţi ale lucrăturii, se reduseseră la saltul infim de pe o punte pe alta, aproape un pas. Şi certitudinea faptului că pasul însemna trecerea dintr-o lume într-alta era pusă la îndoială de banalitatea gestului, ridicol şi dezamăgitor în raport cu gravitatea semnificaţiei pe care i-o atribuia.

Dar cîtă tăcere.

Mai apoi, cînd cu picioarele în apa ce-i ajungea pînă la glezne se opri pe punte, un nou simţămînt se insinua în el alternînd bucuria întîlnirii şi împiedicîndu-1 să se regăsească, de parcă n-ar fi ajuns în sfîrşit acolo unde dorise. Privirile îi alergau peste suprastructura albă, punţile, cabina, coşul, troliul, şi ea părea neschimbată şi totodată altfel, ca şi cum ar fi pierdut ceva din aerul atît de familiar, nu ştia ce, diferenţa era insesizabilă şi-şi dădea totuşi seama de infima schimbare. Ce s-a întîmplat ? întrebă cu glas tare, iar răspunsul i se impuse de îndată ce-şi auzi cuvintele.

Puntea nu i se legăna sub tălpi.

Cabina, coşul, troliul nu se balansau, deşi chiar în apele închise ale danelor urmau neîncetata clătinare a mării.

O sudoare îngheţată îi lipi cămaşa de şira spinării cînd se năpusti spre scara ducînd la comandă. Urcînd

val-vîrtej treptele cu margini întărite de benzi metalice care nu mai străluceau, o amintire pîlpîi în mintea lui, dar n-avu timpul s-o aducă în planul conştiinţei. Deschise uşa.

Cabina era pustie.

Strigă, şi strigătul i se izbi de ferestrele găinăţate de pescăruşi, ţîşni pe uşa deschisă, alergă pe punţile pustii, apoi mai departe de mişcătoarele întinderi ale apelor jucînd cioburi de soare.

Dar Ilarion nu le vedea. În el era frig şi întuneric. Închizînd ochii, se prăbuşi pe vechiul scaun fixat în duşumea.

În bezna pleoapelor lăsate revăzu atunci fantoma care-i bîntuise visele, alba siluetă pe care sperase s-o păstreze pentru el. Pletele negre îi fluturau ca în noaptea furtunii, cînd alerga pe punţile bătute de valuri şi vînt şi el nu izbutise să-i spună ce avea de gînd să facă, iar privirile îi erau grele de tristeţe şi reproş. Ea îşi duse arătătorul la buze şi Ilarion se întrebă dacă-i cerea să tacă sau îi trimitea un ultim sărut.

–Cum ai putut să te îndoieşti ? o întrebă paralizat de dragoste şi remuşcare. Am făcut tot ce mi-a stat în puteri...

Şi în vreme ce Kalypso se depărta afundîndu-se, tot mai măruntă, în bezna pleoapelor, înţelese că, îmbălsămînd-o în nisipul patului pe care cu atîta grijă i-1 pregătise, o ucisese cu mîna lui. Poate că trupul i se odihnea acum sub munţii de nisip ce ţintuiau pentru totdeauna cargoul, pe locul ales de el, dar Kalypso nu-i îngăduia s-o vadă altfel decît în picioare, cu pletele fluturînd.

Atunci auzi bufniturile care nu erau bătăile inimii lui şi-şi dădu seama că, nerăbdătoare, marea izbea de epavă micul barcaz cu care venise.

ETERNITATEA ÎN CAMERA ALBĂ

N-aş fi crezut, îşi spuse Ilarion închizînd ochii şi oftînd cînd în dreptul ferestrei se lăsă pe spate în fotoliu cu sentimentul rotund al împăcării, aşa-1 simţi, rotund, nici în el şi nici între el şi lume nu rămîneau interstiţii în care dureri sau regrete să-şi poată strecura colţurile, sub foiţa boţită a pleoapelor soarele ardea îmblînzit, iar faptul că dispozitivele trupului uzat mai erau în stare să reducă imensa vatră incandescentă a unui sistem planetar la dimensiunea nasturelui de aur întipărit pe retină i se păru uimitor şi propulsă în el un val de recunoştinţă lipsit de adresă, cît e de bine, n-aş fi crezut că mă pot mulţumi cu atît, dar rotirea antebraţului şi palma

ridicată cu degetele tremurînd imperceptibil nu exprimau numai nedumerire, înglobau însuşi miracolul existenţei, pentru că, iată.

Razele alcătuiau un cocon fierbinte în care se simţea îndemnat la nemişcare, ca şi cum aş fi prins într-o baie de miere. Triumf al vieţii vegetative. Dar nu regreta absenţa furtunilor intelectuale pe care cîndva le stîrnise, nici junglele sau deşerturile în care mari iubiri îl azvîrliseră. Toate rămăseseră pe celălalt mal al vieţii, unde mişcarea deplasa liniile, pe cînd el se ridicase la preţuirea eternităţii în imaginile ei trecătoare şi încerca să li se adapteze, mîini ale frunzelor, aripile musculiţei, ropotul ploii, sticlirea luceafărului. Uneori izbutea şi se simţea frunză sau aripă, ploaie sau luceafăr. Alteori, închizînd ochii aşa cum îi închisese acum, devenea însăşi eternitatea.

Dar o eternitate care se gîndea pe sine, Ilarion nu era atit de naiv încît să uite asta şi, dacă se simţea recunoscător, recunoştinţa provenea tocmai din faptul că i se îngăduia trăirea eternităţii, utilizarea stropului de viaţă care-i rămăsese pentru perceperea precarului echilibru tradus prin calmul ce ţinea de miracol. Eternitatea înfăţişîndu-i-se sub forma unei absenţe, un nimic rezultat din echilibrul contrariilor, resimţea încremenirea ca pe o stare ideală cînd încetau ghiorăiala şi şuierul învechitelor măruntaie obişnuite de la o vreme să împungă, să roadă sau să-şi întrerupă neaşteptat lucrarea pentru a naşte cu sălbatecă inventivitate noi şi noi chinuri. Cunosc fericirea, îşi spuse, abia acum o cunosc, şi descoperirea faptului că fericirea era o absenţă îl făcu să zîmbească, altădată, mai mult ca sigur, ar fi pus-o pe seama unui exces.

Ceva tresări în spaţiul interior care, lipsit de repere, nu cunoştea perspectiva şi Ilarion simţi o vagă nelinişte. Ar fi putut deschide ochii, dar nu se îndura să se întoarcă între pereţii albi ai camerei de spital, cu cele două paturi albe, al doilea ocupat de bărbatul înspăi-

mîntător de slab care zăcea pe spate cu ochii deschişi, zi şi noapte deschişi, fixînd acelaşi punct din tavan. Nu vede şi nu aude, spusese doctorul, iar Ilarion se întrebase ce film se derula în mintea cuiva definitiv despărţit de toate şi aflat poate mai aproape decît el de adevărata eternitate, cea lipsită de conştiinţă şi care deci nu se gîndeşte pe sine. Dar în mintea bărbatului cu ochi mereu deschişi nu se mai derula atunci nici un film.

O nouă tresărire, ca şi cum un aluat în clocot ar fi răbufnit. Din pricina nasturelui solar totul părea fastuos întomnat, pînă şi neliniştea se drapa în strălucirea bizantină a unor brocarturi aurite şi vişinii, dar Ilarion simţii căderea în temporal. Înfiorarea unei prezenţe străbătea spaţiul impasibil pe care se obişnuise să-1 asimileze cu eternitatea şi, în ciuda feeriei la care nu rămînea insensibil, neliniştea i se nuanţă cu o spaimă încă incertă, lipsită de obiect dar discernabilă, o aprehensiune.

Totul se precipită apoi. Modestul aluat bulbucind deveni un sol muncit de fantastice puteri, convulsie, apariţie de cocoaşe flasce, succesiune de clătinări, răstunări şi iar tumefieri ale substanţei opaline. Un vulcan explodă şi Ilarion urmări fascinat cavalerii în armuri incandescente ţîşnind pe gura vulcanului pentru a se grupa în şiruri paralele şi a face faţă monştrilor cu trei, cu şase, cu nouă picioare şi trupuri filiforme, sferice, aberante. Prelingîndu-se din cocoaşele ce crăpau, agitau vindicativ trompe, coarne, braţe şi cozi, erau vineţi, galbeni sau verzi şi pe trupurile lor diforme culorile se înghesuiau în pete. Din pricina platoşelor şi armelor incandescente ale cavalerilor caii păreau că poartă făpturi de jar ce despicau drumuri scrumite prin colcăiala monştrilor, dar pe măsură ce înaintau, călăreţii îşi pierdeau strălucirea, se întunecau şi, pînă la urmă, chirciţi, cădeau de pe cai şi piereau sub vînzoleala neobosită a jivinelor. Ilarion nu auzea larma bătăliei, dar nările-i erau asaltate de efluvii pestilenţiale.

Pierd eternitatea, îşi spuse, dar nu deschise ochii.

În camera albă doar bărbatul care nu vedea rămase cu ochii deschişi.

UN SFÎRŞIT AL LUMII

Am văzut cerul întunecîndu-se, cu o clipă înainte mai fusese senin şi pescăruşii planau ca de obicei, totul de altfel era ca de obicei, marea şi nisipul şi stîncile joase, dar cerul s-a întunecat de parcă în aparatul de proiecţie al lumii s-ar fi schimbat diapozitivul înfăţişînd aceeaşi porţiune de plajă surprinsă acum după apusul soarelui, soarele dispăruse deşi adineauri încă, în ciuda pleoapelor lăsate, exploziile lui de aur lichid mi se întipăriseră pe retină, un nor ? m-am întrebat dar vîntul începuse să spulbere nisipul şi frigul instalat deodată necompensînd arsura miilor de şfichiuri care-mi înroşeau pielea am început să mă îmbrac împreună cu cei aflaţi, ca şi mine, la malul mării.

Fetele cărora abia le admirasem trupurile se împleticeau ţipînd şi nu izbuteau să-şi adune lucrurile, pletele li se zvîrcoleau sau, acoperindu-le feţele, le transformau în viziuni de coşmar. Speriat de furtuna dezlănţuită din senin, băieţelul vecinilor ţîşni dintre ai lui şi o luă la fugă plîngînd, se împiedică şi nisipul îl acoperi de parcă cineva ar fi zvîrlit peste el o pătură. Părinţii se repeziră să-1 smulgă de sub stratul care vibra schimbîndu-şi forma cu o repeziciune evocînd tatonările haotice ale unei făpturi oarbe. Cu mîini scurmînd febril apucară de braţe copilul şi-1 ridicară, urla înecîndu-se şi se zbătea şi ei întîrziau să se îmbrace pierzînd iremediabil clipele, vedeam scena cu coada ochiului şi peste mugetele mării auzeam ţipetele pescăruşilor incapabili să ţină piept vîntului care smulgea acum ţăruşii corturilor întinse pe nisip, pînzele se prefăcuseră în sinistre zmeie şi-i izbeau cu spetezele pe cei ce se învălmăşeau pe plajă, se înfăşurau în jurul lor şi-i orbeau, le interziceau să se mişte, îi trînteau oferind nisipului simple trupuri pe care se grăbea să le înghită.

Ca într-un film derulat cu viteză dementă secvenţele se încălecau. Rotind felii colorate, mingile săreau (goneau)
cădeau şi ţîşneau din nou spre înălţimi tulburi, se izbeau în văzduh de pescăruşii ameţiţi, pe plajă de oameni neajutoraţi şi, pînă la urmă, plutind peste malul de pămînt ripsat ce străjuia plaja, se grăbeau să ducă pînă cine ştie unde mesajul solar al veseliei lor inconştiente, în timp ce lumea solară agoniza şi la doi paşi de mine un bărbat scund, chel, dădea din mîini şi vocifera, vîntul smulgea cuvintele pe care mi le adresa şi împroşca poate cu ele perechea în vîrstă pe care o ştiam de ani de zile, erau amîndoi înalţi şi zvelţi şi sub pielea uscată şi subţiată muşchii le rămăseseră netezi, părul alb contrasta cu trupurile bronzate, an de an îi regăseam singuri pe plajă şi-i părăseam acolo, tot singuri, la sfîrşitul vacanţei, se spunea că ar fi biologi dar nimeni nu-i cunoştea

pentru că nu vorbeau cu nimeni, măcar că singurătatea nu le era orgolioasă, nici dispreţuitoare, dimpotrivă, îi salutam, răspundeau zîmbind şi nimic n-ar fi fost mai firesc decît să intru în vorbă, n-am făcut-o, nimeni n-o făcuse, cred, şi poate că asupra lor se năpusteau acum cuvintele chelului de lîngă mine (îi vedeam faţa chinuită şi mişcarea buzelor), pentru că amîndoi îl priveau cu îngrijorată nedumerire în vreme ce făceau eforturi să se îmbrace luptînd cu rafalele vîntului care, după paie şi crenguţe uscate, smulgea acum de pe nisip şi scoicile pe care le proiecta cu o putere ce le preschimba în arme, mi-am dat seama de asta pe pielea mea cînd am simţit o arsură între omoplaţi şi, ducînd mîna la locul dureros, mi-am văzut degetele însîngerate.

Omul de lîngă mine blestema, se ruga sau cerea ajutor, dar nu mai era decît un element de recuzită pe scena apocaliptică a plajei, nu-1 înţelegeam şi nu-i puteam acorda nici măcar atenţie : o concentrasem toată asupra pantalonilor mei de doc şi a cămăşii roşii, atît de decolorată de soare şi apă încît luase nuanţe albăstrui şi tonuri de sangvină subtil înceţoşate pînă la limita unde păreau trandafirii. Cîndva fusesem mîndru de culoarea nesperată, proclamînd vechea mea relaţie cu marea, dar odată cu plaja care invadase văzduhul, făcînd aerul dens şi zgrunţuros (ca să pot respira mi-am fixat pe faţă costumul de baie ud), se răzvrăteau acum zbătîndu-se, lovindu-se, lovind şi încercînd să-mi scape din mîini în neaşteptate tentative de a revendica demnitatea iniţiativei.

Mînecile se refuzau braţelor, picioarele nu-mi puteau pătrunde în cracii pantalonilor îngustaţi sau atîrnînd neînchipuit de greu. De îndată însă ce, istovite, mîinile mele încetau să tragă de ei, fluturau brusc pentru a încerca să evadeze şi să se alăture, în haosul văzduhului, mingilor colorate şi corturilor devenite zmeie. Vijelia înteţea vacarmul, şuierăturile vîntului şi ţiuitul nisipului însoţeau ţipetele oamenilor şi scîrţîitul pescăruşilor, iar

contrabaşii mării vuiau atît de profund încît îmi simţeam osul frunţii vibrînd.

Nu ştiu cum am reuşit să mă îmbrac. Începuseră să zboare şi primele pietre, da, bucăţelele dure şi dumnezeeşte lustruite pe care le adunam cîndva şi le ungeam cu cremă pentru a le păstra culorile deveniseră proiectile, aşa cum cochiliile sparte ale midiilor îşi prefăcuseră marginile în tăişuri. Omul de lîngă mine, care nu încetase să strige neauzit, fără a se clinti totuşi, ciudat, de pe locul lui, încremeni deodată cu ambele braţe întinse si uşor îndoite din coate. Sîngele îi curgea pe obraz şi el nu făcea nimic, nu schiţa un gest, o imensă stupoare îi crispase trăsăturile. I-am arătat prin semne că trebuie să-şi părăsească locul pentru a-şi căuta un adăpost, dar a rămas în bătaia vîntului, biciuit de nisip, izbit de pietre sfîrtecat de bricele scoicilor.

–Mişcă-te, am strigat înfăşurîndu-mi capul în prosop şi îndreptîndu-mă în cele din urmă spre el, apoi l-am împins cu umărul, mîinile mi-erau încleştate pe capetele prosopului, şi el s-a clătinat fără să mă privească.

Amestecat cu sîngele, nisipul începea să-i alcătuiască o mască pe faţa rigidă, cu gura deschisă.

Nisipul îi intra în gură.

Îi mitralia ochii.

Am scos un urlet, apoi mi-am auzit dinţii clănţănind. Mînat de vînt am alergat împleticit spre faleza sfredelită de cuiburile lăstunilor în care, ameţiţi, cei mai mulţi nu mai nimereau. Săgetau bezmetic prin faţa malului de pămînt pînă cînd o rafală mai puternică îi repezea în peretele cafeniu, la poalele căruia se prăbuşeau şi dispăreau sub stratul tot mai gros de nisip. Aflate în bătaia vîntului, cuiburile, de altfel, le fuseseră probabil astupate, mi-am spus, şi gîtul mi s-a încleştat din nou pentru urlet şi am văzut nisipul invadînd gura omului care încercase zadarnic să-mi comunice ultimele lui gînduri

sau ultima lui disperare şi rămăsese pironit la malul mării, şi i-am văzut ochii orbi.

–Nu vă opriţi, striga un bărbat în care l-am recunoscut pe presupusul biolog, nu vă opriţi ! apoi, alături de calma lui însoţitoare, începu să urce poteca ce ducea spre sat.

Ca şi cum efortul făcut pentru a ajunge acolo i-ar fi stors de puteri, ca şi cum nu şi-ar fi dat seama că nu se aflau încă la adăpost, cei ce izbutiseră să părăsesc plaja
şovăiau în faţa falezei. Erau cu toţii desfiguraţi de spaimă, murdari şi buimăciţi şi m-am întrebat cîţi dintre ei lăsaseră în urmă fiinţe cu gura plină de nisip, cu ochii deschişi, mitraliaţi de infimele alice ale siliciului.

Cerul era negru. Ne mai puteam vedea doar mulţumită luminii spectrale pe care o emana marea, o fosforescenţă pîlpîitoare. Tocmai îmi dăduse prin minte că vibraţia verzuie se datora oscilaţiilor neîntrerupte ale valurilor, licărul crescînd şi descrescînd în ritmul răsuflării lichide căreia îi auzeam huietul, cînd cineva a strigat :

–Marea... fugiţi ! şi am apucat să aud zgomotul năruirii frontului de zgîrîie-nori translucizi înălţat într-o clipă şi să văd asaltul muntelui de apă cucerind plaja într-o fantastică revărsare fosforescentă ale cărei ultime tentacule se apropiau de noi.

După care n-a mai fost decît panica.

Febril, ne căţăram pe poteca şerpuitoare şi pe lîngă ea, ne împiedicam tîrîndu-ne de-a buşelea călcam unii peste alţii sau ne întindeam cîte o mînă de ajutor şi vîntul nu înceta să ne mîne din spate şi nisipul ne biciuia şi vacarmul părea însuşi spaţiul pe care ne chinuiam să-1 străbatem, un spaţiu al violenţei şi haosului. În urma noastră marea înainta în salturi tot mai lungi şi bănuiam că în puţină vreme va începe să bată malul pe care-l suiam. M-am împiedicat de un trup căzut, cred că era

o femeie. Un colţ al cearceafului de plajă în care se înfăşurase ca într-un giulgiu se zbătea în vînt.

–Scoală, am strigat sau mi s-a părut că strig, urletele vîntului erau atît de sălbatece încît nu ştiam dacă silabele răsunau în mine sau izbuteau să străpungă vacarmul, am încercat să trag de braţul pe care-l simţeam sub cearceaf, dar, revelator de greu, trupul nu s-a clintit.

Cineva m-a împins din spate. Dacă n-aş fi înaintat aş fi fost călcat în picioare, nimeni nu mai avea puterea să se abată din drum. Clătinîndu-mă, am trecut peste trupul căzut şi, după cîţiva paşi, izbit de furia reînoită a rafalelor, ajunsesem pe cîmpul cu iarbă săracă pe care nu creşteau decît scaieţi cu ţepoase flori violete şi tufe de imortele. Acum picioarele mi se afundau în nisipul adus de vînt. Pînă la primele case mai erau cîteva sute de metri, dar nu se vedea nici o lumină. Ferindu-mi ochii cu palmele am întors capul pentru o fracţiune de secundă, mai mult nu puteam rezista violenţei abrazive a jeturilor de nisip, şi imaginea mării mi-a apărut atît de înspăimîntătoare încît am început să alerg spre sat.

Frîntura de clipă îmi îngăduise se înregistrez nemărginirea cu munţi clătinători de apă fosforescentă. Plaja dispăruse. În larg munţii lichizi se înălţau cu mult peste buza malului şi numai faptul că se năruiau în dreptul stîncilor îi împiedica deocamdată să năvălească asupra uscatului. Dar ceea ce m-a făcut să gonesc spre sat cu toate puterile a fost făptura pe care o zărisem şezînd pe cel mai înalt munte de apă, legănîndu-se pe imensul jilţ al muntelui de apă, spun făptura şi mă cutremur amintindu-mi trupul inform, umflat, cu pîntec proeminent şi cap minuscul, braţele, cel puţin patru, care se agitau necoordonat dar arătau mereu şi mereu spre mine, n-am putut vedea dacă se sfîrşeau în mîini şi degete, deşi unul dintre braţe învîrtea un obiect alungit, mă tem să spun un trident, în scurtul răgaz cît am privit spre mare am reţinut destule amănute pentru a nu trebui să mai născocesc, fireşte, putea fi un trident şi aveam atunci de-

a face cu o teribilă mutaţie, dar ceea ce pe moment m-a înspăimîntat mai mult a fost goliciunea făpturii, pielea ei afişînd roşul tragic al anumitor alge, al cercurilor roşii din jurul ochilor unor peşti monstruoşi, un roşu agresiv a cărui aură sîngerie se transmitea apei fosforescente, aşa cum apa împrumuta homunculului sclipiri verzui, şopîrle fluide lunecîndu-i pe pielea lucioasă.

În clipa cînd l-am văzut se răsturna pe spate şi picioarele i-au bătut de cîteva ori în gol şi cele patru braţe s-au rotit în efortul de a reaşeza trupul în uriaşul jilţ de apă, era grotesc şi scîrnav, dar înspăimîntător mai presus de toate, ca un imens vierme cu braţe.

Pe cîmpul invadat de nisip am început să fug, deşi cred că goana era o iluzie, cheltuiam o energie cu ajutorul căreia aş fi alergat altădată şi îmi închipuiam de aceea că alergam şi atunci, cu toate că, mai probabil, la capătul puterilor, mă tîram doar şi horcăiam izbutind să inhalez o infimă cantitate de aer, mă tîram şi siluete lamentabile se clătinau lîngă mine silind să ajungă la adăpostul caselor întunecate cărora le ghiceam formele în sepulcrala lumină emanată de mare. Deasupra satului cerul era negru şi mi-am amintit înfiorat că nu putea fi mai tîrziu de ora 11 dimineaţa.

În faţa primului gard de scînduri se înălţase o dună de nisip în care picioarele mi se afundau, dar am trecut peste ea pentru a regăsi în curte o uşoară denivelare după care duna continua proptindu-se în peretele casei şi ajungînd pînă în dreptul acoperişului, unde se învîrtejeau trîmbe şuierătoare. Olanele clănţăneau. Cîte una se desprindea şi începea să joace peste celelalte pînă se prăbuşea neauzit în pătura de nisip.

Am căutat cu privirea salcîmul din mijlocul curţii, sub coroana lui ne strînsesem în serile atîtor veri, îi luase însă locul o imensă cocoaşă întunecată a cărei formă perfectă trăda arhitectura nisipului. Prietenul verilor calme urma să se mumifice ca un faraon în inima piramidei.

–O să murim, spuse cineva lîngă mine şi i-am auzit cuvintele, deşi abia le şoptise.

–Încă nu, am răspuns, fără s-o recunosc în mogîldeaţa înfofolită pe una dintre fetele care-şi instalaseră cortul lîngă cortul meu, cu secole în urmă, pe o plajă devenită amintire.

–Eu mor acum, aici.

Am simţit-o gata să se prăbuşească pe panta dunei mereu asaltată de valuri de nisip şi am întins braţele. Cearceaful mi-a scăpat din mîini. Pulsînd ca o mare meduză fantomatică s-a năpustit peste culmea acoperişului. Cu mii de guri infinitezimale, nisipul m-a muşcat de ceafă, de urechi, de pielea capului. Îmi supraapreciasem puterile. Ne-am rostogolit amîndoi pe pantă, dar am ajuns în curte şi nu dincolo de gard.

–Inutil, a spus clin nou. Lasă-mă.

Şi aş fi părăsit-o, poate, dacă nu mi-ar fi cerut s-o fac. Nu-1 părăsisem la malul mării pe cel ce se străduise să-mi spună ceva, căruia nisipul îi astupase gura şi-i arsese ochii ? Dar nu mai aveam puterea să replic.

I-am înconjurat trupul cu braţele şi am tras-o după mine, bălăbănindu-mă mereu să cad şi necăzînd, ca şi cum greutatea la care mă înhămasem ar fi fost totuşi pe măsura forţelor de care mai dispuneam. A durat probabil mult pînă am ocolit casa, timpul se scurgea după alte legi sau încremenise, oricum nu mai eram în stare să evaluez durata, mult pînă ne-am tîrît de-a lungul pridvorului spre care dădeau uşile şi ferestrele celor cîteva încăperi, dar uşile şi ferestrele erau pe trei sferturi astupate de nisip şi nu puteau fi deschise, aşa că ne-am oprit pe latura dinspre şosea, unde vîntul nu mai ajungea decît prin vîrtejurile ce scăpau de după colţurile casei şi unde pătrunserăm într-o oază.

Trîmbele se învolburau peste capetele noastre. În sticlirea verzuie pe care şuvoaiele lor o antrenau vedeam pe şosea fragmentele, încă neînghiţite de nisip, ale unor maşini răsturnate. O dună acoperea gardul şi faţada ca-

sei de peste drum, luminile erau peste tot stinse, nu se zărea ţipenie şi văzduhul colcăia de şerpi de nisip, ţiuind, şuierînd, dar, rezemat cu spatele de peretele casei alături de cea pe care o tîrîsem după mine, inert, cu braţele căzute, îmi trăgeam sufletul fără să simt nevoia să pun întrebări, nici măcar să gîndesc. Vîscoasă, oboseala mi se scurgea prin vîrfurile degetelor, prin tălpi, făcînd loc unei moleşeli stupide, indiferente, aproape plăcute. Îmi smulsesem de pe faţă costumul de baie scorţos, prin care aerul abia mai trecea. Vînătăile şi zgîrieturile mă dureau vag, ca atunci cînd efectele unui analgezic încep să slăbească, trupul nu-mi reintrase în posesia simţurilor, creierul buimăcit era încă incapabil să distileze altceva decît limitata satisfacţie a fiinţei dintr-odată apărată de formele cele mai violente ale agresiunii.

–Şi acum ?

Am întors capul încercînd să desluşesc faţa celei ce nu se mulţumea cu clipele de răgaz de care aveam parte şi am recunoscut-o în sfîrşit pe una dintre cele trei fete, sosite de cîteva zile pe plajă, cea mai tăcută dintre ele. Îi urmărisem graţia calmă contrastînd cu exuberanţa prietenelor ei care vorbeau şi rîdeau fără încetare. Mi se păruse tristă şi-mi explicasem vivacitatea celorlalte prin dorinţa de a o face să uite ceva, o moarte sau o despărţire, la vîrsta ei mai degrabă o despărţire, îmi zisesem. Avea pielea neobişnuit de albă. Părul negru, lung îi acoperea spatele. Stătea mai tot timpul sub cort. Şi o surprinsesem o singură dată rîzînd şi atunci mi se păruse că nu mai era ea.

–Odihneşte-te. E greu să faci planuri.

N-am întrebat de soarta prietenelor cu care venise să-şi petreacă vacanţa, era o întrebare primejdioasă. Ca şi cum mi-ar fi citit gîndurile a spus cu un glas tremurător, care răsună neaşteptat de clar în oaza menajată de peretele orb :

–Au rămas acolo, amîndouă. Una chiar pe plajă. Am trecut pe lîngă ea. A doua pe potecă. Şi pe lîngă ea am trecut.

–Nu puteai face nimic.

–Nu ?

-Nu. Încetează. Şi deşi nu-mi aminteam faţa celui căruia nu-i puteam înţelege ultimele cuvinte i-am revăzut gura deschisă în care intra nisipul şi ochii mitraliaţi de nisip, am revăzut trupul femeii peste care flutura un colţ de cearceaf şi am simţit o undă de uşurare la gîndul că nu erau decît doi necunoscuţi, în timp ce fata părăsise două prietene. Apoi mi s-a făcut silă de mine şi m-am răstit : Ce-ai fi putut face ?

Nu mă aşteptam la răspunsul scurt, plin de o indiferenţă posacă :

–Să mor.

Fără emfază, cuvintele bătrînului Corneille. Fiinţa de lîngă mine le redescoperise la capătul calvarului, în pustiul din ea.

–Dar nu m-ai lăsat, a continuat, atunci cînd totul ar fi fost atît de uşor. De ce ?

–Pentru că n-ai făcut-o la timp, acolo, pe plajă. Sau pe potecă. Înţelegi ? Gestul devenise inutil.

Strigam fără ruşine, voiam să fiu rău, era uşor şi cred că izbutisem. Dar m-a surprins din nou printr-un singur cuvînt rostit cu voce joasă, lipsită de timbru :

–Ştiu.

Era în el disperarea faptului ireversibil. Fata cîntărise totul şi se condamnase definitiv. Vorbele nu mai puteau schimba nimic, nu murise util şi o împiedicasem să moară inutil.

Am tăcut amîndoi.

Era tot mai frig.

Nisipul. Vîntul.

Atunci cînd gîndurile, tot felul de gînduri pentru o vreme amorţite au început să-mi dea tîrcoale, am întrebat :

–Cum te cheamă ?

–Dana.

În clipa aceea pămîntul ne-a zvîcnit sub tălpi şi am auzit o bufnitură urmată de ecouri în lanţ. Mugetul mării răsuna acum cu o nouă putere, implacabil, triumfător.

–Malul ? a întrebat fără să ridice glasul.

–S-a prăbuşit. Marea se apropie.

Nu mai puteam rămîne în adăpostul iluzoriu. Am încercat să reconstitui în minte topografia satului, dincolo de şosea mai erau cîteva case îndărătul cărora se ridica un gorgan, apoi urma cîmpia.

–Vino, am spus aşteptîndu-mă să se închidă în cercul îndărătnic din care o mai smulsesem, dar s-a dezlipit de peretele casei şi şi-a vîrît capul între umeri pregătindu-se să întîmpine şocul rafalelor.

Am făcut cîţiva paşi spre stînga pentru a regăsi panta de nisip, apoi am urcat-o trecînd peste gard, am coborît în şosea şi iar am urcat, în dreptul gardului de peste drum, duna acoperind o maşină răsturnată pieziş căreia i se mai vedeau doar roţile, două dintre ele se învîrteau în bătaia vîntului. După clipele de răgaz de care avusesem parte suportam parcă mai greu violenţa vîrtejurilor de nisip. Ţinîndu-ne de mînă orbecăiam, ne împiedicam de trunchiurile copacilor răsturnaţi, ne sprijineam unul de celălalt, cădeam şi din nou, împleticindu-ne, porneam fără să schimbăm vreun cuvînt. La un moment dat sub stratul de nisip am călcat peste ceva moale şi totodată consistent, nu ştiu dacă era într-adevăr un trup, aşa cum mi s-a părut, dar am făcut un salt şi m-am prăbuşit, trăgînd-o şi pe Dana după mine. Eram numai spaimă şi milă şi oroare, nu-mi puteam stăpîni tremurul, nisipul îmi scîrţîia dureros între dinţi.

Dana m-a ajutat să mă ridic şi am făcut un popas la adăpostul casei, atît de asemănătoare celei de lîngă peretele căreia plecasem încît am fi putut crede că visasem traversarea şoselei şi tot ce urmase sau că ne învîrtisem pentru a ne întoarce de unde pornisem. Ca şi acolo,

uşile şi ferestrele erau blocate cu rampe de nisip. Am urcat totuşi cîteva asemenea rampe şi am bătut în porţiunile rămase neacoperite, poate doream pur şi simplu să auzim un glas şi să ne convingem că nu rămăsesem singuri, dar nimeni nu ne-a răspuns sau n-am auzit răspunsul celor dinăuntru.

După popasuri identice în dreptul unor pereţi ce ne fereau de furia vijeliei am ajuns la ultima casă, dincolo de care, mai întunecată decît văzduhul întunecat, se profila silueta gorganului.

–Şi mai departe ? a întrebat Dana subînţelegând că zbuciumul nostru era inutil şi că nu mă urmase decît pentru a-mi demonstra asta.

Am ridicat din umeri. S-a urnit din nou fără să protesteze, dar ştiam că mă urmează cu indiferenţa pe care ţi-o dă pierderea ultimei speranţe.

Ajunsă în dreptul gorganului, a dat să-l ocolească. Am tras-a după mine şi am început să urcăm. Pe la jumătatea drumului nu m-am putut stăpîni şi, ferindu-mi faţa cu mîinile, aşa cum mai făcusem, am aruncat o privire îndărăt, spre mare.

Cred că izbutise să înghită jumătate din cîmpul sterp care o despărţea de sat. Valurile fosforescente se zbuciumau atît de aproape încît monstrul care se legăna pe culmea celui mai înalt val părea gata să sară pe uscat. Ca atunci cînd îl zărisem pentru prima oară asemenea căpeteniei unei hoarde îşi rotea braţele, mai curînd tentaculele, într-o continuă mişcare întreruptă doar pentru o clipă, atît cît să indice uscatul. Lucioasă, goliciunea lui roşie era obscenă.

Frîntă de mijloc, Dana icni lîngă mine.

–Nu trebuia să te uiţi, am spus.

Cînd s-a liniştit i-am cuprins umerii cu braţul şi am coborît, ocolind gorganul. Nu mă aşteptam să descopăr două siluete ocupînd una dintre vanele de piatră. Dana a avut o instinctivă mişcare de dare îndărăt şi s-a lipit de mine.

–N-ai mai fost aici ?

–Nu. Ce... ?

–Un mormînt. Dublu. Vechi. Elenistic, parcă. Mi-am spus că ne-ar putea adăposti.

Cîte cuvinte. Dana mi-a aruncat o privire scurtă.

–Un mormînt. Te-ai gîndit bine.

–Lasă prostiile, am izbucnit, numai că tonul nu mi se potrivea cu vorbele, fusese aproape blînd.

N-a mai spus nimic şi a luat-o înainte. Cei doi ne-au văzut abia cînd ne-am ivit în faţa lor, dar n-au părut miraţi.

–Mai e loc, a zis bărbatul, iar femeia şi-a înălţat braţul într-un salut care-i repeta, în tăcere, invitaţia.

Era perechea pe care o regăseam, an de an, pe plajă. Umăr lîngă umăr şedeau acum într-unul dintre vechile morminte. Rochia femeii şi cămaşa bărbatului erau sfîşiate, murdare, dar amîndoi păreau că se odihnesc după o excursie şi nu după calvarul prin care, ca şi noi, trecuseră.

Dana şi cu mine am sărit în mormîntul neocupat, îmi aminteam cum admirasem cu un an în urmă blocurile de piatră, perfect şlefuite, ale căror suprafeţe se îmbinau fără mortar. Mormintele alăturate fuseseră acoperite cu o boltă de piatră alcătuită din aceleaşi blocuri peste care, pentru a înălţa gorganul, se îngrămădiseră pietre nefasonate şi apoi pămînt. Tot vechiul acoperămînt dispăruse. Cei ce-şi duraseră casa veşnică erau pulbere demult.

–Mă bucur că aţi putut ajunge aici, spuse bărbatul întorcînd capul spre noi peste măruntul zid despărţitor.

Eram apăraţi de vînt. Pe fundul mormîntului, un subţire strat de nisip. Şedeam cu spatele lipit de perete, cu picioarele întinse. Dana îşi cuprinse genunchii cu braţele. Cei doi şedeau în poziţia lotusului, cu picioarele strînse sub ei şi mîinile lăsate pe genunchi, cu palmele în sus. În ciuda părţii neatinse a gorganului, care ne a-

dăpostea, lumina verzuie era destul de puternică pentru a ne îngădui să ne vedem. Dar ne dădea de pe acum un aer cadaveric sporind nedorit culoarea locală.

–N-am întîlnit un om de cînd am ajuns în sat.

–Unii au apucat totuşi să intre în case, a spus femeia şi în tăcerea aşternută am avut timpul să medităm la implicaţiile cuvintelor ei.

–Şi acum, a întrebat Dana.

–E prematur să ne considerăm salvaţi, a răspuns bărbatul. Maşinile nu pot circula, aţi văzut probabil cîteva răsturnate pe şosea. Mă tem că nici trenurile. Linia ferată urmăreşte destul de aproape coasta şi malul trebuie să se fi surpat peste tot. De avioane nu poate fi vorba, de vapoare cu atît mai puţin. Să aşteptăm.

–Sînteţi foarte calm.

–Calmul e o disciplină. E preferabil să mori demn.

–A fost la un pas de a muri nedemn, a spus Dana.

Se uita drept înainte şi am preferat să nu-mi închipui ce vedea.

Eşti tînără, a rostit cu blîndeţe femeia.

Dana îşi încleştă degetele pe braţul meu. O bucată de tablă zbură peste capetele noastre, căzu pe cîmp, săltă de cîteva ori şi se opri în dreptul unor tufe. Sau era tot ce mai rămăsese clin coroana unui copac ? Am auzit un timp zuruitul nisipului pe metal, apoi, din nou, doar şuierul vîntului.

–Un sfîrşit al lumii, spuse bărbatul. Ni s-au propus atîtea, vă amintiţi ?

–Dacă n-ar fi speranţa, am început, dar ceva s-a prăbuşit atunci lîngă picioarele mele.

Un pescăruş.

Mort.

REFUGIUL NOPŢILOR

–Dacă ar fi după tine ai trăi într-o anticărie şi ai muri într-un muzeu, spuse Sonia înţelegînd că, o dată mai mult, Ilarion refuza s-o însoţească la cinema.

Şedinţa se prelungise, risca să nu mai poată intra în sală şi cumpărase încă de dimineaţă bilete pentru amîndoi. În jurul lor colegii zăboveau pe trotuarul din faţa băncii, aprindeau ţigări şi schimbau impresii, clar, năucit de cuvintele Soniei, Ilarion tăcea.

–Te hotărăşti ? mai întrebă ea. Apoi, văzînd că se mulţumea s-o privească, ridică din umeri. Cum vrei. Mă duc singură.

O lăsă să plece fără a schiţa un gest şi, descumpănit, se despărţi şi el de colegi pentru a se afunda în întunericul umed al toamnei. Mergea cu băgare de seamă. Amalgamate cu praful devenit noroi frunzele căzute se prefăcuseră într-o mîzgă groasă pe care tălpile lunecau, dacă ridica privirile vedea perdele de ceaţă ondulînd în lumina becurilor. Dar înregistra absent tot ce-1 înconjura pentru că auzea mereu cuvintele Soniei şi, dincolo de uimirea pricinuită de neaşteptata ei intuiţie, blestema din nou, pe lîngă încăpăţînarea de pe vremuri a tatălui care-1 condamnase să vegeteze în dreptul unui ghişeu, slăbiciunea care-1 făcuse să accepte pînă la urmă, în ciuda unor vagi proteste, destinul pe care nu se mai pricepuse să-1 schimbe.

„Sîntem oameni de bancă”, afirma omul aspru care gîndea în cifre şi invoca realitatea şi bunul-simţ ca pe nişte divinităţi pe care Ilarion învăţase să le urască refugiindu-se din faţa lor în lumile plăsmuite ale cărţilor şi în imprevizibilele catacombe ale trecutului. „Eu nu, strigase din ce în se mai slab, sub privirile dispreţuitoare ale tatălui, eu nu, nu". Dar îşi plecase capul şi, funcţionar de bancă, suportase trecerea anilor cu zile de cenuşă, numai datorită nopţilor. Acum însă refugiul nopţilor fusese descoperit.

Ajuns acasă, renunţă să mănînce, grăbit să pregătească întîlnirea. Şi dintr-odată ştiu că e acolo şi fericirea, da, liniştea şi încîntarea care alcătuiau fericirea explodară în el cînd paşii începură să-1 poarte pe strada ce descria o curbă, era o stradă anonimă, cu case banale, dar numai ea ducea spre marea piaţă mărginită în dreapta de malul pietruit pe care se profilau cupolele unor bazilici, în parte ruinate. Şi, deşi trecuse de nenumărate ori printre pereţii cu varul şi tencuiala căzută, poate cu marmora jefuită, nu ştia dacă războiul sau

numai vremea îi mutilase (cîteodată drumul sfîrşea între pereţii de cărămidă din labirintul cărora nu putea evada şi unde, nesemănînd cu nici una cunoscută, se desfăşurau slujbe obscure la care participa ocupîndu-şi locul, mereu acelaşi, pe banca de lemn întunecat de vreme şi păstrîndu-şi culoarea doar pe curburile braţelor lustruite de nenumărate palme, şi de ale lui, dar neobişnuitele slujbe alcătuiau o paranteză fără ieşire, atît de lungă încît devenea de sine stătătoare ca o poveste extrasă din cadrul adevăratei poveşti în care trebuia să reprezinte un simplu episod) şi de fapt abia dincolo do piaţa străbătută de şirurile maşinilor vuitoare ocolind statuia din centru începea Oraşul.

Încercase să-1 identifice într-o vreme, dar filmele nu-i îngăduiau măcar situarea într-un spaţiu lingvistic, nu pentru că ar fi fost scrise într-o limbă necunoscută, ci pentru că, de îndată ce încerca să le descifreze, literele li se estompau în forme imprecise. Tot aşa, dacă cerînd lămuriri se adresa vreunui trecător, nu obţinea de la el decît sunete distorsionate în registre grave de felul celor produse de o bandă magnetică derulată cu o viteză inferioară celei de înregistrare. Cînd i se părea că recunoaşte un grup de clădiri, întîlnit în vreuna dintre puţinele capitale pe care le vizitase, tot ce le înconjura contrazicea prima impresie şi, comparînd imaginea atît de vie în amintire cu înfăţişarea locului, aşa cum apăreau pe ilustratele turistice, trebuia să constate că nu coincideau.

Înţelese astfel în cele din urmă că Oraşul îi aparţine, conglomerat de construcţii detaşate din contexte arhitecturale reale şi chiar din vechi gravuri înfăţişînd, poate, peisaje imaginare (gîndul era de natură să-1 incinte), repetata lor revenire impunîndu-le locuri fixe în spaţiu şi ajungînd să configureze ansamblul urbanistic pe care sentimentul fericirii îl saluta la fiecare reîntâlnire, ca şi cum, după ani de pribegie, s-ar fi întors în locurile îndelung visate ale copilăriei.

De multe ori însă nu i se îngăduia să ajungă nici pînă la anticăria care constituis e prima revelaţie a Oraşului privilegiat. Se încurca atunci în străzile pornind din piaţă şi începea să alerge de pe un trotuar pe celălalt, repezindu-se pe străduţe transversale în speranţa de a ieşi în strada inaccesibilă, vitrinele defilau şi le cerceta nerăbdător pentru că, nedîndu-le niciodată atenţie, nu le recunoştea şi după fiecare dintre ele se putea ivi cea în care cărţile se îngrămădeau în neorînduiala savantă, menită să pună în valoare o copertă sau numai un cotor cu titlu atît de elocvent încît atrăgea atenţia în ciuda spaţiului infim pe care-1 ocupa, dar căutarea era inutilă, ştia, şi tristeţea descurajării îi îngreuna paşii, dacă din piaţă nu nimerea direct în strada potrivită nu-i mai era dat s-o descopere, trecătorii întrebaţi ridicau din umeri sau, incapabili să se facă înţeleşi, scoteau sunete groteşti.

Atunci însă cînd căile de acces se deschideau cu incredibilă uşurinţă şi străzile şi-1 treceau una alteia ca şi cum nimic n-ar fi fost mai firesc, se pomenea curînd în faţa Anticăriei. Vitrina era plină de cărţi din toate timpurile, de la fabuloase incunabule la ultimele titluri ale colecţiilor de buzunar, însăşi alăturarea lor improbabilă desconspirînd caracterul secvenţei şi acordîndu-i girul.

Chiar în plină zi Anticăria era scăldată în lumina aurie a zecilor de becuri fixate în tavanele celor trei mari încăperi dînd una într-alta. Din pereţii acoperiţi în întregime cu rafturi îl întîmpina dumnezeescul miros de hîrtie tipărită şi praf. Doi vînzători palizi, cu scurte bărbi negre, se învîrteau prin încăperile cu lume puţină (Ilarion încetase să se mire de faptul că îi revedea în Anticărie doar pe aceiaşi bărbaţi gravi şi tăcuţi, pentru totdeauna incluşi în spaţiul ei imuabil) şi vorbeau în şoaptă, pentru a fi deosebiţi de cumpărători (dar Ilarion nu asistase niciodată la cumpărarea vreunei cărţi), purtau amîndoi halate, iar cum pe ambele erau impri-

mate şiruri de cotoare suprapuse, vînzătorii se confundau cu rafturile înfăţişînd cotoarele unor cărţi veritabile, aşa că lui Ilarion i se întîmplase să întindă mîna după un tom care se retrase odată cu o întreagă porţiune de rafturi deasupra cărora o faţă bărboasă zîmbea stingherit, cerîndu-şi iertare.

Pătrunzând în aria fermecată a cărei amintire îl mai urmărea mult timp după ce părăsea Oraşul, primul lui gest era unul de mîngîiere. Cu ochii închişi, mulţumindu-le că există, îşi trecea palmele peste cărţile de lîngă intrare. Apoi, fără grabă, cerceta rafturile pe rînd, perete după perete, mai întîi cele situate la înălţimea privirilor, după aceea rafturile inferioare (pentru a scotoci prin cel de jos se aşeza pe vine deplasîndu-se lateral, ca un crab) şi lenta lui perindare prin faţa peretelui, înainte şi înapoi, semăna cu parcurgerea unor rînduri aşternute în bustrophedon. Pînă la urmă lua una dintre scările uşoare prevăzute cu cîrlige agăţate de bara metalică prinsă sub tavan şi trecea în revistă rafturile superioare bucurîndu-se cînd, alegînd cîte o carte, începea s-o răsfoiască aşezat pe ultima lamelă metalică a scării, la o înălţime de cîţiva metri, în aurul topit al becurilor.

Scrise numai în limbi pe care le cunoştea, cărţile erau rareori cele pe care le citise şi mai ales cele pe care de ani de zile le căuta. În lumea unde vegeta în dreptul ghişeului de la bancă nu-şi amintea niciodată cuprinsul cărţilor citite în oaza Oraşului, acolo însă ele se dovedeau fascinante, romanele erau cele mai extraordinare care-i căzuseră sub ochi, versurile cîntau uluindu-1 cu şocul imaginilor şi, în mai multe rînduri, recitind în lumea amorfă o operă care-l încîntase acolo o găsi plicticoasă, fără să poată evoca nimic din prima versiune, în afara certitudinii că atunci constituise o revelaţie.

Nimeni nu-1 împiedica să stea ore întregi pe scară în poziţia incomodă în care se afunda în lectură şi de

aceea se minuna întotdeauna cînd, fără să ştie cum, se pomenea din nou în stradă. Mai ales că strada nu mai era aceeaşi, deşi o recunoştea şi ştia încotro avea să-1 poarte.

Greoaie în ciuda încercării de a simula graţia unui templu grecesc, a coloanelor susţinînd frontonul în triunghiul căruia vînzoleala trupurilor atletice părea că abia încremenise, clădirea Muzeului îi era familiară. Nici acum, urcînd mulţimea treptelor de piatră ducînd spre poarta monumentală, nu se întrebă de unde transportase palatul flancat de imenşii lei culcaţi şi în sălile căruia, ştia, nu îl aşteptau numai opere extrase din toate marile muzee ale lumii, ci şi relicve cu posesiunea cărora nici un muzeu nu se putea mîndri.

Ca de obicei, bătrînul portar îl recunoscu şi zîmbi făcîndu-i semn să împingă uşa turnantă. În dreapta se înşirau sălile egiptene, dar Ilarion o luă de astă dată la stînga pentru a străbate din cîţiva paşi cele cinci milenii care-1 despărţeau de bărbaţii şi femeile stînd în picioare, cu imenşi ochi întunecaţi şi braţe încrucişate, cu mîinile încleştate una peste alta şi trupurile încordate ca şi cum ar fi fost supuse unui efort suraomenesc sau ar fi aşteptat o lovitură. În penumbra bolţilor de cărămidă luminate erau doar vitrinele înfăţişînd vase, unelte şi podoabe, din pereţi ieşeau din loc în loc coloane masive ornate cu mozaicuri geometrice colorate în negru, în alb şi roşu.

Treptele începeau brusc. Din cavitatea spre care duceau venea un suflu de aer rece şi Ilarion coborî încet pînă în dreptul scheletelor ostaşilor ale căror cranii mai erau apărate de ţuguiatele căşti de aramă lîngă care zăceau vîrfurile de aramă ale lăncilor, trecu pe lîngă scheletele boilor dincolo de care se aflau rămăşiţele carelor la care fuseseră înjugaţi, din nou pe lîngă ţestele şi oasele unor ostaşi, lăsă în stînga osemintele cîntăreţelor, una dintre harfele lor fusese reconstituită şi, ca şi altădată, capul de taur turnat în aur de pe cutia de

rezonanţă i se păru viu din cauza bărbii şi ochilor lui albaştri de lapis-lazzuli, neglijă încăperea ofrandelor, deşi ştia ce comori adăposteşte şi, înaintînd pe culoarul mărginit de o parte şi de alta de şirul scheletelor unor înalte doamne lîngă care luceau diademe, cercei şi inele, se opri în faţa criptei, acum deschisă, a celei de bună voie urmată în moarte de femeile şi bărbaţii care-i alcătuiseră convoiul funebru.

Dar în clipa cînd pătrunse în criptă, Şud-ab se ridică în sicriul depus pe catafalcul la picioarele şi la căpătîiul căruia căpăţînele a două schelete urmau să rînjească.

Arăta întocmai cum o închipuse cea care îi modelase chipul pornind de la craniul aflat în mormînt, reconstituirea se afla de altfel într-un colţ al criptei, dar acum, căutînd-o cu privirea, Ilarion constată că dispăruse.

Şud-ab purta vestita diademă de aur, panglica de metal preţios împodobită cu cununa de frunze şi inele peste care se înţălţau lujerele florilor stelate. Bananele de aur ale cerceilor îi atingeau umerii, gîtul îi era încins cu o întreită salbă de perle, mărgele de cornalina şi lazurit. Sub ampla coafură întunecată, pe ovalul feţei albe, ochii mari şi verzi, conturaţi cu negru sub pleoapele îngreunate de fard, priveau cu o tristeţe nelipsită de mîndrie, de sfidare, poate. Gura mare, cu buze arcuite, părea hotărîtă să nu lase să-i scape nici un sunet, dar Ilarion începu să tremure la gîndul că i-ar putea auzi glasul.

–Regină, şopti fără voie plecîndu-şi fruntea şi evitînd să privească sînul tînăr pe care rochia albă, acoperind doar umărul stîng, îl lăsa dezvelit.

Nepierzîndu-1 din priviri, Şud-ab ieşi din racla de lemn. Mişcările-i erau de o graţie sălbatecă atunci cînd, apucînd de mînerul răsucit în sus o cupă de aur, cu pereţi canelaţi, o umplu cu lichidul dintr-un mare vas, aflat lîngă raclă, şi o întinse spre Ilarion în fulgerarea inelelor ce-i împodobeau degetele. Tristeţea ochilor fă-

cuse loc unei priviri poruncitoare, aspră şi totuşi neliniştită.

–Ştiu că toţi cei ce te-au petrecut pe ultimul drum aveau la ei pahare de aur, argint, obsidian sau alabastru, spuse Ilarion.

Tăcută, cu nările fremătînd, Şud-ab rămăsese cu braţul întins.

–E şi ultimul meu vis, mai spuse Ilarion apucînd cupa şi golind-o în timp ce regina ofta uşurată şi se îndrepta spre racla din roşu lemn de cedru, fără a întoarce capul nici cînd răsună zgomotul înfundat al căderii trupului pe podeaua dată cu var.

*

–Trebuie să i se facă autopsia, spuse doctorul.

Privirile nu i se dezlipeau de pe cupa de aur strălucind lîngă patul lui Ilarion.

În picioare, cu mîna la gură, Sonia plîngea.

DEVREME

E încă atît de devreme, îşi spune Ioana urmărind cu dureroasă mirare balansul lalelelor roşii în poiana care ţiuie, zumzăie şi ciripeşte sub răscolitoarele degete solare, pentru cît e de devreme ar trebui să fie abia primăvară, o lume de muguri şi mîţişori plutind în străvezii taftale de ceaţă, lume incertă formulînd speranţa

unor viitoare forme şi culori biruitoare pe care nici nu cutează să şi le mărturisească, tot atît de greu de citit în stîngacele tentative de a străpunge oprelişti mohorîte cît încercarea de a reconstitui ulterior, în opulenţa coloristică şi volumetrică a împlinirilor, naivele începuturi incapabile să se situeze dincolo de cenuşiu şi verde, e încă devreme, devreme, şi se simte descumpănită de decalajul dintre ora crudă a trupului ei şi ora solară a poienii şi, stingherită, nu-şi poate lua privirile de la balansul îmbietor al lalelelor.

Aşa cum stă în umbra trandafirilor albi, dreaptă, cu mîinile atîrnînd şi capul plecat pe umărul stîng, pare fotografia poetic înceţoşată a unei adolescente de demult, la fel îi curg într-o parte pletele blonde, netede, sub rochia albă de pînză subţire, la fel i se ghicesc sînii abia mijiţi, e încă prea slabă şi braţele îi par prea lungi, dar privirea ochilor cenuşii e de pe acum a unei alte vîrste, în stare să-şi dea seama că pentru ea e încă prea devreme.

Cînd fluturele alb punctat cu negru, ca o piesă de domino, bate rar din aripi la nivelul privirilor ei, Ioana zîmbeşte absent. Prostuţule, ar spune zîmbetul de care nu-şi dă seama, eşti un fluture mare şi prost, dar vorbele nu se încheagă pentru că în ea e încă ispită, ruşine şi regret, de parcă ar fi privit pe gaura cheii şi ar fi zărit ceva necuviincios de atrăgător, şi-i e puţin frică, nici sila nu-i departe, şi nu şi-ar dezlipi totuşi ochiul de mărunta deschizătură, dincolo de care misterul se lasă descris fără a înceta să radieze fascinaţie cînd schimbă o ambiguitate pe alta.

Nehotărît, zîmbetul îi stăruie pe buze. Fluturele îşi tremură aripile ca şi cum ar aştepta ca fata să ia într-adevăr act de prezenţa lui sărbătorească, pentru o clipă cosaşii încetează să ţîrîie, bondarii nu mai zumzăie şi păsările nu mai ciripesc, poiana îşi ţine răsuflarea iar cerul, cerul nu mai e decît imensa aripă ocrotitoare sub care Ioana recunoaşte fluturele, eşti un fluture mare şi

prost, spune, şi o liberă bucurie o spală făcînd-o să se simtă deodată limpede, atît de curată încît atunci cînd întinde braţul poate vedea prin el iarba şi florile.

Pentru mine e devreme, şopteşte, dar tot ce fusese tulbure părere de rău e acum încîntare şi se simte uşurată, clădirea neprecisă în care misterul se ascunde a dispărut în legenda unui viitor atît de îndepărtat încît devine improbabil şi clipa se dilată fastuos pentru că devreme înseamnă dintr-odată o nesperată comoară de timp, avalanşă de zile strălucitoare, intacte, în care totul e doar posibilitate fluidă, joc, explozie de artificii. Nu se află doar în faţa unui răgaz, nici o limită nu striveşte imperiul descoperit pe neaşteptate. Cuvîntul devreme deschide peşterile căptuşite cu oglinzi în care se va pierde cu ochii plini de curcubee, cu palmele întinse din care panglici multicolore ţîşnesc unduind. Devreme, fluture mare şi prost, înţelegi ?

Fluturele înţelege, înţelesese chiar înaintea Ioanei şi zăbovise numai pentru a-i îngădui să revină ea pînă a se face străvezie ca o libelulă, acum e străvezie, uite, fluturele şi-a făcut datoria, deci fluturele poate să plece, aşa că nu-i rămîne decît să se mai învîrtească de trei ori în jurul fetei înainte de a se avînta cu certitudinea că toate drumurile duc la cîte o floare, iar Ioana îi urmăreşte zborul zigzagat. Din nou poiana ţiuie, zumzăie şi ciripeşte, dar ora ei solară bate departe, dincolo de munţii nevăzuţi ai atîtor zile. Aş fi în stare să zbor, gîndeşte Ioana cînd închide ochii, sînt numai fulg, şi dacă nu se desprinde din umbra trandafirilor e doar pentru că, mînjiţi cu pămînt, pantofii ei atîrnă neînchipuit de greu. I-ar scoate din picioare dar un sunet înfioră văzduhul, de parcă aerul îngheţat brusc ar fi izbit de o baghetă cu vîrful înfăşurat în vată. Sunetul cristalin creşte în intensitate, vibrează acoperind haosul sonor al orei solare şi singura lui notă prelungă, dominatoare, devine de argint.

Ioana deschide ochii.

Deasupra poienii s-a oprit o mare Corabie albă şi corabia coboară, alcătuire de ceaţă din care răsar trei uriaşe lumînări pe care se află pînze de funigei şi sclipesc otgoane de beteală, pînă şi flamura despicată din vîrful celui mai înalt catarg de ceară albă e o fîşie de apă pe care enigmatica emblemă de argint viu n-are astîmpăr şi scapără.

În peretele de ceaţă se deschide o poartă şi o scară de gheaţă uneşte corabia cu iarba poienii.

Ioana zîmbeşte. Din cîţiva paşi ajunge în dreptul primei trepte şi se vede tulbure în oglinda frîntă a scării de gheaţă pe care suie fără grabă, în timp ce sunetul de argint încetează. A pătruns în corabie. Scara de gheaţă se retrage, uşa se închide, corabia porneşte.

Pentru Ioana acum va fi mereu devreme.

IMPOSIBILA OAZĂ

Sîrma pe care n-o văzusem m-a izbit mai jos de genunchi. Pămîntul s-a rotit, trunchiurile proptite în stele s-au dat peste cap şi n-am mai auzit fluierăturile. Clopote roşii au început să bată. Stîrnit de ploaie, mirosul de buruiană şi moarte care nu fusese decît răsu-

flarea pămîntului a răbufnit lipindu-mi-se de obraz ca o cataplasmă cînd, prăbuşit cu faţa în jos şi capul înainte, palmele mi-au alunecat pe panta jilavă. Gura mi se umpluse de noroi şi frunze mucilaginoase. Simţeam în tot trupul împotrivirea întunericului nevrînd să mă primească, apărîndu-se totuşi blajin cînd printre labe de dinozaur am început să cobor tîrîş în lumea de roşu şi negru din care suferinţa părea abolită : bicele şi colţii vegetali nici măcar nu zgîriau, locul de la picior unde mă lovisem de sîrmă nu durea, pînă şi vuietul clopotelor din sînge descrescuse şi lunecam doar, biruind fără să vreau împotrivirea lipsită de convingere a lumii tot mai puţin roşii, din ce în ce mai neagră.

Atunci m-am oprit în dreptul unei buturugi şi s-a făcut linişte, de parcă s-ar fi închis o poartă. E bine, mi-am spus şi nu m-am mirat că, sub muta clătinare a crengilor care năştea şi ucidea stele, sîrma providenţială îngăduia nopţii să se întoarcă la ceea ce pînă adineauri încetase să fie.

Cucuveaua pornită la vînătoare ţipă liniştitor. Stropi răzleţi mai cădeau din coroanele foşnitoare, dar ploaia încetase. Nici incendiul meu nu mai zvîcnea printre nori. Încă un roşu care dispare, mi-am spus, deşi nu era cu putinţă să fi fost stins atît de repede, vedeam probabil o altă porţiune de cer decît cea pe sub care fugisem cu timpanele sfredelite de fluierările poliţiştilor, imaginile erau încă proaspete pe retină şi am clipit repede privind spre stele ca şi cum ar fi putut cauteriza viziunea pereţilor de cărămidă netencuită şi a trotuarului plin de hîrtoape (din nou, pentru o clipă, clătinarea panicii), dar luna aproape rotundă a ieşit dintre coroanele întunecate şi a alungat norii într-un plan neverosimil, unde au tîrît şi imaginile întîrziate sub pleoape.

O oază.

Am repetat cu fervoare cuvîntul pentru a insufla realitate silabelor şi a mă pătrunde de adevărul lor, o oază, mă aflam într-o oază, dar nu era decît triumful

oboselii. Ochii începeau să mi se închidă. O altfel de oază mă ispitea cu moliciunea uitării, fără vlagă pendulam între somn şi trezie buimacă şi doar la intervale din ce în ce mai lungi izbuteam să mă întorc în realitatea nopţii cu iz de pămînt.

Într-una din clipele de revenire sub cerul stelelor dureros de scăpărătoare m-am surprins tremurînd. Hainele ude şi teama de boală (cu o ciudată precizie a lucidităţii, decurgînd, paradoxal, din echivocul amestec de planuri, m-am văzut zguduit de friguri la adăpostul unei tufe cu boabe roşii, era uluitor cît de roşii puteau fi şi cît de amănunţit le distingeam, fiecare cu virgula ei de lumină atent desenată pe învelişul lucios) m-au smuls de pe pămîntul cu frunze ude în care nervii mei se înfipseseră (din nou, neobişnuit de limpede, îi vedeam prelungindu-se în albe filamente subţiri descriind volute, ca nişte cîrcei) şi m-am ridicat într-un cot. Atunci am zărit, la cîţiva paşi, silueta unui bărbat.

Liniştea oazei, am rînjit, totul redevenea duşmănos şi trebuia să mă întorc pe şosea, dar, gata să mă ridic de la pămînt, mă sileam încă să răsuflu neauzit, ca pentru a linişti partea din mine care urma să se agaţe de visul imposibilei oaze.

Deşi luna intrase din nou în nori, ghiceam încă silueta celui ce nu se mişca. Mă văzuse ? Privea malul de pămînt pe panta căruia, de o veşnicie parcă, lunecasem, deşi se uita bineînţeles la mine şi aştepta să fac o mişcare, să-mi justific poate intruziunea în domeniul apărat de sîrma întinsă, ciudat, atît de jos. O singură sîrmă.

Mai tîrziu, mi-am spus, nu era momentul să mă opresc la nedumerirea pe care gardul mi-o provoca, în bătaia lunii avusesem răgazul să văd că bărbatul purta un tricorn, surtuc cu brandemburguri, pantaloni strînşi pe pulpe şi cizme, iar întrebările pe care prezenţa lui mi le punea cereau răspunsuri mai grabnice decît cele legate de alcătuirea gardului.

Hainele lui mi le aminteau pe ale surugiilor din secolul trecut, dar bărbatul neclintit părea o sentinelă (fiorul care mi-a strîns umerii nu mai era consecinţa umezelii), o sentinelă în post. Nu apucasem să văd dacă e înarmat şi m-am întrebat ce fel de armă se potrivea cu hainele lui neobişnuite, un pistol, desigur, lung şi cu mînerul uşor curbat, un pistol căruia trebuia să-i înalţe cocoşul pentru a presăra praf de puşcă şi a potrivi un glonte în lăcaşul de unde urma să fie expulzat pe ţeava de fontă, prinsă în teacă din lemn de cireş. Un singur glonte.

Părea caraghios, dar asemenea piese de muzeu îşi făcuseră datoria şi erau în stare să şi-o mai facă. Pe de altă parte, omul nu trăia în trecut şi putea avea o armă modernă, sau să nu fie decît un paşnic rîndaş ieşit să ia aer după ploaia torenţială care abia încetase. Ciudata pălărie în trei colţuri îi ascundea faţa.

M-am întrebat din nou dacă mă văzuse. Declanşase poate un semnal de alarmă şi aştepta întăriri. Dar mă văzuse oare ?

Am auzit zgomot de paşi. Un al doilea bărbat s-a apropiat de cel ce privea întruna malul de pămînt şi, în întunericul cu care ochii mi se obişnuiseră, am constatat că purta aceeaşi bizară uniformă.

–Mara s-a culcat, vesti plictisit de parcă rostea cuvinte învăţate.

–Cu cine ?

Dar întrebarea părea să nu ceară răspuns sau noul venit n-avea chef să răspundă. Oricum, ivirea lui nu era legată de prezenţa mea, cei doi rămîneau liniştiţi, chiar indiferenţi. Rezemaţi de cîte un trunchi, nu fumau, nu vorbeau, nu schiţau un gest. Şi nu erau, cu siguranţă, sentinele, sau armele lor, dacă le aveau, rămînau ascunse. Aidoma copacilor se mulţumeau să existe, figurînd pur şi simplu în peisajul întunecat.

Atunci, ridicol, am strănutat şi necunoscuţii şi-au întors spre mine capetele împodobite cu tricornuri. La dracu, mi-am spus sărind în picioare.

Dar n-au reacţionat nici acum. Groteşti, se mulţumeau să mă privească, presupun că mă priveau, feţele le erau umbrite şi ochii nu li se desluşeau. Tacticos, un trunchi scîrţîi de două ori.

M-am proţăpit în faţa bărbaţilor. Mai tare decît ar fi trebuit, am rostit sfidător :

–Bună seara.

Cel pe care îl zărisem mai întîi s-a întins nepăsător. Cu pumnii încleştaţi, îşi desfăcea braţele într-o mişcare lentă, fără sfîrşit, pieptul i se bombase şi mă aşteptam să-1 aud scîrţîind ca, adineauri, copacul. S-a mulţumit să caşte. Apoi, continuînd dialogul început cu celălalt, a întrebat în silă :

–Şi Tiberiu ?

Abia atunci mi s-a făcut frică, o altă frică decît cea din clipa cînd mă ştiusem descoperit.

–N... nu... mă vedeţi ? am şoptit.

–În nopţile cu lună Tiberiu se plimbă.

Al doilea bărbat răspunsese plictisit, însoţind vorbele cu o ridicare din umeri şi, de parcă i-ar fi aşteptat cuvintele, luna se ivi din nou. Surtucele celor doi erau roşii, ca şi cizmele lor.

Am înaintat cu un pas, eram sigur că mă vedeau, nu puteau să nu mă vadă pentru că nu erau orbi, felul cum se mişcaseră printre trunchiuri spulbera ori ce îndoială, dar nu voiau să-mi vorbească. Nedumerit am trecut pe lîngă ei şi, călcînd cu fereală peste bălăriile înalte, m-am depărtat. Aş fi vrut să înţeleg. Îmi era tot mai frig şi nu-mi puteam aduna gîndurile, imagini fulgerau în noapte, asfaltul ud al şoselei, prăbuşirea în vîrful dîmbului pe care mă căţărasem, stelele, mergeam clătinîndu-mă şi, cu toate că-i lăsasem în urmă, bărbaţii în surtuce roşii se iveau mereu lîngă mine pierzîndu-şi contururile într-un tremur care-i dilata monstruos pentru

a-i reduce apoi la dimensiuni liliputane. Ştiam că îi lăsasem rezemaţi de trunchiurile ude (din nou, ca pe şosea, tăcerea nopţii ascundea capcane), dar oboseala mă făcea nepăsător. Mi se închideau ochii. Peste tot ferigi, smocuri de coada-calului şi bolovani acoperiţi cu un muşchi lăţos fiind ca o cergă îmbibată cu apă.

Nu ştiu cum n-am căzut. N-am întîlnit nici o potecă. Fără să prind de veste, copacii dispăruseră. Atunci am văzut o bancă făcută din trunchiuri subţiri de mesteacăn şi m-am apropiat sperînd să mă prăbuşesc pe stinghiile jilave, dar dincolo de bancă se înălţa un soclu pe care o femeie albă şi goală îşi aduna braţele peste sîni şi zîmbea nopţii.

Buimac, am privit-o lung, ţin minte cum mă clătinam pe loc fără să izbutesc să înţeleg ce vedeam, un glas stins repeta statuie statuie şi eram incapabil să fac legătura dintre cuvîntul şoptit şi femeia cu zîmbet nefiresc, în cele din urmă s-a produs un declic, alba arătare a devenit statuie, între mine şi ea aleea sclipea sub lună. Cînd m-am pomenit pe pietrişul de marmoră, umbra mi s-a întins la picioare ca un ţipăt.

Am auzit pietrişul scrîşnind şi am întors capul spre bărbatul înalt, slab, care venea din dreapta. Ţinea mîinile la spate şi în mers îşi îndoia nefiresc picioarele, ridicînd genunchii. Peste cămaşa lungă purta o dulamă descheiată, cu guler şi tivitură de blană, era încins cu un şal petrecut de mai multe ori pe după mijloc iar căucul care-i apăsa fruntea era de trei ori mai înalt decît faţa lui. O faţă ciudată, dar eram prea istovit ca să înţeleg de ce.

–Vă plimbaţi la lună, domnule Tiberiu ?

Nu ştiam ce să spun.

–Ca de obicei, mi-a răspuns amabil şi, fluturîndu-şi cu graţie mîna îngustă, a trecut pe lîngă mine în pas de cocostîrc.

Poate pentru că, spre deosebire de bărbaţii pe care-i luasem drept sentinele, îmi răspunsese, m-am simţit

uşurat de parcă ivirea lui sub luna lumii de poveste ar fi avut darul să risipească spaimele. Ca să mă încălzesc am început să sar într-un picior, apoi, imitînd mersul domnului Tiberiu, am făcut cîţiva paşi caraghioşi şi, întorcîndu-mă spre statuia care urma să zîmbească nopţii, m-am aplecat într-o adîncă reverenţă.

–Luna vă invită la bal, domnişoară. Îmi faceţi graţia primului menuet ?

Nu m-ar fi mirat s-o văd coborînd de pe soclu, dar a rămas nemişcată şi m-am simţit dezamăgit. Noaptea, totuşi, îşi păstra strălucirea atunci cînd am pornit pe alee în direcţia din care se ivise domnul Tiberiu, căci totul în mine era exaltare. Zadarnic îmi spuneam că nimic nu se schimbase şi că primejdia rămînea pe şoseaua de care nu mă despărţea decît pîlcul de fagi apărat de o singură sîrmă, întinsă atît de jos. Printr-un fel de balans compensatoriu teama pierise. Nici fiorul care mă mai zguduia din cînd în cînd în hainele ude şi reci şi grele nu era în stare să-mi domolească aţîţarea care aducea cu un început de beţie. Amintirea bărbaţilor neliniştitori se estompa odată cu ciudăţenia hainelor unor alte vremuri, pînă şi domnul Tiberiu părea un personaj de bal-mascat, dar faptul nu mai avea importanţă, pe aleea bătută de lună mă clătinam într-o oboseală plăcută, era o noapte de dragoste, acum mă miram că n-o recunoscusem mai degrabă şi gîndeam de dragoste ca un atribut de excepţie, la fel cum aş fi gîndit o noapte înstelată, era o noapte de excepţie în care făcusem dragoste cu femeia goală ce-şi acoperea sînii cu braţele şi zîmbea împăcată. Cînd aleea descrise un mare arc de cerc trecînd printre masive de regina-nopţii, mireasma lor nu împlini numai certitudinea nopţii de gală, ci şi simţămîntul că pătrunsesem într-o oază unde războiul nu mă mai putea găsi şi unde nu mai exista ameninţare.

Nu mi-am dat seama că aleea ocolea coloana turnată în plumb a unui fag imens, de fapt înregistram tot mai puţine amănunte ale decorului, totul în mine era ceţos

şi privirile mi se tulburaseră conferind spaţiului prin care treceam o odihnitoare incertitudine, dar n-am putut să nu înregistrez clădirea de culoarea untului, adevărat palat cu două etaje şi acoperişuri bulbucate, de tablă, date cu roşu. Împreunîndu-se deasupra grotei în care susura un izvor ale cărui ape umpleau un bazin circular înainte de a se pierde sub pămînt, aripile scării de piatră duceau spre poarta deschisă, cu ornamente de bronz aurit. Ferestrele erau întunecate. Spînzurat deasupra intrării, felinarul cu ochiuri de sticlă mată transforma într-o boare aurie aburii suind din treptele albe.

Ca în transă am ocolit clădirea descoperind alte două porţi mai mici, dar încuiate, aşa că m-am oprit din nou în faţa intrării principale. Domnul Tiberiu lăsase poarta deschisă, dorea să intru. Am urcat treptele. Izvorul susura.

Un vestibul podit cu marmoră roşie, pereţi acoperiţi cu marmoră neagră. Urma o încăpere mare din care pornea o scară de lemn. Balustrada lucea stins. Doi negri de bronz cu capete şi mîini de abanos străjuiau treptele, înălţau ciorchini de sticlă în care ardeau becuri ce nu izbuteau să lumineze decît zona scării. Dincolo de ea ghiceam amîndouă părţile mobile, poate un pian cu coadă şi, pe pereţi, portrete în rame grele a căror stucatură aurită prindea pe alocuri sclipiri de jăratec.

–Nu-i nimeni ?

Întrebasem fără convingere, cu speranţa că nimeni nu-mi va răspunde. Nimeni nu mi-a răspuns. Am bătut la două uşi închise, le-am încercat clanţele de bronz închipuind animale ciudate, poate balauri, şi una s-a deschis spre tristeţea unui culoar cu false lambriuri vopsite în ulei cafeniu pe care dîre mai închise încercau să sugereze grosolan fibrele lemnului, o tristeţe atît de contrastantă cu tot ce văzusem pînă atunci încît am avut deodată senzaţia că respir aerul cu iz de creolină al unui internat sau al unei cazărmi. Cimentul, pe jos, era cenuşiu, un glob de sticlă lumina lînced.

–Nu-i nimeni ? am întrebat din nou gîndindu-mă că ar fi trebuit să urc scara şi nu să mă afund în ceea ce nu puteau fi decît dependinţele clădirii, dar exaltarea care mă ameţise cădea ca o haină de bal în zorii zilei, cînd în subsoluri şi mansarde universul se recompune cenuşiu, tristeţea culoarului îmi era prea familiară pentru a nu mă readuce la dimensiunile primejdiei.

Nici de data asta n-a răspuns nimeni, dormeau probabil cu toţii. Mara, mi-am amintit. Şi Tiberiu se plimbă. Dar ceilalţi ? în afara bărbaţilor neliniştitori care refuzaseră să-mi adreseze cuvîntul trebuiau să mai fie destui. Din pricina oboselii, poate, un val de greaţă mi-a răscolit stomacul. Cimentul mi se legăna sub tălpi. M-am rezemat de peretele cafeniu. Trebuiau să mai fie destui. Umbre diforme răsăreau din lambriurile false, la capătul culoarului. Lumina globului se stingea şi se aprindea de la sine. Deplasîndu-mă lateral, cu spatele frecînd peretele, am început să înaintez. Strîngeam din dinţi.

Am dat de o uşă, fără să bat am deschis-o cu băgare de seamă, am intrat şi m-am închis în întunericul în care stăruia un miros dulceag. Nu auzeam nimic, nici măcar foşnetul unei respiraţii. Atunci, pipăind peretele, am găsit întrerupătorul şi, cînd singurul bec atîrnat la capătul unei sîrme lungi s-a aprins, am descoperit o încăpere mare şi înaltă, cu pereţi văruiţi şi paturi de metal vopsite în alb, dispuse lîngă pereţi, paturi goale, prevăzute cu cearceafuri, perne şi pături cenuşii, în chenare albastre. Lîngă fiecare pat, o noptieră de tablă. Lipsită de perdele, fereastra m-a înspăimîntat. Am stins repede lumina şi geamul s-a întunecat, luna intrase din nou în nori sau, de afară, ceva acoperea fereastra.

Bîjbîind, m-am îndreptat spre patul cel mai apropiat. Cu faţa în sus, îmbrăcat şi fără să am puterea de a-mi scoate măcar pantofii, m-am prăbuşit pe pătura cazonă. Amintindu-mi că nu încuiasem uşa am dat să mă ridic, dar am căzut din nou pe spate.

*

Şi m-am trezit cu soarele în ochi. Nimic nu acoperea fereastra. Din fericire, aleea nu trecea prin faţa ei, se aflau acolo numai nişte tufe cu frunze lucioase, dincolo de care începea o rîpă. Puteam spera că nimeni nu văzuse becul arzînd, dar faptul nu mai agrava greutatea pe care i-o atribuisem cu ore în urmă. Somnul mă limpezise şi, odihnit, înţelegeam că prezenţa mea fusese înregistrată, de vreme ce trei dintre oamenii domeniului (denumirea mi se părea cea mai potrivită, mă aflam desigur pe domeniul cuiva care-şi putea îngădui capricii bizare) apucaseră să mă vadă. Era ciudat că nici unul nu se împotrivise pătrunderii mele într-o proprietate particulară, nici măcar nu se mirase la apariţia mea, dar domnul Tiberiu, probabil stăpînul, trebuie să fi avut destule ciudăţenii în afara celor vestimentare (dovadă felul în care decursese şi scurta noastră întîlnire), iar oamenii lui se vor fi obişnuit cu ele într-atît încît doar o comportare firească i-ar mai fi descumpănit, poate. Considerînd totuşi că pînă şi neobişnuita nepăsare cu care fusesem întâmpinat va fi avut limite, mă puteam aştepta ca personalul să încerce să afle dacă mă mai aflam acolo, şi unde. Cercetarea clădirii, încăpere cu încăpere, părea iminentă.

Ajunsesem la concluzia asta îngrijorătoare, dar perfect logică, bănuiam, cînd am auzit glasuri de cealaltă parte a uşii.

–...binefacere, spunea un bărbat.

–Poate, dar orice vagabond...

Un glas de femeie. Mi-am amintit fulgerător că uşa rămăsese descuiată şi am început să mă apropiu în vîrful picioarelor.

–N-ai înţeles nimic. De atîta vreme şi...

–Nu că aş avea ceva împotrivă, îl întrerupse femeia, dar crezi...

–Cine are nevoie de părerea ta ?

–Nimeni, într-adevăr. Nimeni.

–Şi nu vrei să terminăm mai repede ?

–Nu mai vreau demult nimic.

–Mă plictiseşti, spuse bărbatul. Mă descurc şî singur.

–Hai, oftă femeia.

Ajunsesem la uşă şi întindeam mîna spre cheia aflată în broască, dar uşa s-a deschis în afară şi m-am tras, fără voie, îndărăt.

Femeia nu mai era tânără, cam atît puteam spune, încolo trăsăturile ei aveau o ciudată lipsă de fermitate. De cum mi-am întors privirile mi-am amintit doar ovalul unei feţe incerte. De ce mi se părea că desluşisem pungi sub ochii ei, cărora nu le puteam preciza culoarea ? M-am uitat din nou la obrazul femeii, cu sentimentul că ne despărţea o sticlă groasă. Nu ochii mei erau totuşi vinovaţi, vedeam limpede că purta un halat de pînză albă încheiat cu nasturi de sidef, dar faţa rămînea incertă.

–Bună dimineaţa, tinere, spuse jovial bărbatul care intră şi el închizînd uşa. Am dormit bine, da ?

–Foarte bine, mulţumesc. Vă rog să mă iertaţi...

–...că am venit nepoftit, rîse bărbatul. Asta voiai să spui, nu ?

Am încuviinţat dînd din cap. Purta şi el un halat alb, dar neîncheiat, aşa că-i vedeam cămaşa cu dungi vîrîtă în pantaloni cenuşii, mototoliţi. Era scund, burta i se revărsa peste curea. Şi nici din trăsăturile lui nu puteam reţine decît sugestia unei mustăţi roşcovane.

–Unde mă aflu ?

A rîs din nou.

–Auzi ce întreabă ? pufni şi se aşeză pe pat în vreme ce femeia rămase în picioare, proptind uşa cu spatele. Nu ştie unde se află, mai spuse, parcă mulţumit, apoi se întoarse spre mine : Nu-i nimic, nu-i nimic, nimeni nu ţi-o ia în nume de rău. Ce zici, Valentina ?

–Termină, se răsti Valentina punînd într-un singur cuvînt atîta lehamite încît am privit-o mirat, dar roşcovanul nici nu se sinchisi.

Îmi făcu semn să mă apropii şi să mă aşez pe pat, lîngă el. Apoi se plecă spre mine ca şi cum ar fi simţit nevoia să mă convingă atunci cînd mă asigură că Valentina era o femeie de nădejde.

–Te rog să mă crezi, ţi-o spun eu. Pe Valentina te poţi bizui.

–Bineînţeles, am răspuns prosteşte. Dar unde mă aflu ?

Încăperea era plină de soare. O muscă mare se lovea de sticla ferestrei.

–Unde ? Dă-mi voie. a zis roşcovanul cu o hotărîre neaşteptată, te rog foarte mult să-mi dai voie...

Şi, ca pentru a-şi sublinia cuvintele, îşi apăsă palma pe genunchiul meu. Neîncrezător, îi priveam faţa şi nu izbuteam să-i prind trăsăturile, de parcă ar fi fost maleabile şi şi-ar fi schimbat forma sub ochi mei, nasul se lungea şi se scurta, bărbia era cînd rotundă şi cînd ascuţită, buzele mai groase sau mai subţiri, pînă şi ochii parcă îşi schimbau culoarea fără să-mi pot da seama în ce fel se petreceau toate. De fapt, şi era lucrul cel mai ciudat, diferitele înfăţişări păreau să coexiste, dînd impresia că omul era rezultatul unor stranii suprapuneri.

Acum scotea din buzunarul halatului o pungă de hîrtie din care luă cu trei degete un fel de fulgi pe care-i zvîrli spre mine. Erau albi, dar se învîrteau nemaipomenit de repede, ca nişte sfîrleze minuscule, poate că albul nu era decît o iluzie rezultînd din viteza lor de rotaţie şi erau, de fapt, multicolori. Pufoşi, se topeau cînd îmi atingeau faţa şi degajînd mirosul dulceag pe care-1 simţisem cu o seară înainte, cînd pătrunsesem în încăperea scăldată în beznă.

–Încetaţi, am strigat trăgîndu-mă îndărăt, dar roşcovanul a spus jignit :

–Te-am rugat să-mi dai voie...

Din ce în ce mai repede scotea fulgii din pungă şi-i zvîrlea cu mişcări sacadate. Îndoindu-şi braţele din coate, Valentina se plecase înainte, gata să se repeadă, cînd am sărit în picioare izbindu-1 pe roşcovan, care scăpă punga şi strigă :

–Ţine-1.

Valentina se năpusti. M-am ferit în ultima clipă şi, nemaiputîndu-se opri, căzu peste bărbatul care se răsturnă pe pat. Totul se învîrtea cu mine, odaia îşi schimba înfăţişarea, un brad imens ţîşni din lamelele parchetului şi sub tavan începu să plouă. Totodată vedeam cum, pe patul ondulînd ca şi cînd s-ar fi reflectat într-un ochi de apă, cei doi dădeau să se ridice. Atunci m-am repezit împleticit spre fereastra care părea de ceaţă, am trecut prin stînca ivită în faţa ei, totul trosnea şi ţiuia, lumina şi bezna alternau la intervale neregulate, am ajuns la fereastră şi deschizînd-o am sărit peste pervaz.

Aerul curat era o sărbătoare. Nimerisem în tufele dincolo de care rîpa îmi tăia drumul. Peste priveliştea cunoscută se suprapuneau altele, ca nişte fotografii încălecate şi nu-mi dădeam bine seama în care din ele mă mişcăm. Incapabil să judec, simţind încă în nări mirosul dulceag al fulgilor rotitori, m-am pomenit dînd ocol clădirii şi fugind în soare, pe aleea cu pietriş de marmoră. Cu gura deschisă alergam auzind cum gîfîi, dar ameţeala se risipise şi tot ce mă înconjura căpăta consistenţă, din ce în ce mai rar surprindeam cu coada ochiului o porţiune de peluză fluturînd, un fag destrămîndu-se în şuviţe de neguri.

Într-un tîrziu m-am întrebat încotro alerg. Am început să păşesc în lumea reconstituită, singur pe aleea mărginită de brazi. Trebuia să ies la şosea, nu înţelegeam unde nimerisem, dar nu mă vedeam rămînînd printre cei care nu puteau fi decît nebuni, o oază mi-am amintit şi m-am înfiorat, oaza era un ospiciu.

Acum se lămurea totul, costumele extravagante şi nepăsarea pensionarilor, pînă şi cei doi de care scăpasem

trebuiau să fie nebuni, profitaseră de neatenţia personalului şi îmbrăcaseră halatele doctorilor, s-au mai văzut nebuni imobilizîndu-i pe cei puşi să-i îngrijească şi luîndu-le locul. Dar pînă să se restabilească ordinea, încurcătura îmi putea fi de folos, în zăpăceala domnind acum în ospiciu aveam toate şansele să mă strecor pînă la şosea, unde cei ce mă urmăriseră îmi pierduseră, cu siguranţă, urma. Totul trebuia să înceapă apoi, să reînceapă în lumea bîntuită de cealaltă nebunie generalizată, a războiului, dar puteam spera, cel puţin de data asta, că scăpasem.

Atunci am încremenit în soare, ca o sălbăticiune. Aleea mă scosese pe o pajişte unde se înălţa un chioşc alcătuit din trunchiuri subţiri de mesteceni, ca şi banca din faţa statuii zîmbind nopţii. În chioşc se aflau doi bărbaţi şi o femeie. L-am recunoscut, în dulama lui îmblănită, pe domnul Tiberiu. Femeia purta o amplă perucă albă cu bucle tubulare şi o rochie cu crinolină de culoarea lămîii, cu mîneci largi. Celălalt bărbat era aşa-zisul doctor de care fugisem..

Toţi trei mă văzuseră, de fapt roşcovanul şedea cu faţa spre mine şi el le artăsese atenţia că mă ivisem pe alee iar ceilalţi doi îşi întorseseră capetele şi mă priveau, deloc miraţi. Am avut impresia că nu simt, nu gîndesc. Nemişcaţi, nu făceau decît să privească şi lipsa lor de reacţie m-a înspăimîntat mai mult decît ar fi izbutit s-o facă simpla manifestare a mîniei sau un gest de ameninţare. Iar roşcovanul, cînd avusese vremea să ajungă în chioşcul unde şedea la fel de ţeapăn ca nefireasca pereche,
dar cu halatul de astă dată bine încheiat ? Era nebun, incidentul cu ciudaţii fulgi ameţitori nu putea fi decît maimuţăreala vreunui tratament la care asistase sau care-i fusese aplicat chiar lui. Nebuni, desigur, erau şi domnul Tiberiu şi femeia cu perucă, deşi păreau liniştiţi, prea liniştiţi, mi-am spus, în hainele lor din alte vremuri,

odată ce acceptau tovărăşia celui ce se dădea drept doctor.

–Cafea ? Ceai ? a zîmbit atunci femeia ridicînd spre mine două căni de metal strălucitor şi, fără a mai sta pe gînduri, am făcut cîţiva paşi oprindu-mă în dreptul intrării în chioşc.

–Cafea. Mulţumesc.

Zîmbeam descumpănit.

Pe faţa de masă impecabilă se aflau fragile ceşti de porţelan, patru, am băgat de seamă şi m-am întrebat dacă nu cumva ciudaţii amfitrioni mă aşteptau, dar nu, Valentina lipsea, pe ea o aşteptau bineînţeles, apoi cafetiera şi ceainicul, zaharniţa, tacîmuri, unt, miere şi un morman de cornuri la a căror vedere am simţit o înţepătură sub maxilar ca şi cum glandele salivare ar fi zvîcnit, apoi gura mi s-a umplut cu apă.

M-am aşezat pe singurul scaun liber.

–Dar noi ne cunoaştem, spuse domnul Tiberiu.

–Şi noi, rînji roşcovanul.

–Numai pe doamna Mara n-am avut plăcerea s-o întîlnesc.

–Dezamăgit ? zîmbi ea ridicînd o sprînceană, pentru a întreba apoi cu acelaşi ton : O bucată de zahăr ? Două ?

–Una, mulţumesc. Cred că uluit e cuvîntul. Mă numesc Ilarion.

–Un nume mai puţin obişnuit, constată doamna Mara.

–Un nume de zurbagiu, spuse roşcovanul, dar m-am făcut că nu-1 aud şi, învîrtind linguriţa în ceaşcă, am întrebat privind spre domnul Tiberiu :

–Unde mă aflu ?

Nu puteam reţine trăsăturile nici unuia dintre cei adunaţi în jurul mesei, deşi izbuteam să-i identific datorită amănuntelor vestimentare. Mi-a dat prin minte că dulama îmblănită, peruca înaltă şi halatul alb fuseseră

anume alese pentru a îngădui celor trei să se recunoască şi să fie recunoscuţi.

–Oriunde, spuse domnul Tiberiu. Dar singurul loc unde nu te afli încă e aici.

Întindea o bucăţică de unt pe cornul despicat. Mara zîmbea. Cu toate că un răspuns absurd era singurul la care mă puteam aştepta, am stăruit fără să ridic glasul :

–Şi totuşi ?

Roşcovanul îşi mai turnă o ceaşcă de ceai.

–Dacă n-ai fi fugit, începu veninos, dar doamna Mara îi tăie vorba :

–Puţină miere ?

Nu m-am putut stăpîni şi am strigat :

–De ce nu-1 lăsaţi să-mi răspundă ?

Mîna ei se opri la jumătatea gestului prin care îmi oferea chiseaua cu miere.

–Aşa-i, mai cauţi răspunsuri...

–Nu-i puteam desluşi culoarea ochilor.

–Dumneavoastră nu ?

–Le cunosc pe toate, şopti cu un fel de tristeţe blîndă care m-a tulburat făcîndu-mă să-mi dau seama cît eram de tînăr.

–Nu suport să-1 văd agitîndu-se, spuse cu gura plină roşcovanul, dar domnul Tiberiu aminti blajin :

–Secolul, dragă, secolul e agitat... Mara, puţină cafea, te rog.

Mara umplu o ceşcuţă albă pe porţelanul căreia înfloreau peisaje albastre. Pe acoperişul chioşcului ţipă o pasăre.

–Nu vreau să vă supăr, am spus cît puteam mai potolit. Ajutaţi-mă să înţeleg. Dacă doriţi, plec.

Pe acoperiş pasărea ţipă din nou.

–Vrea să plece, constată roşcovanul, mă măsură lung şi ridică din umeri.

–Păcat, spuse domnul Tiberiu. Ar fi fost plăcut să-1 avem aici, nu ?... Excelentă cafea, draga mea, şi aplecîndu-se sărută mîna doamnei Mara.

Cu grija de a nu face zgomot mi-am împins scaunul. Nu mai puteam rămîne în chioşc, a zăbovi acolo, simţeam, devenea necuviincios.

–Sper să te întorci, a spus doamna Mara, nu mă privea şi dădea impresia că se gîndeşte la cu totul altceva.

M-am înclinat tăcut, domnul Tiberiu şi-a fluturat mîna, dar amîndoi păreau absenţi, pentru ei încetasem să exist. Roşcovanul m-a apucat de braţ cînd am dat să pornesc pe alee şi mi-a arătat cealaltă ieşire din chioşc. Din faţa ei pornea o potecă mărginită de adevăraţi pereţi de lemn-cîinesc, mai înalţi decît mine

–Du-te, prostule, a adăugat împingîndu-mă de la spate şi aşteptînd să pun picioarele pe cea dintîi lespede albă din şirul celor aliniate între pereţii vegetali.

De cîţi ani şi de cîţi grădinari a fost nevoie pentru ca masivele tufe să devină atît de compacte ? m-am întrebat, apoi am întors capul şi am văzut chioşcul surprinzător de departe, la capătul galeriei verzi peste care cerul se întindea, ultramarin. Parcă priveam printr-o lunetă întoarsă. Aveam totuşi senzaţia că făcusem doar cîţiva paşi. M-am uitat la ceas, se oprise, uitasem probabil să-1 întorc. Încercam să înţeleg ce se petrecuse, dar nu era nimic de înţeles, fără să-mi dau seama mersesem repede şi ajunsesem mai departe decît credeam. Nu vedeam soarele, trebuia să fie încă devreme şi în culoarul dintre pereţii verzi era răcoare. Întorcînd definitiv spatele celor trei pe care abia îi mai distingeam în chioşcul jucărie m-am afundat în teritoriul îngust spre care fusesem împins.

Două rînduri de lespezi pătrate se aliniau pe potecă, dacă desfăceam braţele atingeam frunzele şi crenguţele alcătuind pereţii atît de groşi şi de deşi încît zăream prin ei. N-am dat nicăieri de porţiuni uscate, nici măcar rărite. Mergeam repede, dornic să ies din culoarul în care auzeam doar zgomotul tocurilor mele izbind în lespezi. Nici o pasăre nu mai ciripea. N-am văzut fluturi.

Culoarul a început să descrie curbe domoale, apoi a cotit de cîteva ori brusc, de fiecare dată poteca se desfăcea atunci în două sau trei poteci identice şi, după o scurtă ezitare, apucam la stînga sau la dreapta lăsîndu-mă în voia instinctului, de la o vreme însă m-am întrebat dacă nu greşisem, ar fi trebuit poate să las semne
pe unde treceam. Mi-am amintit că nu te poţi descurca într-un labirint, de ce nu-mi dădusem seama din capul locului că mă aflam într-un labirint şi mă încăpăţînasem să-1 numesc culoar, decît menţinînd o singură direcţie, luînd-o invariabil la stînga, să zicem, şi neglijînd toate celelalte poteci. Amintirea venea cam tîrziu, dar nu prea tîrziu, speram, şi în definitiv cît de mare putea fi parcul ospiciului ? Nebunii din chioşc se bucurau, probabil, de încurcătura în care mă vîrîseră, înţelegeam abia acum ultimele cuvinte ale roşcovanului şi m-am oprit furios întrebîndu-mă cui putuse să-i dea prin minte să construiască un labirint într-un ospiciu. Doar unui nebun. Îndată însă mi-am spus că pereţii vegetali avuseseră nevoie de zeci de ani pentru a ajunge la înălţimea lor apăsătoare şi la grosimea unor ziduri de cetate. Fuseseră probabil plantaţi într-o vreme cînd nimeni nu bănuia că palatul avea să fie transformat în ospiciu o vreme a serbărilor galante în care perechile de îndrăgostiţi ţineau să se ascundă, o vreme a jocurilor, nedispreţuind micul fior de spaimă ce trebuia să-i cuprindă pe cei care nu mai găseau ieşirea şi erau căutaţi cu facle la orele nopţii pentru a fi întîmpinaţi cu rîsete şi aduşi la masa îmbelşugată unde spaima devenită amintire căpăta culorile aventurii.

M-am surprins asupra imaginilor unei lumi liniştitoare în care mi se părea că găsisem explicaţia labirintului, simţeam nevoia să descopăr un element raţional în confuzia împrejurărilor, dar nici el nu era menit să dureze : pereţii verzi demonstrau pînă la evidenţă că labirintul se bucura de o îngrijire atentă. Într-un ospiciu.

Să mă fi înşelat, deci ? Comportarea celor pe care-i întîlnisem părea aberantă, ignorarea unui singur amănunt însă era în stare să arunce o lumină falsă peste fapte şi reacţii pe care le interpretasem, poate greşit. Am încercat să-mi reamintesc tot ce mă intrigase, începînd cu înfăţişarea personajelor, cu felul lor de a se purta. Ce nu cunoşteam ? Nu cunoşteam nimic. Nu le cunoşteam motivările.

Descurajat, am pornit din nou. Atunci am descoperit lespedea săltată de puterea unei rădăcini şi crăpătura în formă de potcoavă care-mi atrăsese atenţia cu puţin timp în urmă. Mă învîrtisem în cerc. Am spus cu glas tare m-am rătăcit, dar ştiam că nu mă mir atît cît ţinea să proclame tonul cu care rosteam cuvintele, vremea să mă obişnuiesc cu gîndul labirintului nu-mi lipsise, chiar dacă recunoaşterea nu avusese lor la nivelul conştiinţei. Adusă la lumină, constatarea era neplăcută datorită unui simţămînt de nesiguranţă înfiorat de nelămurita presimţire a unei primejdii, deşi, la fel de vagă, labirintul îmi apărea şi drept ascunzătoare ideală. Aici nu mă mai găseşte nimeni. Şi au trecut cîteva clipe bune pînă să înţeleg că greşeam din nou, pînă să-mi amintesc că labirintul nu era o construcţie în sine, ci implica prezenţa Minotaurului.

*

Deasupra mea, neschimbat, cerul unei nesfîrşite dimineţi. Soarele ar fi trebuit să apară de mult în spaţiul dintre egalii pereţi vegetali care-mi prescriu rătăcirea, e greu de crezut că nu s-au scurs încă puţinele ceasuri care, la pornire, mă despărţeau de amiază, dar timpul a încremenit albastru.

Acolo unde poteca se ramifică am încercat să nu mă mai abat de la direcţia aleasă la întîmplare. Din loc în loc am avut grijă să frîng cîte o crenguţă, fără să reîn-

tâlnesc nici unul dintre semnele trecerii mele prin galerie. Nu mă simt obosit. Înaintez. Culoarul coteşte.

*

Şi mă aflu în încăperea cu miros de ierburi uscate pe care o cunosc, în spatele meu uşa închisă, sub lumina lămpii cu abajur de mătase roşie prea multe mobile de lemn gălbui, acum patinat, sumedenie de macrame-uri şi, pe pervazul celor două ferestre, ghivece cu plante pline de frunze, dar fără flori, alături de cactuşi cu trupuri butucănoase, plate, sferoidale, colţuroase, e o încăpe-
re în care ferestrele se deschid rar, ştiu, doamna Gheorghiadis a murit de mult, dar stă din nou la masă, iar lîngă ea sînt eu, corijent la franceză şi condamnat să-mi irosesc vara pentru a afla că o vază devine în Franţa obiect masculin, mais oui, mon Dieu, oui, *le* vase, comme *Le* vase
brisé, ce chef-d'œuvre de la poesie française, am paisprezece ani şi sexul fluctuant al obiectelor mă lasă rece, nu ştiu cum să-i spun că n-am bani să-i plătesc luna de meditaţie pentru că tata n-a luat chenzina sau era mai mică decît se aştepta sau a trebuit să achite o datorie pe care n-o mai putea amîna, n-am înţeles, aseară era furios şi se făcea că nu pricepe de ce stărui, ai să-i dai luna viitoare, dar nu el stă acum lîngă doamna Gheorghiadis care-şi sprijină capul pe mîna dreaptă de parcă ar şti că-i gata să se desprindă de gîtul a cărui piele cafenie atîrnă moale şi mototolită, nu el a ascultat de atîtea ori încît o poate spune pe din afară povestea anilor sclipitori ai doamnei Gheorghiadis petrecuţi la Paris, alături de soţul ei, consulul Greciei, un om atît de delicat, fotografia de pe noptieră arată într-adevăr o faţă blîndă, cu ochi trişti la adăpostul lentilelor ovale ale pince-nez-ului, cărarea perfectă împarte egal părul negru, lipit cu înverşunare pe creştet şi numai mustaţa cu

vîrfurile sfidător răsucite pare o încercare naivă şi dinainte compromisă de arborare a unui aer cuceritor, la belle époque, mon petit, au fost amîndoi de partea lui Dreyfuss şi l-au idolatrizat pe Zola manifestînd sub ferestrele lui avec tous les hommes de bonne volonté de Paris, dar consulul s-a îmbolnăvit şi a murit de ftizie cu nedesminţita lui bună-creştere, ultimele cuvinte i-au fost je m'excuse, Marie, mais je meurs, din păcate nu i-a putut lăsa decît hainele din dulap şi chevaliera pe care văduva le-a vîndut pentru a cumpăra un bilet de tren Paris - Bucureşti, la Bucureşti avea o soră, aşa că s-a mutat în odăiţa de pe Ştefan Mihăileanu unde a început să dea lecţii de franceză pour expier, peut-etre, mais quoi donc ? şi fără a uita să-şi trateze elevii, la începerea orei, cu cîte o linguriţă de dulceaţă de portocale, întotdeauna zaharisită.

Privesc scena şi, pentru că ştiu ce am simţit acolo, la masa scăldată în lumina roşie a abajurului, mi se pare că văd broboane de sudoare pe fruntea celui care am fost. Din cînd în cînd el sau doamna Gheorghiadis îşi ridică privirile, se uită la mine, se uită prin mine. Din făptura măruntă au rămas în pămînt doar oase de culoarea pielei ei cafenii, adolescentul deşi a dispărut şi el, dar în ochii celor două fantome, fantoma sînt eu, nici măcar o fantomă, nimic.

Eh bien, voilà, ce sera tout pour aujourd'hui, spune doamna Gheorghiadis uitîndu-se la ceasul deşteptător a cărui bătaie răsună deodată mai tare, adolescentul îşi frămîntă mîinile sub masă şi-şi simte urechile arzînd, mă întreb dacă ştie ce are să spună şi-i aştept bîlbîiala pentru că eu ştiu, iată, s-a ridicat şi închide caietul, manualul, acum vorbeşte cu ochii la faţa de masă croşetată de culoarea fildeşului bătrîn, tot ce ar trebui să fie alb în încăpere ia nuanţa asta, pînă şi colile de hîrtie cu en-tête ale doamnei Gheorghiadis aduse poate din Parisul fotografiilor ei îngălbenite, bîiguie aşa cum mă aşteptam eu... vreau să spun... adică tata... pentru că ştiţi,

am uitat... să-i cer, vreau să spun... şi nu îndrăzneşte s-o privească în timp ce cămaşa i se lipeşte de pieptul dintr-odată ud, iar bătrîna se face mai mică în scaunul a cărui husă de americă strigă tristeţea florilor vestejite de atîtea spălaturi, pînă şi volănaşele răscîrpite s-au pleoştit. Ai uitat, tremură buzele boţite şi vinete şoptind o românească neaşteptat de corectă, doar sunetele şi accentul sînt bizare fără să supere, dimpotrivă, au o dulceaţă tulburătoare, ceva fragil şi neajutorat care sporeşte chinul băiatului de parcă ar fi lovit de o biată maimuţică savantă cu ochi înceţoşaţi sau o bătrînă sirenă eşuată printre mobile şi triste dantele lucrate cu igliţa. Speram, glasul se frînge, pleoapele lipsite de gene se lipesc şi ea vorbeşte mai departe cu ochii închişi, fără să protesteze, dacă l-ar certa s-ar simţi dezlegat de remuşcare, ar avea în faţă un adult şi nu fiinţa asta înduioşătoare pentru că aparţine unei specii incerte, vulnerabile, dar ea oftează doar şi cuvintele pe care le înşiră plutesc prin încăpere ca şoaptele unui muribund, bogaţii, indiferenţi şi reci... nici nu ţi-a dat prin minte... şi deodată deschide ochii şi rosteşte dintr-o suflare les fins de mois sont terribles, mon petit. Si tu savais...

Adolescentul ar vrea să strige ştiu, ce vă închipuiţi, nici tata n-are bani sau nu ne ajung întotdeauna şi tocmai de asta, numai că ruşinea îl înăbuşă, ruşinea neînţelegerii, a sărăciei, a durerii pricinuite şi a descoperirii zguduitoare că profesoara lui de franceză e o bătrînă sirenă-maimuţă care trebuie ocrotită, nu poate spune toate astea şi atunci preferă să fie luat drept uituc şi nepăsător, adică nu, bineînţeles că nu, dar nu e în stare să se explice, de altfel bătrîna nici nu l-ar crede, poate, şi sfiala, căinţa, mila, ruşinea îl sfîşie în timp ce gîfîitul ceasului deşteptător umple tăcerea în care doamna Gheorghiadis încremeneşte aşa cum a încremenit în ambra amintirii, mică, pierdută, strivită...

*

...în timp ce regăsesc cerul neverosibil de albastru pe care soarele, mă tem, nu va mai urca niciodată. Pe lespezile albe picioarele mi se tîrîie, au înţeles mai devreme decît mine că e inutil să se grăbească. Nu voi mai ajunge nicăieri, sau poate numai după ce voi străbate şirul încăperilor în care mă voi regăsi, fără să fi ştiut că mă aştept ca un simplu automat pus în mişcare prin sucirea unei chei nevăzute. Mişcare ?

Mă opresc îngrozit. Poate că nu-i vorba de un simulacru, poate că mă aflu într-adevăr acolo, actor recitîndu-şi rolul în micile scene pe care e silit să le repete la infinit, fără conştiinţa faptului că se repetă, atît de convins că improvizează, că le trăieşte pentru prima oară încît, de îndată ce sfîrşeşte, o ia de la capăt fără nici o abatere, aceleaşi cuvinte, gesturi şi cuvinte nemuritoare prin care el însuşi devine nemuritor în beznă, de ce nu, lumina se aprinde doar în clipa cînd eu, spectator nevăzut, pătrund în încăpere, nemuritor în planul derizoriu al caricaturii de nemurire instaurată în labirintul unde spaţiul şi timpul se răsucesc şi se întretaie pentru a mă conduce spre întîlnirile nedorite cu mine însumi.

Prin culoarul verde mă deplasez încet, înfiorat de presimţirea nenumăratelor mele prezenţe răspîndite pe parcursul labirintului. Un labirint pentru uz propriu. Ca un cavou sau mormîntul scitic în care conducătorul era îngropat cu femei, slujitori, cai, arme, podoabe şi mobile, doar că mormîntul meu nu cuprinde trupuri menite să devină oseminte, aici totul e viu, veşnic.

Culoarul se bifurcă. Automat, frîng o crenguţă înainte de a o lua la stînga.

*

Sînt propriul meu Minotaur. Doamna Mara şi domnul Tiberiu, Valentina şi roşcovanul căruia nu i-am aflat numele, chipuri incerte, amalgam de timpi suc-

cesivi... Era o oază. Toţi patru ştiau şi, cu binevoitoare indiferenţă, au încercat să mă prevină. Nu puteau face mai mult ? Poate că nu. Orgoliul certitudinilor m-a silit să refuz oaza în care se claustraseră şi, simţindu-mă inapt pentru edenul lor atemporal, m-au expediat în purgatoriu. Pe lespezile albe ale labirintului, la întâlnirea cu adolescentul penibil, uitat în odăiţa cu miros de ierburi uscate şi pe care îl plimb cu mine.

De ce tocmai el ? Cîţi alţii mai sînt eu, pe care va trebui să-i întâlnesc ? Fulgii roşcovanului erau meniţi să mă ferească de riscul întâlnirilor cu mine însumi, la fiecare cot al potecii, îngăduindu-mi astfel să mă asum o dată pentru totdeauna ?

Uită-i, îmi spun, n-ai fost niciodată atît de singur. Eşti implicat în prezent. Şi la bifurcaţii aleg direcţia de la care mi-am propus să nu mă abat şi, din loc în loc, frîng crenguţa care îmi înseamnă tăcerea, deşi încep să cred că labirintul e în stare să dejoace naivele mele tentative de a-1 învinge, fie şi regenerîndu-se de la sine. Am renunţat la ideea unei armate de grădinari consacrîndu-se întreţinerii uriaşei sculpturi vegetale. Nu pentru că presupunerea ar fi absurdă, ci pentru că se bazează pe logica mea omenească.

Tot mai neliniştit la gîndul că semnele mi-ar fi putut fi înlăturate, înaintam nehotărît. Şi dacă labirintul nu are altă deschidere decît cea pe unde am intrat ? M-am răsucit pe călcîie.

O durere atroce. Ca într-un sac în care se zbat pisici furioase, ceva se zvîrcoleşte în mine şi pentru o fracţiune de secundă văd golul sprijinit de schelăria coastelor. Inima şi plămînii au dispărut. În spaţiul sîngeriu s-a dezlănţuit un vîrtej de fantome în care mă recunosc, în care nu mă recunosc, chipurile uitate se schimonosesc lîngă chipurile mele din viitor, trupurile părăsite şi cele pe care anii mi le pregătesc se luptă încercînd să evadeze din închisoarea roşie, vor să se afle la întîlnirea de la care mă sustrag, priveşte-mă, şi în vuietul

glasurilor se împing, se calcă, strigă cu furia disperării eu eu eu eu.

Îngrozit, o iau la fugă printre pereţii vegetali, sub cerul neîndurător de albastru. O crenguţă spînzură acolo unde, cu cîteva clipe sau ceasuri sau zile înainte, am frînt-o, semnul n-a fost şters, mă pot deci întoarce, deşi nu ştiu de ce mi se lasă pe ochi o pînză întunecată, alerg, tot mai repede gonesc pe asfaltul ud şi fluierăturile poliţiştilor îmi sfredelesc timpanele, iar cînd sîrma pe care n-am văzut-o mă izbeşte mai jos de genunchi pămîntul se roteşte şi trunchiurile proptite în stele se dau peste cap. Nu mai aud fluierăturile, clopote roşii încep să bată şi, stîrnit de ploaie, mirosul de buruiană şi moarte, care nu fusese decît răsuflarea pămîntului, răbufneşte, lipindu-mi-se de obraz ca o cataplasmă.

Cu faţa în jos şi capul înainte mă prăbuşesc pe panta jilavă, îmi lunecă palmele, simt în gură noroi şi frunze mucilaginoase şi în tot trupul împotrivirea întunericului nevrînd să mă primească, apărîndu-se totuşi blajin cînd printre labe de dinozaur cobor tîrîş în lumea de roşu şi negru din care suferinţa pare abolită, bicele şi colţii vegetali nici măcar nu zgîrie, locul de la picior unde m-am lovit de sîrmă nu doare, pînă şi vuietul clopotelor din sînge descreşte şi lunec doar, biruind fără să vreau împotrivirea lipsită de convingere a lumii tot mai puţin roşii, din ce în ce mai neagră.

NICIODATĂ, NIMENI

Ca într-atîtea rînduri, cuvintele se lăsau aşteptate şi, mai mult decît ele, aerul care avea să le însufleţească, Ilarion ştia cît de deosebite puteau fi în funcţie de infimul teren viran despărţitor saturat de mirosuri şi culori şi gusturi, tocmai spaţiul care era tăcere le rotunjea înţelesul, aşa că în clipa cînd literele maşinii de scris alcătuiau primele cuvinte testa înfrigurat zonele albe şi de fiecare dată cuvintele sunau după cum în interstiţiile lor sonda pătrundea superficial sau adînc, uneori nici nu aştepta şovăitoarea afirmare a cuvintelor în lumea tăcerii, şi începea prin a doza tăcerea însăşi, pentru că atunci ele se alegeau singure, cu încărcătura potrivită, unul deschidea drumul celuilalt poruncind desfăşurarea frazelor, şi din necesara lor alăturare se năştea povestea, singura pe care aşa puteau şi trebuiau s-o spună, singura pentru care fuseseră şlefuite de buze anonime în timpul ceţos al închegării cuvintelor. Deşi atunci nimeni încă n-o bănuia.

Risipită în seria limitată de cuvinte care trebuiau doar extrase din marea celorlalte şi aşezate în anume fel pentru ca să-şi poată începe existenţa, povestea aşteptase timp de zeci, poate sute de mii de ani, iar Ilarion nu înceta să admire neîngrăditele combinaţii pe care aceleaşi cuvinte le îngăduiau, dacă ştia să descopere variatele lanţuri ale suplei lor logici erau în stare să desconspire mereu alte poveşti, ca un caleidoscop arătînd întruna noi imagini, lucrul cel mai uimitor fiind că, după cum douăzeci şi patru de perechi de cromozomi porunceau structurile nerepetabile ale oamenilor care populaseră şi aveau să populeze şi în viitor pămîntul, toate cuvintele se reduceau la cam tot două duzini de sunete putînd numi infinitul. Şi nu numai de cel a cărui materialitate era detectabilă, ci şi amin-

tirea, tot ce oamenii făcuseră din vremurile cînd începeau să ştie ce fac, visele, tot ce doreau şi nu realizaseră, pînă şi existenţele fictive născocite de ei, a căror realitate se impunea realităţii, concurînd-o.

Hamlet profilat în interjecţiile mîrîite de hoardele pitecantropilor. Ideea era o prăpastie peste care Ilarion se apleca jucîndu-se cu ispita spaimei şi plăcerea ameţelii. Undeva, neştiut, un lanţ de sunete aştepta atunci să configureze şi o poveste la care nimeni încă nu se gîndise. Mai mult, dacă, aşa cum o bandă de magnetofon putea fi derulată de-andaratelea, s-ar fi priceput să schimbe oricărei poveşti sensul desfăşurării sonore, dar nu orizontal, în spaţiu, ci vertical şi profund, în timp, ar fi ajuns poate la îndepărtatul orizont al începuturilor deasupra căruia se ridicau, nevăzute şi nebănuite, constelaţiile viitoarelor capodopere. De una dintre ele, încă necunoscută, şi-ar fi legat numele. Dar nu exista probabil un asemenea orizont, ci întunecimea absolută, matricea în care îşi consumau nerăbdarea ca djinul închis în oala ferecată cu pecetea lui Solomon şi jurînd să dăruiască bogăţie şi glorie celui care l-ar scoate la lumină, apoi, pe măsura trecerii timpului şi sporirii deznădejdii lui tot mai furioase, sărăcie, nebunie sau moarte.

Pe nesimţite, seara îşi strecura umbrele în încăpere şi Ilarion încă nu izbutise să-şi dea seama de calitatea tăcerii din adîncurile căreia, ca nişte geamanduri, răsăriseră primele cuvinte ale viitorului text. Le reciti de cîteva ori. Pe coala albă întunericul începea să şteargă formele literelor, dar el repetă întruna cele cîteva cuvinte care nu se legau şi nu îngăduiau tăcerii să le împlinească, înlocui un cuvînt, suprimă o virgulă şi percepu îndată schimbarea, ca şi cum o nouă tăcere s-ar fi instalat în perimetrul celelalte. În sfîrşit, îşi spuse ştiind că de data asta găsise un început şi că trebuia acum să pornească pe firul cuvintelor cu grija să nu se rătăcească, fiecare cuvînt marca o răscruce şi era de-

ajuns să se înşele o singură dată pentru ca să piardă prilejul de a prinde pe hîrtie povestea, în forma desăvîrşită a îndelungatei ei aşteptări. Era atît de uşor să se lase furat de un cuvînt care nu era al căii regale şi ducea la altul, şi altul, simplă potecă sau chiar fundătură. Era, de fapt, ceea ce i se întîmplă de obicei.

Neliniştit, aprinse lampa. Şi recitind rîndurile aşternute în semiîntuneric ştiu că ratase din nou transcrierea desăvîrşirii şi nu izbuti să identifice locul unde, pe nesimţite, se abătuse de la firul de aur al capodoperei. Înţepenit în şabloanele literelor maşinii de scris, textul era un fragment al versiunii ei degradate, falsificate, incapabilă pînă şi să amintească strălucirea a cărei presimţire îl înfiorase. În lupta cu îngerul fusese din nou învins.

Îşi percepu bătăile inimii, se auzi respirînd şi zgomotele trupului care se încăpăţîna să funcţioneze i se părură necuviincioase atunci cînd el, cel adevărat, abia fusese ucis. Pînă mai adineauri plină de speranţă, tăcerea încăperii era acum indiferentă. Şi nu mi-a fost dată măcar jalnica fericire de a nu-mi da seama că vreau mai mult decît sînt în stare, îşi spuse Ilarion, atîţia confraţi se mulţumesc cu cópiile calpe ale unor opere ideale, încîntaţi de fiecare rînd mort pe care-1 încredinţează tiparului. Poate că asta, îşi mai spuse ridicîndu-se de la masa de lucru şi umblînd de colo-colo prin încăpere, înseamnă totuşi... iar prăpastia ademenind cu plăcerea şi spaima ameţelii îl ispiti din nou.

Amărăciunea ultimei înfrîngeri făcu loc înfrigurării cu care smulse din maşină coala abia înnegrită cu fraze dezamăgitoare. Începutul, ştia, era cel adevărat, chiar dacă n-ar fi putut spune unde pierduse semnul de aur al marcajului pentru a se abate pe poteci sterpe. De începutul acesta se agăţă deci reluînd acum cu deznădăjduită fervoare cuvintele pe care tăcerea fertilă le rotunjise, aceleaşi binecuvîntate cuvinte rostite mereu şi mereu în speranţa că nu numai desfăşurarea lor in-

versă l-ar putea duce acolo, de vreme ce repetarea, golindu-le treptat de semnificaţii, sunau din ce în ce mai straniu între pereţii întunecaţi, vocabule ale unui grai necunoscut devenite semnale sonore lipsite de înţeles, dar nu mai puţin, simţea, repere jalonînd vertiginoasa coborîre în straturile limbajului.

Plăcere, ameţeală şi spaimă în clipa cînd se întrebă unde sînt, dar totul în jur se înceţoşase şi buzele continuau să formeze grupuri de sunete, aceleaşi, altele, mereu mai bolovănoase, mai scurte, simple interjecţii pe care gîtlejul le expulza în încordări spasmodice, chinuitoare, solicitînd întreaga fiinţă păroasă, asudată, care ţopăia încovoiată şi bătea pămîntul cu palmele fără să uite că era Ilarion.

Bezna era acum a unei peşteri. Ilarion nu mai avea trup, sau nu mai ştia că-1 are. Vuind, amestecîndu-şi silabele, talazuri de cuvinte izbeau pereţii alcătuind propoziţii pe care le auzea concomitent şi, dacă multe îi erau necunoscute, recunoştea destule. A fost o dată ca niciodată cîntă zeiţă mînia ce-aprinse pe Ahil Peleianul aicea în Verona-ncîntătoare a două neamuri mîndre veche ură v-apropiaţi din nou figuri şovăitoare cari ochiului de timpuriu s-au arătat într-un sat din la Mancha de numele căruia nu vreau să-mi aduc aminte Alexei Feodorovici Karamazov era al treilea fiu al unui moşier din districtul nostru şi tot astfel clacă închid un ochi văd mîna mea mai mică decît cu amîndoi şezînd pe marginea drumului cu ochii la căruţa ce urcă spre ea Lena îşi spune vin din Alabama, cuvinte, cuvinte, şi lacrimi imateriale scaldă faţa pe care Ilarion nu şi-o simte cînd valurile sonore îl străbat, îl poartă şi şi-1 trec unul altuia cu superba dezinvoltură şi generoasa risipă de energie a unor stihii.

Destul, nu sînt vrednic, ar vrea să strige, dar nu are glas, printre atîtea cuvinte fermecate numai cuvintele lui nu se pot face auzite în timp ce frazele definitive bubuie simultan dar distinct, se oferă concurîndu-se fără a se anula, expun culmi şi abisuri, infinita-

tea lumilor calme, colcăitoare, pătimaşe, austere, caraghioase, a lumilor nerepetabile pe care conştiinţa umanităţii le va identifica în curgerea vremurilor, şi fiecare dintre ele i se propune şi fiecare rîvneşte să fie aleasă.

Atunci aude în sfîrşit cuvintele care vor lua naştere în tăcerea încăperii lui viitoare, cele de firul cărora nu va fi în stare să se prindă pentru a duce povestea pînă la capăt, dar care i-au îngăduit coborîrea în peştera clocotitoare. Buimac, fericit, le alege.

Numai ele răsună acum în bezna peşterii, limpezi şi scăpărînd în culorile pe care nu se pricepuse să le transcrie, da, da, gîfîie urmărind desfăşurarea poveştii cu o încordare atît de dureroasă încît recapătă dintr-odată conştiinţa trupului, aşa, numai să nu uit, acum ar vrea să-şi strige bucuria şi recunoştinţa, dar trebuie să tacă şi să se concentreze pentru a nu scăpa nici un amănunt, aşa, Dumnezeule, cît de firesc e totul, răscolitor şi pur, iar cînd tăcerea revine se regăseşte în încăperea în care lampa a rămas aprinsă şi se repede la maşina de scris, cuvintele vibrează încă şi el le culcă pe colile albe, toate sînt vii, n-a uitat nici unul pentru că s-au întipărit în el, fac parte din el şi le smulge acum însîngerate din substanţa lui vie.

N-a scris niciodată atît de repede, cu o atît de înăbuşitoare trăire a fericirii, n-a fost niciodată atît de el însuşi. Răpăitul maşinii se menţine la aceeaşi intensitate,, iar cînd cerul albeşte în fereastră, Ilarion priveşte cu ochi împăienjeniţi teancul de coli devenite pagini, apoi, neînstare nici de bucuria recitirii, stinge lampa şi adoarme fulgerător, cu capul pe braţul îndoit şi cotul lipit de maşina de scris.

N-a visat sau nu-şi aminti să fi visat. Se deşteptă cu braţul şi gîtul ţepene, dar cînd ochii i se îndreptară spre paginile care-l aşteptau zîmbi şi faţa-i seamănă cu faţa adolescentului Ilarion. Îşi aprinse o ţigară. Începu să citească.

Lei ~~9,25~~

2,50 lei

Lector : GEORGETA NAIDIN
Tehnoredactor : CONSTANŢA VULCANESCU

Apărut : 1984 Bun de tipar : 5 V 1984
Format : 16/54 X 84 Coli ftpo : 12,5

Tiparul executat sub cd 501G/984 la
ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICA
BACAU
Str. Mioriţei nr. 27

Lucrarea este tipărită pe hîrtie fabricată la
I.H.C. „Comuna din Paris" Piatra Neamţ

Lei ~~9~~,25

2,50lei

